

5. ULUSLARARASI BANKACILIK KONGRESİ

"BANKACILIK 5.0: EKOSİSTEM ODAKLI DÖNÜŞÜM"

22-24 MAYIS 2025

BİLDİRİLER KİTABI Proceeding Book

Editörler

Prof. Dr. Ersan ERSOY

Prof. Dr. Adalet HAZAR

Prof. Dr. Şenol BABUŞCU

Dr. Koray YAPA

ISBN: 978-625-94328-5-4

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

5. ULUSLARARASI BANKACILIK KONGRESİ

BİLDİRİLER KİTABI

5th International Banking Congress

Proceeding Book

Editörler / Editors

Prof. Dr. Ersan ERSOY

Prof. Dr. Adalet HAZAR

Prof. Dr. Şenol BABUŞCU

Dr. Koray YAPA

Yayıncı / Publisher

Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Derneği

Adres: 100. Yıl Mahallesi Nenehatun Caddesi, No: 42/2, Çankaya, ANKARA

Tel: +90 (533) 265 02 95

Basım Tarihi / Publication Date: 18.08.2025

ISBN: 978-625-94328-5-4

<http://www.bankacilikkongresi.org.tr>

Telif Hakkı

Bu bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya hiçbir bölümü önceden izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Bu yayında yer alan yazılarda öne sürülen görüşler yazarların kişisel görüşleridir; yazılar ile ilgili her türlü sorumluluk yazarlara aittir.

Copyright

All rights reserved. The proceedings book may not be reproduced or published in whole or in part without prior permission. Quotations cannot be made without citing the source. The opinions expressed in the papers included in this publication are those of the authors; the authors are solely responsible for the content of their papers.

SUNUŞ

Değerli Akademisyenler, Araştırmacılar ve Sektör Temsilcileri,

Uşak Üniversitesi'nin ev sahipliğinde 22-24 Mayıs 2025 tarihlerinde düzenlenen **5. Uluslararası Bankacılık Kongresi**, küresel finans dünyasının değişen dinamiklerini tartışmaya açan vizyoner bir platform olmuştur. Bu yılın ana teması olan "*Bankacılık 6.0: Ekosistem Odaklı Dönüşüm*", yalnızca bankacılık sektörünün geleceğini değil; aynı zamanda dijitalleşme, sürdürülebilirlik, etik yönetim ve finansal istikrar ekseninde şekillenen küresel ekonomik düzeni de kapsamlı biçimde ele alma fırsatı sunmuştur.

Kongremiz; muhasebe ve finansal raporlamadan alternatif yatırımlara, davranışsal finanstan sistemik risk analizine kadar geniş bir yelpazede bildirileri bir araya getirerek, hem akademik literatüre hem de uygulamaya katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, çok disiplinli bir bakış açısıyla ele alınan bildiriler, yalnızca günümüzün sorunlarını tartışmakla kalmamış; aynı zamanda bankacılık ekosisteminin geleceğine yönelik yenilikçi çözümler de geliştirmiştir.

Elinizde bulunan bu **bildiriler kitabı**, kongrede sunulan çalışmaların kalıcı bir bellek oluşturmasını hedeflemekte; araştırmacılar, politika yapıcılar ve sektör profesyonelleri için değerli bir başvuru kaynağı işlevi görmektedir. Kongremizin çıktılarının, finansal inovasyon ve bankacılık alanındaki bilimsel tartışmaları daha ileriye taşıyacağına inancımız tamdır.

Bu vesileyle, kongremize katkı sunan tüm katılımcılara, bildirileriyle akademik birikimi zenginleştiren araştırmacılara, organizasyonda emeği geçen bilim kurulu üyelerine ve başta Arş. Gör. Dr. Ayşegül Özkan ve Arş. Gör. Dr. Burcu Yürük olmak üzere düzenleme kurulu üyelerine içten teşekkür ederiz.

Geleceğin bankacılık vizyonunu birlikte inşa etme inancıyla bu ortak hafızanın bir parçası olan tüm emek verenlere teşekkür ediyor, kitabın tüm paydaşlara ilham verici bir kaynak olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla.

Prof. Dr. Ersan ERSOY
Prof. Dr. Adalet HAZAR
Prof. Dr. Şenol BABUŞCU

Kongre Onursal Başkanı	
Prof. Dr. Ekrem SAVAŞ	Uşak Üniversitesi Rektörü
Kongre Dönem Başkanı	
Prof. Dr. Mehmet Hilmi ÖZKAYA	Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dekanı
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı	
Prof. Dr. Ersan ERSOY	Uşak Üniversitesi
Kongre Düzenleme Kurulu Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Ercan ÖZEN	Uşak Üniversitesi
Kongre Düzenleme Kurulu Üyeleri	
Prof. Dr. Nesrin ADA	Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Mesut DOĞAN	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül TAŞ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşenur Tarakçıoğlu ALTINAY	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Mesut ATASEVER	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Murat AYDIN	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Hakan BOZ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Işıl Erem CEYLAN	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Meral GÜNDÜZ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Mehtap KARAKOÇ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. İncilay SAVAŞ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Metin TETİK	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Ulaş ÜNLÜ	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet Eren YILDIRIM	Uşak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet COŞKUN	Uşak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bade Ekim KOCAMAN	Başkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz SAYGIN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Arş. Gör. Ayşegül ÖZKAN	Uşak Üniversitesi
Dr. Arş. Gör. Koray YAPA	Uşak Üniversitesi
Dr. Arş. Gör. Burcu YÜRÜK	Uşak Üniversitesi

Danışma Kurulu	
Prof. Dr. Adalet HAZAR	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Ersan ERSOY	Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Şenol BABUŞCU	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Eşref Savaş BAŞCI	Hitit Üniversitesi
Prof. Dr. Mesut DOĞAN	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Doç. Dr. Ulaş ÜNLÜ	Akdeniz Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Adalet HAZAR	Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali M. KUTAN	Southern Illinois University Edwardsville, USA
Prof. Dr. Anil K. BERA	University of Illinois at Urbana-Champaign, USA
Prof. Dr. Aslıhan BOZCUK	Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Aybala AKSOY	Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayben KOY	İstanbul Ticaret Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bilge Leyli DEMİREL	Yalova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erhan DEMİRELİ	Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Cihan ÇOBANOĞLU	South Florida University, USA
Prof. Dr. Cihan TANRIÖVEN	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ece Ceylan AKDOĞAN	Çankaya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine ÖNER KAYA	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erdem KIRKBEŞOĞLU	Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Eşref Savaş BAŞÇI	Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatih KONAK	Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Feridun KAYA	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Feyyaz ZEREN	Yalova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Güler ARAS	Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Güven SAYILGAN	Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin SELİMLER	İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İsmail ÇELİK	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İsmail YILDIRIM	Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jim HASLAM	University of Sheffield, UK
Prof. Dr. Lindrianasari	Binus University, Indonesia
Prof. Dr. Mehmet Baha KARAN	Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet GENÇTÜRK	Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Mete DOĞANAY	Çankaya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet SARAÇ	İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mesut DOĞAN	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Metin ÇOŞKUN	Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Metin Kamil ERCAN	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Muhammad SHAHBAZ	Beijing Institute of Technology, China
Prof. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nihat SOLAKOĞLU	Çankaya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nihel CHABRAK	United Arab Emirates University, UAE
Prof. Dr. Nilüfer DALKILIÇ	Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurullah UÇKUN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Patricia A. DUFFY	Auburn University, USA
Prof. Dr. Paul WILLIAMS	North Carolina State University , USA
Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ	TOBB Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Roman MATOUSEK	Queen Mary University of London, UK
Prof. Dr. Sedat YENİCE	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ	Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serpil CULA	Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Simon GRIMA	University of Malta, Malta
Prof. Dr. S. Serdar KARACA	Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şakir SAKARYA	Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şenol BABUŞCU	Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tolga ULUSOY	Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Turhan KORKMAZ	Mersin Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Yalçın KARATEPE	Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Yasemin Deniz KOÇ	Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ulaş ÜNLÜ	Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gizay DAVER	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Alina HALLER	Romanian Academy, Romanian
Dr. Arbana SAHITI	University of Prishtina, Kosovo
Dr. Ashar AWAN	University of Azad Jammu and Kashmir, Pakistan
Dr. Assad ULLAH	Hainan Normal University, China
Dr. Bartosz JÓŹWIK	John Paul II Catholic University of Lublin, Poland
Dr. Berto USMAN	Bengkulu University, Indonesia
Dr. Fitri SANTI	Bengkulu University, Indonesia
Dr. Gülay Selvi HANIŞOĞLU	İstanbul Beykent Üniversitesi, Türkiye
Dr. Haifa SAADAoui	Sfax University, Tunisia
Dr. Hayfa KAZAOUZ	University of Sousse, Tunisia
Dr. Larisa MISTREAN	Academy of Economic Studies of Moldova, Moldova
Dr. Meiryani	Binus University, Indonesia
Dr. Raikhan SUTBAYEVA	Yessenov University, Kazakhstan
Dr. Sevdie ALSHIQI	University of Prishtina, Kosovo
Dr. Vincenzo PACELLI	University of Bari Aldo Moro, Italy
Dr. Yuri BIONDI	The National Center for Scientific Research, France

ANA SPONSORLARIMIZ

DESTEK SPONSORLARIMIZ

DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

5. Uluslararası Bankacılık Kongresine verdikleri desteklerden dolayı tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

*Prof. Dr. Ersan Ersoy
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı*

KONGRE PROGRAMI				
22 MAYIS 2025 PERŞEMBE				
10:00	“Birlikte Biçimlenenler” Karma Sergisi Açılışı (Fuaye Alanı)			
11:15	Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı Açılış Konuşmaları Müzik Dinletisi <i>Yer: Uşak Üniversitesi RTE Kongre ve Kültür Merkezi</i>			
11:15 - 12:15	Söyleşi: Bankacılık ve Finansal Piyasalarda Güncel Gelişmeler ve Yeni Uygulamalar Ali İhsan Güngör (Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı) Prof. Dr. Mehmet Hasan Eken (Türkiye Ekonomik ve Mali Araştırmalar Vakfı Başkanı) Moderatör: Prof. Dr. Ramazan Aktaş (TOBB ETÜ Öğretim Üyesi) <i>Yer: Uşak Üniversitesi RTE Kongre ve Kültür Merkezi</i>			
12:15 13:30	ÖĞLE YEMEĞİ			
13:30 - 14:30	Panel: Ekonomideki Son Gelişmeler ve Gelecek Beklentileri Durmuş Yılmaz (Merkez Bankası Eski Başkanı) Prof. Dr. Sadi Uzunoğlu (Trakya Üniversitesi Öğretim Üyesi) Moderatör: Prof. Dr. Şenol Babuşcu (Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi) <i>Yer: Uşak Üniversitesi Mustafa Kemal Paşa Konferans Salonu</i>			
	Paralel oturumlar Uşak Üniversitesi RTE Kongre ve Kültür Merkezindeki salonlarda yapılacaktır.			
	I. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Ahmet AKSOY	Oturum Başkanı Prof. Dr. Adalet HAZAR	Oturum Başkanı Prof. Dr. Eşref Savaş BAŞÇI	Oturum Başkanı Prof. Dr. Atilla GÖKÇE
14:45 - 15:45	Bankacılık 6.0 Döneminde Dijitalleşme Stratejilerinin Bilimsel Haritalanması Hakan Bulut, Yusuf Oflaz, Deniz Durdu Bankacılık 6.0 Çağında Sürdürülebilir Finansal Ekosistemler: Risk, Fırsat ve Regülasyon Üzerine Bibliyometrik Bir Perspektif Hakan Bulut, Selahattin Koç Bankacılık 6.0 Ekosistemi ve Siber Tehditler Nehir Balcı Bankacılık 6.0 ve Türkiye Bankacılık Sektöründe Açık Bankacılıkla İlgili Etik Algılar: Müşteri Görüşleri Üzerine Bir İnceleme Akif Ziya Bayrak	Bankacılıkta Dijital Dönüşümü Şekillendiren Yapay Zekâ: Gelişim Sürecinde Bilinçli Bir Yönlendirme Mümkün mü? Suat Aksoy Dijitalleşmenin Türk Bankacılık Sektörüne Yansıması: Banka Teknoloji Firmaları Banktech ve FinTech Farm Teoman Tağtekin Yeşil Teknoloji Adaptasyonu (GTA)’nın Bankaların Finansal Performansı Üzerine Etkisi: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine Bir Araştırma Gökhan Kılıç The Impact of Digital Transformation on Banking Sector Efficiency: A Comparative Panel Data Analysis of the EU and Turkey Osman Altay	Türkiye’de DASK Sigorta Piyasası Tahmini Aslıhan Günal, Adalet Hazar, Şenol Babuşcu LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleri ile Türkiye’deki Katılım Sigorta Şirketlerinin 2017-2024 Yılı Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi Selahattin Bektaş, Sinan Çimen, Said Sami Sönmez Uzaktan Müşteri Ediniminin Türkiye Bankacılık Sektörü Performansına Etkisinin Ampirik Analizi Sultan Sarı, Bahar Erdal Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü Tahmini: Türkiye Uygulaması Kevser Cinskızan, Rıfat Mert Akbulut, Özge Çakırbal	Maliyet Verimliliği ve Bankacılık Davranışı: Türk Bankaları Üzerine Bulgular (2014-2024) Kaan Tuğrul Aksöz Yönetim Kurulu Yapısı ve Performans/Risk İlişkisi: Türk Bankalarından Kanıtlar Ahmet Gökhan Arslan, Niyazi Telçeken Kripto Para Ekosisteminde Değer Yaratımı: Örgütsel Davranış Perspektifinden Emeğin Rolü ve Etik Sorgulamalar Mesut Atasever Türkiye’de Konut Piyasasında Fiyat Balonları: Ampirik Kanıtlar ve Politika Önerileri Adalet Hazar, Şenol Babuşcu, Ayşegül Toy
15:45 16:00	ARA			

	II. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Metin COŞKUN	Oturum Başkanı Prof. Dr. Hüseyin SELİMLER	Oturum Başkanı Prof. Dr. Sedat YENİCE	Oturum Başkanı Prof. Dr. M. Hilmi ÖZKAYA
	Mavi Finans ve Bankacılık Performansı: Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama Cemre Nehir Yılmaz, Elif Erer, Deniz Erer Bankacılık Sektörü Gelişiminin Sürdürülebilir Çevre Yönetimi Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Bir İnceleme A. Selçuk Köylüoğlu, Murat Tekbaş, H. Serhat Çerçi, Servet Say Next-11 Ülkelerinde Sürdürülebilir Kalkınma Performansının Dinamik Değerlendirilmesi (2013–2023): Entegre Gri PSI–LOPCOW–MACONT Yaklaşımı Burhan Erdoğan, Mesut Doğan Sürdürülebilirlik Harcamalarının Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar Duygu Çengi, Vedat Acar	Banka Endekslerinde Finansal Stres Finansal Anksiyeteyi Nasıl Etkiler? Melih Kutlu Hisse Senedi Satın Alma Karar Sürecinin Tüketici Sinirbilimi Araçlarından Göz Takip Cihazı ile Ölçülmesi Hakan Boz Siber Güvenlik, Dijital Finans ve Yapay Zekanın Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcı Davranışları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi Çağrı Hamurcu, Adalet Hazar, Şenol Babuşcu Entelektüel Sermayenin Finansal Performans Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkisi: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma Bahadır Uysal, Evren Yanya	Kıymetli Maden, Döviz, Kripto Para ve Borsa: Türkiye Finans Piyasalarında Uzun Dönemli İlişkilerin Analizi Semra Demir Sendikasyon Kredisinin Duyurularının Banka Hisse Değerlerine Etkisi: Türkiye Mevduat Bankaları Üzerine Bir Olay Çalışması (2014–2024)” Aykut Yakar, Deniz Sevinç Türkiye’de Tarım Sigortası Talebinin İklimsel, Ekonomik ve Ekolojik Belirleyicileri Serap Yörübulut Bankaları Hangi Spor Branşlarında Görüyoruz? Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine İçerik Analizi Kazım Mert	Katılım Bankacılığında Kullanılan Finansman Yöntemlerinin Selektif Kredi Politikası Açısından Değerlendirilmesi Muhammed Enes Yılmaz, Muhammed Furkan Ayan Katılım Bankalarının Müşteri Memnuniyeti: Bolu İli Anket Çalışması Oğuzhan Özcan Finansal Krizler Bağlamında Katılım Bankacılığında Risk Paylaşımı ve Mali İstikrar: 2008 ve Covid-19 Dönemleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz Hamdullah Bozyıl, Murat Aydın LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleriyle Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş. ile Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.’nin 2016-2023 Dönemi Finansal Performanslarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi Selahattin Bektaş, Sinan Çimen
16:00 – 17:00				
17:30	UŞAK KENT TARİHİ MÜZESİ			
18:30				
19:30	AKŞAM YEMEĞİ			
23 MAYIS 2025 CUMA				
	III. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Mesut DOĞAN	Oturum Başkanı Prof. Dr. Şenol BABUŞCU	Oturum Başkanı Prof. Dr. Sadi UZUNOĞLU	Oturum Başkanı Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ
	Yeşil Belirsizlik Altında Piyasa Dinamikleri: Japonya Finansal Piyasalarında ESG Odaklı Etkileşimler Asena Sarıçam Banka Performansı, ESG Skoru ve Aktif Karlılığı Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi: OECD Bankaları Üzerine Bir Uygulama Özge Korkmaz, Levent Sezal, Sedat Yenice	Para Politikası ve Enflasyon Oranları İlişkisinin Analizi: Türkiye Ekonomisi Örneği Mümin Eser, Osman Doru Büyük Dilemma. Türkiye’de Beklentiler (Atalet) mi, Kredi Kartı Harcamaları mı Enflasyonun Sebebi? Yoksa Enflasyon mu Kredi Kartı Harcamalarının Nedeni? Cüneyt Dirican	BIST Banka Endeksi’nde Volatilitate Tahmini: LSTM ve GARCH Modelleri ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme Sercan Kırık, Fatih Konak Finansal Piyasalarda Makroekonomik Duyarlılık: Bankacılık Endeksi Üzerine Asimetrik Etkilerin Analizi Hatice Başkaya, Abdullah Özdemir	Çevresel Endişeler ve Para Politikası Bankaların Risk Alımını Azaltmada Önemli mi? Panel Kantil Regresyon Yaklaşımı Deniz Erer, Elif Erer TCMB’nin Parasal Duruşunun Banka Kârlılıklarına Etkisi Erhan Akardeniz
09:30 – 10:30				

	Sürdürülebilirlik Skorlarının Firma Değeri Üzerindeki Rolü: ESG Perspektifi Ayşegül Toy Optimize Edilen Cold Pad Batch Tekniği İle Sağlanan Su ve Enerji Verimliliğinin Finansal Etkilerinin İncelenmesi Cemre Nur Doğan, Aylin Kuşen	Türkiye'de Fiyat/Kira Oranı ile Bankacılık Sektörü Gelişmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin Analizi (2010-2024) Hanife Saçlı Borsa İstanbul Dayanlı Tüketim Ürünleri Sektörü Finansal Risk Analizi Sinan Gülençer	Bankaların Fiyat/Kazanç ve Piyasa Değeri/Defter Değeri Çarpanlarının Pay Senedi Getirileri Üzerinde Etkisinin İncelenmesi: Türkiye'de 2011-2024 Yılları Arasında Panel Veri Analizi Alp Polat, Vahdet Altundal Finansal Risk Tahmini: XGBoost Yöntemiyle BİST 30 Üzerinde Bir Uygulama Sercan Kırık, Diler Türkoğlu	Kur Korumalı Mevduat Sonrası Likidite Yönetimi Mustafa Karabacak, Mehtap Karakoç Kârlılık Üzerinde Hangisi Daha Çok Etkilidir? Reklam Harcamaları mı Entelektüel Sermaye mi? Bankacılık Sektörü Üzerinde Bir Araştırma Ayşegül Yıldırım Kutbay
10:30 10:45	ARA			
10:45 - 11:45	IV. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Mehmet Hasan EKEN	Oturum Başkanı Doç. Dr. Sezer Bozkus KAHYAOĞLU	Oturum Başkanı Prof. Dr. Ayşegül TAŞ	Oturum Başkanı Doç. Dr. Çağrı HAMURCU
	Faiz Oranı ve Döviz Kuru Dalgalanmalarının Sürü Davranışı Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Örneği Ayca Yöntem, Nasif Özkan Sürdürülebilir Portföylerde Davranışsal Etkilerin ve Risk-Getiri Dinamiklerinin Kümeleme Yöntemiyle İncelenmesi Diler Türkoğlu, Fatih Konak Z Kuşağı İçin Davranışsal Finans: Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Kararlarında Bilişsel ve Duygusal Eğilimlerin Analizi Reyhan Can, İrem Nur Sitti Finansal Gelişmişlik ve Beşeri Sermaye Konularının İlişkisi-Bibliyometrik Analiz Özlem Karadağ Ak, Mesut Doğan, Adalet Hazar, Şenol Babuşcu	ReFi Yaklaşımlarıyla Karbon Piyasalarının Dijitalleşmesi: Web3 ve Blokzincir Tabanlı Sürdürülebilir Finansın Yükselişi Hatice Elanur Kaplan Enerji Yoğun PoW'a Karşı Sürdürülebilir PoS: Ethereum'un Dönüşümü ve Ekonomik Etkileri Ali Kemal Yıldırım, Atilla Gökçe NFT Koleksiyonları ile Alternatif Yatırım Araçları Arasında İlişki Var mı? Ayı ve Boğa Piyasası Üzerine Bir İnceleme Özge Korkmaz Finansal Teknolojilerin Para ve Bankacılık Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme Ahmet Kerem Özdemir	Makroekonomik Belirsizlik Karşısında Finansal Piyasa Tepkilerinin Zamanla Evrimi: Türkiye Örneğinde TVP-VAR Yaklaşımı Ece Kepenek, Erkan Ağaslan Altın Getirilerinin Çarpıklık ve Basıklık Parametre Tahmini: GARCHSK Yaklaşımı Sezer Bozkus Kahyaoglu, Lethiwe Nzama, Hakan Kahyaoglu BİST Kimya, Petrol ve Plastik Endeksi'nde Yer Alan İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Karşılaştırmalı Ampirik Analizi Yahya Sönmez, Arzu Özmerdivanlı Google Play Uygulama Puanı Şoklarının Banka Hisse Getirilerine Etkisi Ahmet Furkan Sak	Açık Bankacılık ve API Ekonomisinin Ekosistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi Eşref Savaş Başcı Bankaların Finansal Performansının Referans İdeal Metot ile Karşılaştırılması Fatma Akyüz, Koray Yapa Türkiye Bankacılık Sektörünün İller Bazında Etkinlik Analizi Yetkin Çınar, Tekiner Kaya Bankacılık ve Teknoloji Sektörlerinin Finansal Performanslarının Araştırılması Eser Yeşiltaş, Ardıl Yılmaz
	ÖĞLE YEMEĞİ			
13:00 - 14:00	Forum: Konut Sorunları ile Mücadelede Küresel Deneyimler ve Türkiye'nin Alternatifleri: 30 Ülke İncelemesi, 12 Ülke Uygulaması ve Türkiye Önerileri Prof. Dr. Adalet Hazar, Kaan Aksöz, Asena Sarıçam, Korkut Okay, Hümeysra Kuru, Hakan İşbilir, Hanife Saçlı			
14:00 14:15	ARA			

	V. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Mete DOĞANAY	Oturum Başkanı Prof. Dr. Selahattin KOÇ	Oturum Başkanı Prof. Dr. Abdulkadir KAYA	Oturum Başkanı Prof. Dr. Hakan KAHYAOĞLU
	Exploring The Key Influences On Household Savings Behavior: Analysis On Kyrgyzstan Ainura Turdalieva, Raziahan Abdieva, Sezer Bozkuş Kahyaoğlu Value and Marketing-Driven Banking Positioning in the FinTech Era H. Serhat Çerçi Household Debt, Wage-Price Spirals, and Macroeconomic Stability: A Comparative Analysis of Post-Keynesian and New Keynesian Models Anıl Bölükoğlu Kredi ve Mevduat Büyümesinin Banka Finansal Performansına Etkisi: BİST Mali Sektör Üzerinde Bir Uygulama Ferhat Canlitepe, Oğuz Saygın Impacts of COVID19 on The Financial Health of The Tourism Sector – A BIST Comparative Performance Analysis Didem Kayalidereden	İnsani Gelişmişlik Endeksi Yüksek Ülkelerde Finansal Gelişimin Çevresel Kirlenme Üzerindeki Etkisi Bahadır Uysal, İlcut Elif Kandil Göker Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Çevresel Bozulma Arasındaki İlişki: G7 ve E7 Ülkelerinin Karşılaştırılması Arzu Özmerdivanlı, Yahya Sönmez Fisher ve Neo-Fisheryen Hipotezlerinin Işığında Enflasyon ve Beklenen Enflasyonun Kredi Faizleri ile Etkileşimi: Bayesian VAR Yaklaşımı Havva Koç BİST Banka Endeksinde Yer Alan Bankaların ESG Skorlarını Etkileyen Finansal Oranların Belirlenmesi Hasan Hüseyin Yıldırım, Nevzat Çalış, Şakir Sakarya	Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka İlişkin Tedbir/Tedbir Benzeri Kararlar Ferhat Aznevi İş Paylaşım Modeli ile Bankacılık Operasyonlarında Verimliliği Arttırmak Korkut Okay Türkiye'deki Kalkınma ve Yatırım Bankalarının CRITIC Tabanlı ARAS Yöntemi ile Finansal Performans Analizi Gülhan Deniz KOBİ Kredilerinde Döngüsellüğün Test Edilmesi: Türkiye'deki Mevduat Bankaları Üzerine Bir Araştırma Mustafa Çelik	Krizlere Karşı Direnç: Türkiye Bankacılık Sisteminde Likidite ve Sermaye Yapısının Rolü (2003-2023) Ali Bayrakdaroğlu, Çağatay Mirgen Finansal ve Jeopolitik Risk Göstergelerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi: Fourier Kantil Nedensellik ve Wavelet Uyum Analizinden Kanıtlar Serkan Durmaz, Aslan Aydoğdu Avrupa Birliği Ekonomi Politikası Sürecinde Avrupa Merkez Bankası (ECB) Basın Duyurularının Kosinüs Benzerliği Analizi Mehmet Fatih Görgün, Erhan Demireli Mevduat Bankalarında Likidite Düzeyinin Özsermaye Karlılığı Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkilerine Yönelik Ampirik Kanıtlar Muhammet Kotan, Kenan İlerslan
14:15 - 15:15	ARA			
	VI. OTURUM			
	Salon T1	Salon T2	Salon T3	Salon T5
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Güven SAYILGAN	Oturum Başkanı Doç. Dr. Ulaş ÜNLÜ	Oturum Başkanı Prof. Dr. Fatih KONAK	Oturum Başkanı Prof. Dr. Erhan DEMİRELİ
	Too Much Banking? Nonlinear Effects of Banking Development on Quality Growth Mert Topcu The Impact of Technology on Digital Corporate Reporting: CORE And MORE Approach Sezer Bozkus Kahyaoğlu, Lethiwe Nzama A Study on Innovative Payment Systems: Examining from a Fintech Perspective Gülray Selvi Hanişoğlu, Çağla Güney	Ekolojik Ayak İzinin Belirleyicileri: Seçili Ülkeler Üzerine Bir Uygulama Hasan Hüseyin Yıldırım, Tarana Azimova, Murat Akkaya, Lokman Kantar Yeşil Finans ve Sürdürülebilirlik Kavramlarının Bibliyometrik Analizi Yusuf Bahadır Kavas, Batuhan Medetoğlu, Murat Kesebir	Banka Reklamlarında Sembolik Tüketim ve Diderot Etkisi: Göstergibilimsel Bir Analiz İbrahim Alkara Kripto Paraların Benimsenmesinin Merkez Bankalarının Finansal İstikrar Üzerindeki Kontrolüne Etkisi Levent Esen Bankasürans Kanalında Üretim Performansın Ölçülmesi: Türk Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Üzerine Bir İnceleme Hasan Meral	Ekonomik Politik Belirsizlik Endeksinin Hisse Senedi Getirisi Üzerindeki Etkisi: BIST Sektör Endeksleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme Çiğdem Kurt Cihangir, Erginbay Uğurlu Kantil-Kantil Regresyon Yaklaşımıyla Türkiye'de Ekonomik Belirsizlik ile Borsa Endeksleri Arasındaki İlişkinin Ölçülmesi Mesut Doğan, Hümeysra Kuru
15:30 - 16:30				

	Development of Representative Offices of Foreign Banks within the Changing Banking Ecosystem: The Case of Türkiye Fatih Kayhan Finansal Kapsayıcılığın Bankacılık Sektör Gelişimine Etkisi: N-11 Ülkeleri Üzerine Bir Analiz Zeycan Yalçın, Şenol Babuşcu, Adalet Hazar	Rejim Değişimleri Çerçevesinde Beklenen Enflasyonun Faizler Üzerindeki Etkisi Havva Koç Tüketici Güveni ve Ekonomik Belirsizlik Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği Hüseyin Doğan	Dağıtım Kanallarının Teknik Karlılığa Etkisi: Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Örneği Behlül Ersoy Dijital Çağda Bankacıların Kariyer Endişesi Aynur Çiğdem Ata	Konut Fiyat Endeksi ile Politika Faizi Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Toda-Yamamoto Testi ile Bir Ampirik Çalışma Ali Ermiş
	Salon T4	Salon T6		
	Oturum Başkanı Prof. Dr. Levent ÇITAK	Oturum Başkanı Doç. Dr. Özcan IŞIK		
	Developing Green Finance by Educating Financial-Banking Services Consumers Larisa Mistrean, Ilinca Gorobeţ Identifying Barriers to Banking in Metaverse: A Novel Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Decision Analysis Sanjib Biswas, Prasenjit Chatterjee, Banhi Guha 1CBDCs and the Future of Personal Finance Beata Świecka Towards Sustainable Banking through AI and Blockchain Innovation: Insights from Qualitative Case Studies in Turkey, Malta, and Germany Fisnik Morina	Küresel ve Ülkeye Özgü Ekonomik Politika Belirsizliklerinin Türkiye Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkisi Emrah Öget, Gizay Daver Endüstriyel Simbiyoz ve Döngüsel Ekonomi Literatürüne Bibliyometrix Bir Bakış Özlem Kocamızrak, Gizay Daver Kripto Para Piyasalarında Fiyat Öngörüsü: LSTM ve Geleneksel Makine Öğrenmesi Modellerinin Kıyaslaması Ersin Kanat Dijitalleşme ve Finansal Gelişimin Çevresel Sürdürülebilirlik Üzerine Etkisinin Analiz Edilmesi İlyas Okumuş, Ayşe Sinem Büyükçapar		
16:30 16:45	ARA			
16:45 17:15	Değerlendirme Toplantısı			
19:30	GALA PROGRAMI			
24 MAYIS 2025 CUMARTESİ				
09:00 - 16:00	SOSYAL PROGRAM : Karun Hazinelelerinin Sergilendiği Uşak Müzesi Blaundus Antik Kenti Ulubey Kanyonu Frigyalılar döneminden kalma tarihi Clandras Su Kemeri			

İÇİNDEKİLER

Bankacılık 6.0 Döneminde Dijitalleşme Stratejilerinin Bilimsel Haritalanması	1
Bankacılık 6.0 Çağında Sürdürülebilir Finansal Ekosistemler: Risk, Fırsat ve Regülasyon Üzerine Bibliyometrik Bir Perspektif	3
Bankacılık 6.0 Ekosistemi ve Siber Tehditler.....	5
Bankacılık 6.0 ve Türkiye Bankacılık Sektöründe Açık Bankacılıkla İlgili Etik Algılar: Müşteri Görüşleri Üzerine Bir İnceleme.....	7
Bankacılıkta Dijital Dönüşümü Şekillendiren Yapay Zeka: Gelişim Sürecinde Bilinçli Bir Yönlendirme Mümkün mü?	9
Dijitalleşmenin Türk Bankacılık Sektörüne Yansıması: Banka Teknoloji Firmaları Banktech ve FinTech Firm.....	11
Yeşil Teknoloji Adaptasyonu (GTA)'nın Bankaların Finansal Performansı Üzerine Etkisi: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine Bir Araştırma	13
The Impact of Digital Transformation on Banking Sector Efficiency: A Comparative Panel Data Analysis of the EU and Turkey.....	15
Türkiye'de DASK Sigorta Piyasası Tahmini.....	17
LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleri ile Türkiye'deki Katılım Sigorta Şirketlerinin 2017-2024 Yılı Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi.....	19
Uzaktan Müşteri Ediniminin Türkiye Bankacılık Sektörü Performansına Etkisinin Ampirik Analizi	21
Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü Tahmini: Türkiye Uygulaması.....	23
Maliyet Verimliliği ve Bankacılık Davranışı: Türk Bankaları Üzerine Bulgular (2014-2024)	25
Yönetim Kurulu Yapısı ve Performans/Risk İlişkisi: Türk Bankalarından Kanıtlar	27
Kripto Para Ekosisteminde Değer Yaratımı: Örgütsel Davranış Perspektifinden Emelin Rolü ve Etik Sorgulamalar	29
Türkiye'de Konut Piyasasında Fiyat Balonları: Ampirik Kanıtlar ve Politika Önerileri	31
Mavi Finans ve Bankacılık Performansı: Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama.....	33
Bankacılık Sektör Gelişiminin Sürdürülebilir Çevre Kalitesi Üzerine Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği	35
Next-11 Ülkelerinde Sürdürülebilir Kalkınma Performansının Dinamik Değerlendirilmesi (2013-2023): Entegre Gri PSI-LOPCOW-MACONT Yaklaşımı	37
Sürdürülebilirlik Harcamalarının Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar	39
Banka Endekslerinde Finansal Stres Finansal Anksiyeteyi Nasıl Etkiler?.....	41
Hisse Senedi Satın Alma Karar Sürecinin Tüketici Sinirbilimi Araçlarından Göz Takip Cihazı ile Ölçülmesi.....	43
Siber Güvenlik, Dijital Finans ve Yapay Zekanın Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcı Davranışları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi	45
Entelektüel Sermayenin Finansal Performans Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkisi: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma.....	47
Kıymetli Maden, Döviz, Kripto Para ve Borsa: Türkiye Finans Piyasalarında Uzun Dönemli İlişkilerin Analizi	49

Sendikasyon Kredisi Duyurularının Pay Getirilerine Etkisi: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine Bir Olay Çalışması	55
Türkiye’de Tarım Sigortası Talebinin İklimsel, Ekonomik ve Ekolojik Belirleyicileri	57
Bankaları Hangi Spor Branşlarında Görüyoruz? Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine İçerik Analizi	59
Katılım Bankacılığında Kullanılan Finansman Yöntemlerinin Selektif Kredi Politikası Açısından Değerlendirilmesi	61
Katılım Bankalarının Müşteri Memnuniyeti: Bolu İli Anket Çalışması	63
LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleriyle Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş. ile Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.’nin 2016-2023 Dönemi Finansal Performanslarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi	65
Yeşil Belirsizlik Altında Piyasa Dinamikleri: Japonya Finansal Piyasalarında ESG Odaklı Etkileşimler	67
Banka Performansı, ESG Skoru ve Aktif Karlılığı Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi: OECD Bankaları Üzerine Bir Uygulama	69
Sürdürülebilirlik Skorlarının Firma Değeri Üzerindeki Rolü: ESG Perspektifi	71
Optimize Edilen Cold Pad Batch Tekniği ile Sağlanan Su ve Enerji Verimliliğinin Finansal Etkilerinin İncelenmesi	73
Para Politikası ve Enflasyon Oranları İlişkisinin Analizi: Türkiye Ekonomisi Örneği.....	75
Büyük Dilemma. Türkiye’de Beklentiler (Atalet) mi, Kredi Kartı Harcamaları mı Enflasyonun Sebebi? Yoksa Enflasyon mu Kredi Kartı Harcamalarının Nedeni?	77
Türkiye’de Fiyat/Kira Oranı ile Bankacılık Sektörü Gelişmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin Analizi (2010-2024).....	79
Borsa İstanbul Dayanıklı Tüketim Ürünleri Sektörü Finansal Risk Analizi	81
BIST Banka Endeksi’nde Volatilité Tahmini: LSTM ve GARCH Modelleri ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme	83
Finansal Piyasalarda Makroekonomik Duyarlılık: Bankacılık Endeksi Üzerine Asimetrik Etkilerin Analizi	85
Bankaların Fiyat/Kazanç ve Piyasa Değeri/Defter Değeri Çarpanlarının Pay Senedi Fiyatları Üzerinde Etkisinin İncelenmesi: Türkiye’de 2011-2024 Yılları Arasında Panel Veri Analizi	87
Finansal Risk Tahmini: XGBoost Yöntemiyle BİST 30 Üzerinde Bir Uygulama	89
Çevresel Endişeler ve Para Politikası Bankaların Risk Alımını Azaltmada Önemli Mi? Panel Kantil Regresyon Yaklaşımı	91
TCMB’nin Parasal Duruşunun Banka Kârlılıklarına Etkisi	93
Kur Korumalı Mevduat Sonrası Likidite Yönetimi	95
Kârlılık Üzerinde Hangisi Daha Çok Etkilidir? Reklam Harcamaları mı Entelektüel Sermaye mi? Bankacılık Sektörü Üzerinde Bir Araştırma.....	97
Faiz Oranı ve Döviz Kuru Dalgalanmalarının Sürü Davranışı Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Örneği.....	99
Sürdürülebilir Portföylerde Davranışsal Etkilerin ve Risk-Getiri Dinamiklerinin Kümeleme Yöntemiyle İncelenmesi	101
Z Kuşağında Davranışsal Finans Önyargılarının Finansal Okuryazarlık ve Tüketim Davranışlarıyla İlişkisi.....	103
Finansal Gelişmişlik ve Beşeri Sermaye Konularının İlişkisi- Bibliyometrik Analiz	105

ReFi Yaklaşımlarıyla Karbon Piyasalarının Dijitalleşmesi: Web3 ve Blokzincir Tabanlı Sürdürülebilir Finansın Yükselişi.....	107
Enerji Yoğun PoW'a Karşı Sürdürülebilir PoS: Ethereum'un Dönüşümü ve Ekonomik Etkileri...	109
NFT Koleksiyonları ile Alternatif Yatırım Araçları Arasında İlişki Var mı? Ayı ve Boğa Piyasası Üzerine Bir İnceleme	111
Makroekonomik Belirsizlik Karşısında Finansal Piyasa Tepkilerinin Zamanla Evrimi: Türkiye Örneğinde TVP-VAR Yaklaşımı.....	113
Altın Getirilerinin Çarpıklık ve Basıklık Parametre Tahmini: GARCHSK Yaklaşımı.....	115
BİST Kimya, Petrol ve Plastik Endeksi'nde Yer Alan İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Karşılaştırmalı Ampirik Analizi.....	119
Google Play Uygulama Puanı Şoklarının Banka Hisse Getirilerine Etkisi.....	123
Açık Bankacılık ve API Ekonomisinin Ekosistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi	125
Bankaların Finansal Performansının Referans İdeal Metot ile Karşılaştırılması	127
Türkiye Bankacılık Sektörünün İller Bazında Etkinlik Analizi.....	129
Bankacılık ve Teknoloji Sektörlerinin Finansal Performanslarının Araştırılması.....	131
Exploring The Key Influences on Household Savings Behavior: Analysis on Kyrgyzstan	133
Value and Marketing-Driven Banking Positioning in the FinTech Era	135
Household Debt, Wage-Price Spirals, and Macroeconomic Stability: A Comparative Analysis of Post-Keynesian and New Keynesian Models	137
Kredi ve Mevduat Büyümesinin Banka Finansal Performansına Etkisi: BİST Mali Sektör Üzerinde Bir Uygulama	139
Impacts of COVID19 on The Financial Health of The Tourism Sector – A BIST Comparative Performance Analysis	141
İnsani Gelişmişlik Endeksi Yüksek Ülkelerde Finansal Gelişmenin Çevresel Kirlenme Üzerindeki Etkisi.....	143
Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Çevresel Bozulma Arasındaki İlişki: G7 ve E7 Ülkelerinin Karşılaştırılması	145
Fisher ve Neo-Fisherian Hipotezleri Işığında Enflasyon ve Beklenen Enflasyonun Kredi Faizleri ile Etkileşimi: Bayesian VAR Yaklaşımı.....	147
BİST Banka Endeksinde Yer Alan Bankaların ESG Skorlarını Etkileyen Finansal Oranların Belirlenmesi	149
Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka İlişkin Tedbir/Tedbir Benzeri Kararlar.....	151
İş Paylaşım Modeli ile Bankacılık Operasyonlarında Verimliliği Arttırmak.....	160
Türkiye'deki Kalkınma ve Yatırım Bankalarının CRITIC Tabanlı ARAS Yöntemiyle Finansal Performans Analizi.....	162
KOBİ Kredilerinde Döngüsellüğün Test Edilmesi: Türkiye'deki Mevduat Bankaları Üzerine Bir Araştırma.....	164
Krizlere Karşı Direnç: Türkiye Bankacılık Sisteminde Likidite ve Sermaye Yapısının Rolü (2003-2023).....	166
Finansal ve Jeopolitik Risk Göstergelerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi: Fourier Kantil Nedensellik ve Wavelet Uyum Analizinden Kanıtlar.....	168
Avrupa Birliği Ekonomi Politikası Sürecinde Avrupa Merkez Bankası (ECB) Basın Duyurularının Kosinüs Benzerliği Analizi.....	170

Mevduat Bankalarında Likidite Düzeyinin Özsermaye Karlılığı Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkilerine Yönelik Ampirik Kanıtlar.....	172
Too Much Banking? Nonlinear Effects of Banking Development on Quality	174
The Impact of Technology on Digital Corporate Reporting: CORE and MORE Approach.....	176
A Study on Innovative Payment Systems: Examining from a Fintech Perspective	178
Development of Representative Offices of Foreign Banks within the Changing Banking Ecosystem: The Case of Türkiye.....	180
Finansal Kapsayıcılığın Bankacılık Sektör Gelişimine Etkisi: N-11 Ülkeleri Üzerine Bir Analiz.	182
Ekolojik Ayak İzinin Belirleyicileri: Seçili Ülkeler Üzerine Bir Uygulama	184
Yeşil Finans ve Sürdürülebilirlik Kavramlarının Bibliyometrik Analizi.....	186
Rejim Değişimleri Çerçevesinde Beklenen Enflasyonun Faizler Üzerindeki Etkisi	188
Tüketici Güveni ve Ekonomik Belirsizlik Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği	190
Banka Reklamlarında Sembolik Tüketim ve Diderot Etkisi: Göstergebilimsel Bir Analiz.....	191
Kripto Paraların Benimsenmesinin Merkez Bankalarının Finansal İstikrar Üzerindeki Kontrolüne Etkisi.....	194
Bankasürans Kanalında Üretim Performansın Ölçülmesi: Türk Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Üzerine Bir İnceleme	196
Dağıtım kanallarının Teknik Karlılığa Etkisi: Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Örneği	198
Dijital Çağda Bankacıların Kariyer Endişesi	200
Ekonomik Politik Belirsizlik Endeksinin Hisse Senedi Getirisi Üzerindeki Etkisi: BIST Sektör Endeksleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme	202
Kantil-Kantil Regresyon Yaklaşımıyla Türkiye'de Ekonomik Belirsizlik ile Borsa Endeksleri Arasındaki İlişkinin Ölçülmesi.....	204
Konut Fiyat Endeksi ile Politika Faizi Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Toda-Yamamoto Testi ile Bir Ampirik Çalışma	206
Developing Green Finance by Educating Financial- Banking Services Consumers.....	208
Identifying Barriers to Banking in Metaverse: A Novel Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Decision Analysis	210
CBDCs and the Future of Personal Finance	211
Towards Sustainable Banking through AI and Blockchain Innovation: Insights from Qualitative Case Studies in Turkey, Malta, and Germany	212
Küresel ve Ülkeye Özgü Ekonomik Politika Belirsizliklerinin Türkiye Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkisi.....	213
Endüstriyel Simbiyoz ve Döngüsel Ekonomi Literatürüne Bibliyometrik Bir Bakış	215
Kripto Para Piyasalarında Fiyat Öngörüsü: LSTM ve Geleneksel Makine Öğrenmesi Modellerinin Kıyaslaması.....	217
Türkiye'de Dijitalleşme ve Finansal Gelişimin Çevresel Sürdürülebilirlik Üzerine Etkisinin Analiz Edilmesi.....	219

Bankacılık 6.0 Döneminde Dijitalleşme Stratejilerinin Bilimsel Haritalanması

Hakan BULUT¹ , Yusuf OFLAZ² , Deniz DURDU³

¹ Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu,
hbulut@cumhuriyet.edu.tr

² Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, y.oflaz@gmail.com

³ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, denizpower4@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Bankacılık 6.0 dönüşüm sürecinin dijitalleşme stratejileri üzerine yapılan akademik araştırmaların analizini yapmaktır. Çalışma, bu dönemdeki temel gelişmeleri, en çok tartışılan konuları, en etkili yazarları ve kurumları, anahtar kelime co-occurrence haritası üzerinden tematik evrimi, ülke işbirliklerini ve gelecekteki trendleri incelemeyi hedeflemektedir.

Veri ve Yöntem: Veriler, 2014-2024 yılları arasında dijital bankacılık ve finansal dönüşüm üzerine yapılan 3801 makale üzerinden alınmıştır. Çalışmada bibliyometrik analiz, tematik evrim haritası, anahtar kelime co-occurrence haritası ve uluslararası işbirliği haritaları gibi yöntemler kullanılmıştır. VOSviewer aracı ile anahtar kelimeler ve yazar işbirlikleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz için VOSviewer ve R Bibliometrix araçları kullanılarak yıllık yayın trendleri, atıf ağları, kurum/ülke dağılımları ve anahtar kelime frekansları haritalandırılmıştır. Python programlama ile de görselleştirme süreçleri için tercih edilmiştir. Tematik haritalama, nicel ve nitel verilerin entegrasyonu ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Dijital bankacılık ve finansal dönüşüm üzerine yapılan çalışmaların sayısının 2014 yılından itibaren hızla arttığı gözlemlenmiştir. 2020 sonrası büyük bir ivme yaşanmış, 2022-2024 yıllarında ise metaverse, Web3 ve blok zincir gibi yeni teknolojiler araştırma odakları olmuştur. En etkili yazarlar arasında ZHANG Y, WANG Y ve LIU Y gibi isimler öne çıkarken, en fazla araştırma yapan kurumlar arasında Southwest University of Finance and Economics, Peking University ve Multimedia University bulunmaktadır. Anahtar kelimeler arasında “Blockchain”, “Fintech” ve “Sustainability” gibi konular öne çıkarken, ülkeler arası işbirliklerinde Çin, ABD ve Birleşik Krallık önde gelmektedir.

Sonuç: Dijital dönüşüm, bankacılık sektöründe önemli bir araştırma konusu olmuştur ve bu alandaki çalışmaların gelecekte daha da artması beklenmektedir. Yenilikçi finansal teknolojilerin entegrasyonu ve küresel işbirliklerinin artması, bu dönüşümün temel dinamiklerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, veri güvenliği ve akıllı sözleşmelerin yasal uyumu gibi teknolojik zorluklar hala çözülmesi gereken önemli engellerdir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, dijital bankacılık ve finansal dönüşüm üzerine yapılan araştırmaların zaman içindeki evrimini, anahtar kelime analizlerini ve işbirliği haritalarını detaylı bir şekilde sunarak literatüre katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Bankacılık 6.0 dönüşümüne dair gelecekteki trendlerin ve yenilikçi finansal teknolojilerin araştırma alanındaki etkisini ortaya koymaktadır.

Politika Önerileri: Dijitalleşme süreçlerine yönelik regülasyonların güçlendirilmesi, bankaların dijital platformlara geçişini hızlandıracaktır. Finansal kurumların siber güvenlik önlemlerini artırması ve veri güvenliği konusunda politika geliştirmeleri gerekmektedir. Çin ile birlikte Asya pazarındaki işbirliklerinin daha da artırılması, bankacılık teknolojilerinin global ölçekte yayılmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bankacılık, Blockchain, Fintech, Sürdürülebilirlik, Finansal Dönüşüm.

Scientific Mapping of Digitalization Strategies in the Banking 6.0 Era

Hakan BULUT¹ , Yusuf OFLAZ² , Deniz DURDU³

¹ Lecturer, Sivas Cumhuriyet University, Şarkışla Aşık Veysel Vocational School, hbulut@cumhuriyet.edu.tr

² PhD, Sivas Cumhuriyet University, Institute of Social Sciences, y.oflaz@gmail.com

³ Sivas Cumhuriyet University, Institute of Social Sciences, denizpower4@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to analyze academic research on the digitalization strategies of the Banking 6.0 transformation process. The study aims to examine the basic developments in this period, the most discussed topics, the most influential authors and institutions, thematic evolution through the keyword co-occurrence map, country collaborations and future trends.

Data and Method: Data were obtained from 3801 articles on digital banking and financial transformation between 2014-2024. Methods such as bibliometric analysis, thematic evolution map, keyword co-occurrence map and international collaboration maps were used in the study. Keywords and author collaborations were analyzed in detail with the VOSviewer tool. Annual publication trends, citation networks, institution/country distributions and keyword frequencies were mapped using VOSviewer and R Bibliometrix tools for bibliometric analysis. Python programming was also preferred for visualization processes. Thematic mapping was performed by integrating quantitative and qualitative data.

Findings: It has been observed that the number of studies on digital banking and financial transformation has increased rapidly since 2014. There has been a great acceleration after 2020, and in 2022-2024, new technologies such as metaverse, Web3 and blockchain have become research focuses. While names such as ZHANG Y, WANG Y and LIU Y stand out among the most influential authors, the institutions that do the most research include Southwest University of Finance and Economics, Peking University and Multimedia University. While topics such as "Blockchain", "Fintech" and "Sustainability" stand out among the keywords, China, the USA and the UK are leading in international collaborations.

Conclusion: Digital transformation has become an important research topic in the banking sector and studies in this area are expected to increase in the future. The integration of innovative financial technologies and the increase in global collaborations constitute the basic dynamics of this transformation. However, technological challenges such as data security and legal compliance of smart contracts are still important obstacles to be solved.

Originality: This study contributes to the literature by presenting the evolution of research on digital banking and financial transformation over time, keyword analyses and collaboration maps in detail. It also reveals the impact of future trends and innovative financial technologies on the research field regarding Banking 6.0 transformation.

Policy Recommendations: Strengthening regulations for digitalization processes will accelerate banks' transition to digital platforms. Financial institutions need to increase cybersecurity measures and develop policies on data security. Increasing cooperation in the Asian market with China will ensure the spread of banking technologies on a global scale.

Keywords: Digital Banking, Blockchain, Fintech, Sustainability, Financial Transformation.

Bankacılık 6.0 Çağında Sürdürülebilir Finansal Ekosistemler: Risk, Fırsat ve Regülasyon Üzerine Bibliyometrik Bir Perspektif

Hakan BULUT¹ , Selahattin KOÇ²

¹ Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu,
hbulut@cumhuriyet.edu.tr

² Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, skoc@cumhuriyet.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2013-2024 yılları arasında Sürdürülebilir Finans, Bankacılık 6.0, Risk Yönetimi, Blokzincir ve Regülasyon temaları etrafında şekillenen finansal araştırmaların tematik eğilimlerini, kurumsal katkıları ve literatürdeki kritik boşlukları sistematik bir şekilde ortaya koymaktır. Finansal sistemin dijitalleşme, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve artan regülasyon ihtiyacı gibi dinamiklerle hızla dönüşmesi, bu temaların akademik ve pratik önemini artırmaktadır. Çalışma, özellikle Basel III/IV düzenlemeleri, yeşil finansman mekanizmaları ve merkezizsiz finans (DeFi) gibi yenilikçi alanlardaki gelişmelerin literatürde nasıl yansındığını incelemeyi hedeflemektedir. Bu çalışma, akademisyenler için gelecek araştırma yönelimlerini belirlemenin yanı sıra, politika yapımcılar ve finansal kurumlar için dijital varlık regülasyonları, iklim riski entegrasyonu ve yeşil fintech iş birlikleri gibi alanlarda somut öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Web of Science ve Scopus veri tabanlarından elde edilen 413 hakemli makale incelenmiştir. Bibliyometrik analiz için VOSviewer ve R Bibliometrix araçları kullanılarak yıllık yayın trendleri, atıf ağları, kurum/ülke dağılımları ve anahtar kelime frekansları haritalandırılmıştır. Python programlama ile de görselleştirme süreçleri için tercih edilmiştir. Tematik haritalama, nicel ve nitel verilerin entegrasyonu ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Risk Yönetimi (45 frekans) ve Bankacılık Regülasyonları (29 frekans) en dominant temalar olarak öne çıkmıştır. 2021-2024 döneminde Sürdürülebilir Finans (9 frekans) ve Blokzincir (6 frekans) konularında %135'lik bir artış gözlemlenmiştir. Endonezya (57 makale) ve Türkiye (22 makale) yüksek makale sayılarına rağmen düşük atıf etkisine (sırasıyla 0,09 ve 0,27 ortalama) sahiptir. Nicel-Nitel Dengesizlik: 2024 makalelerinin ortalama atıf sayısı 1,28 ile sınırlı kalmıştır.

Sonuç: Finansal araştırmalar, dijitalleşme ve sürdürülebilirlik ekseninde evrilmekle birlikte, iklim riski modellemesi ve metaverse bankacılığı gibi disiplinlerarası konular literatürde yetersiz temsil edilmektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, dijital dönüşüm ile sürdürülebilir finans arasındaki tematik uyumsuzluğu nicel verilerle ortaya koyan ilk kapsamlı bibliyometrik analizdir. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerin araştırma etkisini artırmak için metodolojik bir çerçeve sunmaktadır.

Politika Önerileri: Dijital varlık piyasaları için dinamik regülasyon çerçeveleri (örneğin, MiCA uyumlu yerel düzenlemeler) geliştirilmelidir. İklim risklerinin Basel IV sermaye yeterlilik hesaplamalarına entegre edilmesi teşvik edilmelidir. Yeşil Fintech projelerine kamu-özel sektör iş birlikleriyle fon sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Finans, Bankacılık 6.0, Risk Yönetimi, Blokzincir, Regülasyon.

Sustainable Financial Ecosystems in the Age of Banking 6.0: A Bibliometric Perspective on Risk, Opportunity and Regulation

Hakan BULUT¹ , Selahattin KOÇ²

¹ Lecturer, Sivas Cumhuriyet University, Şarkışla Aşık Veysel Vocational School, hbulut@cumhuriyet.edu.tr

³ Prof., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
skoc@cumhuriyet.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to systematically reveal the thematic trends, institutional contributions and critical gaps in the literature of financial research shaped around the themes of Sustainable Finance, Banking 6.0, Risk Management, Blockchain and Regulation between 2013-2024. The rapid transformation of the financial system with dynamics such as digitalization, sustainable development goals and increasing need for regulation increases the academic and practical importance of these themes. The study aims to examine how developments in innovative areas such as Basel III/IV regulations, green finance mechanisms and decentralized finance (DeFi) are reflected in the literature. In addition to determining future research directions for academics, this study aims to develop concrete suggestions for policy makers and financial institutions in areas such as digital asset regulations, climate risk integration and green fintech collaborations.

Data and Method: In the study, 413 refereed articles obtained from Web of Science and Scopus databases were examined. Annual publication trends, citation networks, institution/country distributions and keyword frequencies were mapped using VOSviewer and R Bibliometrix tools for bibliometric analysis. Python programming was also preferred for visualization processes. Thematic mapping was performed by integrating quantitative and qualitative data.

Findings: Risk Management (45 frequencies) and Banking Regulations (29 frequencies) stood out as the most dominant themes. A 135% increase was observed in the topics of Sustainable Finance (9 frequencies) and Blockchain (6 frequencies) in the 2021-2024 period. Indonesia (57 articles) and Turkey (22 articles) have low citation impact (average of 0.09 and 0.27, respectively) despite their high article numbers. Quantitative-Qualitative Imbalance: The average citation count of 2024 articles was limited to 1.28.

Conclusion: While financial research is evolving around digitalization and sustainability, interdisciplinary topics such as climate risk modeling and metaverse banking are underrepresented in the literature.

Originality: This study is the first comprehensive bibliometric analysis to quantitatively reveal the thematic mismatch between digital transformation and sustainable finance. It also provides a methodological framework to increase the research impact of developing countries.

Policy Recommendations: Dynamic regulatory frameworks for digital asset markets (e.g., MiCA-compatible local regulations) should be developed. Integration of climate risks into Basel IV capital adequacy calculations should be encouraged. Green Fintech projects should be funded through public-private partnerships.

Keywords: Sustainable Finance, Banking 6.0, Risk Management, Blockchain, Regulation.

Bankacılık 6.0 Ekosistemi ve Siber Tehditler

Nehir BALCI¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, e-mail: nehir.balci@deu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Bankacılık 6.0 ekosistemini bir parçası olan blokzincir tabanlı büyük veri ile bankacılık, açık bankacılık, servis modeli bankacılığı ve metaverse bankacılığı yapılarını incelemek, bankacılık ekosistemini tehdit eden siber suçlarla ilgili kavramları netleştirmek ve suç türlerini sınıflandırmaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tasarlanmış olup, kavramsal analiz ve literatür taraması yoluyla yürütülmüş ve ikincil veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Dijitalleşmenin ileri aşamasını temsil eden Bankacılık 6.0 ekosistemi, yapay zekâ, blokzincir, büyük veri, nesnelerin interneti, metaverse ve açık bankacılık gibi ileri teknolojilerin bütüncül biçimde entegre edildiği bir yapıdır. Ancak bu gelişmiş dijital altyapı, bu teknolojilerle birlikte evrilen siber suçların tehdidi altındadır. Bankacılık ekosistemini tehdit eden başlıca siber suç türleri arasında; Oltalama Saldırıları (Phishing Attacks), Mızraklı Oltalama Saldırıları (Spear Phishing), Ortadaki Adam Saldırısı (Man-in-the-Middle Attack), İş E-Postası Ele Geçirme (Business E-mail Compromise), Kötü Amaçlı Yazılımlar (Malware) ve Fidyeye Yazılım Saldırıları (Ransomware Attacks) yer almaktadır. Bankacılıkta kullanılan teknolojilerin kötü niyetli aktörlerce istismar edilmesiyle ortaya çıkan yeni nesil siber saldırı türlerinin bazıları ise şunlardır: QR Kod Oltalama Saldırıları (QR Code Phishing Attacks), Deepfake Dolandırıcılığı, API İstismarı (API Abuse), Akıllı Sözleşme İstismarı (Smart Contract Abuse) ve Yetki Yükseltme Saldırıları (Privilege Escalation). Bu saldırılar, Bankacılık 6.0'ın sürdürülebilirliği açısından ciddi güvenlik açıklarına yol açabilecek potansiyele sahiptir.

Sonuç: Bankacılık 6.0 ekosisteminin sunduğu fırsatlara rağmen, sistemin bir parçası olan API tabanlı veri paylaşımı, sanal ortamlarda yürütülen işlemler ve merkeziyetsiz yapılar, siber saldırıların bu yapılar üzerinden uygulanmasına olanak sağlamaktadır. Gelişmiş siber tehdit istihbaratı, blokzincir üzerinde çalışan güvenli kimlik protokolleri ve API'ler için sıkı güvenlik denetimleri gibi önlemler, ekosistemin siber saldırılara karşı kendini koruyabilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Literatüre Katkı: Dünyada siber suçların artış göstermesiyle birlikte, bu alandaki literatür de hızla gelişmiştir. Türkiye'de ise bu alandaki çalışmaların sayısı artmakla birlikte, hâlen küresel literatüre kıyasla sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle, çalışmanın ekosistem bankacılığını tehdit eden siber suçlara ilişkin literatüre katkı sağlayacağı ve gelecekte yapılacak araştırmalarda akademisyenler için bir referans noktası oluşturacağı düşünülmektedir.

Politika Önerileri: Politika yapımcılar ve düzenleyici kurumlar tarafından; siber suçlara ilişkin uluslararası hukuki çerçevenin hızla oluşturulması, gelişmiş siber tehdit istihbarat sistemlerinin kurulması, blokzincir tabanlı güvenli kimlik protokollerinin uygulanması ve API'ler için sıkı denetim mekanizmalarının geliştirilmesi, Bankacılık 6.0 ekosisteminin sürdürülebilirliğine önemli katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık 6.0, Blokzincir Tabanlı Büyük Veri ile Bankacılık, Açık Bankacılık, Metaverse Bankacılığı, Siber Suçlar.

Banking 6.0 Ecosystem and Cyber Threats

Nehir BALCI¹

¹ Asst. Prof., Dokuz Eylül University, School of Applied Sciences, e-mail: nehir.balci@deu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine banking with blockchain-ed big data, open banking, banking-as-a-service, and metaverse banking, which are part of the Banking 6.0 ecosystem, clarify the concepts related to cybercrimes that threaten the banking ecosystem, and classify the types of crimes.

Data and Method: The study was designed using a qualitative research method, conducted through conceptual analysis and literature review, and based on secondary data.

Findings: The Banking 6.0 ecosystem, which represents the advanced stage of digitalization, is a structure in which advanced technologies such as artificial intelligence, blockchain, big data, the Internet of Things, the metaverse, and open banking are integrally incorporated. However, this sophisticated digital infrastructure is also threatened by cybercrimes that have evolved in parallel with these technologies. The main types of cyberattacks threatening the banking ecosystem include Phishing Attacks, Spear Phishing, Man-in-the-Middle Attacks, Business Email Compromise, Malware, and Ransomware Attacks. Some emerging cyberattack types resulting from exploiting these technologies by malicious actors include QR Code Phishing Attacks, Deepfake Fraud, API Abuse, Smart Contract Exploitation, and Privilege Escalation. These threats can potentially create significant security vulnerabilities and pose serious risks to the sustainability of the Banking 6.0 ecosystem.

Conclusion: Despite the opportunities offered by the Banking 6.0 ecosystem, components such as API-based data sharing, transactions conducted in virtual environments, and decentralized structures enable cyberattacks to be carried out through these channels. Measures such as advanced cyber threat intelligence, secure identity protocols operating on blockchain, and strict security audits for APIs are of great importance for the ecosystem's ability to protect itself against cyber threats.

Originality: With the global increase in cybercrime, the literature in this field has also developed rapidly. Although the number of studies on this subject has been increasing in Turkey, it still remains limited compared to the global literature. Therefore, this study is expected to contribute to the literature on cybercrimes threatening ecosystem banking and serve as a reference point for future academic research.

Policy Recommendations: Policymakers and regulatory authorities should rapidly establish an international legal framework for cybercrimes, develop advanced cyber threat intelligence systems, implement blockchain-based secure identity protocols, and enhance strict audit mechanisms for APIs. These will significantly contribute to the sustainability of the Banking 6.0 ecosystem.

Keywords: Banking 6.0, Banking with Blockchain-ed Big Data, Open Banking, Metaverse Banking, Cybercrimes.

Bankacılık 6.0 ve Türkiye Bankacılık Sektöründe Açık Bankacılıkla İlgili Etik Algılar: Müşteri Görüşleri Üzerine Bir İnceleme

Akif Ziya BAYRAK¹

¹ Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
akifziya.bayrak@erdogan.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bankacılık 6.0, bankacılık sektörünün 2020 sonrası ekosistem, açık ve sürdürülebilir bankacılığa evrilmesiyle birlikte, geleneksel bankacılık hizmetlerinden farklı bir yapıya dönüşmüştür. Fakat bu dönüşüm beraberinde yeni etik sorunlar ve tartışmalar getirmektedir. Bu çalışma, Bankacılık 6.0 dönüşümü kapsamında ortaya çıkan yeni etik sorunları açık bankacılık yönüyle analiz etmeyi, bankaların bu dönüşüm sürecinde müşteri tarafından etik algılarını incelemeyi ve çözümler sunmayı amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmanın amacına uygun olarak nicel ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler Türkiye’de banka müşterilerinden online anket yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler keşfedici faktör analizi ve içerik analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Keşfedici faktör analizi ve içerik analizi kullanılarak elde edilen bulgular, veri güvenliği, şeffaflık, bilgilendirme ve kontrol hakkı gibi temel etik temaların öne çıktığını göstermiştir. Keşfedici faktör analizi sonucunda aşağıdaki temel faktörler ve alt ölçekleri ortaya çıkmıştır: Veri Kontrolü ve Bilgilendirme Hakkı (“Bankaların verilerimi paylaşmadan önce açıkça bilgi vermesi gerekir.”, “Verilerimin paylaşımına izin verip vermeme hakkım olmalı.” ve “Kendi verilerim üzerinde kontrol sahibi olmak benim için önemlidir.”), Veri Güvenliği ve Mahremiyet Endişesi (“Açık bankacılık, finansal şeffaflığı artırsa da etik riskler taşımaktadır.”, “Bankam bana açık bankacılık hakkında yeterince bilgi verdi.” ve “Verilerimin yanlış ellere geçme riski beni endişelendiriyor”) ve İzin ve Geri Çekme Hakkı (“Açık bankacılıkta onayımı geri çekebilmem mümkün olmalı.” dır. Açık uçlu cevaplar nitel veri olarak değerlendirilmiştir. Cevaplar, Braun ve Clarke (2006)’nın tematik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Veriler beş ana tema altında gruplandırılmıştır: Güvenlik ve Gizlilik Endişeleri, Bilgilendirme ve Şeffaflık Talebi, Kullanıcı Kontrolü ve İzin, Memnuniyet veya Nötr Yorumlar ve Uygulamanın Reddedilmesi veya Eleştirisi.

Sonuç: Bankacılık 6.0 dönüşüm sürecinde açık bankacılık hizmetlerinin banka müşterilerinin etik algısının veri güvenliği ve şeffaflık konularına bağlı olarak şekilleneceği söylenebilir.

Literatüre Katkı: Çalışma, Bankacılık 6.0 dönüşüm sürecinde açık bankacılık ekseninde banka müşterilerinin etik algıları üzerine yapılan kısıtlı sayıdaki bilimsel çalışmalara yeni veriler sunarak literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Politika Önerileri: Bankalar müşteri verisini sadece teknik güvenlikle değil, etik çerçeveye de koruması gerekmektedir. Türkiye bankacılık sektörü bu konuda regülasyonlarla ilerleme kaydetmiş olsa da, müşteri odaklı iletişim, bilgilendirme politikaları ve veri kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık 6.0, Açık Bankacılık, Etik Algı, Veri Güvenliği, Sürdürülebilir Bankacılık.

Banking 6.0 and Ethical Perceptions of Open Banking in the Turkish Banking Sector: A Study on Customer Reviews

Akif Ziya BAYRAK¹

¹ PhD, Recep Tayyip Erdoğan University, Fındıklı School of Applied Sciences,
akifziya.bayrak@erdogan.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Banking 6.0 has transformed the banking sector into a structure that differs from traditional banking services, with the evolution of the banking ecosystem towards open and sustainable banking after 2020. However, this transformation has brought with it new ethical issues and debates. This study aims to analyse the new ethical issues arising from the Banking 6.0 transformation in terms of open banking, examine banks' ethical perceptions by customers during this transformation process, and propose solutions.

Data and Method: In line with the aim of the study, quantitative and qualitative research methods were used. Data were collected from bank customers in Turkey through an online survey. The data obtained were evaluated using exploratory factor analysis and content analysis methods.

Findings: The findings obtained using exploratory factor analysis and content analysis revealed that fundamental ethical themes such as data security, transparency, information, and control rights were prominent. The following fundamental factors and sub-scales emerged as a result of exploratory factor analysis: Data Control and Right to Information ("Banks must clearly inform me before sharing my data." "I should have the right to decide whether or not to allow my data to be shared." and "Having control over my own data is important to me"), Data Security and Privacy Concerns ("While open banking increases financial transparency, it also carries ethical risks.", "My bank provided me with sufficient information about open banking." and "I am concerned about the risk of my data falling into the wrong hands") and Right to Consent and Withdrawal ("I should be able to withdraw my consent in open banking."). Open-ended responses were evaluated as qualitative data. The responses were analysed using Braun and Clarke's (2006) thematic analysis method. The data were grouped under five main themes: Security and Privacy Concerns, Demand for Information and Transparency, User Control and Consent, Satisfaction or Neutral Comments, and Rejection or Criticism of the Application.

Conclusion: It can be said that in the Banking 6.0 transformation process, open banking services will shape bank customers' ethical perceptions based on data security and transparency issues.

Originality: The study aims to fill the gap in the literature by providing new data on the limited number of scientific studies conducted on the ethical perceptions of bank customers in the context of open banking during the Banking 6.0 transformation process.

Policy Recommendations: Banks need to protect customer data not only with technical security but also with an ethical framework. Although the Turkish banking sector has made progress in this area through regulations, it is recommended that customer-focused communication, information policies, and data control mechanisms be strengthened.

Keywords: Banking 6.0, Open Banking, Ethical Perception, Data Security, Sustainable Banking.

Bankacılıkta Dijital Dönüşümü Şekillendiren Yapay Zeka: Gelişim Sürecinde Bilinçli Bir Yönlendirme Mümkün mü?

Suat AKSOY¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, suataksoy@ardahan.edu.tr

ÖZET

Amaç: Ekonomiler için stratejik öneme sahip yapay zekanın (YZ) finans, bankacılık, üretim, sağlık, eğitim gibi birçok sektörde dönüşümsel etkileri görünür hale gelirken, bu teknolojinin yalnızca teknik bir unsur olarak değil, aynı zamanda yönetimsel ve etik bir çerçevede ele alınması gerekir. Bu bağlamda temel araştırma sorusu, YZ'nin mevcut gelişiminde yönlendirici bir iradenin olup olmadığıdır. Başka bir deyişle, YZ'nin toplum üzerindeki etkilerinin salt teknolojinin doğasına mı yoksa bu alana yatırım yapan az sayıda aktörün bilinçli müdahalelerine mi bağlı olduğu sorgulanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışma karma yöntem yaklaşımıyla gerçekleştirilmiş ve ikincil kaynaklardan elde edilen verilerle desteklenmiştir. Bu veriler YZ alanında düzenli olarak veri toplayan uluslararası kuruluşlar ve akademik çalışmalardan elde edilmiştir.

Bulgular: Bulgular, YZ araştırma ve yatırım faaliyetlerinin büyük oranda ABD merkezli büyük teknoloji şirketleri (Big Tech) ile Çin gibi otoriter devletler tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Özellikle akademik dünyanın bu alandaki etkisinin giderek azaldığı, YZ doktorasına sahip kişilerin akademiden endüstriye doğru yöneldiği gözlemlenmiştir.

Sonuç: YZ'nin piyasa koşullarını önceleyen kullanımının engellenmesi ve demokratik gelişimi sınırlayarak otoriter rejimi yükselten bir araç olarak kullanılmasının önüne geçilmesi gerekir. Bu noktada insan haklarının korunması, cinsiyet eşitliği, bireysel özgürlük, mahremiyet gibi konularda daha demokratik ve ayrıca kapsayıcılık ve eşitlik konularını da ele alan sorumlu YZ'nin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Böylece YZ insan merkezli ve gezegen dostu bir teknolojiye dönüşmüş olabilir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, YZ gelişiminin yönünü ve kontrol mekanizmalarını sorgulayarak literatüre önemli katkılar sağlamaktadır. YZ gelişimi, yatırımlar, sektörel etkiler, politik riskler, etik kaygılar ve demokrasi, özgürlükler ve otoriter rejimler üzerindeki etkisi gibi temel konuları ele alarak alandaki kritik bir boşluğu doldurmaktadır.

Politika Önerileri: Geline aşamada YZ'nin gelişiminde ve yönünde ortak refah, adalet ve demokrasi gibi modern toplumun temel taşlarının göz ardı edildiği görülmüştür. YZ biliminin sınırlarının belirlenmesinde önceliği kar maximizasyonu olan şirketler veya otoriter eğilimler değil daha fazla özgürlük sunan üniversiteler yer almalıdır. Üniversiteler ve sivil toplum örgütleri sorumlu YZ'nin geliştirilmesi ve dünya çapında yaygınlaştırılması yönünde kilit bir role sahiptir. Bu noktada eğer YZ'ya bir yön belirlenecekse etik değerler, mahremiyet ve insan haklarına saygılı olan, firma çıkarı yerine toplumun genel çıkarını gözetten, bireysel özgürlükleri önemseyen bir anlayış temel alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka Yönü, Yapay Zeka Riskleri, Big Tech, Demokrasi, Etik.

Artificial Intelligence as a Driver of Digital Transformation in Banking: Is There a Deliberate Direction Behind Its Development?

Suat AKSOY¹

¹ Asst. Prof., Ardahan University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
suataksoy@ardahan.edu.tr

ABSTRACT

Aim: As artificial intelligence (AI), a technology of strategic importance for economies, increasingly reveals its transformative effects in sectors such as finance, banking, manufacturing, health, and education, it becomes necessary to address it not only as a technical phenomenon but also within a governance and ethical framework. In this regard, the central research question of this study is whether there is a deliberate direction behind the current development of AI. In other words, the study questions whether AI's societal impact depends solely on the nature of the technology itself or on the intentional interventions of a limited number of powerful actors investing heavily in it.

Data and Method: The study adopts a mixed-methods approach and is supported by data obtained from secondary sources. These data were drawn from international organizations that regularly collect information on AI and from academic studies in the field.

Findings: The findings indicate that AI research and investment activities are predominantly carried out by major US-based technology companies (Big Tech) and authoritarian states such as China. The academic sector's influence in the field is observed to be diminishing, with an increasing number of AI PhDs shifting their careers from academia to industry.

Conclusion: The study underlines the need to prevent AI from being used solely in line with market dynamics or as a tool that undermines democratic development while reinforcing authoritarian regimes. It is crucial to develop a responsible AI framework that promotes human rights, gender equality, individual freedoms, and privacy, and that addresses inclusivity and equality. In this way, AI can be transformed into a human-centered and environmentally friendly technology.

Originality: This study contributes significantly to the literature by questioning the direction and control mechanisms of AI development. It addresses core issues such as investment trends, sectoral impacts, political risks, ethical concerns, and implications for democracy, freedom, and authoritarianism—offering a more integrated and comprehensive analysis compared to prior studies.

Policy Recommendations: At the current stage, it is evident that foundational principles of modern society—such as collective welfare, justice, and democracy—are often overlooked in the development and direction of AI. Institutions that prioritize freedom, such as universities, rather than profit-maximizing firms or authoritarian regimes, should play a leading role in shaping the boundaries of AI science. Universities and civil society organizations have a key role in the development and global dissemination of responsible AI. If AI is to be steered, this should be based on a framework that respects ethical values, privacy, and human rights, prioritizing the public interest over corporate gains and valuing individual freedoms.

Keywords: AI Direction, AI Risks, Big Tech, Democracy, Ethics.

Dijitalleşmenin Türk Bankacılık Sektörüne Yansıması: Banka Teknoloji Firmaları Banktech ve FinTech Farm

Teoman TAĞTEKİN¹

¹ Bağımsız Araştırmacı, teotag@gmail.com

ÖZET

Amaç: Ülkemizde bankaların son dönemde teknik kadroda yer alan uygulama geliştirme ekibi başta olmak üzere teknik personelin birçoğunu ayrı tüzel kişilik şeklinde şirketleşerek banka dışına çıkarttığı gözlemlenmektedir. Bankalar neden kendi Bilgi Teknolojileri - BT kaynaklarını ayrı bir şirket çatısı altında toplayıp banka bünyesinden izole etmeyi tercih ediyorlar, beklentileri nelerdir ve geline nokta itibari ile beklenen ve gerçekleşen durumlar arasındaki farklılıklar nelerdir gibi soruların cevapları tartışılmıştır.

Veri ve Yöntem: Ülkemizde faaliyette bulunan birçok bankanın ve bu bankalara ait teknoloji firmalarının özet tabloları çıkartılarak birçok bankanın kendi teknoloji ekiplerini şirketleştirerek ayrı tüzel kişilik halinde hizmet alma yöntemini tercih ettiği görülmüştür.

Bulgular: Banka BT firmalarının ana müşterisi olan bankasına vermiş olduğu hizmetin devamlılığını sağlamak adına, hizmet kalitesi, kullanıcı memnuniyeti, tatmin edici maliyetlendirme v.b. gibi parametreleri devamlı ölçüp iyileştirme yolunu seçmelidir. Benzer şekilde kendi çalışanlarının da yetkinliklerini artırmak, kaliteli personel ile iş gücünü arttırmak, rekabetçi bir ücret politikası ile cazibe merkezi olmak ve BT çalışanını şirketine bağlayan farklı sadakat uygulamaları ile seçkin bir BT kadrosu oluşturmalıdır.

Sonuç: Çevik olma, hızlı pazara ürün çıkma gibi iddialı hedefleri gerçekleştirmek adına da teknoloji firmaları kurarak bünyelerindeki bilgi teknolojileri kadrolarını bu firmalara transfer etmişlerdir. Bu çalışmada, ülkemizde faaliyette bulunan bankaların, dijitalleşmenin sonucu teknoloji ekiplerinin fintech'lere dönüşümünün nedenleri, sonrasında geline konum ile beklenen konum arasındaki farklılıkların nedenleri üzerine detaylandırma ve sorgulama yapılarak durum gerekçelendirilmiştir.

Literatüre Katkı: Bankaları ve banka teknoloji firmalarını tablo bazlı hazırlayarak, şirketleşmeden beklentiler ve gerçekleşen durum mukayesesinin yapıldığı ve pozitif gelişmeye yönelik önerilerin bulunduğu çalışma ile literatür zenginleştirilmiştir.

Politika Önerileri: Banka BT firmalarının ana müşterisi olan bankasına vermiş olduğu hizmetin devamlılığını sağlamak adına, hizmet kalitesi, kullanıcı memnuniyeti, tatmin edici maliyetlendirme v.b. gibi parametreleri devamlı ölçüp iyileştirme yolunu seçmelidir. Benzer şekilde kendi çalışanlarının da yetkinliklerini artırmak, kaliteli personel ile iş gücünü arttırmak, rekabetçi bir ücret politikası ile cazibe merkezi olmak ve BT çalışanını şirketine bağlayan farklı sadakat uygulamaları ile seçkin bir BT kadrosu oluşturmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Dijitalleşme, Fintech, Banktech.

Reflection of Digitalisation on Turkish Banking Sector: Bank Technology Firms Banktech and FinTech Farm

Teoman TAĞTEKİN¹

¹ Independent Researcher, teotag@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The answers to questions such as why banks prefer to consolidate their Information Technology-IT resources under a separate company umbrella and isolate them from the bank, what their expectations are, and what the differences are between the expected and actual situations at this point were discussed.

Data and Method: By compiling summary tables of many banks operating in our country and their technology companies, it has been observed that many banks prefer to incorporate their own technology teams and obtain services as separate legal entities.

Findings: In order to ensure the continuity of the services it provides to its main customer, the bank, the IT company must continuously measure and improve parameters such as service quality, user satisfaction, satisfactory costing, etc. Similarly, they should focus on enhancing the skills of their own employees, increasing their workforce with high-quality personnel, becoming an attractive employer with a competitive salary policy, and creating a distinguished IT team with various loyalty programmes that bind IT employees to the company.

Conclusion: In this study, the reasons behind the transformation of technology teams into fintech companies as a result of digitalisation in banks operating in our country, as well as the reasons behind the differences between the current situation and the expected situation, are detailed and examined to justify the situation.

Originality: The literature has been enriched with a study that compares the expectations and actual results of corporatisation by preparing tables for banks and banking technology companies, and which includes recommendations for positive development.

Policy Recommendations: In order to ensure the continuity of the services it provides to its main customer, the bank, the IT company must continuously measure and improve parameters such as service quality, user satisfaction, satisfactory costing, etc. Similarly, they should focus on enhancing the skills of their own employees, increasing their workforce with high-quality personnel, becoming an attractive employer with a competitive salary policy, and creating a distinguished IT team with various loyalty programmes that bind IT employees to the company.

Keywords: Banking, Digitalisation, Fintech, Banktech.

Yeşil Teknoloji Adaptasyonu (GTA)'nın Bankaların Finansal Performansı Üzerine Etkisi: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine Bir Araştırma

Gökhan KILIÇ¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, gokhankilic@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Yeşil teknolojinin bankacılık uygulamalarına entegrasyonu sadece sürdürülebilirliği teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda çevreye duyarlı yatırımcıları ve müşterileri çekerek finansal performansı da artırır. Sürdürülebilirliğe yönelik bu değişim, operasyonel maliyetlerin azalmasına, risk yönetiminin iyileşmesine ve hızla gelişen bir pazarda rekabet gücünün artmasını sağlayabilir. Daha fazla banka yeşil teknolojiyi benimsedikçe, düzenleyici teşviklerden ve daha güçlü bir marka itibarından da faydalanabilir ve kendilerini düşük karbonlu ekonomiye geçişte lider olarak konumlandırabilirler. Bu çalışma, Türkiye'de faaliyet gösteren ve Yeşil Teknoloji Adaptasyonu (GTA)'na dahil olan bankaların finansal performanslarında anlamlı bir değişiklik olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada panel veri analiz yönetiminden yararlanılmıştır. Modelde bankaların finansal performansı için özkaynak karlılığı ve net faiz geliri bağımlı değişkenler olarak kullanılmıştır. Toplam aktifin logaritması, takipteki kredilerin toplam kredilere oranı, finansal kaldıraç ve sermaye yeterlilik oranı ise kontrol değişkenleri olarak kullanılmıştır. Bankaların GTA'ya girmeden önceki dönemlerine "0", GTA'ya girdikten sonraki dönemlerine ise "1" değeri verilerek bir değişken oluşturulmuş ve modele kukla değişken olarak eklenmiştir. Bankaların GTA'ya girişinden 4 yıl öncesi ve 4 yıl sonrası çalışmaya dahil edilmiştir (2016-2024). Çalışmada kullanılan veriler bloomberg terminal veri tabanından elde edilmiştir.

Bulgular: Yapılan panel regresyon sonucunda kukla değişkeninin olasılık değerine bakıldığında hem özkaynak karlılığı hem de net faiz geliri modelinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür.

Sonuç: Bankaların yeşil teknolojiye önem vermeleri ve bu alandaki gereklilikleri yerine getirmelerinin çevreye katkısının yanı sıra finansal performanslarına da olumlu katkısı olduğu ortaya çıkmıştır.

Literatüre Katkı: Yapılan literatür taramasında Türkiye'de daha önce GTA'ya dahil olan bankalar üzerinde panel veri analizi kullanılarak finansal performansa olan etkiyi ölçen bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Politika Önerileri: Çalışmada elde edilen sonuçlara göre bankacılık sektöründe faaliyet gösteren diğer bankaların da GTA'ya girmesi ve buna yönelik raporlama yapması önerilmektedir. Ülkelerin de bankalarını teşvik etmesi ve GTA'ya önem verilmesinin sağlanması önerilmektedir. Bunlar yapıldığında hem çevresel olarak hem de ekonomik olarak anlamlı gelişmeler görülebilir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Teknoloji Adaptasyonu, Banka, Finansal Performans.

The Impact of Green Technology Adaptation (GTA) on the Financial Performance of Banks: A Study on Banks in Turkey

Gökhan KILIÇ¹

¹ Asst. Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, gokhankilic@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The integration of green technology into banking applications not only promotes sustainability, but also improves financial performance by attracting environmentally conscious investors and customers. This shift towards sustainability can lead to reduced operational costs, improved risk management and increased competitiveness in a rapidly evolving market. As more banks adopt green technology, they can also benefit from regulatory incentives and a stronger brand reputation, positioning themselves as leaders in the transition to a low-carbon economy. This study aims to determine whether there is a significant change in the financial performance of banks operating in Turkey that are included in the Green Technology Adaptation (GTA) programme.

Data and Method: This study utilises panel data analysis. In the model, return on equity and net interest income are used as dependent variables for banks' financial performance. The logarithm of total assets, the ratio of non-performing loans to total loans, financial leverage, and capital adequacy ratio are used as control variables. A variable was created by assigning a value of '0' to the periods before banks entered GTA and '1' to the periods after they entered GTA, and this variable was added to the model as a dummy variable. The period four years before and four years after banks entered GTA was included in the study (2016-2024). The data used in the study were obtained from the Bloomberg Terminal database.

Findings: The results of the panel regression analysis indicate that the dummy variable has a statistically significant and positive effect on both return on equity and net interest income.

Conclusion: The study reveals that banks' focus on green technology and their compliance with the requirements in this area contribute positively not only to the environment but also to their financial performance.

Originality: In the literature review, no study was found that used panel data analysis to measure the impact on financial performance on banks previously included in GTA in Turkey.

Policy Recommendations: Based on the results obtained in the study, it is recommended that other banks operating in the banking sector also join the GTA and prepare reports on this subject. It is also recommended that countries encourage their banks and ensure that importance is given to the GTA. If these recommendations are implemented, meaningful developments can be observed in both environmental and economic terms.

Keywords: Green Technology Adaptation, Bank, Financial Performance.

The Impact of Digital Transformation on Banking Sector Efficiency: A Comparative Panel Data Analysis of the EU and Turkey

Osman ALTAY¹

¹ PhD, İstanbul Ticaret University, Faculty of Business Administration, oaltay@ticaret.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study examines how internet penetration rates, a measure of digital change, impact the structures of the banking sector in Turkey and the European Union, with a particular focus on cross-country differences within the EU-27 bloc. The main aim of the study is to identify disparate trends between established and developing financial markets while considering variations in digital adoption at the national level.

Data and Method: The study employs fixed-effects and random-effects models to investigate the relationship between internet usage and key banking indicators (branch networks, workforce efficiency, and adoption of digital services) utilizing panel data from 2008 to 2023. With separate models for Turkey and aggregated/disaggregated EU national data, the analysis incorporates GDP and population as control variables. Heterogeneity analysis among EU member states and dynamic panel estimators serve as examples of robustness assessments.

Findings: The findings indicate that, although to varying degrees, there are significant correlations between digitalization and the transformation of the banking industry in both regions. While internet usage is linked to structural changes across all markets, preliminary research suggests that these effects are particularly pronounced in emerging nations. The study also observes substantial differences among EU countries, indicating that national regulatory frameworks and digital infrastructures influence the adaptability of the banking sector.

Conclusion: Digital transformation stands out as a vital driver of evolution in the banking sector, with impacts that vary significantly according to market maturity and national context. The findings underscore how country-specific factors influence the pace and nature of digital transition in financial services.

Originality: This study enhances the literature by offering a detailed, country-level analysis of digital banking adoption throughout the EU-27, while keeping a comparative view with Turkey. The research design reflects both regional trends and national particularities in the digitalization process.

Policy Recommendations: Policymakers should expedite mobile banking investments in emerging markets such as Turkey while assisting EU legacy banks in adopting digital models. Tailored EU policies should tackle national infrastructure disparities, allowing emerging economies to bypass traditional banking where feasible. Cross-border coordination through EU digital standards can minimize fragmentation, supported by regulatory sandboxes for testing innovation.

Keywords: Finance, Banking, Digital Finance, FinTech.

Dijital Dönüşümün Bankacılık Sektörü Verimliliği Üzerindeki Etkisi: Avrupa Birliği ve Türkiye Karşılaştırmalı Panel Veri Analizi

Osman ALTAY¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, oaltay@ticaret.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, dijital dönüşümün bir göstergesi olan internet penetrasyon oranlarının Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) bankacılık sektörü yapıları üzerindeki etkisini incelemektedir. Özellikle AB-27 ülkeleri içerisindeki ülke farklılıklarına odaklanarak, gelişmiş ve gelişmekte olan finansal piyasalar arasındaki farklı eğilimleri, ülkelerin dijitalleşme düzeylerindeki farklılıkları da göz önünde bulundurarak tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, 2008-2023 dönemi panel verileri kullanılarak internet kullanım oranları ile temel bankacılık göstergeleri (şube ağları, iş gücü verimliliği ve dijital hizmetlerin benimsenmesi) arasındaki ilişki sabit etkiler (fixed-effects) ve rassal etkiler (random-effects) modelleri ile analiz edilmiştir. Türkiye için ayrı, AB ülkeleri için ise hem toplulaştırılmış hem de ülke bazında ayrıştırılmış modeller oluşturulmuştur. GSYH ve nüfus değişkenleri kontrol değişkeni olarak modele dahil edilmiştir. Ayrıca, AB üye ülkeleri arasındaki heterojenliği analiz etmek için farklı yöntemler ve dinamik panel tahmin modelleri de sağlamlık testi (robustness check) olarak kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçları, her iki bölgede de dijitalleşme ile bankacılık sektöründeki dönüşüm arasında, farklı düzeylerde de olsa, anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. İnternet kullanım oranları tüm piyasalarda yapısal değişimlerle bağlantılı bulunmakla birlikte, ön bulgular özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu etkinin daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca AB ülkeleri arasında önemli farklılıklar gözlemlenmiş, bu durum ulusal düzenleyici yapılar ve dijital altyapının bankacılık sektörünün uyum sağlama kapasitesini etkilediğini göstermiştir.

Sonuç: Dijital dönüşüm, bankacılık sektöründeki evrimin önemli bir itici gücü olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu etkinin boyutu ve niteliği, piyasa olgunluğu ve ulusal bağlama göre önemli ölçüde değişmektedir. Çalışma, finansal hizmetlerde dijital dönüşüm hızının ve şeklini ülkeye özgü faktörlerin nasıl etkilediğini vurgulamaktadır.

Özgün Değer: Bu çalışma, AB-27 ülkelerinde dijital bankacılık benimsemesini ülke bazında detaylı şekilde analiz ederek literatüre katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda Türkiye ile karşılaştırmalı bir bakış açısı sunarak bölgesel eğilimleri ve ulusal farklılıkları araştırma tasarımıyla yansıtmaktadır.

Politika Önerileri: Politika yapıcılarının, Türkiye gibi gelişmekte olan piyasalarda mobil bankacılık yatırımlarını hızlandırmaları, AB’de ise geleneksel bankaların dijital modellere uyum sürecini desteklemeleri önerilmektedir. AB özelinde, ulusal altyapı farklılıklarını giderecek özel politikalar geliştirilmelidir. Bu sayede gelişmekte olan ekonomiler geleneksel bankacılık adımlarını atlayarak dijital çözümlere daha hızlı geçebilir. Sınır ötesi uyumu artırmak için AB dijital standartları geliştirilerek parçalanmış yapıların önüne geçilebilir. Yeniliklerin test edilmesi için düzenleyici deneme alanları (regulatory sandbox) uygulaması da desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Finans, Bankacılık, Dijital Finans, FinTek.

Türkiye’de DASK Sigorta Piyasası Tahmini

Aslıhan GÜNAL¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Arş. Gör., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, aslihangunal@baskent.edu.tr

² Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, babuscu@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma 2023 Kahramanmaraş depremleri öncesinden başlayarak geleceğe uzanan bir perspektifte dört aşamada sigortacılık sektörünü incelemektedir. Çalışmada 2026 yıl sonuna kadar Türkiye’de büyük bir depremin gerçekleşmemesi durumunda DASK (Doğal Afet Sigortaları Kurumu) sigorta piyasasının temel değişkenleri tahmin edilmektedir.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada değişken olarak 2002-2024 dönemi DASK yıllık hasar ödemeleri dosya sayısı, hasar ödeme tutarı, üretilen poliçe adedi, üretilen prim tutarı ve 2010-2024 dönemi Merkez Bankası yıllık konut fiyat endeksi kullanılmaktadır. Çalışmada makine öğrenmesi, zaman serisi modelleri ve lineer regresyon kullanılarak çok aşamalı bir tahmin yaklaşımı benimsenmiştir.

Bulgular: 2023 Kahramanmaraş depremleri öncesinde sigorta sektöründe düşük teminat oranları, yetersiz reasürans kapasitesi, etkin olmayan hasar değerlendirme süreci ve zayıf sigortalılık bilinci gibi önemli yetersizlikler olduğu ortaya çıkmıştır. Deprem nedeniyle 2023 yılı içerisinde 535.119 adet hasar talep başvurusu ve buna karşılık 1.648.968.645 USD hasar ödemesi yapılmıştır. Deprem sonrası sektörde, sigorta teminatlarının genişlemesi, hasar tespiti, ödeme süreçlerinin hızlandırılması ve bilişim sistemlerinin kapasitesinin artırılması gibi dönüşümler yaşanmıştır. Çalışmanın son kısmında DASK sigorta piyasası ve ekonomik değişken tahminlerinden elde edilen bulgulara göre sırasıyla 2025 ve 2026 yılları için: dosya sayıları 3.032 ve 3.123; hasar ödemeleri 5.055.898 USD ve 5.235.002 USD; poliçe sayıları 12.666.947 ve 14.223.300; prim tutarları 723.161.754 USD ve 823.207.806 USD; ortalama poliçe fiyatları 57,09 USD ve 57,88 USD; konut fiyat endeksleri USD bazında 4,70 ve 5,05 olarak tahmin edilmiştir.

Sonuç: Türkiye’de 2023 depreminde yıkılan göreceli olarak düşük değerli konutların, yüksek değerli yeni konutlarla ikame edilmesi hem konut fiyat endeksinin artmasına hem de USD bazında ortalama poliçe başı sigorta prim değerinin artmasına neden olmuştur. Yapılan analizler sonucunda, 2025 ve 2026 yıllarında konut fiyat endeksinde artış olacağı görülmektedir.

Literatüre Katkı: Çalışma sigorta piyasasının istatistiksel analiz, zaman serisi modelleme ve makine öğrenimi yöntemleri kullanılarak oluşturulan çok katmanlı analiz modeli ile gelecek değerlerin tahmin edilmesi verideki farklı örgülerin yakalanması açısından etkin bir yöntemdir. Böylece, 2025 ve 2026 yıllarında büyük bir depremin yaşanmaması durumunda sigorta piyasasının ve ekonomik değişkenlerin nasıl değişebileceği öngörülmüştür.

Politika Önerileri: Sigortalılık oranının artırılması, sigorta poliçelerinin genişletilmesi, hasar değerlemesinde yapay zekâ destekli sistemlerin kullanılması ve reasürans kapasitelerinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: DASK, Konut Fiyat Endeksi, Makine Öğrenmesi, Zaman Serisi Tahmini.

Forecasting the TCIP Insurance Market in Turkey

Aslıhan GÜNAL¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Res. Asst., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, aslihangunal@baskent.edu.tr

² Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, babuscu@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study examines the insurance sector in four stages, starting from the period before the 2023 Kahramanmaraş earthquakes and extending into the future. The study estimates the basic variables of the TCIP (Turkish Catastrophe Insurance Pool) insurance market under the assumption that no major earthquake occurs in Turkey until the end of 2026.

Data and Method: In this study, annual DASK file numbers, damage payments, policy numbers, premium amounts for the period 2002-2024 and Central Bank housing price index data for the period 2010-2024 are used. A multi-stage estimation approach is adopted in the study using machine learning, time series models and linear regression.

Findings: Before the 2023 Kahramanmaraş earthquakes, there were significant deficiencies in the insurance sector, such as low coverage rates, insufficient reinsurance capacity, ineffective damage assessment process and weak insurance awareness. Due to the earthquake, DASK was faced with 535,119 file applications and paid 1,648,968,645 USD in damages in 2023. After the earthquake, the sector experienced transformations such as the expansion of insurance coverage, damage detection, acceleration of payment processes and increased capacity of information systems. In the last part of the study, according to the findings obtained from DASK insurance market and economic variable estimates, for the years 2025 and 2026, respectively: number of claim files are estimated as 3,032 and 3,123; claim payments as 5,055,898 USD and 5,235,002 USD; policy numbers as 12,666,947 and 14,223,300; premium amounts as 723,161,754 USD and 823,207,806 USD; average policy prices as 57.09 USD and 57.88 USD; housing price indices as 4.70 and 5.05 in USD terms.

Conclusion: The replacement of relatively low-value houses destroyed in the 2023 earthquake in Turkey with new high-value houses has caused both an increase in the housing price index and an increase in the average insurance premium value per policy in USD. As a result of the analysis, it is seen that there will be an increase in the housing price index in 2025 and 2026.

Originality: The study is an effective method for predicting future values with the multi-layered analysis model created using statistical analysis, time series modeling and machine learning methods of the insurance market. Thus, it is predicted how the insurance market and economic variables may change if a major earthquake does not occur in 2025 and 2026.

Policy Recommendations: It is recommended to increase the insurance rate, expand insurance policies, use artificial intelligence-supported systems in damage assessment and increase reinsurance capacities.

Keywords: Turkish Catastrophe Insurance Pool (the TCIP), House Price Index, Machine Learning, Time Series Forecasting.

LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleri ile Türkiye'deki Katılım Sigorta Şirketlerinin 2017-2024 Yılı Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi

Selahattin BEKTAŞ¹ , Sinan ÇİMEN² , Said Sami SÖNMEZ³

¹ Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, selahattin.bektas@karatay.edu.tr

² Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, sinan.cimen@karatay.edu.tr

³ Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, said.sami.sonmez@karatay.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de faaliyet gösteren katılım sigorta şirketlerinin 2017-2024 yılları arasındaki finansal performanslarını LOPCOW ve CoCoSo yöntemleriyle analiz ederek karşılaştırmak ve şirketlerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, katılım sigorta şirketlerinin finansal performanslarının ölçülmesi amacıyla belirlenen kriterler kapsamında yıllık veriler kullanılmıştır. Performans değerlendirmesinde çok kriterli karar verme yöntemlerinden LOPCOW ve CoCoSo yöntemleri tercih edilmiştir. LOPCOW yöntemi ile kriter ağırlıkları belirlenmiş, ardından CoCoSo yöntemi ile ağırlıklar dikkate alınarak şirketlerin yıllara göre performans sıralamaları yapılmıştır. Veriler, şirketlerin kamuya açık finansal raporlarından ve ilgili sektör raporlarından elde edilmiştir.

Bulgular: LOPCOW yöntemi sonuçlarına göre, katılım sigorta şirketlerinde en önemli performans kriterinin esas faaliyet kârlılığı olduğu belirlenmiştir. CoCoSo yönteminden elde edilen sonuçlara göre ise, analiz edilen yıllar içinde en yüksek finansal performansı sergileyen şirketlerin ve yılların sıralaması ortaya konulmuştur.

Sonuç: Elde edilen bulgular, katılım sigortacılığı sektöründe şirketlerin yıllara göre performanslarında dalgalanmalar yaşandığını, ancak bazı yıllarda genel bir performans artışı eğilimi bulunduğunu göstermektedir. Özellikle esas faaliyet kârlılığı ve özkaynak verimliliği yüksek olan şirketlerin genel sıralamada öne çıktığı tespit edilmiştir.

Literatüre Katkı: Çalışma, Türkiye'deki katılım sigorta şirketlerinin finansal performansını LOPCOW ve CoCoSo yöntemleriyle analiz eden ilk çalışmalardan biri olma niteliği taşımakta olup, literatüre yönetsel ve uygulamalı katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Katılım sigorta şirketlerinin finansal kârlılıklarını artırabilmeleri ve sektördeki rekabet güçlerini koruyabilmeleri için esas faaliyet kârlılığına ve özkaynak kullanım verimliliğine odaklanmaları, bunun yanı sıra risk yönetimi mekanizmalarını daha etkin hale getirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Sigortacılığı, Finansal Performans Analizi, LOPCOW Yöntemi, CoCoSo Yöntemi, ÇKKV.

Evaluation of the Financial Performance of Participation Insurance Companies in Türkiye between 2017-2024 Using LOPCOW and CoCoSo Methods

Selahattin BEKTAŞ¹ , Sinan ÇİMEN² , Said Sami SÖNMEZ³

¹ PhD, KTO Karatay University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, selahattin.bektas@karatay.edu.tr

² Res. Asst., KTO Karatay University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, sinan.cimen@karatay.edu.tr

³ Res. Asst., KTO Karatay University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, said.sami.sonmez@karatay.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to analyze and compare the financial performance of participation insurance companies operating in Türkiye between 2017 and 2024 using the LOPCOW and CoCoSo methods, and to identify their strengths and weaknesses.

Data and Methodology: In this study, annual data were used based on selected criteria to measure the financial performance of participation insurance companies. The multi-criteria decision-making methods LOPCOW and CoCoSo were employed for performance evaluation. The LOPCOW method was used to determine the criteria weights, and the CoCoSo method ranked the companies' performances considering these weights. Data were obtained from publicly available financial reports of the companies and relevant sector reports.

Findings: According to the LOPCOW method results, operational profitability emerged as the most important performance criterion for participation insurance companies. The results from the CoCoSo method revealed the ranking of companies' financial performances across the analyzed years.

Conclusion: The findings show that the financial performance of participation insurance companies fluctuated over the years, but a general trend of improvement was observed in certain periods. Companies with higher operational profitability and better equity efficiency stood out in the overall rankings.

Contribution to Literature: This study is among the first to analyze the financial performance of Türkiye's participation insurance companies using the LOPCOW and CoCoSo methods, offering methodological and practical contributions to the literature.

Policy Recommendations: It is recommended that participation insurance companies focus on enhancing their operational profitability and improving the efficiency of equity utilization in order to increase their financial profitability and maintain their competitive strength within the sector. Additionally, they should strengthen their risk management mechanisms to better navigate market dynamics.

Keywords: Participation Insurance, Financial Performance Analysis, LOPCOW Method, CoCoSo Method, MCDM.

Uzaktan Müşteri Ediniminin Türkiye Bankacılık Sektörü Performansına Etkisinin Ampirik Analizi

Sultan SARI¹ , Bahar ERDAL²

¹ Dr., OSTİM Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, sultan.sari@ostimteknik.edu.tr

² Doç. Dr., OSTİM Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, bahar.erdal@ostimteknik.edu.tr

ÖZET

Amaç: Dijital dönüşüm, bankacılık sektöründe köklü değişimlere yol açmış, özellikle müşteri ilişkilerinin kurulması ve yönetilmesinde önemli yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Uzaktan müşteri edinimi; kimlik doğrulama, yüz tanıma ve dijital imza gibi teknolojik araçlarla müşterilerin fiziksel şubeye gitmeden bankacılık işlemlerine başlayabilmesini ifade eder. Türkiye’de bu uygulama, 1 Nisan 2021 tarihinde BDDK tarafından yayımlanan "Bankalarca Kullanılacak Uzaktan Kimlik Tespiti Yöntemlerine ve Elektronik Ortamda Sözleşme İlişkisinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelik" ile düzenlenmiştir. Uzaktan müşteri edinimi uygulamasının başladığı ilk yıl içerisinde 3.077.244 müşteri uzaktan başvuru yapmıştır. Uzaktan müşteri temsilcisi ve kurye ile sonuçlandırılan müşteri sayısı 1.779.584 olmuştur. Bu sayılar 2022 ve 2023 yıllarında katlanarak artmıştır. Bu çalışmada, Türkiye bankacılık sektöründe uzaktan müşteri edinimi uygulamasının sektörün karlılık performansı üzerindeki etkisi incelenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada sektör karlılık oranları (ROA ve ROE), uzaktan başvuru sayıları, müşteri temsilcisi ve kurye ile sonuçlandırılan toplam müşteri sayısı, şubeden sonuçlandırılan müşteri sayısı, özkaynak oranı, takip oranı, mevduatın krediye dönüşüm oranı, faiz gelirlerinin faiz getirili aktifler ortalamasına oranı, TL Ticari Krediler Faizi değişkenlerinin 2021.5 - 2025.2 dönemi aylık verileri Robust En Küçük Kareler (EKK) yöntemiyle analiz edilmektedir.

Bulgular: Analiz sonucunda, uzaktan başvuru sayısının aktif karlılığı ve özkaynak karlılığını pozitif etkilediği ancak sonucun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Kurye ve müşteri temsilcisi ile sonuçlandırılan müşteri sayısı toplamının aktif karlılığını (ROA) negatif yönde etkilediği ve sonucun anlamlı olmadığı görülürken aynı serinin özkaynak karlılığını da negatif etkilediği ve sonucun %10 hata seviyesinde anlamlı olduğu görülmektedir. Öte yandan şubeden sonuçlandırılan müşteri sayısının her iki karlılık oranını da pozitif yönde etkilediği ve sonucun %1 hata seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Aynı yönde faiz gelirlerinin aktifler ortalamasına oranı da her iki karlılık oranını pozitif yönde ve %1 hata seviyesinde anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Ayrıca, beklenildiği gibi, yüksek özkaynak oranı bankaların yapısını güçlendirerek karlılığı olumlu etkilerken, yüksek takip oranları olumsuz etkilemektedir.

Sonuç: Türk bankacılık sektörü karlılık performansında şubeden faaliyetlerin ve özellikle geleneksel kredi faaliyetlerinin daha etkili olduğu sonucu çıkarılabilir.

Literatüre Katkı: Çalışmanın bu yönde bir ilk çalışma olduğu düşünüldüğünde literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Politika Önerileri: Türk bankacılık sektöründe dijital bankacılığın bir alternatif olduğu ama geleneksel şubeden başvuru ve faaliyetlerin hala belirleyici olduğu dikkate alınarak bu yönde politikalar geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bankacılık, Uzaktan Müşteri Edinimi, Robust EKK.

Empirical Analysis of the Impact of Remote Customer Acquisition on the Performance of the Turkish Banking Sector

Sultan SARI¹ , Bahar ERDAL²

¹ PhD, OSTIM Technical University, Faculty of Engineering sultan.sari@ostimteknik.edu.tr

² Asst. Prof., OSTIM Technical University, Faculty of Engineering, bahar.erdal@ostimteknik.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Digital transformation has led to profound changes in the banking sector, bringing significant innovations, particularly in establishing and managing customer relationships. Remote customer acquisition refers to the ability of customers to initiate banking services without physically visiting a branch, using technological tools such as identity verification, facial recognition, and digital signatures. In Turkey, this practice was regulated by the “Regulation on Remote Identification Methods to be Used by Banks and Establishing a Contractual Relationship in the Electronic Environment,” published by the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) on April 1, 2021. Within the first year of implementing remote customer acquisition, 3,077,244 customers applied remotely. The number of customers finalized through remote customer representatives and couriers was 1,779,584. These figures have increased exponentially in 2022 and 2023. This study examines the impact of remote customer acquisition on the profitability performance of the banking sector in Turkey. The purpose of the study should be written.

Data and Method: The study analyzes monthly data from the period 2021.5 to 2025.2 using the Robust Ordinary Least Squares (OLS) method. The variables of the sector include profitability ratios (ROA and ROE), number of remote applications, total number of customers finalized through customer representatives and couriers, number of customers finalized at the branch, equity ratio, non-performing loan ratio, loan-to-deposit ratio, ratio of interest income to average interest-earning assets, and the interest rate of TRY commercial loans.

Findings: The analysis reveals that while the number of remote applications has a positive effect on return on assets (ROA) and return on equity (ROE), the results are not statistically significant. The total number of customers finalized through couriers and customer representatives negatively affects ROA, although the result is not statistically significant; it also negatively affects ROE, and this result is significant at the 10% error level. On the other hand, the number of customers finalized at the branch positively affects both profitability ratios, with the result being statistically significant at the 1% error level. Similarly, the ratio of interest income to the average of interest-earning assets has a positive and statistically significant effect on both profitability ratios at the 1% error level. Additionally, as expected, a high equity ratio strengthens the structure of banks and positively affects profitability, whereas high non-performing loan ratios have a negative impact.

Conclusion: It can be concluded that branch-based operations and particularly traditional lending activities are more effective in the profitability performance of the Turkish banking sector.

Originality: Given that this is considered the first study in this specific area, it is expected to contribute to the existing literature.

Policy Recommendations: Considering that digital banking is an alternative in the Turkish banking sector but traditional branch-based applications and operations are still decisive, policies should be developed in this direction.

Keywords: Digital Banking, Remote Customer Acquisition, Robust OLS.

Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü Tahmini: Türkiye Uygulaması

Kevser CİNSKIZAN¹ , Rıfat Mert AKBULUT² , Özge ÇAKIRBAL³

¹ Dr., Başkent Üniversitesi, kevsercinskizan@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, rifatmertakbulut@gmail.com

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, ozgegorenli@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Literatürde finans alanında yapay zeka yöntemlerinin kullanılmasının artması ile birlikte, finansal piyasalarda işlem gören araçların fiyat ve büyüklük tahminlerinde artış gözlemlenmiştir. Bu artış daha çok hisse senedi, altın ve kripto paraların fiyat tahminlerinde görülse de, yatırım fonlarının dünya ve Türkiye genelinde hızla büyüdüğü görülmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de kolektif yatırım kuruluşları tarafından kurulmuş menkul kıymet yatırım fonları, girişim sermayesi yatırım fonları ve gayrimenkul yatırım fonlarının portföy büyüklüğünün 2025 yıl sonu ve 2026 yıl başı itibarıyla tahminlenmesidir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği’nin internet sitesinden edinilen 2011/01-2025/01 arası aylık olmak üzere toplam 169 adet yatırım fonu portföy büyüklüğü verisi kullanılmıştır. Yatırım fonu büyüklüğünü tahmin etmek amacıyla ARIMA ve Prophet modelleri ile tahminleme yapılmış ve bu modellerin performansları incelenmiştir. Analizler R programı Studio 4.3.1 versiyonu kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: 2025/12 ve 2026/01 ay yatırım fonu portföy büyüklükleri tahminlenmiştir. Analizler sonucunda yapılan tahminlerin geçmiş yıl verileri ile uyumlu olduğu test edilmiştir. Ayrıca test verisi üzerinden hesaplanan performans metriklerine göre ARIMA modelinin, Prophet modeline göre daha iyi bir performans sergilediği görülmüştür.

Sonuç: Sonuç olarak gerçek değerler ve model tahminleri karşılaştırılmış ve grafiksel olarak model kendini doğrulamıştır. Bu sayede 2025 yılı 12. aya kadar ve 2026 yılı 1. ay itibarıyla yatırım fonu portföy büyüklükleri tahminlenmiştir.

Literatüre Katkı: Çalışma Türkiye’de kurulmuş menkul kıymet yatırım fonları ile özellikle girişim sermayesi ve gayrimenkul yatırım fonlarına ilişkin az sayıda çalışma olması ve veri dönemi sebebiyle literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Çalışmadaki tahminleme sonucu elde edilen sermaye piyasaları önümüzdeki dönem yatırım fonu portföy büyüklükleri incelendiğinde, neredeyse 2,5 katına ulaşan bir büyüme gözlemlenmiştir. Yatırım fonları kapsamında fon fiyatlaması da dahil olmak üzere hizmet veren portföy yönetim şirketleri, fon hizmet birimleri ve saklamacı kuruluşlarda, piyasada bilgisi olan personel sayısı oldukça azdır. Piyasada özellikle lisanslı personel eksikliği bulunmaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi ve Bankacılık-Finans bölümü mezunu lisans öğrencilerinin piyasaya hazırlanabilmesi ve istihdamı amacıyla, söz konusu bölümlerde lisans ve yüksek lisans seviyesinde seçmeli yatırım fonları dersi konulmasının ve öğrencilerin sermaye piyasası lisanslarını almaya yönlendirilmesinin piyasaya katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yatırım Fonu, Portföy, Zaman Serisi.

Estimation of Investment Fund Portfolio Size: The Case of Turkey

Kevser CİNSKIZAN¹ , Rifat Mert AKBULUT² , Özge ÇAKIRBAL³

¹ PhD, Başkent University, kevsercinskizan@gmail.com

² Master's Student, Kırıkkale University, rifatmertakbulut@gmail.com

³ Master's Student, Başkent University, ozgegorenli@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: With the increasing use of artificial intelligence methods in the field of finance, there has been a noticeable rise in the forecasting of prices and sizes of financial instruments traded in financial markets. While this increase is mainly observed in the price predictions of stocks, gold, and cryptocurrencies, it can also be seen that investment funds are rapidly growing both globally and in Turkey. The aim of this study is to estimate the portfolio size of securities investment funds, venture capital funds, and real estate investment funds established by collective investment institutions in Turkey by the end of 2025 and the beginning of 2026.

Data and Method: In the study, a total of 169 monthly investment fund portfolio size data points from January 2011 to January 2025, obtained from the website of the Turkish Capital Markets Association, were used. To estimate the investment fund size, forecasts were made using the ARIMA and Prophet models, and the performance of these models was examined. The analyses were conducted using R Studio version 4.3.1.

Findings: The investment fund portfolio sizes for December 2025 and January 2026 have been estimated. As a result of the analyses, it was tested that the forecasts were consistent with the historical data. Additionally, based on the performance metrics calculated from the test data, it was observed that the ARIMA model performed better than the Prophet model.

Conclusion: As a result, the actual values and model predictions were compared, and the model was validated graphically. Thus, the investment fund portfolio sizes have been estimated up to December 2025 and for January 2026.

Originality: This study contributes to the literature due to the limited number of studies on securities investment funds, particularly venture capital and real estate investment funds in Turkey, as well as the data period.

Policy Recommendations: The forecasting results obtained in this study show that the capital markets' investment fund portfolio sizes are expected to grow by nearly 2.5 times in the upcoming period. In the context of investment funds, portfolio management companies, fund service units, and custodian institutions, including those providing fund pricing services, the number of personnel with market knowledge is quite low. Particularly, there is a shortage of licensed personnel in the market. It is believed that addressing this gap and introducing elective courses on investment funds at the undergraduate and graduate levels in Banking and Finance departments, as well as encouraging students to obtain capital market licenses, would contribute to the market and help students better prepare for and be employed in the industry.

Keywords: Investment Fund, Portfolio, Time Series.

Maliyet Verimliliği ve Bankacılık Davranışı: Türk Bankaları Üzerine Bulgular (2014-2024)

Kaan Tuğrul AKSÖZ¹

¹ Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, kaanaksoz@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türk bankacılık sektöründe maliyet etkinliğinin banka davranışı üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Çalışma, operasyonel verimliliğin farklı banka sahiplik yapılarında kârlılığa, sermaye birikimine ve kredi riskine olan etkilerini inceleyerek ilgili taraflara içgörüler sunmayı hedeflemektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Ocak 2014-Aralık 2024 dönemini kapsayan verilerle dört farklı banka türü (kamu mevduat, özel yerli, yabancı mevduat ve katılım) karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Maliyet verimliliği Veri Zarflama Analizi (VZA) ile ölçülmüştür. Etkinlik skorlarının istatistiksel sağlamlığını artırmak amacıyla bootstrapped VZA sonuçları da kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler, gözlemlenmeyen heterojenliği kontrol etmek için sabit etkiler yaklaşımıyla tahmin edilen panel regresyon modelleriyle analiz edilmiştir. Maliyet verimliliği değişkenindeki potansiyel içsellik sorunu ise araç değişken (IV) regresyonları ile ele alınmıştır.

Bulgular: Sonuçlar, maliyet verimliliğinin aktif kârlılığını (ROA) önemli ölçüde artırdığını, sermaye büyümesini desteklediğini ve kredi riskini azalttığını göstermektedir. Bu etkiler özellikle yabancı, özel ve katılım bankalarında daha belirgindir. Buna karşılık, kamu bankaları verimlilik kazanımlarına karşı zayıf veya anlamsız tepkiler sergilemektedir. Bulgular, banka sahiplik yapısının, verimliliğin performans sonuçlarına dönüşmesinde kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışma, maliyet verimliliğinin banka performansının temel belirleyicilerinden biri olduğu sonucuna varmıştır. Verimlilikteki artışlar banka kârlılığını ve sermaye birikimini güçlendirirken, kredi riskini düşürmektedir. Ancak bu ilişkinin gücü bankanın sahiplik yapısına göre değişmekte; kurumsal katılıklar nedeniyle kamu bankalarında verimliliğin olumlu etkileri daha sınırlı kalmaktadır.

Literatüre Katkı: Çalışma, maliyet verimliliğinin sadece bir operasyonel performans ölçütü olmadığını, aynı zamanda bankacılık sektöründe daha geniş stratejik sonuçları belirleyen bir faktör olduğunu göstererek literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Elde edilen bulgular doğrultusunda, verimlilik ölçütlerine daha fazla odaklanılması ve bu metriklerin bankacılık denetim çerçevelerine entegre edilmesi yönünde düzenleyici bir dikkat gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veri Zarflama Analizi, Sabit Etkiler, Panel Veri, Bankacılık Davranışı.

Cost Efficiency and Bank Behavior: Evidence from a Panel Study of Turkish Banks (2014-2024)

Kaan Tuğrul AKSÖZ¹

¹ Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, kaanaksoz@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study investigates the effects of cost efficiency on bank behavior in the Turkish banking sector. The aim is to evaluate how operational efficiency influences profitability, capital accumulation, and credit risk across different bank ownership structures, with the goal of providing insights to relevant stakeholders.

Data and Method: The study comparatively examines four distinct bank types—public deposit, private domestic, foreign deposit, and participation banks—using a monthly panel dataset spanning from January 2014 to December 2024. Cost efficiency is measured using Data Envelopment Analysis (DEA) under the Constant Returns to Scale (CRS) assumption. To enhance statistical robustness, bootstrapped DEA results are also utilized. The relationships are analyzed using panel regression models estimated with the fixed-effects approach to control for unobserved heterogeneity. Potential endogeneity in the cost efficiency variable is addressed through instrumental variable (IV) regressions.

Findings: The results indicate that cost efficiency significantly improves Return on Assets (ROA), supports capital growth, and reduces credit risk. These effects are particularly pronounced in foreign, private, and Islamic banks. In contrast, public banks exhibit weak or insignificant responses to efficiency gains, which highlights their institutional rigidities. The findings reveal that bank ownership structure plays a critical role in how efficiency translates into performance outcomes.

Conclusion: The study concludes that cost efficiency is a key determinant of bank performance. Gains in efficiency enhance profitability and capital accumulation while lowering credit risk. However, the strength of this relationship varies depending on the bank's ownership structure, with the positive impacts of efficiency being more limited in public banks due to institutional rigidities.

Originality: The study contributes to the literature by demonstrating that cost efficiency is not only a measure of operational performance but also a determinant of broader strategic outcomes in banking.

Policy Recommendations: Based on the findings, it is recommended that greater regulatory attention be paid to efficiency metrics and that they be integrated into supervisory frameworks.

Keywords: Data Envelopment Analysis, Fixed-effects, Panel Data, Bank Behavior.

Yönetim Kurulu Yapısı ve Performans/Risk İlişkisi: Türk Bankalarından Kanıtlar

Ahmet Gökhan ARSLAN¹ , Niyazi TELÇEKEN²

¹ Sermaye Piyasası Kurulu, a.gokhanarslan@gmail.com

² Sermaye Piyasası Kurulu, ntelceken@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, yönetim kurulu üye sayısı, milliyet, cinsiyet çeşitliliği, bağımsız üye ve icracı olmayan yönetici gibi faktörler açısından kurumsal yönetim uygulamalarının önemli bir bileşeni olan yönetim kurulu yapısının, bankaların performansı ve riskine olan etkilerinin ölçülmesini amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Borsa İstanbul'da işlem gören on iki bankanın, 2018 ile 2024 yıllarına ilişkin yönetim kurulu yapısı verileri, aktif karlılığı, özsermaye karlılığı, banka paylarının borsa getirileri kullanılarak hesaplanan yıllık piyasa riski ve kredi riskini temsilen takipteki kredi oranı verileri kullanılmıştır. Çalışmamızda, sırasıyla risk değerleri, aktif karlılığı ve özsermaye karlılığının bağımlı değişken yönetim kurulu yapısına ilişkin faktörlerin (büyüklük, milliyet, cinsiyet çeşitliliği, bağımsız üye oranı ve icracı olmayan yönetici oranı) bağımsız değişken olarak kullanıldığı çok değişkenli regresyon yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen bulgular; (i) Aktif karlılığı üzerinde istatistiki anlamlılık bakımından yönetim kurulundaki kadın üye oranının %1 düzeyinde olumlu, bağımsız üye oranının %5 düzeyinde olumlu etkide bulunduğu, yabancı üye oranının ise %5 düzeyinde olumsuz etkisinin bulunduğu; (ii) Özsermaye karlılığı üzerinde istatistiki anlamlılık bakımından kadın üye sayısının ve bağımsız üye sayısının %5 düzeyinde olumlu etkide bulunduğunu; (iii) Piyasa Riski üzerinde istatistiki anlamlılık bakımından sadece tedavül oranının anlamlı (%1 düzeyinde olumlu) olduğu, diğer değişkenlerin anlamlı bulunmadığını; (iv) Toplam üye sayısının ve icracı olmayan yönetim kurulu oranının sırasıyla %1 ve %10 düzeyinde kredi riski üzerinde pozitif etkisinin bulunduğunu göstermektedir.

Sonuç: Karlılık açısından bakıldığında sonuçlarımız; yönetim kurulunda kadın üye ve bağımsız üye sayısının artırılmasının aktif karlılığını ve özsermaye karlılığını artırdığını, yabancı üye sayısının artırılmasının ise aktif karlılığına olumsuz yansıdığını göstermektedir. Piyasa riski ve kredi riskinin risk ölçütü olarak ele alındığı model, bağımsız üye ve kadın üye katılımına dair anlamlı bir sonuç üretmemesine karşın, banka özelinde fiili dolaşımın piyasa riskiyle negatif, yönetim kurulu büyüklüğünün ise kredi riskiyle pozitif ilişkiye sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, bilginiz dâhilinde ilk defa yönetim kurulu yapısı ile Türk bankalarının piyasa riski ve kredi riski ilişkisini incelemektedir. Çalışmamızda karlılık bakımından literatürde yapılan çalışmaları destekleyici sonuçlara ulaşılmıştır.

Politika Önerileri: Bankalarda karlılığın artırılması için yönetim kurulunda kadın temsilinin ve bağımsız yönetim kurulu üyesi sayısının artırılması teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Cinsiyet Çeşitliliği, Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi, Karlılık, Risk.

Relationship Between Board Structure and Performance/Risk: Evidence from the Turkish Banks

Ahmet Gökhan ARSLAN¹ , Niyazi TELÇEKEN²

¹ Capital Markets Board of Türkiye, a.gokhanarslan@gmail.com

² Capital Markets Board of Türkiye, ntelceken@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study examines the effect of board structure —a key aspect of corporate governance practices encompassing the size, nationality, gender diversity, independent members, and non-executives—on the performance and risk of Turkish banks.

Data and Method: Twelve banks listed on Borsa Istanbul are considered, and bank-level data, including board structures, return on asset (ROA), return on equity (ROE), annualized market risk calculated from daily stock returns, and non-performing loans as a proxy for credit risk for the 2018-2024 period, is utilized in this research. Multiple regression has been performed using risk metrics, ROA, and ROE as dependent variables and board structures' factors (size, nationality, gender diversity, number of independent and non-executive board members) as independent variables.

Findings: The findings obtained from the study indicate that; (i) The portion of female members on board positively affects ROA at the 1% level, while the portion of independent members has a positive effect at the 5% level, and foreign members negatively impact it at the 5% level; (ii) Statistically, the portion of females and independent members positively affect ROE at the 5% level; (iii) Only the float ratio is significant (negative at the 1% level) on market risk, while the other variables have no effect statistically; (iv) The board size and the portion of non-executive members negatively impact credit risk at the 1% level and 10% level, respectively.

Conclusion: The study demonstrates that the increase in the proportion of independent members and women on the board of directors positively impacts ROA and ROE, aligning with the literature. In contrast, the rise in foreign members negatively affects ROA. The model, which considers market risk and credit risk as risk measures, does not yield any significant results concerning the participation of independent and female members; however, we observe that float has a negative relationship with market risk, and board size has a positive relationship with credit risk.

Originality: This study examines, for the first time, the relationship between board structures and the market and credit risk of Turkish banks, to the best of our knowledge. Additionally, it supports the findings of previous studies regarding profitability.

Policy Recommendations: Increasing the number of independent members and/or females on boards should be incentivized to bolster banks' profitability.

Keywords: Corporate Governance, Gender Diversity, Independent Board Members, Profitability, Risk.

Kripto Para Ekosisteminde Değer Yaratımı: Örgütsel Davranış Perspektifinden Emegın Rolü ve Etik Sorgulamalar

Mesut ATASEVER¹

¹ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, mesut.atasever@usak.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, kripto para ekosisteminde emek ve değer yaratma arasında dağıtma etik bir çerçeve içinde yayılma perspektifinden analiz yapmayı sağlamaktadır. Özellikle motivasyon, adalet algıları ve yayın uygunluğu gibi kavramların, geleneksel finansal sistemlerdeki geleneksel emek-değer dinamikleriyle karşı ürünleri, merkezi olmayan ve spekülâtif mevcutta nasıl evrimleştiğine odaklanmaktadır.

Doğrulama Yöntemi: Bu makale, kapsamlı bir literatür incelemesine ve seçilmiş kripto para projelerinin sınıflandırılmasına ve yönetilen modellerinin analizine dayalı kapsamlı bir araştırma tasarımını benimsemiştir. Vaka örnekleri arasında, merkezi olmayan sistemlerde emegın, etigın ve yayımlamanın pratik olduğunu gösteren DAO'lar ve blok zinciri platformları yer almaktadır.

Bulgular: Analiz, kripto para ekosisteminin doğrudan emek tazminatı yerine spekülâtif mekanizmaların görünürlüğünü ortaya koyuyor. Bu bağlantıda bulunanlar genellikle bir araya gelirken, resmi sözleşmelerden veya net özellikler yapılarından yoksundur. Motivasyon parçalanmıştır, adalet güvenlikleri eşitsizdir ve dayanıklılık süresi kısa ömürlü olmalıdır. Ayrıca, merkezi olmayan karar alma rutin prosedür şeffaflık ve etik güvencelerden yoksundur ve bu da kripto temelli emek modellerinde sürdürülebilirlik ve adalet konusunda ortaya çıkan endişelere yol açmaktadır.

Sonuç: Kripto ekosistemi, geleneksel istihdam modellerinin aksine, emegın değerinin eşit olduğu temel fikrine meydan okur. Mevcut yapı, azalan iş memnuniyeti, belirsiz sorumluluklar ve zayıf çıkış bağlantıları gibi önemli etik ve dağılım davranışları endişelerine yol açar. Kripto para birimlerinin sürdürülebilir bir dijital emek ortamında bulunabilmesi için emegın ötesinde ve koruyucu etik çerçeveler ve yönetim modelleri geliştirilmelidir.

Özgünlük: Bu makale, üretim çıkış çözümü ve blok zinciri emek ekonomilerini kesiştiren, ancak büyüyen literatürün katkısı bulunmaktadır. Teknoloji odaklı, güvenilir olmayan bir çalışma modeli içinde motivasyon, adalet ve dayanıklılık gibi klasik OB yapılarını ödeme merkezi olmayan emek sistemlerine yönelik yeni bir etik eleştiri sunmaktadır.

Politika Önerileri: Düzenleyici ve yönetim çerçeveleri, merkezi olmayan platformlarda emek derecesi ve etik tazminat için asgari standartlar içermelidir. Jeton standartları, prosedürel adaleti sağlayan kapsayıcı karar alma modelleri benimsenmelidir. Etik kodlar, DAO'larda ve blok zinciri ekosistemlerinde programlı uygulamalara rehberlik etmek için işbirlikçi bir şekilde geliştirilmelidir. Sürdürülebilirlik politikaları (hem rejimi hem de sosyal) fikir birliği biriminin ve teşvik yapılarının tasarımına entegre edilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Kripto Paralar, Etik, Örgütsel Davranış, Motivasyon, Adalet.

Value Creation in the Cryptocurrency Ecosystem: The Role of Labor and Ethical Inquiries from an Organizational Behavior Perspective

Mesut ATASEVER¹

¹ Assoc. Prof., Uşak University, Faculty of Applied Sciences, mesut.atasever@usak.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the relationship between labor and value creation in the cryptocurrency ecosystem from the perspective of organizational behavior within an ethical framework. It particularly focuses on how concepts such as motivation, justice perceptions, and organizational commitment evolve in decentralized and speculative environments, contrasting with traditional labor-value dynamics in conventional financial systems.

Data and Method: This paper adopts a conceptual research design based on an extensive literature review and the analysis of selected cryptocurrency projects' operational and governance models. Case examples include DAOs and blockchain platforms that illustrate the practical implications of labor, ethics, and organizational behavior in decentralized systems.

Findings: The analysis reveals that the cryptocurrency ecosystem prioritizes speculative mechanisms over direct labor compensation. In this environment, contributors often lack stable roles, formal contracts, or clear reward structures. Motivation is fragmented, justice perceptions are uneven, and organizational commitment tends to be short-lived. Furthermore, decentralized decision-making often lacks procedural transparency and ethical safeguards, leading to emerging concerns about sustainability and fairness in crypto-based labor models.

Conclusion: In contrast to conventional employment models, the crypto ecosystem challenges the foundational idea that labor equates to value. The current structure leads to significant ethical and organizational behavior concerns, including decreased job satisfaction, ambiguous responsibilities, and weak organizational ties. For cryptocurrencies to contribute to a sustainable digital labor environment, ethical frameworks and governance models that recognize and protect labor must be developed.

Originality: This paper contributes to the limited but growing literature that intersects organizational behavior theory and blockchain labor economics. It provides a novel ethical critique of decentralized labor systems by applying classical OB constructs—motivation, justice, and commitment—within a technology-driven, non-hierarchical work model.

Policy Recommendations: Regulatory and governance frameworks should include minimum standards for labor recognition and ethical compensation in decentralized platforms. Token-based projects should adopt inclusive decision-making models that ensure procedural justice. Ethical codes should be developed collaboratively to guide labor practices in DAOs and blockchain ecosystems. Sustainability principles—both environmental and social—should be integrated into the design of consensus mechanisms and incentive structures.

Keywords: Cryptocurrencies, Ethics, Organizational Behavior, Motivation, Justice.

Türkiye’de Konut Piyasasında Fiyat Balonları: Ampirik Kanıtlar ve Politika Önerileri

Ayşegül TOY¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, atoy@cumhuriyet.edu.tr

² Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, babuscu@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Varlık fiyatlarının temel değerlerinin üzerine çıkmasıyla birlikte finansal piyasalarda balon oluşumları meydana gelmektedir. Özellikle konut piyasasındaki fiyat balonları, geçmişten günümüze finansal krizlerin önemli bir bileşeni olarak tartışılmakta ve ekonomi politikalarının merkezinde yer almaktadır. Bu bağlamda, konut fiyatlarında balon oluşumunun tespit edilmesi ve bu balonların sürekliliğinin belirlenmesi, finansal istikrar açısından kritik önem taşımaktadır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışma, İstanbul, Ankara, İzmir ve Türkiye geneli olmak üzere 2010-2024 dönemine ait aylık veriler kullanılarak konut piyasasında balon oluşumunu incelemektedir. Fiyat balonlarının varlığını test etmek amacıyla sağ kuyruk ADF yöntemlerinden SADF ve GSADF testleri uygulanmıştır. Ayrıca, olası balon oluşumlarına etki eden faktörleri analiz etmek üzere Probit regresyon yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Elde edilen bulgular, 2017-2018 yıllarında Türkiye genelinde ve üç büyükşehirde konut fiyat balonlarının oluştuğunu ve bu balonların ilgili yıllar itibarıyla sönmediğini göstermektedir. Reel hedonik fiyat endeksleri dikkate alındığında, Ankara ve İzmir’in benzer bir fiyat hareketi sergilediği, ancak en belirgin konut fiyat balonlarının İstanbul’da gözlemlendiği tespit edilmiştir. Türkiye genelinde konut fiyat balonlarının oluşumunda, üç büyükşehirin belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir.

Sonuç: Çalışmada, Türkiye’de konut balonu oluşumunu etkileyen makroekonomik değişkenleri belirlemek amacıyla Probit regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Bağımlı değişken olarak Türkiye genelinde tespit edilen konut fiyat balonu oluşum tarihleri alınırken, bağımsız değişkenler olarak Merkez Bankası Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE), Merkez Bankası Politika Faiz Oranları ve VIX Korku Endeksi modele dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre tüm bağımsız değişkenler istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve konut balonu oluşumuna doğrudan etkileri olduğu ortaya konulmuştur. Bulgular, MBÖNCÜ-SÜE’ndeki, politika faiz oranlarındaki ve VIX Korku Endeksi’ndeki artışların konut balonu oluşma olasılığını, artırdığını göstermektedir.

Literatüre Katkı: Türkiye’deki konut balonlarını inceleyen çalışmalar genellikle ülke geneline veya belirli şehirlere odaklanmaktadır. Hem şehir bazında hem de ülke genelinde konut balonlarının varlığını araştıran ve balon oluşumuna etki eden faktörleri detaylı olarak inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın gerek politika yapıcılar gerekse akademisyenler için önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Politika Önerileri: Konut piyasasındaki aşırı fiyat artışlarını kontrol altına almak için vergi politikaları etkin şekilde kullanılmalı, sosyal konut projelerine öncelik verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Konut Balonu, TCMB Konut Fiyat Endeksi, Türkiye Konut Sektörü, VIX Korku Endeksi.

Price Bubbles in the Türkiye's Housing Market: The Empirical Evidence and Policy Proposals

Ayşegül TOY¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Asst. Prof., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
atoy@cumhuriyet.edu.tr

² Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, babuscu@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: A bubble in financial markets occurs when asset prices rise above their fundamental values. In particular, the price bubbles in the housing market have been discussed as an important component of financial crises from past to present and have been at the centre of economic policies. In this context, detecting housing price bubbles and determining the persistence of these bubbles are critical for financial stability.

Data and Method: This study examines the bubble formation in the housing market using monthly data for the period 2010-2024 for Istanbul, Ankara, Izmir and Türkiye in general. To test for the existence of price bubbles, SADF and GSADF tests are applied. In addition, Probit regression method is used to analysis the factors affecting possible bubble formation.

Findings: The findings suggest that house price bubbles emerged in 2017-2018 and that these bubbles did not deflate in the respective years. Ankara and Izmir exhibited similar price movements, but the most pronounced housing price bubbles were observed in Istanbul.

Conclusion: Probit regression analysis is conducted to identify the macroeconomic variables affecting housing bubble formation in Türkiye. The dates of housing price bubble formation in Türkiye are taken as the dependent variable, while the Central Bank Leading Indicators Index, Central Bank Policy Interest Rates and VIX Fear Index are included in the model as independent variables. According to the results of the analysis, all independent variables are found to be statistically significant and have direct effects on housing bubble formation. The findings show that increases in the independent variables increase the probability of a housing bubble.

Originality: Studies that investigate housing bubbles in Türkiye generally focus on the country as a whole or on specific cities. It is observed that there is a limited number of studies that investigate the existence of housing bubbles at both city and country level and examine the factors affecting bubble formation in detail. In this context, this study is expected to provide important contributions for both policymakers and academicians.

Policy Recommendations: In order to control excessive price increases in the housing market, tax policies should be used effectively, social housing projects should be prioritized.

Keywords: Housing Bubble, TCMB Housing Price Index, Türkiye Housing Sector, VIX Fear Index.

Mavi Finans ve Bankacılık Performansı: Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama

Cemre Nehir YILMAZ¹ , Elif ERER² , Deniz ERER³

¹ Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, cemrenehiryilmaz@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, elif.erer@cbu.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, deniz.erer@cbu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Düşük karbonlu ekonomiye geçiş hedefiyle birlikte ülkelerin dış ticarete rekabet gücünü elinde tutabilmesi için karbon emisyonu azaltıcı politikalar uygulaması gerekmektedir. Bu kapsamda ülkelerin dış ticaretteki konumunu güçlendirebilmesinde lojistik sektörünün sürdürülebilirliği önem kazanmaktadır. Günümüzde dünya ticaretinde taşımalarının yarısından fazlası deniz yolu ile yapılmaktadır. Bununla birlikte, deniz yolu taşımacılığı, su kaynaklarındaki karbon emisyonlarının artmasının temel nedenlerinden biridir ve sürdürülebilirlik açısından ciddi riskler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda deniz ve okyanuslardaki sürdürülebilirlik sorunlarına çözüm sunmak amacıyla "Mavi Finans" kavramı geliştirilmiştir. Mavi finans, deniz ve okyanus ekosistemlerinin korunması, sürdürülebilir yönetimi ve bu alanlarda ortaya çıkan çevresel sorunların giderilmesi amacıyla finansal kaynak sağlayan bir yaklaşımdır. Mavi ve yeşil firmaların gelişiminin ve büyümesinin desteklenmesinde ve sürdürülebilir finansın teşvik edilmesinde bankaların rolü oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı, 2012-2024 dönemi için Avrupa Birliği ülkelerinde mavi finansın bankaların performansı üzerindeki etkisini ve mekânsal etkilerin rolünü incelemektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada AB ülkelerinde bankacılık sektörünün performansını ölçmek amacıyla net faiz marjı değişkeni kullanılmıştır. Mavi krediler, okyanuslar, denizler, kıyılar ve deniz kaynaklarıyla ilgili faaliyetleri içeren "mavi ekonomi" sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansmanı olarak tanımlanmıştır. Bankaya özgü kontrol değişkenler olarak likit rezervlerin banka varlıklarına oranı, bankaların geri ödenmeyen kredilerinin toplam brüt kredilere oranı, banka kredilerinin mevduatlara oranı alınmıştır. Makroekonomik değişkenler olarak ise enflasyon oranı, GSYH büyüme oranı, reel faiz oranı kullanılmıştır. Bölgesel düzeyde analiz, uygulanacak politika ve teşviklerin etkinliği açısından önem arz ettiğinden, mekânsal panel veri analizinden yararlanılmıştır. Bu yöntem, mekânsal bağımlılığı ve parametrelerin heterojenliğini dikkate alarak etkin tahminler sağlamaktadır.

Bulgular: Mavi finans, bankacılık sektörünün performansını arttırmasında pozitif bir etkiye sahiptir. Likidite, kredilerin mevduat oranı net faiz marjını arttırırken, takipteki krediler azaltmaktadır. Ekonomik büyüme oranı, enflasyon ve faiz oranı performans üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Sonuç: Bankaların mavi kredilerinin artması bankaların performansını iyileştirmekte ve sürdürülebilir finansa önemli katkılar sağlamaktadır. Makro ve mikro kontrol değişkenlerde bankaların performans üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Literatüre Katkı: Literatürdeki çalışmalar genellikle yeşil finansmanın banka performansı üzerindeki etkisine odaklanırken, çalışma mavi finansın banka performansındaki rolünü inceleyerek ve mekânsal etkileri dikkate alarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Bankacılık sistemi, kurumsal finansmana en önemli katkıda bulunan sektörlerden biridir ve bu nedenle sürdürülebilir finansmana erişimi kolaylaştırmak için bankalara teşvik verilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Performansı, Mavi Finans, Sürdürülebilirlik, Mekansal Panel Veri Analizi.

Blue Financing and Banking Performance: An Application of European Union

Cemre Nehir YILMAZ¹ , Elif ERER² , Deniz ERER³

¹ Manisa Celal Bayar University, School of Applied Sciences, cemrenehiryilmaz@gmail.com

² Asst. Prof., Manisa Celal Bayar University, School of Applied Sciences, elif.erer@cbu.edu.tr

³ Asst. Prof., Manisa Celal Bayar University, Salihli Faculty of Economics and Administrative Sciences, deniz.erer@cbu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In the pursuit of a low-carbon economy, countries must implement carbon emission reduction policies to maintain their competitive edge in international trade. Consequently, the sustainability of the logistics sector is becoming increasingly vital in enhancing a nation's position in global markets. Currently, over half of the world's trade is conducted via maritime routes. However, maritime transport significantly contributes to rising carbon emissions in water resources, posing serious risks to sustainability. In response to these challenges, the concept of "Blue Finance" has emerged as a solution to address sustainability issues in marine and ocean environments. Blue finance refers to an approach that allocates financial resources for the protection and sustainable management of marine and ocean ecosystems, as well as for resolving environmental problems in these areas. The role of banks is crucial in fostering the development and growth of blue and green enterprises and in promoting sustainable finance. This study aims to explore the impact of blue finance on the performance of banks within European Union countries from 2012 to 2024, as well as to examine the implications of spatial effects.

Data and Method: In the study, the net interest margin was utilized as a measure of the performance of the banking sector in EU countries. "Blue loans" refer to financing provided to businesses operating within the "blue economy" sector, which encompasses activities related to oceans, seas, coasts, and marine resources. The ratio of liquid reserves to bank assets, the ratio of non-performing loans to total gross loans, and the ratio of loans to deposits were used as bank-specific control variables. For the macroeconomic variables, we considered the inflation rate, GDP growth rate, and real interest rate. Given the significance of regional analysis for the effectiveness of implemented policies and incentives, spatial panel data analysis was utilized. This method offers effective estimates by considering the spatial dependency and parameter heterogeneity.

Findings: Blue finance positively influences the performance of the banking sector. It boosts liquidity, which in turn increases the net interest margin of the loans-to-deposit ratio and reduces the number of non-performing loans. Additionally, economic growth rates, inflation, and interest rates all have a favorable impact on performance.

Conclusion: The rise in blue loans from banks enhances their performance and significantly contributes to sustainable finance. Both macro and micro control variables also have a notable impact on bank performance.

Originality: While literature typically emphasizes the impact of green finance on bank performance, this study expands the analysis by examining the role of blue finance on bank performance, incorporating spatial effects.

Policy Recommendations: The banking system is a crucial component of corporate finance, and therefore, banks should be incentivized to facilitate access to sustainable finance.

Keywords: Banking Performance, Blue Financing, Sustainability, Spatial Panel Data.

Bankacılık Sektör Gelişiminin Sürdürülebilir Çevre Kalitesi Üzerine Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği

A. Selçuk KÖYLÜOĞLU¹ , Murat TEKBAŞ² , H.Serhat ÇERÇİ³

¹ Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Kulu Meslek Yüksekokulu, selcuk641@gmail.com

² Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Meslek Yüksekokulu, mtekbaz@aku.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Silifke Taşucu Meslek Yüksekokulu, serhatcerci@selcuk.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışmada OECD ülkelerinde bankacılık sektör gelişiminin çevre kirliliği üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, OECD üyesi 26 ülke için 2001 – 2021 döneminde yıllık verilerle bağımsız değişkenler bankacılık sektör gelişimi, ekonomik büyüme ve kontrol değişkenler enerji tüketimi ve yenilenebilir enerji tüketiminin bağımlı değişken CO2 emisyonu üzerindeki etkisi incelenmektedir. Çalışmada LLC ve PP birim kök testi uygulanarak serilerin durağanlığı test edilmiştir. Pedroni ve Kao testleri ile eşbütünleşme ilişkisi, FMOLS ve DOLS yöntemleri ile ise eşbütünleşme ilişkisinin katsayısı ve yönü araştırılmaktadır. Ayrıca değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi Dumitrescu – Hurlin paneş nedensellik testi ile analiz edilmektedir.

Bulgular: Çalışmada uygulanan FMOLS ve DOLS yöntemlerine ait bulgular bankacılık sektör gelişiminin CO2 emisyonları üzerinde negatif etkili olduğunu göstermektedir. Analizlerde elde edilen diğer bulgularda ekonomik büyümenin CO2 emisyonu üzerindeki etkisinin pozitif olduğu tespit edilmiştir. Analizlerdeki diğer bulgularda ise yenilenebilir enerji tüketiminin CO2 emisyonlarını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Dumitrescu – Hurlin panel nedensellik testi sonuçları ise bankacılık sektör gelişimi ve yenilenebilir enerji tüketimi ile CO2 emisyonu arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışmanın sonuçları, OECD ülkelerinde bankacılık sektör gelişiminin CO2 emisyonlarını önemli ölçüde azaltılabileceğini göstermektedir. Ayrıca çalışma kapsamındaki OECD ülkeleri örnekleminde yenilenebilir enerji tüketiminin çevre kalitesi üzerindeki olumsuz baskıyı azaltılabilecek bir unsur olduğu görülmektedir.

Literatüre Katkı: Çalışmanın son 20 yılı kapsamı oluşturulan modelin literatürde kabul edilmiş bir model olması önemli özellikler olarak kabul edilmektedir. Ancak çalışmanın literatüre katkı sağlayacak en önemli bulgusunun bankacılık sektör gelişiminin çevre üzerindeki olumlu (negatif) etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Politika Önerileri: Çalışmadan elde edilen bulgular çerçevesinde bu ülkelerde bankacılık sektöründe çevre duyarlılığına sahip, çevreci teknolojilerin desteklenmesinin CO2 emisyonlarının azaltılmasında etkili olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektör Gelişimi, Panel Veri Analizi, Ekonomik Büyüme, Yenilenebilir Enerji Tüketimi.

The Impact of Banking Sector Development on Sustainable Environmental Quality: The Case of OECD Countries

A. Selçuk KÖYLÜOĞLU¹ , Murat TEKBAŞ² , H.Serhat ÇERÇİ³

¹ Assoc. Prof., Selçuk University, Kulu Vocational School, selcuk641@gmail.com

² Assoc. Prof., Afyon Kocatepe University, Afyon Vocational School, mtekbaz@aku.edu.tr

³ Asst. Prof., Selçuk University, Silifke Taşucu Vocational School, serhatcerci@selcuk.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The study aims to investigate the impact of banking sector development on environmental pollution in OECD countries.

Data and Method: In the study, the independent variables banking sector development, economic growth and control variables energy consumption and the effect of renewable energy consumption on the dependent variable CO2 emission are examined with annual data for 26 OECD member countries in the period 2001 - 2021. In the study, the stationarity of the series is tested by applying LLC and PP unit root tests. The cointegration relationship is investigated with Pedroni and Kao tests, and the coefficient and direction of the cointegration relationship are investigated with FMOLS and DOLS methods. In addition, the causality relationship between the variables is analyzed with Dumitrescu - Hurlin panel causality test. Findings: The findings of the FMOLS and DOLS methods applied in the study show that banking sector development has a negative effect on CO2 emissions. In other findings where the effect of economic growth on CO2 emissions is determined to be positive, it is concluded that renewable energy consumption reduces CO2 emissions. The Dumitrescu - Hurlin panel causality test results reveal that there is a bidirectional causality relationship between banking sector development, renewable energy consumption and CO2 emissions.

Conclusion: The results of the study show that banking sector development in OECD countries can significantly reduce CO2 emissions. In addition, it is seen that renewable energy consumption is a factor that can reduce the negative pressure on environmental quality in the sample of OECD countries within the scope of the study.

Contribution to Literature: The fact that the study covers the last 20 years and the model created is an accepted model in the literature are considered important features. However, it is evaluated that the most important finding of the study that will contribute to the literature is the positive (negative) effect of banking sector development on the environment.

Policy Recommendations: Within the framework of the findings obtained from the study, it is evaluated that supporting environmentally sensitive and environmentally friendly technologies in the banking sector in these countries will be effective in reducing CO2 emissions.

Keywords: Banking Sector Development, Panel Data Analysis, Economic Growth, Renewable Energy Consumption.

Next-11 Ülkelerinde Sürdürülebilir Kalkınma Performansının Dinamik Değerlendirilmesi (2013-2023): Entegre Gri PSI-LOPCOW-MACONT Yaklaşımı

Burhan ERDOĞAN¹ , Mesut DOĞAN²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu,
burhanerdogan@cumhuriyet.edu.tr

² Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu, mesut07@gmail.com

ÖZET

Amaç: Artan çevresel problemler, ekonomik kırılganlıklar ve toplumsal eşitsizlikler sürdürülebilir kalkınma konusunu küresel ölçekte öncelikli bir alan haline getirmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) doğrultusunda, Next-11 ülkelerinin 2013-2023 dönemine ait sürdürülebilir kalkınma performanslarını analiz etmek ve ülkelerin bu süreçteki güçlü ve zayıf yönlerini sistematik bir biçimde ortaya koymaktır. Çalışma, ülkelerin sürdürülebilirlik düzeylerinin belirlenmesi ve kıyaslanmasına olanak tanıyan nesnel ve bütüncül bir değerlendirme süreci sunmayı amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Next-11 ülkelerine ait 2013-2023 yıllarını kapsayan sürdürülebilir kalkınma göstergeleri kullanılarak Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) tekniklerinden Grey PSI, Grey LOPCOW, COB (Combined Objective-Based) ve MACONT yöntemleri entegre biçimde uygulanmıştır. İlk aşamada, 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefine ilişkin kriter ağırlıkları Grey PSI ve Grey LOPCOW yöntemleriyle ayrı ayrı hesaplanmış; ardından COB yöntemi kullanılarak bu ağırlıklar birleştirilmiştir. Tüm yıllar için ayrı ayrı ağırlıklandırma işlemi gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada, ağırlıklandırma sonuçları MACONT yöntemi ile değerlendirilmiş ve ülkeler için nihai sıralamalar oluşturulmuştur. Ek olarak, kriterlerin sıralama üzerindeki etkisini analiz etmek üzere $\pm 10\%$ ağırlık değişimlerini içeren sistematik duyarlılık analizleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Kriter ağırlıklandırması sonucunda, SKH'ler arasında en etkili kriterlerin sırasıyla "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar", "Eşitsizliklerin Azaltılması" ve "Nitelikli Eğitim" olduğu tespit edilmiştir. Duyarlılık analizlerine göre ise "Eşitsizliklerin Azaltılması", "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" ve "Nitelikli Eğitim" hedefleri modelin karar yapısı üzerinde yüksek hassasiyet düzeyine sahiptir. Ülkelerin genel performans sıralamasında Meksika, İran ve Vietnam en istikrarlı ülkeler olarak öne çıkarken, Pakistan, Filipinler ve Bangladeş performans açısından en kırılgan ülkeler arasında yer almıştır. Türkiye, Mısır, Güney Kore, Endonezya ve Nijerya gibi ülkelerde ise dönemsel dalgalanmalar gözlemlenmiştir.

Sonuç: Çalışma sonuçları, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin başarılması için ülkelerin yalnızca ekonomik büyüme odaklı politikaların ötesine geçerek toplumsal eşitlik, eğitim kalitesi ve kapsayıcı şehirleşme gibi çok boyutlu alanlara odaklanmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle Next-11 ülkeleri bağlamında değerlendirildiğinde, sürdürülebilir kalkınma performansları ülke bazında önemli farklılıklar sergilemekte; bu durum, ülkelerin politik, sosyal ve yönetsel kapasite farklılıklarının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, sürdürülebilir kalkınma performansının analizinde çok kriterli karar verme yaklaşımlarının entegre ve dinamik biçimde kullanımına yönelik literatüre metodolojik bir katkı sunmaktadır. Ayrıca, COB yöntemiyle elde edilen nesnel ağırlıkların MACONT yöntemiyle entegre edilmesi ve buna bağlı sistematik duyarlılık analizlerinin uygulanması literatürde nadiren rastlanan özgün bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Next-11 ülkeleri özelinde bu derece uzun dönemli, çok boyutlu ve karşılaştırmalı bir analiz, sürdürülebilir kalkınma literatüründe önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Politika Önerileri: Next-11 ülkelerinde sürdürülebilir kalkınma performansının artırılabilmesi için sosyal kapsayıcılık ilkesinin tüm kamu politikalarına entegre edilmesi öncelik arz etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, kız çocuklarının eğitime erişiminin yaygınlaştırılması ve tüm toplumsal kesimlerin fırsat eşitliğinden faydalanacağı eğitim sistemlerinin kurulması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir şehirleşme politikalarının yerel düzeyde uygulanabilir kılınması ve kentsel planlamada çevresel duyarlılığın artırılması da sürdürülebilir kalkınma açısından stratejik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma, Çok Kriterli Karar Verme, Next-11, Performans Analizi.

Dynamic Evaluation of Sustainable Development Performance in Next-11 Countries (2013-2023): An Integrated Grey PSI-LOPCOW-MACONT Approach

Burhan ERDOĞAN¹ , Mesut DOĞAN²

¹ Asst. Prof., Sivas Cumhuriyet University, Yıldızeli Vocational College, burhanerdogan@cumhuriyet.edu.tr

² Prof., Bilecik Şeyh Edebali University, Bozüyük Vocational College, mesutdogan07@gmail.com

ABSTRACT

Aim: Increasing environmental problems, economic vulnerabilities, and social inequalities have made sustainable development a top global priority. In this context, the primary objective of this study is to analyze the sustainable development performances of Next-11 countries for the period 2013–2023 in line with the Sustainable Development Goals (SDGs) announced by the United Nations in 2015. The study aims to provide a systematic and comprehensive evaluation framework that identifies the strengths and weaknesses of countries in achieving sustainable development.

Data and Method: In this study, the sustainable development indicators of Next-11 countries between 2013 and 2023 were evaluated using an integrated approach based on Multi-Criteria Decision-Making (MCDM) techniques. The Grey PSI, Grey LOPCOW, COB (Combined Objective-Based), and MACONT methods were applied. In the first stage, the weights of the 17 SDG-related criteria were determined separately using the Grey PSI and Grey LOPCOW methods. These weights were then aggregated using the COB method, and separate weightings were conducted for each year. In the second stage, the calculated weights were integrated into the MACONT method to obtain the final rankings of the countries. Additionally, systematic sensitivity analyses involving $\pm 10\%$ changes in criteria weights were performed to determine the robustness and responsiveness of the model.

Findings: According to the weighting results, the most influential criteria were found to be "Sustainable Cities and Communities", "Reduced Inequalities", and "Quality Education", respectively. Sensitivity analysis further revealed that "Reduced Inequalities", "Gender Equality", and "Quality Education" had the highest impact on the model, indicating their strategic significance in shaping sustainable performance. Among the countries, Mexico, Iran, and Vietnam emerged as the most stable in terms of sustainability performance, while Pakistan, the Philippines, and Bangladesh were identified as the most vulnerable. Turkey, Egypt, South Korea, Indonesia, and Nigeria, on the other hand, displayed noticeable fluctuations throughout the analyzed period.

Conclusion: The results of the study underscore that achieving sustainable development goals requires countries to go beyond economic growth-oriented strategies and focus on multi-dimensional issues such as social equality, educational quality, and inclusive urbanization. Particularly in the context of Next-11 countries, sustainability performances show significant differences across nations, which can be attributed to variations in political, social, and institutional capacities.

Originality: This study offers a methodological contribution to the literature by integrating multiple MCDM techniques to evaluate sustainable development performance comprehensively. The use of COB-based objective weights in combination with the MACONT method, alongside the implementation of systematic sensitivity analyses, represents a novel and rarely explored approach in the field. Furthermore, a long-term, multidimensional, and comparative evaluation of Next-11 countries fills a critical gap in the current sustainable development literature.

Policy Recommendations: To improve sustainable development performance in Next-11 countries, it is essential to mainstream the principle of social inclusion into all public policies. Legal reforms promoting gender equality, expanding access to education for girls, and developing educational systems based on equal opportunities are of vital importance. Additionally, sustainable urban planning policies should be made implementable at the local level, and environmental sensitivity must be increased in urban development processes to ensure long-term sustainability.

Keywords: Sustainable Development, Multi-Criteria Decision-Making, Next-11, Performance Analysis.

Sürdürülebilirlik Harcamalarının Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar¹

B.U. Duygu ÇENGİ¹ , Vedat ACAR²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, dbayindir@gmail.com

² Prof. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
vedat.acar@bakircay.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, günümüz işletmelerinde artan sürdürülebilirlik harcamalarının mevcut muhasebe standartları çerçevesinde muhasebeleştirilmesi ve finansal raporlara yansıtılması süreçlerindeki belirsizlikleri ve karşılaşılan sorunları incelemektir. Ayrıca, bu harcamaların finansal olmayan raporlama üzerindeki etkilerine dikkat çekerek, sürdürülebilirlik yatırımlarının doğru sınıflandırılmasındaki eksikliklerin oluşturduğu risklere vurgu yapmak ve bu alandaki standartların geliştirilmesine yönelik farkındalık yaratmaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, belirlenen amaçlar doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Sürdürülebilirlik harcamalarına ilişkin mevcut muhasebe standartları, ilgili literatür ve raporlama pratikleri incelenmiştir.

Bulgular: Sürdürülebilirlik harcamalarının, mevcut muhasebe standartları çerçevesinde net bir şekilde dönem gideri veya uzun vadeli yatırım maliyeti olarak sınıflandırılmadığı tespit edilmiştir. Bu belirsizliğin, muhasebe uygulamalarının sürdürülebilirlik yatırımlarının ekonomik etkilerini doğru yansıtamamasına ve finansal raporlama kalitesinin düşmesine yol açtığı belirlenmiştir. Ayrıca, sınıflandırma sorunlarının işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarını etkin bir şekilde ölçmelerini ve iletmelerini engellediği, bunun da finansal raporlama açısından ciddi riskler doğurduğu ortaya konulmuştur. Finansal olmayan raporlamanın paydaş beklentilerini karşılama açısından giderek daha kritik hale geldiği de bulgular arasındadır.

Sonuç: Sürdürülebilirlik harcamalarının muhasebeleştirilmesindeki mevcut belirsizlikler, işletmelerin şeffaf ve doğru finansal raporlama yapma kapasitesini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, sadece finansal tabloların güvenilirliğini azaltmakla kalmamakta, aynı zamanda sürdürülebilirlik performansının paydaşlara etkili bir şekilde iletilmesini de engellemektedir.

Literatüre Katkı/Orijinallik: Bu çalışma, sürdürülebilirlik muhasebesi alanındaki mevcut standart boşluklarını ve uygulayıcıların karşılaştığı sınıflandırma zorluklarını detaylı bir şekilde analiz ederek literatüre katkı sağlamaktadır. Özellikle, finansal ve finansal olmayan raporlama arasındaki entegrasyon ihtiyacına vurgu yapması açısından özgün bir bakış açısı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Sürdürülebilirlik harcamalarının muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına yönelik uluslararası ve ulusal muhasebe standartlarının netleştirilmesi ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. İşletmelerin bu tür yatırımları doğru bir şekilde sınıflandırmalarını sağlayacak rehberliklerin oluşturulması ve finansal olmayan raporlama için kapsamlı çerçevelerin belirlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Muhasebe, Muhasebe Standartları, Yatırım, Harcama.

¹ Bu çalışma Prof. Dr. Vedat ACAR danışmanlığında 07.04.2025 tarihinde tamamladığımız ‘Sürdürülebilirlik Harcamalarının Muhasebe Standartları Kapsamında Sınıflandırma Sorunu ve Bir Uygulama Örneği’ başlıklı yüksek lisans tezi temel alınarak hazırlanmıştır (İzmir Bakırçay Üniversitesi, İzmir, Türkiye, 2025).

Issues in Accounting and Reporting of Sustainability Expenditures²

B.U. Duygu ÇENGİ¹ , Vedat ACAR²

¹ Master's Student, İzmir Bakırçay University, Institute of Social Sciences, dbayindir@gmail.com

² Prof., İzmir Bakırçay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
vedat.acar@bakircay.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The primary aim of this study is to examine the uncertainties and challenges encountered in the processes of accounting for and reporting sustainability expenditures within the framework of current accounting standards, which have seen a significant increase in contemporary businesses. Furthermore, it seeks to highlight the impact of these expenditures on non-financial reporting, emphasize the risks posed by deficiencies in the accurate classification of sustainability investments, and raise awareness regarding the necessity of developing standards in this field.

Data and Method: In line with the stated objectives, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was utilized in this study. Existing accounting standards related to sustainability expenditures, relevant literature, and reporting practices were reviewed.

Findings: It was determined that sustainability expenditures cannot be clearly classified as either period expenses or long-term investment costs within the framework of current accounting standards. This ambiguity was found to lead to accounting practices that inaccurately reflect the economic impacts of sustainability investments, thereby diminishing the quality of financial reporting. Moreover, classification issues were identified as hindering businesses from effectively measuring and communicating their sustainability performance, posing significant risks for financial reporting. The increasing criticality of non-financial reporting in meeting stakeholder expectations was also among the findings.

Conclusion: The existing uncertainties in the accounting of sustainability expenditures negatively affect businesses' capacity to provide transparent and accurate financial reporting. This situation not only reduces the reliability of financial statements but also impedes the effective communication of sustainability performance to stakeholders.

Originality: This study contributes to the literature by thoroughly analyzing the current standard gaps and the classification difficulties faced by practitioners in the field of sustainability accounting. It offers a unique perspective, particularly by emphasizing the need for integration between financial and non-financial reporting.

Policy Recommendations: Clarifying and developing international and national accounting standards for the accounting and reporting of sustainability expenditures is of paramount importance. It is recommended that guidelines be established to enable businesses to accurately classify such investments and that comprehensive frameworks be defined for non-financial reporting.

Keywords: Sustainability, Accounting, Accounting Standards, Investment, Expenditure.

² This study was prepared based on the master's thesis titled '*The Problem of Classification of Sustainability Expenditures within the Scope of Accounting Standards and an Application Example*' which we completed on 07.04.2025 under the supervision of Prof. Dr. Vedat ACAR (İzmir Bakırçay University, İzmir, Turkey, 2025).

Banka Endekslerinde Finansal Stres Finansal Anksiyeteyi Nasıl Etkiler?

Melih KUTLU¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, melih.kutlu@samsun.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı finansal stresinin bankacılık endekslerinde volatilité yapısına etkisini araştırarak bunun finansal anksiyeteye neden olup olmadığını tespit etmektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 2 Ocak 2015 ve 31 Aralık 2024 tarihleri arasında BİST Bankacılık Endeksi, MSCI Endeksleri (Gelişmiş Ülke Bankaları, Gelişmekte Olan Ülke Bankaları ve Avrupa Gelişmiş Ülke Bankaları), FTSE Endeksleri (Brezilya banka endeksi, Endonezya banka endeksi, Güney Afrika banka endeksi) ile OFR Finansal Stres Endeksi (FSI) günlük verileri kullanılmıştır. Analizler tüm seri, COVID 19 öncesi ve sonrası olmak üzere üç dönemde gerçekleştirilmiştir. Ön tanı olarak birim kök testleri, ARCH etkisi ve otokorelasyon testleri kullanılmıştır. Yöntem olarak pozitif ve negatif şokların getirilerin koşullu varyansı üzerindeki farklı etkilerini yansıtan GJR-GARCH modeli kullanılmıştır. GJR-GARCH modelleri FSI değişkeni modellere dahil edilerek ve edilmeyerek iki şekilde kurulmuştur.

Bulgular: Tüm dönemde FSI'nin dahil edildiği modellerde (örneğin BİST, Brezilya, MSCI Gelişmiş Ülkeler, MSCI Avrupa) volatilité kalıcılığının ve yarı ömrünün önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Gelişmekte olan piyasalarda kaldıraç etkisinin çoğu endekste anlamlı olması (örneğin FTSE Endonezya, FTSE Güney Afrika) asimetrik şok tepkilerinin bulunduğunu ve negatif haberlerin daha büyük etki yaratabileceğini göstermektedir. FSI'nin dahil edilmediği modellerde COVID-19 öncesi ve sonrası dönemde birçok endekste ARCH (kısa vadeli volatilité şoku) katsayısı anlamsızdır. FSI değişkeni dahil edildiğinde COVID-19 öncesi ARCH katsayısı üzerindeki etkisi fazla olmamakla birlikte, COVID-19 sonrası dönemde ARCH katsayısı birçok endekste anlamlı hale gelmektedir.

Sonuç: Tüm dönemdeki veriler sistemik risk göstergeleri dikkate alınarak yapılan yatırımların daha kısa vadeli risk algılarına göre yönetilebileceğini göstermektedir. ARCH katsayısı, geçmiş dönem şoklarının mevcut dönemdeki volatilitéye etkisini ölçer. Bu katsayının anlamsız hale gelmesi, volatilitenin artık anlık şoklardan değil, yapısal veya uzun vadeli bileşenlerden beslendiğini gösterir. COVID 19 sonrası dönemde FSI değişkeni ile ARCH katsayısının anlamlı hale gelmesi stresin anlık etkilerini ölçmede başarılı olduğunu ve volatilitéye kısa vadeli katkılar sunduğunu gösteriyor. Pandemi sonrası finansal stres belirgin şekilde artmıştır. Bu stresin oluşturduğu finansal travma, yatırımcıların geçmiş şoklara olan duyarlılığını artırarak ARCH etkisini daha görünür kılmıştır. Finansal stres, yatırımcıların hem bireysel hem sistemsel düzeyde finansal anksiyeteye kapılmasına neden olmuş, bu da daha ani, duygusal ve kısa vadeli tepkilere yol açmıştır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma ile finansal istikrarın korunması için psikolojik faktörlerin de hesaba katıldığı yeni risk yönetim modellerinin geliştirilmesine katkı sunabilecek bir analiz olması hedeflenmiştir. Bu şekilde literatüre katkı sağlanmış olacaktır.

Politika Önerileri: Yatırımcılar, makro finansal stres göstergelerini yakından izlemelidir. Kaldıraç etkisinin varlığı nedeniyle portföy yönetimi yaparken hedge stratejileri düşünülmelidir. COVID-19 sonrası dönemde ARCH etkisinin anlamlı hale gelmesi, volatilité kalıcılığının arttığını göstermektedir. Yatırımcılar, portföylerini çeşitlendirerek ve risk yönetimi stratejilerini güçlendirerek bu artan volatilitéye karşı önlem almalıdırlar. FSI anlamlı olduğu modellerde, finansal stresin etkileri daha belirgindir. Yatırımcılar, FSI'yi izleyerek piyasalardaki stres seviyelerini değerlendirebilir ve buna göre yatırım kararlarını şekillendirebilirler.

Anahtar Kelimeler: Finansal stres endeksi, Finansal anksiyete, Bankacılık endeksleri, Volatilité.

How Does Financial Stress Affect Financial Anxiety in the Banking Indices?

Melih KUTLU¹

¹ Asst. Prof., Samsun University, Faculty of Political Sciences, melih.kutlu@samsun.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to investigate the effect of financial stress on the volatility structure in banking indices and to determine whether this causes financial anxiety.

Data and Method: The study used daily data from BIST Banking Index, MSCI Indices (Developed Country Banks, Developing Country Banks and European Developed Country Banks), FTSE Indices (Brazil bank index, Indonesian bank index, South African bank index) and OFR Financial Stress Index (FSI) between January 2, 2015, and December 31, 2024. The analysis was conducted in three periods: the entire series, before and after COVID 19. Unit root tests, ARCH effect and autocorrelation tests were used as a preliminary diagnosis. The GJR-GARCH model, which reflects the different effects of positive and negative shocks on the conditional variance of returns, was used as a method. GJR-GARCH models were established in two ways, with and without the FSI variable included in the models.

Findings: In the models where FSI was included in the entire period (e.g. BIST, Brazil, MSCI Developed Countries, MSCI Europe), it is observed that volatility persistence and half-life decreased significantly. The fact that the leverage effect is significant in most indices in emerging markets (e.g. FTSE Indonesia, FTSE South Africa) indicates that there are asymmetric shock responses and negative news can have a greater impact. In models where FSI is not included, the ARCH (short-term volatility shock) coefficient is insignificant in many indices in the pre-COVID-19 and post-COVID-19 periods. When the FSI variable is included, its effect on the pre-COVID-19 ARCH coefficient is not much, but the ARCH coefficient becomes significant in many indices in the post-COVID-19 period.

Conclusion: Data from the full period shows that investments made by considering systemic risk indicators can be managed according to shorter-term risk perceptions. The ARCH coefficient measures the effect of past shocks on current volatility. The fact that this coefficient becomes insignificant indicates that volatility is no longer fed by instant shocks, but by structural or long-term components. The fact that the ARCH coefficient with the FSI variable becomes significant in the post-COVID 19 period shows that it is successful in measuring the instantaneous effects of stress and provides short-term contributions to volatility. Financial stress has increased significantly after the pandemic. The financial trauma caused by this stress has increased investors' sensitivity to past shocks, making the ARCH effect more visible. Financial stress has caused investors to experience financial anxiety at both individual and systemic levels, which has led to more sudden, emotional and short-term reactions.

Originality: This study aims to be an analysis that can contribute to the development of new risk management models that also take psychological factors into account to maintain financial stability. In this way, it will contribute to literature.

Policy Recommendations: Investors should closely monitor macro financial stress indicators. Hedging strategies should be considered when managing portfolios due to the existence of the leverage effect. The significant ARCH effect in the post-COVID-19 period indicates that volatility persistence has increased. Investors should take precautions against this increased volatility by diversifying their portfolios and strengthening their risk management strategies. In models where FSI is significant, the effects of financial stress are more pronounced. Investors can evaluate the stress levels in the markets by monitoring FSI and shape their investment decisions accordingly.

Keywords: Financial Stress Index, Financial Anxiety, Banking Indices, Volatility.

Hisse Senedi Satın Alma Karar Sürecinin Tüketici Sinirbilimi Araçlarından Göz Takip Cihazı ile Ölçülmesi

Hakan BOZ¹

¹ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, drhakanboz@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, tüketicilerin hisse senedi alım işlemlerinde dikkat ettiği unsurların tüketici sinirbilimi araçlarından göz izleme teknolojisini kullanarak nasıl analiz edilebileceğini ortaya koymaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, hisse senedi satın alım platformlarında satın alım kararları verirken dikkat edilen unsurlar göz izleme cihazıyla analiz edilmiştir. Yatırımcıların, hisse senedi satın aldıkları online platformlarda, hisse satın almadan önce görsel veya sözel uyarıların etkisinin göz takip cihazıyla nasıl analiz edileceğine dair örnek uygulama yapılmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki örnek uygulamada ısı haritası analizleri ile yatırımcıların hangi görsel veya sözel uyarılara daha çok dikkat ettiği analiz edilmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucuna göre eye tracker yatırımcıların finansal piyasalara ait enstrümanları daha iyi analiz ederek daha doğru satın alma karar verebilmesi için en uygun online platform araçlarının tasarımında ve geliştirilmesinde göz takip cihazlarının kullanımının kolaylık sağlayacağı ifade edilebilir.

Özgünlük: Bu çalışma, en çok kullanılan tüketici sinirbilimi tekniklerinden biri olan göz izleme yönteminin, hisse senedi yatırım karar süreçlerinde nasıl kullanılabileceğine yönelik olması bakımından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Eye tracking finans sektörünün tüm paydaşlarına müşterilerine hizmet sundukları platformlarının daha etkili ve kullanıcı dostu olabilmelerine yardımcı olacağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Sinirbilimi, Finansal Piyasalar, Karar Verme, Göz Takip, Nöropazarlama

What Consumer Neuroscience Tell Us About Stock Market Decision Making Process: An Eye Tracking Study

Hakan BOZ¹

¹ Assoc. Prof., Usak University, Faculty of Applied Sciences, drhakanboz@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to reveal how the factors that consumers pay attention to when purchasing stocks can be analyzed using eye tracking technology, one of the consumer neuroscience tools.

Data and Method: In this analyzed factors considered when making purchasing decisions on stock purchasing platforms using an eye-tracking device. A sample application was made on how to analyze the effect of visual or verbal stimuli with an eye tracking device before purchasing shares on online platforms where investors buy stocks.

Findings: In the sample application within the scope of the study, which visual or verbal stimuli investors pay more attention to were analyzed with heat map analysis.

Conclusion: According to the results of the study, it can be stated that the use of eye tracking will facilitate the design and development of the most suitable online platform tools so that investors can better analyze the instruments of the financial markets and make more accurate purchasing decisions.

Originality: This study offers an original contribution to the literature in terms of how eye tracking, one of the most widely used consumer neuroscience techniques, can be used in stock investment decision processes.

Policy Recommendations: Eye tracking shows that it will help all stakeholders of the financial sector to make the platforms they provide services to their customers more effective and user-friendly.

Keywords: Consumer Neuroscience, Stock Market, Decision Making, Eye Tracking, Neuromarketing

Siber Güvenlik, Dijital Finans ve Yapay Zekanın Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcı Davranışları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi

Çağrı HAMURCU¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Ortaköy Meslek Yüksekokulu, cagri.hamurcu@gmail.com

² Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, babuscu@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, siber güvenlik endişeleri, dijital finans teknolojilerinin yaygınlaşması ve yapay zekanın yatırımcı karar verme süreçleri üzerindeki etkilerini davranışsal finans perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Yatırımcıların algı ve davranışları üzerindeki teknolojik etkiler, aşırı yenilikçilik eğilimi, güven eğilimi, riskten kaçınma, sosyal kanıt, algılanan kullanım kolaylığı, kayıptan kaçınma ve ulaşılabilirlik gibi faktörler çerçevesinde ele alınmıştır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışma, teorik bir çerçeve sunarak, davranışsal finansın temel kavramlarını ve yatırımcı psikolojisini incelemektedir. Çalışmada, teknoloji kullanımının yatırımcı davranışları üzerindeki etkilerini analiz etmek için ilgili literatürdeki mevcut araştırmalar ve teorik modeller kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışma bulguları, siber güvenlik endişelerinin yatırımcı davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Yatırımcılar, siber tehditler nedeniyle kayıplardan kaçınma ve riskten kaçınma eğilimlerini artırmaktadır. Aynı zamanda, dijital finans platformlarının yaygınlaşması, yatırımcıların erişimini kolaylaştırırken, aşırı güven ve sürü psikolojisi gibi önyargıları tetikleyebilmektedir. Yapay zekâ güdümlü yatırım önerileri ise doğrulama önyargısını güçlendirebilir ve otomatik tavsiyeye aşırı güven gibi yeni önyargı türlerini ortaya çıkarabilir. Ancak, teknolojinin aynı zamanda bazı önyargıları aşmada yardımcı olabilecek araçlar sunduğu da gözlemlenmiştir. Bu nedenle, teknoloji ve yatırımcı davranışları arasındaki ilişki karmaşık bir etkileşim ağı ile şekillenmektedir.

Sonuç: Siber güvenlik, dijital finans ve yapay zekanın birleşimi, yatırımcı davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu durum, yatırımcıların dijital okuryazarlıklarını geliştirmelerini, teknolojinin önyargılarını tanımlarını ve yapay zekâ tavsiyelerini eleştirel değerlendirmelerini gerektirmektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, siber güvenlik, dijital finans ve yapay zekanın yatırımcı davranışları üzerindeki etkilerini davranışsal finans perspektifinden inceleyerek literatüre katkı sağlamaktadır. Özellikle, teknolojinin yatırımcı önyargıları üzerindeki çok boyutlu dinamiklerini ve yeni önyargı türlerini ele alması, alandaki mevcut bilgi birikimine yeni bir boyut kazandırmaktadır.

Politika Önerileri: Politika önerileri bağlamında, finansal kurumların siber güvenliğe öncelik vermesi ve şeffaflık sağlaması kritik önem taşımaktadır. Bu kurumlar, davranışsal finans ilkelerini kullanarak sorumlu yatırım davranışlarını teşvik eden platformlar ve araçlar geliştirmelidir. Düzenleyiciler ise, yatırımcı koruması ve etik yapay zekâ kullanımı odaklı yeni düzenlemeler oluşturmaktadır. Ayrıca, gelecekteki araştırmalar, bu teknolojilerin uzun vadeli etkilerini, önyargıları giderecek yapay zekâ araçlarını, siber tehditlerin etkisini ve insan-yapay zekâ dengesini incelemelidir. Bu çalışmalar, politika yapımcıların ve finansal kurumların daha bilinçli kararlar almasına yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Finans, Yatırımcı Davranışları, Yapay Zeka, Dijital Finans, Siber Güvenlik, Bilişsel Önyargılar, Yatırımcı Psikolojisi.

Investigating the Effects of Cyber Security, Digital Finance and Artificial Intelligence on Investor Behavior from a Behavioral Finance Perspective

Çağrı HAMURCU¹ , Adalet HAZAR² , Şenol BABUŞCU³

¹ Assoc. Prof., Aksaray University, Ortakoy Vocational School, cagri.hamurcu@gmail.com

² Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, ahazar@baskent.edu.tr

³ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, babuscu@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the effects of cybersecurity concerns, the proliferation of digital finance technologies, and artificial intelligence on investor decision-making processes from a behavioral finance perspective. The technological impacts on investors' perceptions and behaviors are analysed within the framework of factors such as over-innovativeness bias, trust bias, risk aversion, social proof, perceived ease of use, loss aversion, and availability.

Data and Method: This study adopts a theoretical approach, investigating core concepts of behavioral finance and investor psychology. Existing studies and theoretical models from the relevant literature are utilized to analyse how technology usage influences investor behavior.

Findings: The findings reveal that cybersecurity concerns significantly influence investor behavior. Investors tend to increase their tendencies toward loss aversion and risk aversion in response to cyber threats. Meanwhile, the widespread use of digital finance platforms facilitates investor access, yet it may also trigger biases such as overconfidence and herd behavior. AI-driven investment suggestions may strengthen confirmation bias and lead to new forms of bias, such as over-reliance on automated recommendations. However, technology also provides tools that can help mitigate certain biases. Thus, the relationship between technology and investor behavior is shaped by a complex network of interactions.

Conclusion: The convergence of cybersecurity, digital finance, and artificial intelligence considerably impacts investor behavior. This requires investors to improve their digital literacy, recognize technology-induced biases, and critically evaluate AI-based recommendations.

Originality: By exploring the multifaceted dynamics between technology and investor biases—including emerging forms of bias—this study contributes a new perspective to the literature on behavioral finance.

Policy Recommendations: In terms of policy, financial institutions should prioritize cybersecurity and ensure transparency. These institutions must design platforms and tools that foster responsible investment behaviors by leveraging behavioral finance principles. Regulators should implement new regulations focused on investor protection and ethical use of AI. Future studies should explore the long-term impacts of these technologies, AI-based tools for debiasing, the influence of cyber threats, and the human-AI interaction balance. Such research will support more informed decision-making by policymakers and financial institutions.

Keywords: Behavioral Finance, Investor Behavior, Artificial Intelligence, Digital Finance, Cybersecurity, Cognitive Biases, Investor Psychology.

Entelektüel Sermayenin Finansal Performans Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkisi: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma

Bahadır UYSAL¹ , Evren YANYA²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, bahadiruysal@kku.edu.tr

² Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, evrenyanya@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, entelektüel sermayenin ve unsurlarının bankaların finansal performansı üzerindeki doğrusal olmayan etkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Türk Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 24 bankaya ilişkin veriler 2019Q1-2023Q4 çeyreklik dönemleri için panel veri analizi ile incelenmiştir. Entelektüel sermayenin ölçülmesinde Düzeltilmiş Entelektüel Katma Değer Katsayısı (MVAIC) yöntemi kullanılmıştır. MVAIC unsurları; insan sermayesi etkinliği, yapısal sermaye etkinliği, ilişkisel sermaye etkinliği ve kullanılan sermaye etkinliği olmak üzere analizde bağımsız değişkenler olarak yer almaktadır. Bankaların performansına ilişkin aktif karlılık oranı bağımlı değişken olarak kullanılmıştır.

Bulgular: MVAIC ve bankaların aktif karlılığı arasında doğrusal olmayan (ters U şeklinde) bir ilişki tespit edilmiştir. MVAIC unsurlarına ilişkin olarak, insan sermayesi etkinliği, yapısal sermaye etkinliği bankaların aktif karlılığı ile ters U şeklinde doğrusal olmayan bir ilişki göstermektedir. Öte taraftan, kullanılan sermaye etkinliği ile aktif karlılığı arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmada, entelektüel sermaye yatırımlarının belirli bir eşik düzeye kadar banka performansına olumlu katkı sağladığı, ancak belirlenen bu eşik düzey aşıldıktan sonra yüksek maliyetler dolayısıyla banka performansını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. İnsan sermayesi yatırımı ise personel giderleri, eğitim programları ve uzmanlaşmış personel istihdamı gibi maliyetleri içermektedir. İnsan sermayesi yatırımlarının banka performansı üzerinde yarattığı katma değer, belirli bir eşik düzeyin aşılmasıyla artan maliyetler nedeniyle banka performansını sınırlandırmaktadır. Yapısal sermaye, insan kaynağını bilgi üretmeye ve bilgisinden yararlanmaya teşvik eden ortamı sağlayan destekleyici altyapıdır. Örgütsel sistemler, veri analitiği, iş süreçleri otomasyonu ve bilgi sistemleri gibi yapısal sermaye unsurlarına aşırı yatırım belirli bir eşik düzeyin aşılmasıyla banka performansını olumsuz etkilemektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışmada, entelektüel sermaye ve unsurları ile banka performansı arasındaki doğrusal olmayan ilişki bankaya özgü faktörler de kontrol edilmek üzere incelemiş ve entelektüel sermaye ile banka performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen önceki çalışmalar genişletilmiştir.

Politika Önerileri: Bankacılık sektöründe entelektüel sermaye yatırımlarına ilişkin insan sermayesi ve yapısal sermaye yatırımları sürdürülmeli, ancak belirli bir eşik düzeyde optimize edilmelidir. Banka aktifleri; karlı, düşük riskli ve dijital teknolojik yatırımlara yönlendirilerek operasyonel verimlilik ve maliyet avantajı elde edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Entelektüel Sermaye, Doğrusal Olmayan, Panel Veri.

The Nonlinear Effect of Intellectual Capital on Financial Performance: A Study in the Turkish Banking Sector

Bahadır UYSAL¹ , Evren YANYA²

¹ Asst. Prof., Kırıkkale University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
bahadiruysal@kku.edu.tr

² Kırıkkale University, Institute of Social Sciences, evrenyanya@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the non-linear effect of intellectual capital and its components on the financial performance of banks.

Data and Method: In the study, the data of 24 banks operating in the Turkish banking sector are analysed by panel data analysis for the quarterly periods 2019Q1-2023Q4. MVAIC method is used to measure intellectual capital. MVAIC elements; human capital efficiency, structural capital efficiency, relational capital efficiency and capital employed efficiency are included as independent variables in the analysis. Return on assets ratio related to the performance of banks is used as the dependent variable.

Findings: A non-linear (inverted U-shaped) relationship has been identified between MVAIC and banks' return on assets. With regard to MVAIC components, human capital efficiency and structural capital efficiency demonstrate a non-linear, inverted U-shaped relationship with banks' return on assets. Conversely, a positive linear relationship has been identified between capital efficiency and return on assets.

Conclusion: The study concludes that intellectual capital investments contribute positively to bank performance up to a certain threshold level, but beyond this threshold, high costs negatively affect bank performance. Human capital investment includes costs such as personnel expenses, training programmes, and the employment of specialised personnel. The added value that human capital investments create on bank performance is constrained by increasing costs once a certain threshold level is exceeded. Structural capital is the supporting infrastructure that provides an environment that encourages human resources to produce knowledge and utilise it. Excessive investment in structural capital components such as organisational systems, data analytics, business process automation, and information systems negatively affects bank performance after a certain threshold level.

Originality: This study examines the non-linear relationship between intellectual capital and its components and bank performance, controlling for bank-specific factors, and expands on previous studies that have examined the relationship between intellectual capital and bank performance.

Policy Recommendations: Investments in human capital and structural capital related to intellectual capital in the banking sector should be continued, but optimised at a certain threshold level. Bank assets can be directed towards profitable, low-risk, and digital technological investments to achieve operational efficiency and cost advantages.

Keywords: Intellectual Capital, Nonlinearity, Panel Data.

Kıymetli Maden, Döviz, Kripto Para ve Borsa: Türkiye Finans Piyasalarında Uzun Dönemli İlişkilerin Analizi

Semra DEMİR¹

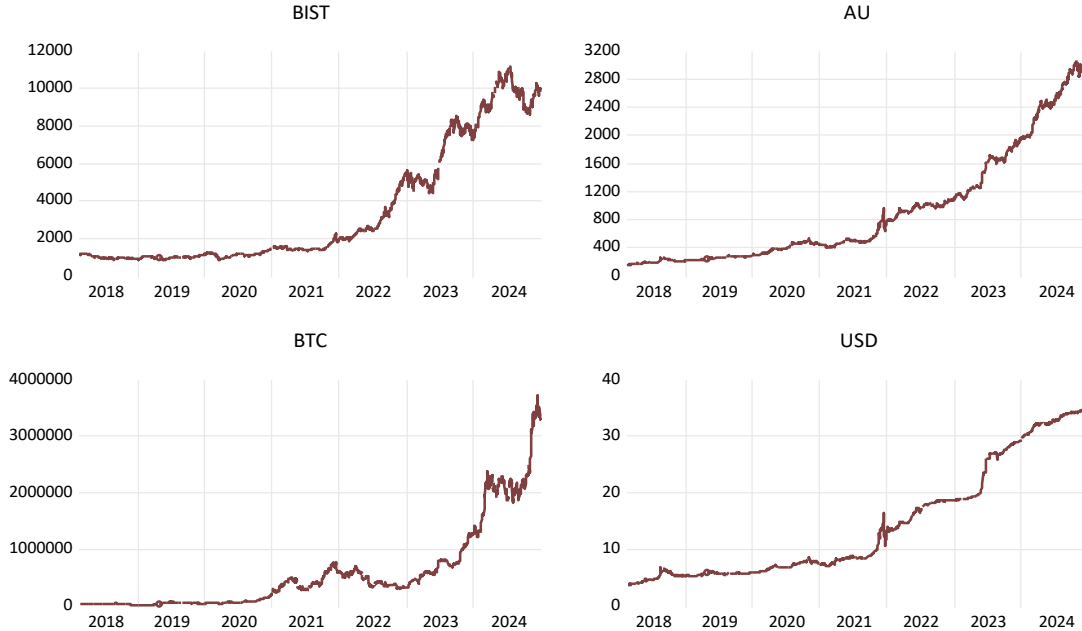
¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Tefenni Meslek Yüksekokulu,
semrademir@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Amaç: Altın, Dolar, Bitcoin fiyatları ile Borsa İstanbul arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığını araştırmak.

Veri ve Yöntem: Çalışma kapsamına alınan veriler 01/01/2015-01/1/2025 dönemi günlük frekanstadır. Veri seti oluşturulurken yatırımcıların yakından takip ettiği ve alan yazında en çok kullanılan değişkenler seçilmiştir. Sermaye piyasasını temsilen Borsa İstanbul 100 endeksi, kıymetli maden piyasasını temsilen gram altın fiyatları, döviz piyasasını temsilen Amerikan Doları, kripto para piyasasını temsilen BTC seçilmiştir. Veriler Türk Lirası cinsinden *investing.com* sitesinden temin edilmiştir. Zaman serisi grafikleri incelendikten sonra kullanılacak yönteme karar verilmiş Fourier temelli testlerden yararlanılmıştır. Fourier ADL eş bütünleşme testi Banerjee vd. (2017) tarafından literatüre kazandırılmıştır. Testin seçilme gerekçesi ise şöyle özetlenebilir: Test zaman serisi verilerindeki düzgün yapısal değişimi yakalamakta ve kesin kırılma tarihleri bilmeden bilinmeyen sayıda ve kademedeki yapısal değişikliği barındırarak test prosedürünü tamamlamaktadır. Ayrıca, test denklemine fazla sayıda kukla değişken eklenmesinden kaynaklanabilecek potansiyel güç kaybını engellemektedir (Konat, 2021:140). Test, doğrusal olmayan kırılmaların bilinmeyen formlarına izin vermek için deterministik terimde Fourier fonksiyonu içeren otoregresif gecikmesi dağıtılmış (ADL) modele dayanmaktadır (Kızılkaya, 2021:581). Analiz sonucunda tespit edilen test istatistiği kritik değerleriyle kıyaslanarak değişkenler arasında eş bütünleşme ilişkisi tespit edilmektedir.

Bulgular: Araştırma modeline karar verebilmek için öncelikle serilerin zaman yolu grafiklerini değerlendirmek gereklidir. Bu amaçla değişkenlerin zaman içindeki seyrine ilişkin görselleri şekil 1’de yer almaktadır:

Şekil 1: Analizde Kullanılan Değişkenlere Ait Zaman Yolu Grafikleri

Şekil 1’de görüldüğü üzere serilerde trend ve dalgalanmalar söz konusudur. Bu süreçte yaşanan ulusal/uluslararası politik ilişkilerde yaşanan olaylar, COVID-19 dönemi, Rusya-Ukrayna Savaşı, ekonomik durumdan kaynaklı yapısal kırılmaların varlığı söz konusudur. Serilerin trend ve yapısal kırılma içermesinden dolayı uygulanacak testlerde sabit ve trendli modeller kullanılacaktır.

Tablo 1: Tanımlayıcı İstatistikler

	BIST	AU	BTC	USD
Ortalama	3421.42	924.74	576266.4	14.44
Medyan	1473.45	499.55	351553.0	8.55
Maksimum	11172.75	3058.45	3728697.0	35.33
Minimum	836.75	161.04	17226.00	3.75
Std. Sapma	3205.72	810.00	753597.90	10.09
Çarpıklık	1.0811	1.1645	1.9158	0.7964
Basıklık	2.6153	3.2056	6.1907	2.1577
Jarque-Bera	345.08***	391.106***	1778.69***	232.26***

Not: ***, %1 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir. Çarpıklık testi: D'Agostino (1970); Basıklık testi: Anscombe ve Glynn (1983); JB normallik testi: Jarque ve Bera (1980).

Tablo 1 incelendiğinde serilerin tamamının pozitif ortalamaya, en düşük standart sapmaya USD, en yüksek standart sapmaya BTC değişkeninin sahip olduğu tespit edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerine göre sağa çarpık ve sivri bir dağılımda, Jarque-Bera test istatistiğine göre normal dağılım sergilemedikleri tespit edilmiştir. Bu aşamadan sonra serilerin birim kök testleri ile analizi gerçekleştirilmiştir, sonuçlar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Birim Kök Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Fourier ADF Testi			ADF Testi
	Frekans Değeri	Test İsta.	F Testi	
BIST	1	-3.31	5.18	-1.460 (0.841)
ΔBIST	1	-40.76***	2.76	-39.93 (0.000)
AU	4	-3.24	3.67	-0.007 (0.996)
ΔAU	4	-39.07***	2.12	-42.061 (0.000)
BTC	2	-2.83	4.55	0.8915 (0.999)
ΔBTC	2	-42.29***	2.69	-8.363 (0.000)
USD	1	-3.42	6.32	0.922 (0.922)
ΔUSD	1	-35.80***	3.15	-37.876 (0.000)

Not: Δ farkı alınmış serileri temsil etmektedir. ***, %1 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir. Fourier ADF testi kritik değerleri Enders ve Lee, (2012:197) tablo 1'den temin edilmiştir. Tabloda yer alan istatistikler sabitli ve trendli modele ilişkin sonuçlardır. FADF testi için kritik değerler %1 anlamlılık düzeyinde frekans değeri 1'ken -4.35, 2'yken -3.91, 4'ken -3.62'dir. F testi için kritik değer %1 için 9.78, %5 için 7.29'dur. Parantez içi olasılık değerlerini göstermektedir.

Fourier ADF testinde temel hipotez birim kökün varlığına tanımlıdır. Eğer test istatistiği kritik değerlerden mutlak değerce büyük olursa temel hipotez reddedilir. Tablo 2'de görüldüğü üzere Fourier ADF test sonuçlarına göre temel hipotez reddedilmiş, serilerin düzey değerlerinde birim kök içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Temel hipotezin reddedildiği durumlarda trigonometrik terimlerin anlamlılığı F istatistik değeri ile hesaplanır; analiz sonucunda trigonometrik terimlerin anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Enders ve Lee (2012:196)'ye göre trigonometrik terimlerin anlamlı olmadığı bir durumda klasik ADF testinin, Fourier ADF testine göre daha güvenilir sonuçlar verdiği belirtilmiştir. Bu nedenle serilere klasik ADF testi uygulanmıştır ve serilerin düzey değerde birim kök içerdiği görülmüştür. Serilerin farkları alındığında durağan hale gelen seriler için trigonometrik değerlerin anlamlılığı sınanmış; trigonometrik değerlerin anlamlı olmadığı görülmüştür. Sonrasında ADF testi uygulanmış ve tüm değişkenler ilk düzeyde birim köklü iken, farkları alındığında durağan hale gelmiştir.

Analizde kullanılan tüm değişkenler birinci farkında I(1) durağandır. Bu nedenle Fourier ADL eş bütünleşme testi için serilerin aynı mertebeden durağan olma ön koşulu sağlanmış olmaktadır. Eş bütünleşme testi analiz sonuçları tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Fourier ADL Eş bütünleşme Testi Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	Frekans Değeri	Test İsta.	Kritik Değer	F Testi	L	Sonuç
AU	BIST	1	-3.14924	-5.04(%1), -4.47 (%5)	5.10916	1	Eş bütünleşme yok
BTC	BIST	1	-2.92879	-5.04(%1), -4.47 (%5)	4.98286	1	Eş bütünleşme yok
USD	BIST	2	-4.54479	-4.86(%1), -4.27(%5)	2.99601	1	Eş bütünleşme var

Not: **, %5 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir.

Tablo 3'te analiz sonuçları raporlanan Fourier ADL eş bütünleşme testine göre AU ve BTC ile BIST arasında eş bütünleşme ilişkisi yoktur, USD ile BIST arasında eş bütünleşme ilişkisi vardır.

Sonuç: Dolar kuru ile Borsa İstanbul arasında eş bütünleşme ilişkisinin olmasının nedeni Türkiye'nin ithalata bağlı ihracat yapısı modeli, yüksek enerji maliyetleri ve bağımlılığı ve BIST'te işlem gören şirketlerin dolar bazlı işlem yapmasından kaynaklı olabilir. Yatırımcılar, politika yapıcılar borsada işlem gören şirketlerin ihracat ve ithalat bağlantılılıklarını göz önünde bulundurarak dolar kurundaki değişikliklerin borsayı etkilediğini düşünerek değerlendirilebilir. Altının Borsa İstanbul ile eş bütünleşme ilişkisi içinde olmaması oldukça mantıklıdır. Çünkü altın jeopolitik ve enflasyonist etkilerden etkilenen, güvenli liman özelliği taşıyan, riskten kaçınma eğiliminde olan yatırımcıların tercih ettiği bir yatırım aracıdır. Altının bu yapısından dolayı daha bağımsız bir araç olduğu söylenebilir. Bitcoin ile Borsa İstanbul arasında eş bütünleşme ilişkisinin olmaması Bitcoin'in geleneksel piyasalara henüz tam entegre olmamasından kaynaklı olabilir.

Literatüre Katkı: Piyasaların birbiriyle etkileşimi her dönem araştırılması gereken önemli bir konudur. Seçilen metodolojik yaklaşımda zaman serisi verilerindeki kesin kırılma tarihleri bilinmeden, bilinmeyen sayıda yapısal değişikliği muhafaza ederek, düzgün yapısal değişimi yakalayabilen Fourier temelli testlerle incelenmiştir.

Politika Önerileri: Yatırımcılar, politika yapıcılar borsada işlem gören şirketlerin ihracat ve ithalat bağlantılılıklarını göz önünde bulundurarak dolar kurundaki değişikliklerin borsayı etkilediğini düşünerek karar alabilirler. Altın ve Bitcoin ise daha bağımsız varlıklar oldukları göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Borsa İstanbul, Altın, Dolar, Bitcoin, Fourier Eş bütünleşme Testi.

Kaynakça

- Anscombe, F.J., & Glynn, W.J. (1983). Distribution of the kurtosis statistic b_2 for normal samples. *Biometrika*, 70(1), 227-234.
- Banerjee, P., Arčabić, V., & Lee, H. (2017). Fourier ADL cointegration test to approximate smooth breaks with new evidence from crude oil market. *Economic Modelling*, 67, 114-124.
- D'Agostino, R.B. (1970). Transformation to normality of the null distribution of g_1 . *Biometrika*, 57(3), 679-681.
- Enders, W., & Lee, J. (2012). The flexible fourier form and dickey–fuller type unit root tests. *Economics Letters*, 117(1), 196-199.
- Jarque, C.M., & Bera, A.K. (1980). Efficient tests for normality, homoscedasticity and serial independence of regression residuals. *Econ. Lett.* 6(3), 255-259.
- Kızılkaya, O. (2021). Türkiye'de politik istikrarın doğrudan yabancı yatırımlara etkisi: Fourier ADL eş bütünleşme testinden kanıtlar. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (60), 571-587.
- Konat, G. (2021). Türkiye'de ARGE harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Fourier ADL eş bütünleşme analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 133-145.
- Veri Temini, <https://www.investing.com/>. E.T. 20.02.2025.

Precious Metals, Foreign Exchange, Cryptocurrency, and Stock Market: Analysis of Long-Term Relationships in the Turkish Financial Market

Semra DEMİR¹

¹ Asst Prof., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Tefenni Vocational School,
semrademir@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study seeks to investigate the existence of a long-term relationship between gold, dollar, and Bitcoin prices and the Istanbul Stock Market. To this end, the daily data set covers a period from January 1, 2015, to January 1, 2025. So as to determine the variables, the most commonly preferred by investors and policymakers is identified with reference to the existing literature. The Borsa Istanbul 100 index represents the stock market, the precious metals market by the price of gold per gram, the foreign exchange market by the US dollar, and the cryptocurrency market by BTC. The data source is investing.com, and all of them are quoted in Turkish Lira. After examining the time series graphs, the Fourier-based tests are determined as the best-fitted model for the methodology. The Fourier ADL cointegration test is introduced to the literature by Banerjee et al. (2017). The reason for selecting this test can be summarised as follows: The test captures the smooth structure break in time series data and completes the test procedure by including an unknown number and degree of structural changes without knowing the definite break times. In addition, it helps avoid potential power loss that could result from adding too many dummy variables to the test equation (Konat, 2021, p. 140). This test is based on an autoregressive distributed lag (ADL) model that includes a Fourier function in the deterministic term to allow for unknown shapes of nonlinear breaks (Kızılkaya, 2021, p. 581). As a result of the analysis, the test statistic is compared with critical values to determine the cointegration relationship between variables.

Data and Method: To determine the best-fitted model, it is initially required to evaluate the time series graphs. To fulfil this target, figures showing the course of variables in time are presented in Figure 1:

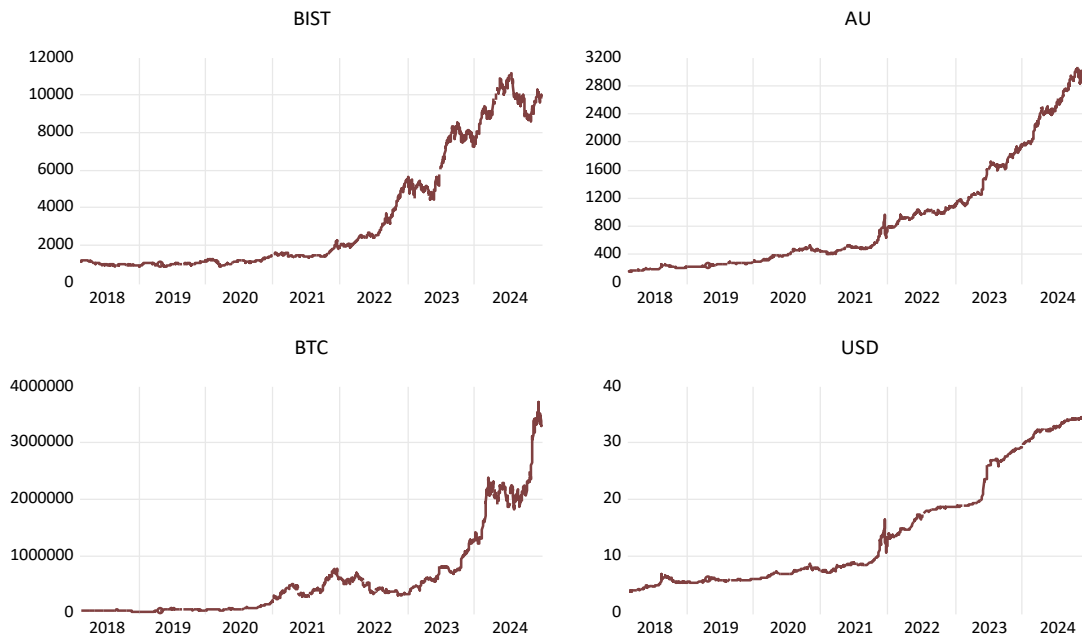

Figure 2: Time Series Graphs of Variables Used in the Analysis

Findings: Figure 1 shows that there are trends and fluctuations in the series. During this period, there are events in domestically/globally political issues, the COVID-19 period, the Russia-Ukraine War, and structural breaks caused by the economics situation. Since the time series contain trends and structural breaks, fixed and trend models are used in the tests to be applied.

Table 1: Descriptive Statistics

	BIST	AU	BTC	USD
Mean	3421.42	924.74	576266.4	14.44
Median	1473.45	499.55	351553.0	8.55
Maximum	11172.75	3058.45	3728697.0	35.33
Minimum	836.75	161.04	17226.00	3.75
Std. Deviation	3205.72	810.00	753597.90	10.09
Skewness	1.0811	1.1645	1.9158	0.7964
Kurtosis	2.6153	3.2056	6.1907	2.1577
Jarque-Bera	345.08***	391.106***	1778.69***	232.26***

Note: *** represents a significance level of 1%. Skewness test: D'Agostino (1970); Kurtosis test: Anscombe and Glynn (1983); JB normality test: Jarque and Bera (1980).

Table 1 shows that all series have a positive mean, the lowest standard deviation is USD, and the highest standard deviation is BTC. As evidenced by the skewness and kurtosis values, the data sets are right-skewed and peaked, and based on the Jarque-Bera test statistic, they do not exhibit a normal distribution. After this stage, the series are analysed with unit root tests, and the results are shown in Table 2:

Table 2: Unit Root Test Analysis Results

Variables	Fourier ADF Test			ADF Test
	Frequency Value	Test St.	F Test	
BIST	1	-3.31	5.18	-1.460 (0.841)
Δ BIST	1	-40.76***	2.76	-39.93 (0.000)
AU	4	-3.24	3.67	-0.007 (0.996)
Δ AU	4	-39.07***	2.12	-42.061 (0.000)
BTC	2	-2.83	4.55	0.8915 (0.999)
Δ BTC	2	-42.29***	2.69	-8.363 (0.000)
USD	1	-3.42	6.32	0.922 (0.922)
Δ USD	1	-35.80***	3.15	-37.876 (0.000)

Note: Δ represents the difference series. *** represents the 1% significance level. The critical values for the Fourier ADF test from Enders and Lee (2012:197) are provided in Table 1. The statistics provided in table are the results for the fixed and trend models. For the FADF test, the critical values at the 1% significance level are -4.35 when the frequency value is 1, -3.91 when it is 2, and -3.62 when it is 4. For the F test, the critical value is 9.78 at the 1% level and 7.29 at the 5% level. The values in parentheses indicate the probability values.

In the Fourier ADF test, the null hypothesis is defined as the presence of a unit root. If the test statistic is greater than the critical values in terms of absolute value, the null hypothesis is rejected. As presented in Table 2, the Fourier ADF test results indicated that the null hypothesis is rejected, and it concludes that the series contain a unit root in their level values. The significance of trigonometric terms is calculated with the *F statistic* value in cases where the basic hypothesis is rejected. The analysis indicate that trigonometric terms are not significant. In line with Enders and Lee (2012:196), in cases where trigonometric terms are not significant, the classical ADF test provides more reliable results than the Fourier ADF test. Therefore, the classic ADF test is applied to the series, and it is seen that the series contain unit roots at the level value. The significance of trigonometric values is examined for series that become stationary when their differences are taken; it is detected that trigonometric values are not significant. Subsequently, the ADF test is applied, and while all variables have unit roots at the first level, they become stationary when their differences are taken. So, all variables stationary at first difference $I(1)$. Hence, the condition that the series must be stationary to the same order for the Fourier ADL cointegration test is accomplished. The results of

the cointegration test are presented in Table 3. Table 3 demonstrates the outputs of Fourier ADL cointegration test. As evidenced by the results, there is no cointegration relationship between AU and BIST. The similar findings exist among BTC and BIST. In contrast there is a cointegration nexus USD and BIST.

Table 3: Fourier ADL Cointegration Test Analysis Results

Independent Variable	Dependent Variable	Frequency Value	Test st.	Critical Value	F Test	L	Outcome
AU	BIST	1	-3.14924	-5.04(%1), -4.47 (%5)	5.10916	1	No cointegration
BTC	BIST	1	-2.92879	-5.04(%1), -4.47 (%5)	4.98286	1	No cointegration
USD	BIST	2	-4.54479	-4.86(%1), -4.27(%5)	2.99601	1	Cointegration exists

Note: ** represents 5% significance level

Source: Created by the author.

Conclusion: The potential reason for the cointegration relationship between USD and BIST might be its import-dependent export structure model of Türkiye, high energy costs and dependence, and the dollar-denominated transactions of companies traded on BIST. Investors and policymakers should assess the export and import interconnectedness of the companies traded on the stock exchange and make valuations considering that changes in the dollar exchange rate impact the stock market. The fact that gold is not in a cointegration relationship with Borsa Istanbul is quite logical. This is because gold is an investment instrument that is affected by geopolitical and inflationary effects, has safe-haven characteristics and is preferred by investors who tend to avoid risk. Therefore, it is easy to accept that gold is a more independent instrument due to this unique structure. The reasons for the absence of a cointegration relationship between Bitcoin and Borsa Istanbul might be that Bitcoin has not yet been integrated into conventional markets.

Originality: The interaction of markets is an important issue that must never be underestimated. In the chosen methodological approach, time series data are analysed with Fourier-based tests that could capture smooth structural change while preserving an unknown number of structural changes without knowing the exact break dates.

Policy Recommendations: Investors and policymakers must make decisions by considering that changes in the dollar exchange rate affect the stock market and consider the export and import linkages of listed companies. Gold and Bitcoin should be considered as more independent assets.

Keywords: Borsa Istanbul, Gold, Dollar, Bitcoin, Fourier Cointegration Test.

References

- Anscombe, F.J., & Glynn, W.J. (1983). Distribution of the kurtosis statistic b² for normal samples. *Biometrika*, 70(1), 227-234.
- Banerjee, P., Arčabić, V., & Lee, H. (2017). Fourier ADL cointegration test to approximate smooth breaks with new evidence from crude oil market. *Economic Modelling*, 67, 114-124.
- D'Agostino, R.B. (1970). Transformation to normality of the null distribution of g₁. *Biometrika*, 57(3), 679-681.
- Enders, W., & Lee, J. (2012). The flexible fourier form and dickey–fuller type unit root tests. *Economics Letters*, 117(1), 196-199.
- Jarque, C.M., & Bera, A.K. (1980). Efficient tests for normality, homoscedasticity and serial independence of regression residuals. *Econ. Lett.* 6(3), 255-259.
- Kızılkaya, O. (2021). Türkiye’de politik istikrarın doğrudan yabancı yatırımlara etkisi: Fourier ADL eş bütünleşme testinden kanıtlar. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (60), 571-587.
- Konat, G. (2021). Türkiye’de ARGE harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Fourier ADL eş bütünleşme analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 133-145.
- Veri Temini, <https://www.investing.com/>. E.T. 20.02.2025.

Sendikasyon Kredisi Duyurularının Pay Getirilerine Etkisi: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine Bir Olay Çalışması

Aykut YAKAR¹ , Deniz SEVİNÇ²

¹ Arş. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, aykut_yakar@anadolu.edu.tr

² Arş. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, denizsevinc@anadolu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Türkiye’de Borsa İstanbul’da işlem gören bankaların 2011–2025 döneminde gerçekleştirdiği sendikasyon kredisi duyurularının kısa vadeli piyasa tepkilerine etkisini analiz etmektedir. Çalışmada, söz konusu duyuruların pay senedi getirileri üzerindeki etkileri incelenerek, bu tür dış finansman haberlerinin yatırımcılar tarafından nasıl fiyatlandığı değerlendirilmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, 2025 yılı itibarıyla Borsa İstanbul’da işlem gören ve yeterli veri sunan 9 banka analiz kapsamına alınmıştır. Sendikasyon kredisi duyuruları olay tarihi olarak kabul edilmiş ve dar bir zaman penceresinde (etkinin kısa vadeli ölçümü için) Brown ve Warner (1985) temelli olay çalışması yöntemi uygulanmıştır. Aşırı getiriler, Sermaye Varlıklarını Fiyatlama Modeli (CAPM) ile hesaplanmış, sabit marj ve kredi hacmi endeksi temel değişkenler olarak kullanılmıştır.

Bulgular: 1 Temmuz 2018 öncesinde sendikasyon kredisi duyuruları yatırımcılarca negatif karşılanmış; ancak bu tarihten sonra, artan ekonomik belirsizliklere rağmen pozitif ve anlamlı bir piyasa tepkisi gözlemlenmiştir. Sabit marj oranı %2,50–3,50 arasında olan dönemlerde en yüksek pozitif anormal getiri elde edilmiştir. Buna karşın, sabit marjın %3,50’nin üzerine çıktığı yüksek maliyetli dönemlerde piyasa tepkileri negatif olmuş, ancak bu etkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Sonuç: Bulgular, Borsa İstanbul’un yarı-güçlü formda etkin bir piyasa yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca yatırımcıların sadece krediye erişimi değil, erişimin koşulları ve kredi hacmini de fiyatladıkları tespit edilmiştir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye’de sendikasyon kredilerinin pay piyasasına etkisini analiz eden az sayıdaki çalışmalardan biridir ve özellikle farklı sabit marj seviyelerine göre piyasa tepkilerini detaylı biçimde incelemesi açısından literatüre katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Bankalar, uluslararası piyasalardan sağladıkları kredileri duyururken yalnızca kredi tutarı değil, marj ve vade koşullarını da stratejik biçimde yönetmelidir. Özellikle yüksek maliyetli krediler, yatırımcı güvenini zedeleyebilir. Bu nedenle optimal maliyet seviyelerinde dış borçlanma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sendikasyon Kredisi Duyuruları, Bankacılık Sektörü, Piyasa Tepkisi.

The Impact of Syndicated Loan Announcements on Stock Returns: An Event Study on Banks Operating in Turkey

Aykut YAKAR¹ , Deniz SEVİNÇ²

¹ Res. Asst. PhD, Anadolu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
aykut_yakar@anadolu.edu.tr

² Res. Asst. PhD, Anadolu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
denizsevinc@anadolu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the short-term market reactions to syndicated loan announcements made by banks listed on Borsa Istanbul between 2011 and 2025. It investigates how such external financing announcements are priced by investors in the stock market.

Data and Method: The analysis includes 9 banks actively traded on Borsa Istanbul as of 2025, for which adequate data are available. Syndicated loan announcement dates are defined as event dates, and the short-term impact is measured using the event study methodology developed by Brown and Warner (1985). Abnormal returns were calculated based on the Capital Asset Pricing Model (CAPM). The fixed spread and a credit volume index were used as key explanatory variables.

Findings: Prior to July 1, 2018, syndicated loan announcements were met with statistically significant negative abnormal returns. However, after this date, despite increased economic uncertainty, positive and significant market reactions were observed. The highest positive abnormal returns were recorded during periods when the fixed spread ranged between 2.50% and 3.50%. In contrast, announcements with spreads exceeding 3.50% were associated with negative, yet statistically insignificant, market reactions.

Conclusion: The findings indicate that Borsa Istanbul exhibits the characteristics of a semi-strong form efficient market. Moreover, it has been determined that investors price not only access to credit but also the terms of access and the volume of the syndicated loans.

Originality: This study contributes to the relatively limited body of research on the Turkish market by providing a detailed examination of market reactions to syndicated loan announcements across different levels of fixed spread, filling a gap in the literature.

Policy Recommendations: Banks should strategically manage not only the loan amount but also the cost and maturity conditions of syndicated loans announced to the public. Particularly, high-cost loans may be perceived negatively by investors. Therefore, it is advisable for banks to seek external financing within optimal cost ranges to maintain market confidence.

Keywords: Syndicated Loan Announcements, Banking Sector, Event Study, Market Reaction.

Türkiye’de Tarım Sigortası Talebinin İklımsel, Ekonomik ve Ekolojik Belirleyicileri

Serap YÖRÜBULUT¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, siybulut@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de bitkisel tarım sigortası talebini etkileyen ekonomik, iklimsel ve ekolojik faktörleri analiz ederek, iklim risklerinin yönetiminde sürdürülebilir sigorta modellerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Çalışma, meteorolojik afet sayısı ile birlikte özellikle Yük Kapasite Faktörü (LCF) gibi ekolojik sürdürülebilirlik göstergelerinin sigorta talebi üzerindeki etkisini inceleyerek literatüre yenilikçi bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada kullanılan veriler ve yöntem ile ilgili bilgi verilmelidir. Çalışmada, 2006–2023 dönemine ait Türkiye verileri kullanılmıştır. Bağımlı değişken olarak tarım sigortası poliçe sayısı alınmış; bağımsız değişkenler ise tarımsal GSYİH, tarımsal alan, sigortalı alan, devlet destekli prim üretimi, toplam prim üretimi, sigorta bedeli, meteorolojik afet sayısı ve LCF olarak belirlenmiştir. Analizde, Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modeli (PLS-SEM) kullanılarak üç gizil yapı (Tarımsal Ekonomi, Sigorta Ekonomisi ve Ekolojik-Meteorolojik Riskler) incelenmiştir.

Bulgular: Yapısal model sonuçlarına göre, Tarımsal Ekonomi (tarımsal GSYİH, tarım alanı, sigortalı alan) değişkeni ($\beta = 0.528$; $p < .001$) poliçe sayısını en fazla etkileyen faktör olmuştur. Sigorta Ekonomisine (devlet destekli prim, toplam prim, sigorta bedeli) ilişkin değişkenler ($\beta = 0.287$; $p < .003$) de poliçe sayısı üzerinde anlamlı ve pozitif bir etki yaratmıştır. Ekolojik-Meteorolojik Riskler (Yük Kapasite Faktörü - LCF, meteorolojik afet sayısı) değişkenleri de ($\beta = 0.268$; $p < .021$) sigorta talebinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, LCF’nin sigorta talebiyle negatif ilişkili olduğu tespit edilmiş olup, bu bulgu ekolojik taşıma kapasitesinin aşılmasının sigorta ihtiyacını artırdığını ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışma, tarım sigortacılığında iklim ve çevresel risklerin daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle LCF gibi sürdürülebilirlik göstergelerinin sigorta modellerine entegrasyonu, risk yönetimini güçlendirebilir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, LCF’yi tarım sigortacılığı bağlamında ilk kez analiz ederek literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Ayrıca, iklimsel değişkenlerin yanı sıra ekolojik sürdürülebilirlik göstergelerinin de sigorta talebini etkilediğini kanıtlamasıyla yenilikçi bir perspektif sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Çalışmanın bulguları doğrultusunda, tarım sigortası sistemlerinin çevresel veriler ışığında gözden geçirilmesi, risk temelli prim politikalarının yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir sigorta-finans mekanizmalarının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel Tarım Sigortası, Sigorta Talebi, PLS-SEM, Yük Kapasite Faktörü (LCF), Meteorolojik Riskler.

Climatic, Economic and Ecological Determinants of Agricultural Insurance Demand in Turkey

Serap YÖRÜBULUT¹

¹ Asst. Prof., Kırıkkale University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, siybulut@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to contribute to the development of sustainable insurance models in the management of climate risks by analyzing the economic, climatic and ecological factors affecting the demand for crop agricultural insurance in Turkey. The study aims to present an innovative perspective to the literature by examining the impact of ecological sustainability indicators, especially the Load Capacity Factor (LCF), on insurance demand along with the number of meteorological disasters. Data and

Data and Method: Information should be provided about the data and method used in the study. In the study, Turkey data for the period 2006–2023 was used. The dependent variable was the number of agricultural insurance policies; the independent variables were determined as agricultural GDP, agricultural area, insured area, state-supported premium production, total premium production, insurance amount, number of meteorological disasters, and LCF. In the analysis, three latent structures (Agricultural Economy, Insurance Economy and Ecological-Meteorological Risks) were examined using Partial Least Squares Structural Equation Model (PLS-SEM).

Findings: According to the structural model results, the Agricultural Economy (agricultural GDP, agricultural area, insured area) variable ($\beta = 0.528$; $p < .001$) was the factor that affected the number of policies the most. The variables related to Insurance Economy (state-supported premium, total premium, insurance amount) ($\beta = 0.287$; $p < .003$) also had a significant and positive effect on the number of policies. Ecological-Meteorological Risks (Load Capacity Factor - LCF, number of meteorological disasters) variables ($\beta = 0.268$; $p < .021$) also had a significant effect on insurance demand. However, it was found that LCF was negatively related to insurance demand, and this finding reveals that exceeding the ecological carrying capacity increases the need for insurance.

Conclusion: The study emphasizes that climate and environmental risks should be evaluated more comprehensively in agricultural insurance. In particular, the integration of sustainability indicators such as LCF into insurance models can strengthen risk management.

Originality: This study provides an original contribution to the literature by analyzing LCF in the context of agricultural insurance for the first time. It also provides an innovative perspective by proving that ecological sustainability indicators, as well as climatic variables, affect insurance demand.

Policy Recommendations: In line with the findings of the study, it is recommended that agricultural insurance systems be reviewed in light of environmental data, risk-based premium policies be expanded, and sustainable insurance-finance mechanisms be encouraged.

Keywords: Crop Agriculture Insurance, Insurance Demand, PLS-SEM, Load Capacity Factor (LCF), Meteorological Risks.

Bankaları Hangi Spor Branşlarında Görüyoruz? Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerine İçerik Analizi

Kazım MERT¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, kmert@sakarya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Günümüzde işletmelerin yüzleşmek zorunda kaldığı kavram “sosyal işletme” gerçeğidir. Kâr amacı güden işletmelerin sosyal işletmeden anladıkları “çevre duyarlılığı” ile sınırlı kalmıştır. Sporun desteklenmesi, spor organizasyonlarına katkı spor kulübü kurulması sosyal işletme örneği arasında yer almaktadır. Bu çalışma, hizmet sektöründe faaliyet gösteren bankaların sosyal işletme anlayışı çerçevesinde spor konusuna hangi spor branşlarını ve nasıl desteklediklerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Veri ve Yöntem: Çalışma, nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılmıştır. (BDDK) 2025 yılı verilerine göre İçerik Analizinde, 34 Mevduat, 20 Kalkınma ve Yatırım ve 9 Katılım Bankasının ve 64 Spor Federasyonunun resmi internet sayfaları incelenmiştir.

Bulgular: “Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonunda” “Halkbank” ve “Ziraat Katılım Bankası”, “Türkiye Satranç Federasyonunda” “Türkiye İş Bankası” sponsor olarak yer almaktadır. “Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonunda” “Garanti BBVA” sponsor olarak yer almakta ayrıca “Tekerlekli Sandalye Basketbolunu” desteklemektedir. “Türkiye İzcilik Federasyonunda” “Kuveyt Türk” sponsor olarak yer almaktadır. “Türkiye Basketbol Federasyonunda” (2024-2025 sezonu) Milli Takımlar Ana Sponsoru “Garanti BBVA”, “Kadınlar Basketbol Süper Ligi” isim sponsoru “ING Bank” Türkiye Sigorta Basketbol Süper Liginde “Beşiktaş FİBABANKA” basketbol takımı olarak desteklenmektedir. “QNB Finansbank” 2025 yılında düzenlenen Private Banking Master Tenis Turnuvasına sponsor olarak destek vermiştir. “Vakıfbank” Kadın Voleybol takımı “Sultanlar Liginde”, “Ziraat Bankkart” ve “Halkbank” “Efeler Liginde” Erkek Voleybol takımı olarak yer almaktadır. “İLBANK” Spor Kulübü, “Taekwondo Takımı”, “Kadın Voleybol Takımı” ve “Güreş Takımı” kulüp bazında da desteğini sürdürmektedir. “Türkiye Futbol Federasyonunda” “Denizbank, “Milli Takım” Ana Sponsoru, “Erkek A Milli Futbol Takım” Ana Sponsoru ve “Kadın A Milli Futbol Takım” Ana Sponsoru olarak destek vermektedir. Ayrıca birçok bankanın futbol kulüplerine sponsorlukları bulunmaktadır.

Sonuç: Sporun sürdürülebilir olabilmesi için yatırımların yapılmasına gerek duyulduğu gibi hem kamu hem de özel sektör (bankalar) tarafından başta ekonomik anlamda desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle sporda gerçekleşen başarılar sonucunda yatırımların sadece sponsorluklar ile sınırlı kalamayacağı gerçeğini bir kez daha görülmesine neden olmuştur.

Literatüre Katkı: Bankalar ve spor arasındaki işbirliğini ve uygulamalarının sadece sektörel anlamda yapılmadığını akademik alanda da ilgi gördüğünü ve bilimsel çerçevede araştırılması gerekli çalışma alanı olarak görülmelidir.

Politika Önerileri: Bankalar ekonomik sistemin vazgeçilmez önemli bir parçası olmaya devam ettiği süreçte öncelikli olarak kurumsal sorumluluklar üzerinde yapacakları çalışmalar için de spora da önemli destek vermek zorundadırlar.

Anahtar Kelimeler: Banka, Sponsorluk, Spor Pazarlaması, İçerik Analizi.

In Which Sports Branches Do We See Banks? Content Analysis on Banks Operating in Turkey

Kazım MERT¹

¹ Asst. Prof., Sakarya University, Faculty of Business, kmert@sakarya.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Today, the concept that businesses have to face is the reality of “social business”. For-profit businesses' understanding of social business has been limited to “environmental sensitivity”. Supporting sports, contributing to sports organizations and establishing sports clubs are among the examples of social business. This study was conducted to examine which sports branches and how banks operating in the service sector support sports within the framework of social business understanding.

Data and Method: The study was conducted using content analysis method, one of the qualitative research techniques. According to the data of the Bank Regulation and Supervision Agency (BRSA) for 2025, the official websites of Deposit, Development and Investment, Participation Banks and Sports Federations of the Ministry of Youth and Sports were analyzed. Content Analysis was conducted in two stages. In the first stage, 34 Deposit, 20 Development and Investment and 9 Participation Banks' support for “sports” was analyzed through content analysis. In the second stage, the official web pages of 64 Sports Federations were analyzed through content analysis and it was investigated which sports federations and sports branches the banks support.

Findings: The sports branch that banks primarily support is football. The banks supporting the football super league for the 2024-2025 season are Vakıf Participation, Aktif Bank, Vakıfbank, QNB FinansBank, Ziraat Bank, Türkiye İş Bankası. In volleyball, women's and men's volleyball teams and Vakıfbank, İller Bank, Ziraat Bank and Halkbank are in the process of becoming clubs. In basketball, Garanti BBVA is the main sponsor of the National Team and ING Bank is the main sponsor of the Women's Basketball Super League. Türkiye İş Bankası supports the Turkish Chess Federation, Kuveyt Türk Participation Bank supports the Turkish Scouting Federation, Ziraat Participation Bank supports the Turkish Federation of Special Athletes, and GarantiBBVA supports the Turkish Federation of the Physically Disabled.

Conclusion: This study examines the extent to which “sports” support is provided in the banking sector. In the study, it is seen that the football branch is at the forefront. However, volleyball and basketball branches are also supported. It is among the results of the study that banks' support remains as limited investments in other sports fields.

Originality: This study will contribute to the academic literature as an original study in terms of contributing to the studies conducted in the academic field and especially examining the relationship between banks and sports.

Policy Recommendations: Considering sponsorship only as a one-sided win-win strategy may cause businesses to move away from social understanding. For this reason, evaluating it through a win-win strategy will increase the support of businesses in this field.

Keywords: Bank, Sponsorship, Sports, Content Analysis.

Katılım Bankacılığında Kullanılan Finansman Yöntemlerinin Selektif Kredi Politikası Açısından Değerlendirilmesi

Muhammed Enes YILMAZ¹ , Muhammed Furkan AYAN²

¹ Kuveyt Türk Katılım Bankası, muhammed_yilmaz@kuveytturk.com.tr

² Kuveyt Türk Katılım Bankası, muhammed.ayan@kuveytturk.com.tr

ÖZET

Amaç: Krediler, harcama ve yatırım kararlarına etki etmesinin yanı sıra ülkelerin büyüme ve kalkınma yolculuğunda önemli etkiye sahip ekonomi politikası enstrümanlarıdır. Selektif kredi politikası ise ekonomi yönetimi tarafından kredi kaynaklarının seçilen alanlara yönlendirilmesi anlamına gelmektedir. Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma için selektif kredi politikasının etkinliğinin sağlanması kritiktir. Bu çalışmanın amacı, konvansiyonel bankacılıktan farklı fon kullandırım yöntemlerine ve bunlara bağlı kontrollere sahip olan katılım bankacılığı alanındaki finansman yöntemlerinin, selektif kredilerin etkinliğinin sağlanmasında etkili olup olamayacağını araştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada ülkemizde ve dünyada uygulanan çeşitli selektif kredi politikalarına ilişkin vaka taraması ve vaka analizi yapılmıştır. Uluslararası uygulamalar, ülkemizde yürürlükte olan politikalar ve katılım bankacılığı prensipleri karşılaştırmalı analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Selektif kredi politikasının etkinliği için politikalar belirlenirken ve uygulanırken ekonominin tüm paydaşlarının katılımcı olduğu karar alma ve yürütme mekanizmalarının oluşturulması, kredilerin kullandırım aşamasından ürün, hizmet veya yatırıma dönüştürülmesine kadar tüm süreçlerle ilgili kriterlerin tanımlanması, izleme ve denetim mekanizmasının oluşturulması, kamuyu aydınlatacak şekilde detaylı bilgi paylaşım sistemlerinin kurulması, politikaların etkinliğinin belirlenecek bağımsız otoriteler tarafından periyodik olarak incelenmesi gerekmektedir. Katılım bankacılığının temel prensipleri arasında reel ekonomiye dayalı bankacılık ve ekonomik ve sosyal kalkınmaya dayalı çalışma bulunmaktadır. Mevzuat, katılım bankalarının uyum ve denetim birimlerine, bu prensiplere uyumun izlenmesi ve denetlenmesi yükümlülüğü getirmiştir. Bu yükümlülükler selektif kredi politikalarının etkinliği için gereken unsurların sağlanması bakımından destekleyici niteliktedir.

Sonuç: Ülkemizde muhtelif selektif kredi politikaları bulunmakla birlikte politikaların ağırlıklı olarak ekonomik toparlanma ve sosyal refah amacı taşıdığı, kalkınma politikaları açısından uygulanan selektif kredilerle ilgili izleme ve denetim mekanizmalarının geliştirilmesinin gerektiği, bu bakımdan katılım bankacılığında kullanılan fon kullandırım, izleme ve denetim yöntemlerinin kalkınma amaçlı selektif kredilerin etkinliğini sağlamakta faydalı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Çalışma yürürlükteki selektif kredi politikalarını hedeflenen amaç bakımından kategorize etmesi, uluslararası uygulamalarla ülkemizdeki uygulamaları ve katılım bankacılığını birlikte değerlendirmesi bakımından literatüre katkı sağlamak ve araştırmacılara konuyla ilgili çalışılabilecek yeni araştırma önerileri sunmaktadır.

Politika Önerileri: Selektif kredi politikalarıyla ilgili, tüm ekonomik aktörlerden ve akademiden temsilcileri içeren merkezi bir izleme ve denetim mekanizması oluşturulması, kalkınma politikaları bağlamında oluşturulan selektif kredi programlarında katılım bankacılığında kullanılan fon kullandırım usullerinin kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Selektif kredi politikaları, Politika etkinliği, Katılım bankacılığı, Kredi izleme, Kalkınma.

Analysis of Financing Methods Used in Participation Banking in Terms of Selective Credit Policy

Muhammed Enes YILMAZ¹ , Muhammed Furkan AYAN²

¹ Kuveyt Türk Participation Bank, muhammed_yilmaz@kuveytturk.com.tr

² Kuveyt Türk Participation Bank, muhammed.ayan@kuveytturk.com.tr

ABSTRACT

Aim: Credits are economic policy instruments that have an important impact on countries' growth and development journey, as well as affecting spending and investment decisions. Selective credit policy means directing credit resources to selected areas by the economic administration. Ensuring the effectiveness of selective credit policy is critical for sustainable growth and development. The aim of this study is to investigate whether the financing methods in the field of participation banking, which has different fund allocation methods and related controls than conventional banking, can be effective in ensuring the effectiveness of selective credits.

Data and Method: In the study, case scanning and case analysis were conducted regarding various selective credit policies implemented in our country and in the world. International practices, policies in force in our country and participation banking principles were evaluated with comparative analysis method.

Findings: For the effectiveness of selective credit policy, it is necessary to establish decision-making and execution mechanisms in which all stakeholders of the economy participate while determining and implementing policies, to define criteria related to all processes from the stage of utilization of credits to their conversion into products, services or investments, to establish monitoring and auditing mechanisms, to establish detailed information sharing systems that will enlighten the public, and to periodically examine the effectiveness of policies by independent authorities to be determined. The basic principles of participation banking include banking based on real economy, and work based on economic and social development. The legislation has imposed an obligation on the compliance and auditing units of participation banks to monitor and audit compliance with these principles. These obligations are supportive in terms of providing the necessary elements for the effectiveness of selective credit policies.

Conclusion: It has been concluded that although there are various selective credit policies in our country, the policies mainly aim at economic recovery and protection of social welfare, that monitoring and control mechanisms regarding selective credits implemented in terms of development policies should be developed, and in this respect, the fund allocation, monitoring and control methods used in participation banking can be useful in ensuring the effectiveness of selective credits for development purposes.

Originality: The study contributes to the literature by categorizing selective credit policies in terms of their intended purpose, evaluating international practices together with practices in our country and participation banking, and offers researchers new research suggestions on the subject.

Policy Recommendations: It is recommended that a central monitoring and control mechanism be established for selective credit policies, including representatives from all economic actors and academia, and that the use of fund allocation methods used in participation banking be expanded in selective credit programs established in the context of development policies.

Key Words: Selective Credit Policies, Policy Effectiveness, Participation Banking, Credit Monitoring, Development.

Katılım Bankalarının Müşteri Memnuniyeti: Bolu İli Anket Çalışması

Oğuzhan ÖZCAN¹

¹ Doktora Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
ozi1995_@outlook.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Bolu ilinde faaliyet gösteren katılım bankalarını temel almak suretiyle müşteri memnuniyetini anket yöntemiyle belirlemek ve elde edilen bulgulardan bu ilde faaliyet gösteren katılım bankaları için öneriler oluşturmaktır.

Veri ve Yöntem: Verilerin toplanması sürecinde birincil verilerin toplanması amacıyla araştırmada kullanılan anket soruları, yazın taraması sonucunda Parasuraman, Zeithaml ve Berry (1988, 1990) tarafından geliştirilen “Servqual Hizmet Kalitesi Ölçeği”nden aynen alınmıştır. Beş hizmet boyutundan oluşan Serquval yöntemindeki toplam 22 sorudan 1-4. sorular somut unsurları(dokunulabilirlik), 5-9. sorular güvenilirlik, 10-13. Sorular duyarlılık(heveslilik), 14-17. sorular güvence ve 18-22. sorular ilgi boyutunu temsil eden cümlelerden oluşmaktadır. Serquval yönteminin yanında katılımcıların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan sorulara da yer verilmiştir. Anket sonucunda elde edilen veriler “SPSS” paket programı ile analiz edilerek, kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi ve elde edilen verilerin yorumlanması yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma problemi doğrultusunda hipotezler aşağıdaki gibidir; H1; Katılım bankalarının müşteri memnuniyetini belirlemede somut unsurlar boyutunun pozitif bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. H2; Katılım bankalarının müşteri memnuniyetini belirlemede güvenilirlik boyutunun pozitif bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. H3; Katılım bankalarının müşteri memnuniyetini belirlemede duyarlılık boyutunun pozitif bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. H4; Katılım bankalarının müşteri memnuniyetini belirlemede güvence boyutunun pozitif bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. H5; Katılım bankalarının müşteri memnuniyetini belirlemede ilgi boyutunun pozitif bir etkisi olduğu varsayılmaktadır.

Sonuç: Yapılan anket analizleri sonucunda katılım bankalarının belirli bir yaş gurubu ve cinsiyete mensup müşterilerinin daha ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu nedenle katılım bankalarının Türkiye’de mevcut diğer bankalar düzeyine gelebilmesi için her yaş grubu ve cinsiyete mensup müşterileri bankaya bağlayacak faaliyetler geliştirmesi gerekmektedir. Ayrıca her gelir düzeyi, meslek ve öğrenim düzeyine sahip bireylere yönelik kampanyalar düzenleyerek müşteri potansiyelini daha da arttıracak bir yol izlemelidir. “Servqual Hizmet Kalitesi Ölçeği” faktörlerinden somut unsurlar, duyarlılık, güvence müşteri memnuniyeti üzerinde pozitif yönlü etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik ve ilgi faktörleri ise müşteri memnuniyeti üzerinde pozitif etkisi olduğu hipotezleri reddedilmiştir. Katılım bankaları kendileri için en düşük boyut olarak belirlenen ilgi boyutuna yönelik çalışmalarına daha fazla ağırlık vermelidir. Müşterilerle tek tek ilgilenecek, onların kişisel sorunlarını anlayacak, müşteri menfaatlerine önem veren ve onların özel isteklerini anlayacak personel istihdamına özen göstermelidir.

Literatüre Katkı: Katılım bankacılığının il kapsamında bilinilirliğinin ölçülmesi konusunda literatüre katkıda bulunmaktadır.

Politika Önerileri: Katılım bankaları kendileri için en düşük boyut olarak belirlenen ilgi boyutuna yönelik çalışmalarına daha fazla ağırlık vermelidir. Müşterilerle tek tek ilgilenecek, onların kişisel sorunlarını anlayacak, müşteri menfaatlerine önem veren ve onların özel isteklerini anlayacak personel istihdamına özen göstermelidir. Elde edilen sonuçların katılım bankalarının bankacılık sektöründeki rekabette devamlılıklarını sağlamaları için önemlidir. Yöneticilerin ve ya politika yapıcıların çalışma sonuçlarına göre stratejiler geliştirmeleri, katılım bankalarının gelecek yıllarda sektördeki payının artmasına öncülük edecektir. Katılım bankaları ise müşterilerini korumak ve yeni müşteriler kazanmak için hizmet kalite göstergelerini ön plana çıkararak ve hizmet kalitesinden ödün vermeden hareket ederek bankacılık sektöründe rekabet edebilir durumda kalmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Banka, Katılım Bankası, Müşteri Memnuniyeti, Müşteri Memnuniyeti Ölçümü, Servqual Yöntemi.

Customer Satisfaction of Participation Banks: Bolu Province Survey Study

Oguzhan OZCAN¹

¹ Doctoral Student, Bolu Abant İzzet Baysal University, Graduate School of Education,
ozi1995_@outlook.com

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine customer satisfaction by survey method based on participation banks operating in Bolu and to create suggestions for participation banks operating in this province from the findings obtained.

Data and Method: In order to collect primary data in the data collection process, the questionnaire questions used in the research were taken from the "Servqual Service Quality Scale" developed by Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988, 1990) as a result of the literature review. Out of a total of 22 questions in the Serquval method, which consists of five service dimensions, questions 1-4 are concrete elements (touchability), questions 5-9 are reliability, 10-13. The questions consist of sentences representing sensitivity, questions 14-17 of assurance and 18-22 of interest. In addition to the Serquval method, questions aimed at obtaining information about the demographic characteristics of the participants were also included. The data obtained as a result of the survey were analyzed with the "SPSS" package program, and the reliability analysis of the scales used and the interpretation of the data obtained were made.

Findings: In line with the research problem, the hypotheses are as follows; H1; It is assumed that the dimension of concrete elements has a positive effect on determining the customer satisfaction of participation banks. H2; It is assumed that the reliability dimension of participation banks has a positive effect on determining customer satisfaction. H3; It is assumed that the sensitivity dimension of participation banks has a positive effect on determining customer satisfaction. H4; It is assumed that the assurance dimension has a positive effect on determining the customer satisfaction of participation banks. H5; It is assumed that the interest dimension has a positive effect on determining the customer satisfaction of participation banks.

Conclusion: As a result of the survey analysis, it is seen that the customers of participation banks belonging to a certain age group and gender are more predominant. For this reason, participation banks need to develop activities that will connect customers of all age groups and genders to the bank in order to reach the level of other banks in Turkey. In addition, it should follow a path that will further increase the customer potential by organizing campaigns for individuals with all income levels, professions and education levels. It has been determined that the "Servqual Service Quality Scale" factors have a positive effect on concrete elements, sensitivity, assurance and customer satisfaction. Reliability and interest factors were rejected as the hypotheses that they had a positive effect on customer satisfaction. Participation banks should give more weight to their work on the dimension of interest, which is determined as the lowest dimension for them. It should pay attention to employing personnel who will deal with customers one by one, understand their personal problems, care about customer interests and understand their special requests.

Originality: He contributes to the literature on measuring the awareness of participation banking within the scope of the province.

Policy Recommendations: Participation banks should give more weight to their work on the dimension of interest, which is determined as the lowest dimension for them. It should pay attention to employing personnel who will deal with customers one by one, understand their personal problems, care about customer interests and understand their special requests. The results obtained are important for participation banks to ensure their continuity in the competition in the banking sector. The development of strategies by managers or policy makers according to the results of the studies will lead to an increase in the share of participation banks in the sector in the coming years. Participation banks, on the other hand, should remain competitive in the banking sector by highlighting service quality indicators and acting without sacrificing service quality in order to protect their customers and gain new customers.

Keywords: Bank, Participation Bank, Customer Satisfaction, Customer Satisfaction Measurement, Servqual Method.

LOPCOW ve CoCoSo Yöntemleriyle Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş. ile Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.'nin 2016-2023 Dönemi Finansal Performanslarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi

Selahattin BEKTAŞ¹ , Sinan ÇİMEN²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, selahattin.bektas@karatay.edu.tr

² Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, sinan.cimen@karatay.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş. ve Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.'nin 2016-2023 dönemine ait finansal performanslarını LOPCOW ve CoCoSo yöntemleriyle analiz ederek karşılaştırmak, şirketlerin güçlü ve zayıf yönleri hakkında çıkarımlarda bulunmaktır. Bu bağlamda elde edilen bulguların hem akademik literatüre hem de sektörel uygulamalara katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş. ve Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.'nin finansal performanslarının ölçülebilmesi için beş adet finansal performans kriteri ve 8 adet karar alternatifi (yıllar) kullanılmıştır. Bu kriterler Dönem Net Kârı/Toplam Aktif, Dönem Net Kârı/Özkaynaklar, Esas Faaliyet Kârı/Hasılat, Dönen Varlıklar/Toplam Aktifler ve Toplam Borç/Toplam Aktif olarak belirlenmiştir. Veriler yazarlar tarafından kurumların raporlarından hesaplanarak elde edilmiştir. Çalışmada yöntem olarak ÇKKV yöntemlerinden LOPCOW ve CoCoSo yöntemleri kullanılmıştır. LOPCOW yöntemi ile finansal performans kriterleri ağırlıklandırılmıştır. CoCoSo yöntemi ile de LOPCOW yönteminden elde edilen ağırlıklar kullanılarak bir başarı sıralaması yapılmıştır.

Bulgular: LOPCOW yönteminden elde edilen sonuçlara göre Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş.'de en önemli kriterin (EFK/H) olduğu tespit edilirken ikinci en önemli kriterin ise (DNT/ÖK), üçüncü en önemli kriterin ise (DNT/TA) olduğu belirlenmiştir. Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.'de en önemli kriterin (EFK/H) olduğu tespit edilirken ikinci en önemli kriterin ise (DNT/TA), üçüncü en önemli kriterin ise (DNT/ÖK) olduğu belirlenmiştir. CoCoSo yönteminden elde edilen bulgulara göre Albaraka Portföy Yönetimi A.Ş.'nin finansal performansta en başarılı olduğu yıl 2017 olarak belirlenmiştir. Finansal performansta en başarılı olduğu ikinci yıl ise 2022 olarak tespit edilmiştir. Üçüncü olduğu yıl ise 2019 şeklinde saptanmıştır. Kuveyt Türk Portföy Yönetimi A.Ş.'nin finansal performansta en başarılı olduğu yıl 2022 olarak belirlenmiştir. Finansal performansta en başarılı olduğu ikinci yıl ise 2023 olarak tespit edilmiştir. Üçüncü olduğu yıl ise 2018 şeklinde saptanmıştır.

Sonuç: Analizler, her iki portföy yönetim şirketinin yıllara göre değişen finansal başarı düzeylerine sahip olduğunu, özellikle 2022 yılında her iki kurumun da yüksek performans sergilediğini ortaya koymuştur.

Literatüre Katkı: Katılım portföy yönetim şirketlerinin finansal performanslarının bireysel ve mukayeseli olarak ÇKKV yöntemleri ile analiz edilerek başarı durumlarının yorumlanması sağlanmıştır. Bu yönüyle çalışma, Türkiye'deki katılım portföy yönetim şirketlerinin finansal performanslarını ÇKKV yöntemleriyle inceleyen ilk çalışma olma özelliğini taşımaktadır.

Politika Önerileri: Katılım portföy yönetim şirketlerinin sürdürülebilir performans için esas faaliyet kârlılığına odaklanmaları ve özkaynak verimliliğini artıracak stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Performans Analizi, Katılım Portföy Yönetimi, LOPCOW Yöntemi, CoCoSo Yöntemi, ÇKKV.

Comparative Evaluation of the Financial Performance of Albaraka Portfolio Management Inc. and Kuveyt Türk Portfolio Management Inc. for the Period 2016–2023 Using LOPCOW and CoCoSo Methods

Selahattin BEKTAŞ¹ , Sinan ÇİMEN²

¹ Asst. Prof., KTO Karatay University, Faculty of Economics, selahattin.bektas@karatay.edu.tr

² Res. Asst., KTO Karatay University, Faculty of Economics, sinan.cimen@karatay.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to analyze and compare the financial performance of Albaraka Portfolio Management Inc. and Kuveyt Türk Portfolio Management Inc. for the 2016–2023 period using the LOPCOW and CoCoSo methods, and to draw conclusions about the strengths and weaknesses of these companies. In this context, the findings are expected to contribute both to the academic literature and to sectoral practices.

Data and Methodology: In this study, five financial performance criteria and eight decision alternatives (years) were used to evaluate the financial performance of Albaraka Portfolio Management Inc. and Kuveyt Türk Portfolio Management Inc. These criteria are Net Profit/Total Assets, Net Profit/Equity, Operating Profit/Revenue, Current Assets/Total Assets, and Total Debt/Total Assets. The data were calculated by the authors using the companies' financial reports. The study employs Multi-Criteria Decision-Making (MCDM) methods, specifically LOPCOW and CoCoSo. The LOPCOW method was used to determine the weights of the financial performance criteria, and the CoCoSo method was used to rank the alternatives based on these weights.

Findings: According to the results obtained from the LOPCOW method, the most important criterion for Albaraka Portfolio Management Inc. is Operating Profit/Revenue (OP/R), followed by Net Profit/Equity (NP/E), and then Net Profit/Total Assets (NP/TA). Similarly, for Kuveyt Türk Portfolio Management Inc., the most important criterion is OP/R, followed by NP/TA, and then NP/E. Based on the CoCoSo method, Albaraka Portfolio Management Inc. achieved its best financial performance in 2017, followed by 2022 and 2019. For Kuveyt Türk Portfolio Management Inc., the best performance year was 2022, followed by 2023 and 2018.

Conclusion: The analysis reveals that both portfolio management companies showed varying levels of financial performance across the years, with 2022 being a common high-performance year for both institutions.

Contribution to Literature: The study provides an individual and comparative analysis of the financial performance of Islamic portfolio management companies using MCDM methods. In this regard, it stands out as the first study in Turkey to examine the financial performance of Islamic portfolio management companies through MCDM techniques.

Policy Recommendations: Islamic portfolio management companies should focus on improving operating profitability and developing strategies to enhance equity efficiency to ensure sustainable performance.

Keywords: Financial Performance Analysis, Islamic Portfolio Management, LOPCOW Method, CoCoSo Method, MCDM.

Yeşil Belirsizlik Altında Piyasa Dinamikleri: Japonya Finansal Piyasalarında ESG Odaklı Etkileşimler

Asena SARIÇAM¹

¹ Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, asena.algan996@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, sürdürülebilirlik belirsizliğinin Japonya finansal piyasaları üzerindeki etkilerini derinlemesine analiz etmektir. Japonya, sürdürülebilirlik politikalarındaki öncülüğü, gelişmiş finansal piyasaları, artan ESG yatırımları ve çevresel belirsizliklere duyarlı ekonomik yapısıyla bu çalışmaya uygun bir örneklem sunmaktadır. Ayrıca, ESGUI temelli analizlerin Japonya özelinde sınırlı olması, çalışmanın literatüre özgün katkı yapmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda, sürdürülebilirlik temelli belirsizlikleri ölçen ESGUI endeksi ile NIKKEI_225 hisse senedi endeksi, VIX volatilité endeksi ve USD/JPY döviz kuru arasındaki dinamik ilişkiler incelenerek, çevresel, sosyal ve yönetim temelli risklerin piyasa davranışları üzerindeki yansımaların ortaya konulması hedeflenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Kasım 2002 – Eylül 2024 dönemine ait aylık frekansta veriler kullanılmıştır. Ekonomik sürdürülebilirlik belirsizliği ile finansal piyasa değişkenleri arasındaki uzun dönemli ilişkiyi test etmek amacıyla Quantile Unit Root ve Quantile Cointegration yöntemleri uygulanmıştır. Ayrıca, değişkenler arasındaki heterojen ilişki yapısını ortaya koymak üzere Quantile-on-Quantile Regression (QQR) yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: QQR analizi sonuçlarına göre, ESGUI ile NIKKEI_225 endeksi arasındaki ilişki genellikle pozitif yönlü olup özellikle orta ve yüksek kuantil düzeylerinde daha belirgindir. ESG belirsizliğinin arttığı dönemlerde Japonya borsası yatırımcılar açısından cazip hale gelmiş ve bu belirsizlikler piyasa tarafından fırsat olarak değerlendirilmiştir. USD/JPY değişkeni ile yapılan analizde ise ESGUI'nin yüksek olduğu dönemlerde döviz kuru üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi gözlenmiştir. Bu durum, belirsizliklerin Japon Yeni üzerinde değer kaybına neden olduğunu göstermektedir. Öte yandan ESGUI ile VIX arasındaki ilişki negatif yönlü olup, piyasa volatilitésinin ESG belirsizliği ile her zaman paralel hareket etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Sürdürülebilirlik temelli belirsizlikler, Japonya'da finansal piyasa göstergelerini hem doğrudan hem de koşula bağlı olarak etkilemektedir. ESGUI'nin etkisi, piyasaların yapısal özelliklerine ve yatırımcı algılarına göre değişkenlik göstermektedir.

Özgünlük: Bu çalışma, ESG belirsizliklerini hem hisse senedi, hem döviz, hem de volatilité dinamikleri açısından aynı anda analiz etmesi bakımından literatüre çok yönlü katkı sağlamaktadır. Ayrıca Japonya özelinde uzun dönemli ve kuantil duyarlı analiz yapılması çalışmayı özgün kılmaktadır.

Politika Önerileri: Elde edilen bulgular, merkez bankalarının ve düzenleyici kurumların sürdürülebilirlik risklerini para ve maliye politikalarıyla entegre biçimde değerlendirmesi gerektiğini göstermektedir. Finansal yatırımcılar ise ESG gelişmelerini risk değil, yön verici bir gösterge olarak değerlendirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Belirsizliği, Quantile-on-Quantile Regresyon, Japonya, Döviz Kuru, Hisse Senedi Endeksi.

Market Dynamics Under Green Uncertainty: ESG-Oriented Interactions in Japan's Financial Markets

Asena SARIÇAM¹

¹ PhD Student, Baskent University, Institute of Social Sciences, asena.algan996@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The primary objective of this study is to conduct an in-depth analysis of the effects of sustainability-related uncertainty on Japan's financial markets. Japan presents a suitable case for this study due to its leadership in sustainability policies, well-developed financial markets, growing ESG investments, and an economic structure that is sensitive to environmental uncertainties. Moreover, the limited number of ESGUI-based analyses specifically focusing on Japan enhances the study's potential to make a novel contribution to the literature. In this context, the dynamic relationships between the ESGUI index—which measures uncertainties based on environmental, social, and governance (ESG) factors—and the NIKKEI 225 stock index, the VIX volatility index, and the USD/JPY exchange rate are examined. The aim is to reveal how ESG-based risks are reflected in market behavior.

Data and Method: The analysis is based on monthly data from November 2002 to September 2024. To investigate the long-run relationships between economic sustainability uncertainty and financial market indicators, Quantile Unit Root and Quantile Cointegration tests are employed. Additionally, the Quantile-on-Quantile Regression (QQR) approach is used to capture heterogeneous effects across the distribution of the variables.

Findings: The QQR results indicate that the relationship between ESGUI and the NIKKEI_225 index is generally positive, especially at middle and upper quantile levels. During periods of high sustainability uncertainty, the Japanese stock market appears to become more attractive to investors, suggesting that such uncertainty may be interpreted as an opportunity rather than a threat. The analysis of the USD/JPY exchange rate reveals a significant and positive effect of ESGUI at higher quantiles, implying that elevated uncertainty leads to the depreciation of the Japanese Yen. Conversely, the relationship between ESGUI and the VIX index is predominantly negative, indicating that increased ESG-related uncertainty does not necessarily translate into higher market volatility.

Conclusion: Sustainability-related uncertainty exerts significant and varying impacts on Japan's financial markets. The magnitude and direction of these effects depend on the distributional characteristics of both the uncertainty index and financial variables, highlighting the importance of context-specific and quantile-sensitive analyses.

Originality: This study is among the first to simultaneously examine the effects of sustainability uncertainty on equity, exchange rate, and volatility indicators using quantile-based econometric techniques. The country-specific focus on Japan and the long-term data horizon enhance the originality and relevance of the findings.

Policy Recommendations: The results suggest that monetary and regulatory authorities should incorporate sustainability risks into macro-financial policy frameworks. Financial investors, on the other hand, should consider ESG uncertainty as a strategic signal rather than a mere risk factor.

Keywords: Sustainability Uncertainty, Quantile-on-Quantile Regression, Japan, Exchange Rate, Stock Market Index.

Banka Performansı, ESG Skoru ve Aktif Karlılığı Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi: OECD Bankaları Üzerine Bir Uygulama

Özge KORKMAZ¹ , Levent SEZAL² , Sedat YENİCE³

¹ Doç. Dr., Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, ozge.korkmaz@ozal.edu.tr

² Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, leventsezal@ksu.edu.tr

³ Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, sedat.yenice@hbv.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, OECD ülkelerindeki bankaların öz sermaye karlılığını ESG skorunun, piyasa değerinin ve sermaye yeterliliğinin nasıl etkilediğini ortaya koymasının yanı sıra çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) skorları ile banka performansı arasındaki ilişkiyi farklı ekonometrik yöntemlerle incelemektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 2005-2023 yıllık verileri 37 banka için temin edilmiştir. Çalışmada aktif karlılığı (ROA), ESG skoru (ESG), piyasa değeri (PYD) ve sermaye yeterliliği (SYR) değişkenleri dört model özelinde ele alınmıştır. İlk modelde bağımlı değişken ROA olup bu modelde doğrusal etki araştırılırken, ikinci modele **ESG**² değişkeni ve **PYD**² değişkenleri bağımsız değişken olarak eklenerek doğrusal olmayan etki araştırılmıştır. Model 3'te bağımlı değişken ESG skoru olarak ele alınmış ve bu modelde doğrusal etki araştırılırken, dördüncü modelde **ROA**² değişkeni ve **PYD**² değişkenleri bağımsız değişken olarak eklenerek doğrusal olmayan etki araştırılmıştır. Araştırmada iki farklı yöntem kullanılmıştır. İlk ekonometrik yöntem olarak panel regresyon analizi tercih edilmiştir. İkinci olarak ise İki Aşamalı Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada panel regresyon modellerinde, ESG skor ile ROA arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış, piyasa değerindeki değişimin öz sermaye karlılığını (ROA) arttırdığı tespit edilmiştir. Sermaye yeterlilik rasyosundaki değişimin ESG skorunu azalttığı saptanmıştır. İki Aşamalı Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) ile kurulan modeller incelendiğinde ise, ROA değişkenini sermaye yeterlilik rasyosunun pozitif yönlü etkilediği, doğrusal olmayan ilişkinin araştırıldığı modelde hem sermaye yeterliliğinin hem de ESG skoru öz sermaye karlılığını (ROA) pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak çalışmada, OECD ülkelerindeki bankalarda ESG skorlarının, piyasa değeri ve sermaye yeterliliğinin banka performansına etkisini incelemiştir. Panel regresyon analizinde ESG ile ROA arasında anlamlı bir ilişki saptanamamış, ancak piyasa değerinin ROA'yı artırdığı görülmüştür. GMM analizinde ise sermaye yeterliliği ve ESG'nin ROA'yı pozitif etkilediği bulunmuştur. Bulgular, doğrusal olmayan ilişkilerin ve yöntem farklılıklarının önemli olduğunu göstermektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma OECD ülkelerindeki bankaların öz sermaye karlılığını ESG skorunun, piyasa değerinin ve sermaye yeterliliğinin nasıl etkilediğini ortaya koymasının yanı sıra, ESG performansı ile banka performansı arasındaki ilişkiyi inceleyerek, sürdürülebilir finans literatürüne önemli katkılar sunmaktadır.

Politika Önerileri: Bankalar, ESG yatırımlarının uzun vadeli etkileri göz önünde bulundurularak sürdürülebilirlik odaklı stratejilere yönelmelidir. Sermaye yeterlilik politikaları, ESG yatırımlarını teşvik edecek şekilde esnekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: ESG Performansı, Banka Performansı, OECD Ülkeleri, Regresyon Analizi, İki Aşamalı Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu, Sürdürülebilir Finans.

Econometric Analysis of the Relationship between Bank Performance, ESG Score and Return on Assets: An Application on OECD Banks

Özge KORKMAZ¹ , Levent SEZAL² , Sedat YENİCE³

¹ Assoc. Prof., Malatya Turgut Özal University, Faculty of Social Sciences and Humanities,
ozge.korkmaz@ozal.edu.tr

² Assoc. Prof., Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Social Sciences Vocational School,
leventsezal@ksu.edu.tr

³ Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Social Sciences Vocational School, sedat.yenice@hbv.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to investigate the relationship between environmental, social and governance (ESG) scores and bank performance using different econometric methods, as well as to reveal how ESG score, market capitalisation and capital adequacy affect the return on equity of banks in OECD countries.

Data and Method: In the study, 2005-2023 annual data were obtained for 37 banks. Return on assets (ROA), ESG score (ESG), market capitalisation (MCV) and capital adequacy (CAR) variables are analysed in four models. In the first model, ROA is the dependent variable and linear effect is investigated in this model, while in the second model, ESG2 variable and PYD2 variables are added as independent variables and non-linear effect is investigated. In Model 3, the dependent variable is ESG score and while the linear effect is investigated in this model, the non-linear effect is investigated by adding ROA2 variable and PYD2 variables as independent variables in the fourth model. Two different methods were used in the study. Panel regression analysis was preferred as the first econometric method. Secondly, two-stage system Generalised Method of Moments (GMM) was used.

Findings: In the panel regression models of the study, no significant relationship was found between ESG score and ROA, while the change in market capitalisation was found to increase the return on equity (ROA). The change in capital adequacy ratio was found to decrease the ESG score. When the models established with the Two-Stage System Generalised Method of Moments (GMM) are examined, it is found that the capital adequacy ratio positively affects the ROA variable, and in the model where the non-linear relationship is investigated, both capital adequacy and ESG score positively affect the return on equity (ROA).

Conclusion: In conclusion, the study analysed the effect of ESG scores, market capitalisation and capital adequacy on bank performance in banks in OECD countries. In the panel regression analysis, no significant relationship was found between ESG and ROA, but market capitalisation was found to increase ROA. In the GMM analysis, capital adequacy and ESG were found to positively affect ROA. The findings indicate that non-linear relationships and methodological differences are important.

Originality: This study contributes to the sustainable finance literature by examining the relationship between ESG performance and bank performance, as well as how ESG score, market capitalisation and capital adequacy affect banks' return on equity in OECD countries.

Policy Recommendations: Banks should adopt sustainability-oriented strategies by considering the long-term effects of ESG investments. Capital adequacy policies can be flexibilised to encourage ESG investments.

Keywords: ESG Performance, Bank Performance, OECD Countries, Regression Analysis, Two-Stage System Generalised Method of Moments, Sustainable Finance.

Sürdürülebilirlik Skorlarının Firma Değeri Üzerindeki Rolü: ESG Perspektifi

Ayşegül TOY¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
atoy@cumhuriyet.edu.tr

ÖZET

Amaç: Kurumsal sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik çalışmaları son yıllarda akademi iş dünyası için yakından takip edilen odak kavramlar haline gelmiştir. Bir firmanın çevresel sorumluluklarını, topluma katkılarını ve şirket içi yönetim kalitesini nasıl yönettiğini ölçen ESG, şirketlerin uzun vadeli başarıları, yatırım çekicilikleri ve risk azaltma stratejileri açısından akademik ve pratik düzeyde kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda BRICS ülkelerinde sanayi sektöründeki firmalarının ESG skorları ile firma değeri arasında ilişki olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmakta ve bu amaca ulaşmak için firmaların sürdürülebilirlik faaliyetlerinin piyasa temelli performanslarına etkisini araştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada, Rusya hariç BRICS ülkelerinde, 2012-2024 dönemine ait yıllık ESG verisi olan 53 firmayı kapsayan çalışmada Panel regresyon yöntemi kullanılmıştır. Sürdürülebilirlik ile firma değeri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla piyasa temelli firma performans ölçütü olan Tobin's q oran değişkeni bağımlı değişkenler olarak ve ESG genel skoru bağımsız değişken olarak ayrıca da cari oran, kaldıraç oranı ve firma büyüklüğü de kontrol değişkenler olarak analiz modeline dahil edilmiştir.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre Tobin's q ile ESG skorları arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Cari oran değişkeni hariç tüm değişkenler istatistiksel olarak anlamlıdır. Kaldıraç değişkeni ile firma değeri arasındaki ilişki pozitif ve anlamlı iken firma büyüklüğü değişkeni ile firma değeri arasındaki ilişki negatif ve anlamlıdır.

Sonuç: Çalışmada, BRICS ülkelerindeki sanayi sektöründeki firmaların ESG tüm skorları ve firma değeri ilişkisi araştırılmış sonuçta aralarında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuç bir firmanın ESG skoru yükseldikçe firmaların değerlerinde artış olduğunu göstermektedir. Ayrıca sanayi firmalarında borçlanma düzeyi arttıkça ve büyüklükleri azaldıkça performanslarının arttığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Araştırma en güncel ESG skorları ile 53 firmadan oluşan bir örneklem kullanmaktadır. Bu çalışma, ESG skorları ile firma değeri arasındaki ilişkiyi BRICS ülkeleri bağlamında analiz ederek, literatürdeki bağlamsal boşluğu doldurmakta, ESG skorunun etkilerini ortaya koyarak ayrıntılı bir değerlendirme sunmakta ve araştırmacılara ve politika yapıcılara yönelik somut öneriler geliştirmektedir.

Politika Önerileri: Yüksek ESG performansının firma değerini artırıcı etkisinden hareketle, şirketlerin ESG uygulamalarını benimsemelerini desteklemek amacıyla raporlama standartları, vergi indirimleri, finansman kolaylıkları veya yatırım teşvikleri getirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ESG Skor, Firma Değeri, Sürdürülebilirlik, Tobin's q.

The Role of Sustainability Scores on Firm Value: An ESG Perspective

Ayşegül TOY¹

¹ Asst. Prof., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
atoy@cumhuriyet.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Corporate social responsibility and sustainability studies have become closely followed focal concepts for the academic and business world in recent years. In this context, it is aimed to determine whether there is a relationship between ESG scores and firm value of firms in the industrial sector in BRICS countries, and to achieve this goal, we investigate the impact of firms' sustainability activities on their market-based performance.

Data and Method: Panel regression method is used in the study covering 53 firms in BRICS countries, excluding Russia due to insufficient data, with annual ESG data for the period 2012-2024. To examine the relationship between sustainability and firm value, Tobin's q ratio variable, which is a market-based firm performance measure, was included in the analysis model as dependent variables, ESG general score as independent variable and current ratio, leverage ratio and firm size were included as control variables.

Findings: According to the results of the analyses, a positive and significant relationship was found between Tobin's q and ESG overall. All variables except the current ratio variable are statistically significant. While the relationship between leverage variable and firm value is positive and significant, the relationship between firm size variable and firm value is negative and significant.

Conclusion: In the study, the relationship between ESG scores and firm value of firms in the industrial sector in BRICS countries was investigated and significant relationships were found between them. This result shows that as a firm's ESG score increase, the value of firms increases. It is also concluded that as the level of borrowing increases and the size of industrial firms decreases, their performance increases.

Originality: The study uses a sample of 53 firms with the most recent ESG scores. By analysing the relationship between ESG scores and firm value in the context of BRICS countries, this study fills the contextual gap in the literature, provides a detailed assessment of effects of ESG scores, and develops concrete recommendations for researchers and policy makers.

Policy Recommendations: Based on the value-enhancing effect of high ESG performance, it is suggested to introduce reporting standards, tax reductions, financing facilities or investment incentives to support companies to adopt ESG practices.

Keywords: ESG Score, Firm Value, Sustainability, Tobin's q.

Optimize Edilen Cold Pad Batch Tekniği ile Sağlanan Su ve Enerji Verimliliğinin Finansal Etkilerinin İncelenmesi

Cemre Nur DOĐAN¹ , Aylin KUŐEN²

¹ Ağaoğlu Tekstil Ar-Ge Merkezi, UŞak, TŸrkiye, c.dogan@agaoglu.com

² Ağaoğlu Tekstil Ar-Ge Merkezi, UŞak, TŸrkiye, a.kusen@agaoglu.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, %100 pamuklu dokuma kumaŐların renklendirilmesinde kullanılan cold pad batch tekniğinin ard işlemi olan yıkama proseslerinin kısaltılması amaçlanmıştır. Ayrıca su ve enerji verimliliğinin sağlandığı sürdürŸlebilir prosesler geliştirmek, Ÿretim maliyetlerini optimize etmek ve geliştirilen prosesin finansal etkilerini incelemek hedeflenmiştir.

Veri ve Yöntem: Çalışma kapsamında geliştirilen yeni formŸlasyon ile Ÿn terbiyesi tamamlanmıŐ %100 pamuklu dokuma kumaŐlara yŸzey modifikasyon işlemleri uygulanmıştır. KumaŐlar, cold pad batch tekniği kullanarak açık, orta ve koyu renk nŸansına sahip reaktif boyarmadde ile renklendirilmiŐtir. Açık ve orta renklerle boyanan kumaŐlar, tek banyoda nŸtralizasyon iŐlemine tabi tutulmuŐtur. Koyu renkler ile boyanan kumaŐlar ise Ÿncelikle tek banyoda yıkama işlemlerine tabi tutulmuŐ olup bunun ardından kumaŐlara nŸtralize işlemleri uygulanmıştır. BŸylece kumaŐların renk nŸansına gŸre yıkama sŸreleri belirlenmiştir.

Bulgular: Çalışmada geliştirilen renklendirme formŸlasyonu kullanarak boyanan kumaŐların Ÿretim proseslerinde, geleneksel yŸntemlere kıyasla su tŸketiminde %52, enerji tŸketiminde ise %43 oranında verimlilik sağlanmıştır. Bu verimlilik artışı ile evre dostu boyama tekniklerinin uygulanmasının yanında Ÿretim maliyetlerinde azalma ve sürdürŸlebilir finansman fırsatlarının sağlandığı tespit edilmiştir.

Sonuç: Geleneksel yŸntemlerde tŸketilen su ve enerji miktarı bazında, kg kumaŐın Ÿretimi esnasında 2,85 TL/kg Ÿretim maliyeti oluşmaktadır. Çalışmada geliştirilen formŸlasyon sayesinde bu maliyet 1,52 TL/kg olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla yeni teizat ve makine yatırımı yapmadan veya kimyasal ajan sentezlemeden tamamen geleneksel yŸntemler ile geliştirilen formŸlasyonla Ÿretim maliyetlerinde %46,5 oranında verimlilik sağlanmıştır.

LiteratŸre Katkı: LiteratŸrde alıŐma metoduna benzer yŸntemlere rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışma; su ve enerji verimliliği açısından cold pad batch tekniğinin optimizasyonu, sürdürŸlebilir Ÿretim yaklaşımı, finansal etkilerin değerlendirilmesi, yeşil finans ve tekstil endŸstrisi arasındaki bağlantının gŸlendirilmesi, sanayi uygulamaları konuları hakkında yenilik içermektedir. Sonuç olarak çalışmanın; tekstil mŸhendisliđi, sürdürŸlebilir Ÿretim teknikleri, finansal sürdürŸlebilirlik ve yeşil ekonomi alanlarında literatŸre ŸzgŸn ve yenilikçi bir katkı sağlayacağı dŸŐŸnŸlmektedir.

Politika Ŗnerileri: evre dostu Ÿretim sŸrelerine yatırım yapan işletmelere finansal teşvik uygulamalarının dŸnŸŐŸm sŸreleri desteklenebileceği dŸŐŸnŸlmektedir. BŸylece tekstil sektŸründe su ve enerji verimliliğini artırarak çevresel sürdürŸlebilirliđi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda işletmeler için maliyet tasarrufu ve uzun vadeli finansal sürdürŸlebilirlik fırsatları sunulabileceği ŸngŸrŸlmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tekstil, Su Verimliliği, Enerji Verimliliği, evre Dostu Ÿretim, SŸrdŸrŸlebilir Finansman.

Investigation of The Financial Impact of Water and Energy Efficiency Achieved by Optimized Cold Pad Batch Technique

Cemre Nur DOĞAN ¹ , Aylin KUŞEN ²

¹ Agaoglu Textile R&D Center, Usak, Turkey, c.dogan@agaoglu.com

² Agaoglu Textile R&D Center, Usak, Turkey, a.kusen@agaoglu.com

ABSTRACT

Aim: This study aimed to shorten the washing processes, a post-process of the cold pad batch technique used for coloring 100% cotton woven fabrics. It also sought to develop sustainable processes ensuring water and energy efficiency, optimize production costs, and evaluate the financial impacts of the developed process.

Data and Methods: Surface modification processes were applied to 100% cotton woven fabrics pre-treated with a newly developed formulation. These fabrics were dyed using the cold pad batch technique with reactive dyestuffs in light, medium, and dark color shades. Fabrics dyed in light and medium colors underwent a single-bath neutralization process. Dark-colored fabrics were first washed in a single bath, followed by a neutralization process. Thus, washing processes were adjusted based on the shade of the fabric.

Results: The developed coloring formulation led to 52% water efficiency and 43% energy efficiency compared to conventional methods. This efficiency not only reduced production costs but also supported the application of environmentally friendly dyeing techniques and created opportunities for sustainable financing.

Conclusion: Based on water and energy consumption in traditional methods, the cost of producing 1 kg of fabric is 2,85 TL/kg. With the developed formulation, this cost was reduced to 1,52 TL/kg. Thus, without investing in new equipment or synthesizing chemical agents, production efficiency was increased by 46,5% using only conventional techniques.

Contribution to Literature: This study introduces innovations in optimizing the cold pad batch technique for water and energy efficiency, promoting sustainable production approaches, assessing financial impacts, strengthening links between green finance and the textile industry, and industrial applications. It offers original contributions to textile engineering, sustainable production techniques, financial sustainability, and the green economy.

Policy Recommendations: Financial incentives can support the transformation of enterprises investing in environmentally friendly production. This could enhance water and energy efficiency in the textile sector, ensuring environmental sustainability while offering cost savings and long-term financial sustainability for businesses.

Keywords: Textile, Water Efficiency, Energy Efficiency, Environmentally Friendly Production, Sustainable Finance.

Para Politikası ve Enflasyon Oranları İlişkisinin Analizi: Türkiye Ekonomisi Örneği

Mümin ESER¹ , Osman DORU²

¹ Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli Meslek Yüksekokulu, meser@adu.edu.tr

² Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli Meslek Yüksekokulu, osman.doru@adu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Türkiye ekonomisinde kendini iyice hissettiren yüksek enflasyon sorunu ekonomik süreç üzerinde çok fazla olumsuz etki yaratmaktadır. Türkiye ekonomisi 1950'li yıllardan itibaren çift haneli yüksek enflasyon oranları ile çok fazla karşılaşmaya ve mücadele etmeye başlamıştır. Oluşan bu yüksek enflasyon özellikle 1990'lı yıllarda Türkiye ekonomisi üzerinde çok fazla tahribat yaratmıştır. 2004 yılından itibaren Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ile tek haneli rakamları gören enflasyon oranları 2017 yılından itibaren çift haneli rakamları görmeye başlamıştır. Ekonomik süreçte enflasyon oranlarının düşürülmesi yönünde uygulanmaya konulan para politikalarının etkinliği sürekli tartışılmaktadır. Bu dönemden sonra artan enflasyon oranlarını düşürmek için uygulanan para politikaları çok dikkat çekmiştir. Para Politikası ve Enflasyon Oranları İlişkisinin Analizi: Türkiye Ekonomisi Örneği çalışmasında amaçlanan; Türkiye ekonomisinde 2012-2024 yılları arasında para politikası aracı olarak uygulanan faiz oranları (TCMB ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti) ile enflasyon oranları (TÜFE) arasındaki ilişkinin ekonometrik olarak ele alınmasıdır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışma bir anlamda enflasyon oranları üzerinde Merkez Bankası faiz oranlarının etkilerini ortaya koyarken, aynı zamanda enflasyon oranlarında meydana gelen artışların faiz oranlarını da nasıl belirlediğini de ortaya koymaktadır. Uygulanan ADF birim kök testi, Johansen eş bütünleşme testi ve Granger nedensellik testleri ile ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir.

Bulgular: ADF birim kök testi sonucunda, serilerin düzey değerinde durağan olmağı, birinci farkta durağan olduğu tespit edilmiştir. Johansen Eşbütünleşme testi sonucuna göre, incelenen dönemde içerisinde değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi bulunmuş, enflasyon faizi pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir. Analizden elde edilen sonuca göre, enflasyon oranında meydana gelen 1 birimlik artış, uzun dönemde faiz oranında yaklaşık 0.49 birim artışa neden olmaktadır. Granger nedensellik testi sonucunda ise; enflasyondan faize doğru bir nedensellik tespit edilirken, faizden enflasyona doğru bir nedensellik olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Bu süreçte yapılması gereken, enflasyon oranları ile Merkez Bankası politika faiz oranları arasındaki ilişkisinin tespiti ve Türkiye ekonomisi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Politika Önerileri: Türkiye ekonomisinde enflasyon oranlarında ortaya çıkan artış sorunu yalnızca para politikası aracı olarak faiz ile çözülemeyecek bir sorun olduğu bilinmektedir. Bu nedenle aynı zamanda bu politikaların maliye politikaları ile desteklenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda Türkiye ekonomisinde ortaya çıkan yapısal sorunlara da acil çözüm önerileri sunulması ve uygulamaya konulması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Para Politikası, Politika Faizi.

Analysis of the Relationship between Monetary Policy and Inflation Rates: The Case of Turkish Economy

Mümin ESER¹ , Osman DORU²

¹ Lecturer, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli Vocational School, meser@adu.edu.tr

² Lecturer, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli Vocational School, osman.doru@adu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The high inflation problem that has made itself felt in the Turkish economy has a very negative impact on the economic process. The Turkish economy has started to encounter and struggle with double-digit high inflation rates since the 1950s. This high inflation has caused great damage to the Turkish economy, especially in the 1990s. Inflation rates, which saw single-digit figures with the Transition to a Strong Economy Program since 2004, have started to see double-digit figures since 2017. The effectiveness of the monetary policies implemented to reduce inflation rates in the economic process is constantly being discussed. The monetary policies implemented to reduce the increasing inflation rates after this period have attracted much attention. The purpose of the study Analysis of the Relationship between Monetary Policy and Inflation Rates: The Example of the Turkish Economy is to econometrically address the relationship between interest rates (CBRT weighted average funding cost) applied as a monetary policy tool in the Turkish economy between 2012-2024 and inflation rates (CPI).

Data and Method: While this study reveals the effects of Central Bank interest rates on inflation rates, it also reveals how increases in inflation rates determine interest rates. The results obtained with the ADF unit root test, Johansen cointegration test and Granger causality tests are as follows.

Findings: As a result of the ADF unit root test, it was determined that the series were stationary at the level value and stationary at the first difference. According to the Johansen Cointegration test result, a cointegration relationship was found between the variables in the examined period, and inflation affects the interest rate positively and statistically significantly. According to the result obtained from the analysis, a 1 unit increase in the inflation rate causes an increase of approximately 0.49 units in the interest rate in the long term. As a result of the Granger causality test; while a causality from inflation to interest was detected, it was concluded that there was no causality from interest to inflation.

Conclusion: What needs to be done in this process is to determine the relationship between inflation rates and the Central Bank's policy interest rates and to determine their positive and negative effects on the Turkish economy.

Policy Recommendations: It is known that the problem of increasing inflation rates in the Turkish economy cannot be solved only with interest as a monetary policy tool. Therefore, these policies must also be supported by fiscal policies. At the same time, it is important to present urgent solutions to the structural problems that arise in the Turkish economy and put them into practice.

Keywords: Inflation, Monetary Policy, Policy Rate.

Büyük Dilemma. Türkiye’de Beklentiler (Atalet) mi, Kredi Kartı Harcamaları mı Enflasyonun Sebebi? Yoksa Enflasyon mu Kredi Kartı Harcamalarının Nedeni?

Cüneyt DİRİCAN¹

¹ Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, cuneytdirican@arel.edu.tr

ÖZET

Amaç: Türkiye’de özellikle pandemi dönemini ve ana akımda irrasyonel olduğu iddia edilen Türkiye Ekonomi Modelini takip eden, bilimselliğe geri dönüş olduğu iddia edilen, Mayıs 2023 sonrası ortodoks para politikası döneminde, hane halkının beklentileri ve ataleti (inertia) nedeni ile (Ekonomim.com Haber Merkezi, 2024; Uyanık, 2025) enflasyonun (TÜFE) düşmediği, kredi kartı harcamalarının (monetarist, ortodoks, neoklasik görüşle) enflasyonu körüklediği (Zehir, 2023; Gündoğdu, 2023; Korcan, 2024) söylemleri sıkça yapılmıştır. Bu çalışmada, kredi kartı harcamalarının enflasyon (TÜFE) ve hane halkı beklentilerine dair bağımsız değişkenlerle ilişkisi olup olmadığı anlaşılmak istenmiştir.

Veri ve Yöntem: TCMB EVDS istatistiklerinden çalışma konusuna dair veriler elde edilerek, SPSS v.27 ile çoklu doğrusal regresyon yöntemi ile bağımlı değişken ilgili bağımsız değişkenler ile incelenmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi varsayımlarına bakılmış ve serilerin logaritması alınarak 2020-2025 (Mart) arasında normallik, çoklu bağlantısızlık, homoskedastisite, otokorelasyon, doğrusallık kontrolleri sonrasında anlamlılık değeri Sig. yani p değerlerine bakılmıştır. Bu sonuçlar sonrasında R kare değeri ile model denklemi oluşturulmuştur.

Bulgular: TÜFE Genel Endeksinin (TÜİK - Fiyat Endeksi (Tüketici) (2003=100), 0.Genel), Tüketici Fiyatlarının Daha Hızlı veya Aynı Oranda Artacağını Bekleyen Hanehalkı Oranı (%), Ücretlerin Değişimine İlişkin Beklentinin (geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde) kredi kartı harcamalarında anlamlı ilişkisi görülmüş ve Tüketici Güven Endeksi ile hane halkı beklentilerine dair Tasarruf Etme İhtimalinin (gelecek 12 aylık dönemde) varsayım kontrollerine uygunluğuna rağmen, Sig. yani p değerleri nedeni ile model denkleminin dışında kalması gerektiği görülmüştür. R kare 0,980 ile TÜFE (ve tüketici fiyatlarının hızlı artış beklentisi) ve Ücretlerin Değişimine İlişkin Beklenti bağımsız değişkenleri, pozitif aynı yönde kredi kartı harcamalarını etkilemektedir.

Sonuç: Bulgular kredi kartı harcamalarında (TCMB.gov.tr EVDS: TP.KKHARTUT.KT1) bağımsız değişkenler TÜFE ve tüketici fiyatlarının hızlı artış beklentisi (TCMB.gov.tr EVDS: TP.FG.J0 ve TP.ENFBK.TEA12) ve ücret (maaş) algısının (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y16), hane halkının ex-ante değişken tasarruf etme ihtimaline (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y12) ve tüketici güven algısına (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y01) göre etkin olduğunu göstermektedir. Bu şekilde hane halkı ataletinin enflasyonda etkisinden çok, gerçekleşen tüketici enflasyonu (ve hızlı fiyat artışlarına hassasiyeti) ve gelir düzeyinin kredi kartı harcamalarını etkilediğini göstermektedir. Bu bulgu Tunay (2023); Aydın, Çolak ve Kılıç (2024) ile uyumlu olup; Geanakoplos, J. ve Dubey, P. K. (2009) ile kısmen Kayahan (2022) bulguları ile ters yönlüdür. Analizde yöne dair değişkenler yer değiştirilerek (kredi kartı harcamaları enflasyon doğurur önermesi) bakıldığında, buna dair çoklu doğrusal regresyon varsayımları aynı değişkenlerle model ve denklem kurulmasını görece daha zorlaştırmaktadır.

Literatüre Katkı: Son yıllardaki söylem ve politika uygulamalarındaki birçok ortodoks ve neoklasik kabulün Türkiye dinamiklerine göre şekillendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Politika Önerileri: Piyasada sıkça dile getirilen ve ekonomi programı diye adlandırılan ortodoks para politikasının hane halkı talebi ((kredi kartı) harcamaları) enflasyon yaratıyor, beklentileri de enflasyonu bozuyor söylemi daha detaylı incelenmeli, buna dayalı politikalar gözden geçirilmelidir. Buradan hareketle, Modern Para Teorisi, Keynes Karşıtlığı, Gibson Paradoksu, Wicksell Kümülatif Süreci, Neo-Fisher hipotezi gibi başlıklar dâhilinde, rasyonel ve tek bilimsel doğru olduğu iddia edilen ortodoks, neoklasik görüşteki “enflasyondan politika faizine doğru” yerine “politika faizinden enflasyona doğru” bir ilişki olup olmadığı Türkiye özelinde daha detaylı incelenmelidir. Aynı yönde asgari ücret ve kur geçişkenliği ile enflasyon da detaylı irdelenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Kredi Kartı Harcamaları, Hane Halkı Beklentiler, Para Politikası.

The Great Dilemma. Are Expectations (Inertia) or Credit Card Spending the Cause of Inflation in Türkiye? Or is Inflation the Cause of Credit Card Spending?

Cüneyt DİRİCAN¹

¹ Assoc. Prof., Istanbul Arel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
cuneytdirican@arel.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In Türkiye, during the orthodox monetary policy period after May 2023, which is claimed to be a return to scientific principles and which follows the pandemic period and the Turkish Economic Model, which is claimed to be irrational in the mainstream, it has been frequently stated that inflation (CPI) has not decreased due to the expectations and inertia of the household (Ekonomim.com News Center, 2024; Uyanık, 2025) and that credit card expenditures (with a monetarist, orthodox, neoclassical view) have fueled inflation (Zehir, 2023; Gündoğdu, 2023; Korcan, 2024). In this study, it was aimed to understand whether credit card expenditures are related to the independent variables regarding inflation (CPI) and household expectations.

Data and Method: Data on the subject of the study were obtained from the CBRT EVDS statistics, and the dependent variable was examined with the relevant independent variables using the multiple linear regression method with SPSS v.27. Multiple linear regression analysis assumptions were examined by taking the logarithm of the series and the normality, multicollinearity, homoscedasticity, autocorrelation, linearity checks between 2020-2025 (March 2025), the significance value Sig., namely p values, were examined. After these results, the model equation was created with the R square value.

Findings: A significant relationship was observed between the CPI Index (TUIK - Price Index (Consumer) (2003=100), 0.General), The Rate Of Households Expecting Consumer Prices To Increase Faster Or At The Same Rate (%), Expectations Regarding Change in Wages (in the next 12-month period compared to the previous 12-month period) in credit card expenditures, and it was observed that the variables related to the Consumer Confidence Index and Household Expectations (Possibility of saving (in the next 12-month period) should be excluded from the model equation due to Sig., i.e. p values, despite their suitability for assumption checks. As R squared 0.980, CPI (and the expectation of rapid increases in consumer prices) and Expectations Regarding Change in Wages, positively affect credit cards expenditures in the same direction.

Conclusion: The findings show that independent variable CPI and the expectation of rapid increases in consumer prices (TCMB.gov.tr EVDS: TP.FG.J0 and TP.ENFBK.TEA12) and wage (salary) perception (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y16) are more effective than ex-ante variable possibility of saving (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y12) and confidence perception (TCMB.gov.tr EVDS: TP.TG2.Y01) on credit card expenditures (TCMB.gov.tr EVDS: TP.KKHARTUT.KT1). In this way, it shows that realized consumer inflation (and rapid price increase sensitivity) and income level affect credit card expenditures rather than the effect of household inertia on inflation. This finding is consistent with Tunay (2023); Aydın, Çolak, and Kılıç (2024); and is in the opposite direction with the findings of Geanakoplos, J. and Dubey, P. K. (2009) and (partially opposite to) Kayahan (2022). When the directional variables are changed in the analysis (the proposition that credit card expenditures cause inflation), the multiple linear regression assumptions regarding this make it relatively difficult to establish models and equations with the same variables.

Originality: It shows that many orthodox and neoclassical acceptances in the discourse and policy practices of recent years need to be shaped according to Türkiye's dynamics.

Policy Recommendations: The discourse of the orthodox monetary policy, which is frequently voiced in the market and so-called the economic program, that household demand ((credit card) expenditures) creates inflation and distorts expectations should be examined in more detail, and policies based on this should be reviewed. Starting from this point, within the scope of titles such as Modern Monetary Theory, Anti-Keynes, Gibson Paradox, Wicksell Cumulative Process, Neo-Fisher hypothesis, whether there is a relationship “from policy interest rate to inflation” instead of “from inflation to policy interest rate” in the orthodox, neoclassical view, which is claimed to be the only rational and scientific truth, should be examined in more detail in Türkiye. In the same direction, minimum wage and exchange rate pass-through and inflation should also be examined in detail.

Keywords: Inflation, Credit Card Spending, Household Expectations, Monetary Policy.

Türkiye'de Fiyat/Kira Oranı ile Bankacılık Sektörü Gelişmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin Analizi (2010-2024)

Hanife SAÇLI¹

¹ Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, hanifesacli@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Türkiye'de 2010-2024 dönemi çeyreklik verileri kullanılarak fiyat/kira oranı ile bankacılık sektörü gelişmişlik düzeyi arasındaki ilişkiyi analiz etmeyi ve bu ilişkinin yönü ile dinamiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 2010 yılının ilk çeyreğinden 2024 yılının son çeyreğine kadar olan döneme ait veriler kullanılmıştır. Bankacılık sektörü gelişmişliğini temsilen; kredi/GSYİH oranı ve aktif/GSYİH oranı analizde kullanılmış aynı zamanda fiyat/kira oranı ile ilişkilendirilmiştir.

Değişkenlerin durağanlığı birim kök testleriyle incelenmiş, Johansen eşbütünleşme testi ile uzun dönem ilişkileri araştırılmıştır. Ardından, kısa ve uzun dönem dinamiklerini belirlemek için ARDL modeli uygulanmış ve değişkenlerin etkilerini farklı kuantillerde incelemek amacıyla kuantil regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Tanımlayıcı istatistikler değişkenlerde önemli dalgalanmalar olduğunu göstermiştir. Birim kök testi sonuçlarına göre değişkenler birinci farkları alındığında durağan hale gelmiştir. Johansen testi, iki uzun dönemli eşbütünleşme ilişkisinin varlığını ortaya koymuştur. ARDL analizinde, kredi/GSYİH oranındaki değişimlerin fiyat/kira oranı üzerinde hem kısa hem uzun vadede anlamlı etkiler yarattığı belirlenmiştir. Kuantil regresyon sonuçları, özellikle yüksek kuantillerde kredi/GSYİH oranının fiyat/kira oranı üzerinde daha güçlü bir pozitif etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Aktif/GSYİH oranı ise genellikle negatif yönlü bir ilişki sergilemiştir.

Sonuç: Kredi hacmindeki artışın Türkiye'de konut piyasasında fiyat/kira oranlarını artırıcı bir etkisi olduğu; aktif büyüklüğündeki artışların ise kiralara baskılayıcı bir rol üstlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Türkiye'de fiyat/kira oranı ile bankacılık sektörü gelişmişlik düzeyi arasındaki ilişkiyi uzun dönemli analiz eden ve kuantil regresyon yöntemi kullanan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, farklı gelir gruplarında değişken etkilerini ayrıntılı biçimde analiz ederek literatüre katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Kredi büyümesi ile konut piyasası etkileşimi daha yakından izlenmeli; fiyat/kira oranlarındaki değişimler bankacılık sektöründe risk yönetimi süreçlerine entegre edilmelidir. Ayrıca, makro ihtiyati tedbirlerle kredi hacmi artışlarının konut piyasası üzerindeki etkileri dengeleyici şekilde yönetilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fiyat/Kira Oranı, Bankacılık Sektörü, Gelişmişlik Düzeyi, Türkiye, Finansal İstikrar.

An Analysis of the Relationship Between the Price-to-Rent Ratio and the Banking Sector Development Level in Turkey (2010-2024)

Hanife SAÇLI¹

¹ PhD Student, Baskent University, Institute of Social Sciences, hanifesacli@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the relationship between the price-to-rent ratio and the level of banking sector development in Turkey using quarterly data from the 2010–2024 period. It further seeks to reveal the direction and dynamics of this relationship over time.

Data and Method: This study employs quarterly data covering the period from the first quarter of 2010 to the last quarter of 2024. The development level of the banking sector is represented by two key indicators: the credit-to-GDP ratio and the assets-to-GDP ratio. These variables are analyzed in relation to the price-to-rent ratio to investigate the nature of their interactions.

The stationarity of the variables is tested using unit root tests, and long-run relationships are examined through the Johansen cointegration test. To identify both short- and long-term dynamics, the Autoregressive Distributed Lag (ARDL) model is applied. Furthermore, quantile regression analysis is employed to evaluate the effects of the independent variables across different levels of the price-to-rent distribution.

Findings: Descriptive statistics indicate that the variables exhibit significant fluctuations over the observed period. Unit root test results reveal that all variables become stationary after first differencing. The Johansen cointegration test confirms the existence of two long-run equilibrium relationships among the variables. The ARDL analysis shows that changes in the credit-to-GDP ratio have a statistically significant impact on the price-to-rent ratio in both the short and long run. Quantile regression results further demonstrate that this effect becomes stronger and more positive at higher quantiles of the price-to-rent distribution. In contrast, the assets-to-GDP ratio generally exhibits a negative relationship with the price-to-rent ratio across most quantiles.

Conclusion: The findings suggest that an increase in credit volume has an upward effect on the price-to-rent ratio in Turkey's housing market. In contrast, growth in the asset size of the banking sector appears to play a suppressive role on rental prices.

Originality: There is a limited number of studies that examine the long-term relationship between the price-to-rent ratio and the development level of the banking sector in Turkey, particularly using the quantile regression approach. This study contributes to the literature by providing a detailed analysis of how the effects of banking sector variables differ across various income groups, offering new insights into the heterogeneity of housing market dynamics.

Policy Recommendations: The interaction between credit growth and the housing market should be closely monitored, and fluctuations in the price-to-rent ratio should be integrated into the risk management processes of the banking sector. Moreover, the effects of credit expansion on the housing market should be managed through countercyclical macroprudential measures to ensure financial and housing market stability.

Keywords: Price-to-Rent Ratio, Banking Sector, Development Level, Turkey, Financial Stability.

Borsa İstanbul Dayanıklı Tüketim Ürünleri Sektörü Finansal Risk Analizi

Sinan GÜLENÇER¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Çifteler Meslek Yüksekokulu, sinang@ogu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Türkiye’de Borsa İstanbul’da işlem gören Dayanıklı Tüketim Ürünleri Sektörü’ndeki sekiz şirketin 2020-2024 yılları arasındaki finansal verileri üzerinden yapılan iflas riski analizine odaklanmaktadır.

Veri ve Yöntem Borsa İstanbul’da işlem gören Dayanıklı Tüketim Ürünleri Sektörü’ndeki sekiz şirketin 2020-2024 yıllık verileri ile Altman Z ve Springate S-Skor modelleri gibi nicel yöntemlerin uygulanması.

Bulgular: ALCAR ve ARCLK Altman’a göre gri bölgede yer almakta; Springate’e göre ise düşük riskli. Bu firmalar istikrarlı finansal yapıya sahiptir. SILVR 2022 yılında her iki modele göre de yüksek riskli olarak değerlendirilmektedir. Springate, 2023’te toparlanmayı daha net göstermektedir. VESTL ve ARZUM Altman modelinde dönemsel stresli bölgeye düşmüş olsa da Springate skoru bu şirketler için daha olumlu sonuçlar sunmuştur. VESBE, IHEVA, KLMSN Altman modeline göre gri veya stresli bölgede seyretmiş; Springate modelinde ise düşük riskli bulunmuştur.

Sonuç: Altman ve Springate modelleri, iflas risk analizinde farklı duyarlılıklar göstermektedir. Altman modeli daha geniş risk aralıklarıyla analiz sağlarken, Springate daha keskin bir ayırım sunmaktadır. Bu nedenle, söz konusu modellerin birlikte kullanımı, daha güvenilir ve kapsamlı risk değerlendirmesi sağlar. Çalışma sonuçları, her iki modelin bir arada kullanımının yatırım kararlarında etkili olabileceğini göstermektedir.

Literatüre Katkı: Altman Z ve Springate S-Skor modelleri gibi nicel yöntemlerin uygulanması, finansal istikrarın izlenmesi ve karşılaştırmalı analizlerin yapılması açısından önemli bir katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Finansal risk analizinde çoklu model yaklaşımı, yatırımcılar, yöneticiler ve düzenleyici otoriteler için daha doğru karar alma süreçleri sunmaktadır. Bu doğrultuda, özellikle ekonomik belirsizliklerin hâkim olduğu dönemlerde, Altman Z ve Springate S-Skor modelleri birlikte kullanılmalıdır. Şirketler, periyodik olarak bu modellerle finansal sağlık analizleri yapmalı ve riskli dönemlerde proaktif önlemler almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Altman Z-Skoru, Springate S-Skoru, Finansal Risk Analizi, İflas Tahmin Modelleri, Dayanıklı Tüketim Ürünleri Sektörü.

Financial Risk Analysis in The Durable Consumer Goods Sector of Borsa Istanbul

Sinan GÜLENÇER¹

¹Asst. Prof., Eskişehir Osmangazi University, Çifteler Vocational School, sinang@ogu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: It focuses on the bankruptcy risk analysis of eight companies in the Consumer Durables sector traded on Borsa Istanbul in Turkey based on their financial data for the period 2020-2024.

Data and Methodology Application of quantitative methods such as Altman Z and Springate S-Score models with 2020-2024 annual data of eight companies in the Consumer Durables Sector traded on Borsa Istanbul

Findings: ALCAR and ARCLK are in the gray zone according to Altman and low risk according to Springate. These firms have stable financial structures. SILVR is considered high risk in 2022 according to both models. Springate shows a clearer recovery in 2023. Although VESTL and ARZUM fell into the periodically stressed zone in the Altman model, the Springate score presented more favorable results for these companies. VESBE, IHEVA, KLMSN are in the gray or stressed zone according to the Altman model, but low risk in the Springate model

Conclusion: The Altman and Springate models show different sensitivities in bankruptcy risk analysis. While the Altman model provides analysis with wider risk ranges, Springate offers a sharper distinction. Therefore, the combination of these models provides more reliable and comprehensive risk assessment. The results of the study show that the combination of both models can be effective in investment decisions.

Originality: The application of quantitative methods such as the Altman Z and Springate S-Score models makes an important contribution to monitoring financial stability and conducting comparative analyses.

Policy Recommendations: A multi-model approach to financial risk analysis offers more accurate decision-making processes for investors, managers and regulatory authorities. Accordingly, Altman Z and Springate S-Score models should be used together, especially during periods of economic uncertainty. Companies should periodically analyze their financial health with these models and take proactive measures during risky periods.

Keywords: Altman Z-Score, Springate S-Score, Financial Risk Analysis, Bankruptcy Prediction Models, Consumer Durables Sector.

BIST Banka Endeksi'nde Volatilite Tahmini: LSTM ve GARCH Modelleri ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

Sercan KIRIK¹ , Fatih KONAK²

¹ Doktora Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, sercankirik91@gmail.com

² Prof. Dr., Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, fatihkonak@hitit.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Borsa İstanbul'daki önemli endekslerden biri olan BIST Banka Endeksi'nin volatilitisini tahmin etmek için Long Short-Term Memory (LSTM) modelini uygulamak ve daha geleneksel bir model olan GARCH modeli ile kıyaslanarak hem model performansı düzeyinde bir karşılaştırma yapabilme imkânı ortaya koyabilmek hem de derinlemesine bir analiz yapılmasına katkı sağlamaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, derin öğrenme tabanlı bir yöntem olup, zaman serisi verilerinde uzun vadeli bağımlılıkları öğrenme yeteneği ile dikkat çeken LSTM modeli kullanılarak BIST Banka Endeksi'nin volatilitesi 2000-2025 dönemi için tahmin edilmeye çalışılmıştır. LSTM, Geleneksel ekonometrik modellere kıyasla, finansal veriler gibi karmaşık ve dinamik zaman serilerini işlerken daha doğru tahminler sunabilmektedir. Bu çalışma, geçmiş kapanış fiyatları ve günlük getiriler gibi tarihsel verilerle LSTM modelini eğitmiş ve volatilite tahmininde kullanılacak parametreler optimize edilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgulara göre analizde devamlılığı sağlayan hisse senetlerinin volatilite tahmininde LSTM modelinin GARCH modeline göre daha iyi performans sergilediği tespit edilmiştir. GARCH modeline göre daha düşük karesel ortalama hata (RMSE) değeri üreten LSTM modelinin, finansal zaman serilerindeki volatilite yapısını daha iyi öğrenebildiği ve daha isabetli tahminler sunduğu tespit edilmiştir. Özellikle LSTM modelinin kriz dönemlerindeki ani volatilite sıçramalarına doğru ve zamanında tepki verebilmesi, modelin duyarlılığını ve dinamik yapısını ön plana çıkarmaktadır.

Sonuç: Sonuç olarak, bu çalışma, finansal veri analizi ve volatilite tahmini alanlarına katkı sağlamayı amaçlamakta olup, özellikle bankacılık sektöründeki riskli piyasalarda yatırımcılar için daha etkili karar destek sistemlerinin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca, derin öğrenme yöntemlerinin finansal piyasalarda başarıyla uygulanabileceğine dair değerli bir örnek teşkil edildiği de söylenebilir.

Literatüre Katkı: Derin öğrenme yöntemi olan LSTM ile geleneksel bir yöntem olan GARCH modelinin karşılaştırmalı olarak ele alınması, BIST Banka Endeksi gibi volatiliteye açık yapılar üzerinde kapsamlı bir analiz çerçevesi sunması açısından değerli bir katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: LSTM modelinin volatilite tahmininde GARCH'a kıyasla üstün performans göstermesi, finansal düzenleyiciler ve politika yapıcılar için daha ileri teknoloji tabanlı risk tahmin araçlarının stratejik önemini ortaya koymaktadır. Rasyonel kararlar alabilmek için derin öğrenme metodlarının kullanılmasının finansal sisteme katkı sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Volatilite Tahmini, LSTM, BIST Banka Endeksi, GARCH.

Volatility Forecasting in BIST Bank Index: A Comparative Evaluation with LSTM and GARCH Models

Sercan KIRIK¹ , Fatih KONAK²

¹ PhD Student, Hitit University, Institute of Graduate Studies, sercankirik91@gmail.com

² Prof., Hitit University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, fatihkonak@hitit.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The primary objective of this study is to apply the Long Short-Term Memory (LSTM) model to forecast the volatility of the BIST Banking Index and to compare it with the more traditional GARCH model.

Data and Method: In this study, the LSTM model an advanced deep learning method known for its ability to capture long-term dependencies in time series was employed to forecast the volatility of the BIST Banking Index over the period 2000–2025. Compared to conventional econometric models, LSTM can offer more accurate predictions when dealing with complex and dynamic time series such as financial data. In the study, the LSTM model was trained and optimized using historical data.

Findings: The findings indicate that, for stocks with consistent data coverage, the LSTM model outperforms the GARCH model in volatility forecasting. Specifically, the LSTM model produced lower Root Mean Squared Error (RMSE) values compared to the GARCH model, demonstrating a superior ability to learn the underlying volatility structure of financial time series and provide more accurate forecasts. In particular, the LSTM model's responsiveness to sudden volatility spikes during crisis periods highlights its sensitivity and dynamic nature.

Conclusion: In conclusion, this study contributes to the field of financial data analysis and volatility forecasting by providing evidence that LSTM-based models can serve as a foundation for developing more effective decision-support systems for investors, particularly in the risk-prone banking sector. It also serves as a valuable example of the successful application of deep learning methods in financial markets.

Originality: By comparing the deep learning-based LSTM model with the traditional GARCH model, this study offers a comprehensive analytical framework for highly volatile structures such as the BIST Banking Index, thereby adding significant value to the existing literature.

Policy Recommendations: The superior performance of the LSTM model over the GARCH model in volatility prediction underscores the strategic importance of advanced, technology-driven risk forecasting tools for financial regulators and policymakers. It is anticipated that incorporating deep learning methods into decision-making processes will contribute positively to the stability and efficiency of the financial system.

Keywords: Volatility Forecasting, LSTM, BIST Bank Index, GARCH.

Finansal Piyasalarda Makroekonomik Duyarlılık: Bankacılık Endeksi Üzerine Asimetrik Etkilerin Analizi

Hatice BAŞKAYA¹ , Abdullah ÖZDEMİR²

¹ Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli Melek Yüksekokulu, hbaskaya@adu.edu.tr

² Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, aozdemir@adu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, yatırımcıların döviz kuru ve enflasyon gibi temel makroekonomik göstergelere anlık erişimini mümkün kılmış; bu durum, sermaye piyasalarının bu değişkenlere karşı duyarlılığını artırmıştır. Özellikle hisse senedi piyasaları, döviz kurlarındaki volatilité artışları ve tüketici fiyat endeksindeki dalgalanmalara karşı kısa vadeli, çoğu zaman spekülâtif nitelikte tepkiler verebilmekte ve bu durum yatırım kararlarında yeniden fiyatlama davranışlarını beraberinde getirmektedir. Döviz kurundaki yükselişler, bir yandan ithal girdilere bağımlı sektörlerde maliyet baskılarını artırırken; diğer yandan enflasyonist eğilimler, genel fiyat düzeyindeki bozulmayı yansıtmakta ve şirketlerin kârlılık beklentilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada, hisse senedi piyasalarının temel makroekonomik göstergelerle olan etkileşiminin ortaya konulması, yalnızca yatırımcı davranışlarının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda politika yapıcılarının öngörü kapasitelerinin artırılması açısından da önemlidir. Bu bağlamda, Borsa İstanbul (BİST) Bankacılık Endeksi ile seçilmiş bazı makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve niteliği ayrıntılı bir biçimde analiz edilmiştir. Ocak 2010–Şubat 2025 dönemine ait aylık veriler kullanılarak oluşturulan Vektör Otoregresif (VAR) modeli aracılığıyla, söz konusu değişkenler arasındaki nedensellik ilişkileri Toda ve Yamamoto (1995) yöntemiyle analiz edilmiştir. Bununla birlikte, geleneksel nedensellik analizlerinin ötesine geçilerek, Hatemi-J (2012) tarafından geliştirilen asimetrik nedensellik testi kapsamında pozitif ve negatif şokların etkileri ayrı ayrı ele alınmış, böylece olası asimetrik etkiler derinlemesine değerlendirilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgular, BIST Bankacılık Endeksi ile döviz kuru (USD), altın fiyatları ve Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) arasında çift yönlü, Bist100 endeksi ile tek yönlü bir nedensellik ilişkisinin mevcut olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, Bankacılık Endeksi'ndeki pozitif ve negatif yönlü değişimlerin, incelenen diğer tüm makroekonomik göstergeler üzerinde benzer yönde etkiler oluşturduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Bankacılık sektörünü etkilerini oluşturan bankacılık endekslerinin makroekonomik şoklar karşısında finansal piyasalardaki davranışlarını ele alan bu araştırma, ekonomik yönetim konusunda yararlı bilgiler sunmaktadır. Piyasa tepkilerinin daha değişken olması nedeniyle ortaya çıkan kırılganlık, gelişmekte olan ekonomiler için tipik olan yapısal özellikleri yansıtmaktadır.

Özgünlük: Bu çalışma, bankacılık endeksindeki hem olumlu hem de olumsuz şokların temel makroekonomik göstergeler üzerinde yarattığı yönlü etkilerin simetrik doğasını ortaya çıkarmak için asimetrik nedensellik analizi kullanarak literatüre yeni bir katkı sunmaktadır. Bu tür incelikli dinamikleri kavramakta yetersiz kalabilen geleneksel doğrusal yaklaşımların aksine, bu çalışmada benimsenen metodolojik çerçeve, özellikle gelişmekte olan ekonomiler bağlamında, finans sektörü değişkenleri ile makroekonomik koşullar arasındaki karmaşık etkileşimin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Bulgular, gelişmekte olan piyasaların karakteristik özelliği olarak değerlendirilebilecek yüksek duyarlılık düzeyini gözler önüne sermekte ve politika yapıcılar açısından ekonomi yönetiminde bütüncül, veri-temelli ve önleyici stratejilerin önemine vurgu yapmaktadır. Özellikle döviz kuru ile bankacılık endeksi arasında saptanan çift yönlü nedensellik, döviz piyasasındaki dalgalanmaların bankacılık sektörü üzerinde karşılıklı ve doğrudan etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda, para otoritelerinin kur istikrarını önceleyen, öngörülebilirliği yüksek ve güçlü iletişim kanallarına sahip bir para politikası çerçevesi benimsemeleri, Türkiye'de finansal istikrarın tesisi ve sürdürülmesi açısından bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Borsa İstanbul Bankacılık Endeksi, Döviz kuru, Hatemi-J (2012) Asimetrik Nedensellik Analizi.

Macroeconomic Sensitivity in Financial Markets: Analysis of Asymmetric Effects on Banking Index

Hatice BAŞKAYA¹ , Abdullah ÖZDEMİR²

¹ Lecturer, Aydın Adnan Menderes University, Nazilli Meslek Yüksekokulu, hbaskaya@adu.edu.tr

² Prof., Aydın Adnan Menderes University, Nazilli Faculty of Economics and Administrative Sciences, aozdemir@adu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In the last ten years, technological advances in digital communication have changed how investors interact with economic data. Improved access to key macroeconomic variables (e.g., exchange rates, inflation) means that financial markets around the world react much more quickly to even small changes. These changes seem to be more unpredictable in developing economies, where stock markets exhibit more erratic and unpredictable changes in response to changes in economic conditions. For instance, a depreciation of the country's currency will see increased production costs for businesses that depend on purchased goods - particularly if these goods are imported. Increased inflation will erode consumers spending power and decrease business profitability related to price stability.

Data and Method: This study examines the effect of key macroeconomic variables on equity market dynamics in Türkiye, with specific emphasis on the BIST Banking Index. The study delves deeper than mere associations, attempting to analyse the nature and direction of these relationships. To this end, monthly data from January 2010 through February 2025 is analysed using a Vector Autoregressive (VAR) model. Furthermore, the Toda-Yamamoto (1995) causality technique to account for the non-stationarity of the time series and determine if directional relationships exist. In addition to causal relationships, the study employs Hatemi-J's (2012) asymmetric causality technique to analyse how the effects of macroeconomic shocks may differ based on their nature. This method distinguishes between positive and negative shocks, which is a richer interpretation than traditional linear models.

Findings: The empirical analysis reflects a two-way causal relationship between the BIST Banking Index and the exchange rate (USD), gold prices and the Consumer Price Index (CPI), and a one-way causal relationship between the BIST 100 Index and the exchange rate (USD), gold prices and the Consumer Price Index (CPI). Moreover, it is observed that variations in the banking index—both positive and negative—have equal directional effects on other macroeconomic variables under consideration in the study.

Conclusion: By accounting for the behaviour of financial markets, and particularly the banking sector, in the face of macroeconomic shocks, the research contribution provides useful insights into economic governance. The documented sensitivity reflects structural features typical for developing economies as market reactions are more volatile.

Originality: This study offers a novel contribution to the literature by employing asymmetric causality analysis to uncover the symmetric nature of the directional effects that both positive and negative shocks in the banking index exert on key macroeconomic indicators. Unlike conventional linear approaches, which may fail to capture such nuanced dynamics, the methodological framework adopted in this research allows for a more comprehensive understanding of the complex interplay between financial sector variables and macroeconomic conditions, particularly within the context of developing economies.

Policy Recommendations: The findings reveal a high level of sensitivity that can be considered a characteristic feature of emerging markets and emphasise the importance of comprehensive, data-driven and preventive strategies in economic management for policymakers. In particular, the two-way causality identified between the exchange rate and the banking index shows that fluctuations in the foreign exchange market can have reciprocal and direct effects on the banking sector. In this regard, it is considered a necessity for monetary authorities to adopt a monetary policy framework that prioritises exchange rate stability, is highly predictable, and has strong communication channels in order to establish and maintain financial stability in Turkey.

Keywords: Borsa Istanbul Banking Index, Exchange rate, Hatemi-J (2012) Asymmetric Causality Analysis.

Bankaların Fiyat/Kazanç ve Piyasa Değeri/Defter Değeri Çarpanlarının Pay Senedi Fiyatları Üzerinde Etkisinin İncelenmesi: Türkiye’de 2011-2024 Yılları Arasında Panel Veri Analizi

Alp Polat¹ , Vahdet Altundal²

¹ Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu, alp.polat@bilecik.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, vahdet.altundal@bilecik.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Türkiye’de ticari bankaların pay senedi fiyatları üzerinde piyasa çarpanları olarak adlandırılan fiyat/kazanç oranı ve piyasa değeri/defter değeri oranlarının etkilerinin belirlenmesidir.

Veri ve Yöntem: Çalışma kapsamında Borsa İstanbul’da bankacılık sektöründe yer alan firmalar incelenmiştir. Araştırma dönemi 2011 ve 2024 yıllarını kapsamaktadır. Araştırmada çeyreklik veriler kullanılmıştır. Örneklem, araştırma dönemi boyunca Borsa İstanbul’da sürekli işlem gören büyük ölçekteki ticari bankalar dâhil edilmiştir. Bu kapsamda Borsa İstanbul bankacılık endeksinin içerisinde bulunan Akbank, Halkbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Vakıfbank ve Yapı Kredi olmak üzere 6 adet banka ele alınmıştır. Veriler 56 adet dönem ve 6 adet çapraz kesitten oluşmak üzere toplam 336 adet panel veri gözlemini kapsamaktadır. Çalışmada modelin analiz edilmesinde panel veri tahmin yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada elde edilen bulgular Türkiye’de bankaların pay senedi fiyatları üzerinde piyasa çarpanlarının anlamlı etkilerde bulunduğunu göstermektedir. Fiyat/kazanç oranı ve piyasa değeri/defter değeri oranları yüksek derecede anlamlı etkiler ortaya çıkarmıştır. Fiyat/kazanç oranının pay senedi fiyatları üzerinde negatif etkiye sahip olduğu görülürken piyasa değeri/defter değeri oranının pozitif yönde etkide bulunduğu saptanmıştır.

Sonuç: Bankaların pay senedi fiyatlarının piyasa çarpanlarıyla ilişkisi ortaya konulmuştur. Fiyat/kazanç oranı ve piyasa değeri/defter değeri bir şirketin değerlemesinde kullanılabilecek dolayısıyla pay senedi fiyatı üzerinde önemli roller oynayabilecek değişkenlerdir. Bankalar için piyasa değeri/defter değeri oranının fiyatlarda pozitif etkiye sahip olması mevcuttaki potansiyeli doğrultusunda defter değerine göre daha yüksek fiyatlamalar yaşandığı ve fiyatların da arttığı belirlenmiştir. Fiyat/kazanç oranındaki negatif ilişki ise bankaların mevcutta yarattıkları net kara görece piyasa değerleri düşük kaldığı durumlarda yüksek pay senedi fiyatları oluşabileceğini göstermektedir.

Literatüre Katkı: Çalışma Türkiye’de bankaları araştırarak oluşturulan panel veri analizi ile pay senedi fiyatları ve piyasa çarpanlarını ele almış ve ilgili finansal literatürlerine bilimsel katkılarda bulunmuştur.

Politika Önerileri: Finansal piyasalarda piyasa çarpanları yatırım kararlarında dikkate alınan önemli göstergelerdendir. Piyasa çarpanları yüksek olan şirketlerde önemli bir beklenti bulunmakta ve bu beklenti doğrultusunda çarpanlar artmaya ve pay senedi fiyatları da artmaya devam edebilmektedir. Piyasa çarpanlarının düşük olması ayrıca gerçek değere göre potansiyelin fiyatlara yansımadağı ve bunun yansımadağı için gerekli fiyat artışlarıyla yüksek getiriler elde edilebileceğini ortaya çıkarmaktadır. Buna göre çarpanların etkisinin yön ve anlamlılık olarak ortaya konulması yatırım kararlarında politika yapıcılar için fayda sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü Pay Senedi Fiyatları, Bankaların Piyasa Değeri/Defter Değeri Oranı, Bankalarda Fiyat/Kazanç Oranı.

Investigating the Effect of Banks' Price/Earnings and Market Value/Book Value Multipliers on Stock Prices: Panel Data Analysis in Turkey Between 2011-2024

Alp Polat¹ , Vahdet Altundal²

¹ Assoc. Prof., Bilecik Şeyh Edebali University, Bozüyük Vocational School, alp.polat@bilecik.edu.tr

² Asst. Prof., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Applied Sciences, vahdet.altundal@bilecik.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of the study is to analyse the results of price/earnings ratio and market value/book value ratios presented as market multipliers on stock prices of commercial banks in Turkey.

Data and Method: The research period covers the years 2011 and 2024. Quarterly data was used in the study. The sample included large-scale commercial banks that were continuously traded in Borsa Istanbul throughout the research period. In this context, 6 banks in the Borsa Istanbul banking index, namely Akbank, Halkbank, Garanti Bankasi, Is Bankasi, Vakifbank and Yapi Kredi, were considered. The data covers a total of 336 panel data observations consisting of 56 periods and 6 cross-sections. Panel data estimation methods were used in the analysis of the study.

Findings: Market multipliers have significant effects on the stock prices of banks in Turkey. The price/earnings ratio and market value/book value ratios have revealed highly significant effects. While the price/earnings ratio has a negative effect on stock prices, the market value/book value ratio has a positive effect.

Conclusion: It has been determined that the market value/book value ratio has a positive effect on the stock prices for banks and that when the prices are higher than the book value, in line with its current potential, the prices also increase. The negative relationship in the price/earnings ratio shows that high stock prices can be obtained when the market values remain low relative to the net profit that banks currently create.

Originality: The study examined stock returns and market multipliers through panel data analysis conducted by researching banks in Turkey and made scientific contributions to the relevant financial literature.

Policy Recommendations: There is a significant expectation in companies with high market multipliers may continue to increase and stock prices may also increase. Low market multipliers also reveal that the potential is not reflected in prices according to the real value and that high prices can be achieved with the necessary price increases to reflect this. Accordingly, revealing the effect of multipliers in terms of direction and significance may be beneficial for policy makers in investment decisions.

Keywords: Banking Sector Stock Prices, Banks' Market Value/Book Value Ratio, Banks' Price/Earnings Ratio.

Finansal Risk Tahmini: XGBoost Yöntemiyle BİST 30 Üzerinde Bir Uygulama

Sercan KIRIK¹ , Diler TÜRKOĞLU²

¹ Doktora Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, sercankirik91@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, dilturturkoglu@ardahan.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören BIST 30 endeksine dâhil hisse senetlerinin taşıdığı finansal risklerin, teknik analiz göstergeleri ve makine öğrenimi temelli XGBoost algoritması kullanılarak tahmin edilmesidir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, 2000-2025 yıllarını kapsayan geniş bir zaman dilimi boyunca elde edilen günlük kapanış fiyatları ve işlem hacimlerinden oluşan veri seti oluşturulmuş, bu veriler güvenilirliği uluslararası düzeyde kabul gören Yahoo Finance veri sağlayıcısı üzerinden temin edilmiştir. Ardından, söz konusu ham veriler üzerinde teknik analizde sıkça kullanılan RSI (Relative Strength Index), SMA (Simple Moving Average), volatilite ve işlem hacmindeki değişim oranları gibi göstergeler hesaplanırken, bu göstergeler sayesinde piyasalardaki aşırı alım ve aşırı satım koşulları belirlenmeye çalışılmıştır. Veri seti, model eğitimi ve test süreçleri için iki ayrı kümeye ayrılırken, finansal risklerin sınıflandırılması amacıyla XGBoost algoritması kullanılarak modelleme gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Analizden elde edilen bulgulara göre BIST 30 endeksinde kısa vadeli risklerin ağırlıklı olarak fiyat trend değişimleri ve volatilite artışları üzerinden ortaya çıktığını göstermektedir. Bir diğer ifade ile riskli günlerin ani yön değişimleri veya normal volatilite bandının aşılması ile ilişkili olduğu görülmektedir. Risk tahmini teknik desenler ve istatistiksel dalgalanmalara bağlı olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada kullanılan teknik göstergeler ve makine öğrenmesi algoritması bu fiyat kalıplarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yakalamıştır.

Sonuç: Elde edilen sonuçlar, modelin F1 skoru, doğruluk oranı, duyarlılık ve özgüllük gibi sınıflandırma performans metrikleri bakımından yüksek başarı sağladığını göstermektedir. XGBoost algoritmasının, yalnızca fiyat hareketlerine dayalı bir tahmin modeli sunmakla kalmayıp, aynı zamanda teknik göstergelerin sinyallerini de güçlü biçimde yansıttığı görülmektedir. Bu sayede, piyasa risklerinin öngörülebilirliği artmış ve yatırımcıların daha bilinçli pozisyonlar alınabilmesine katkı sağlanabileceği iddia edilebilmektedir.

Literatüre Katkı: Bireysel ve kurumsal yatırımcılar için önemli karar destek potansiyeli sunmakta olup, makine öğrenimi tabanlı modellerin finansal piyasalarda uygulanabilirliğini açık biçimde ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Makine öğrenimi algoritmaları, piyasa risklerinin öngörülmesinde etkin sonuçlar vermektedir. Bu nedenle, politika yapıcılarının bu yöntemleri gözetim, erken uyarı ve yatırımcı eğitimi alanlarında kullanmasının piyasa istikrarının sağlanmasına ve finansal sistemin sağlık bir şekilde işlemesine katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Risk Tahmini, XGBoost, BIST 30, Makine Öğrenimi.

Financial Risk Prediction: An Application on BIST 30 by Employing XGBoost Method

Sercan KIRIK¹ , Diler TÜRKOĞLU²

¹ PhD Student, Hitit University, Institute of Graduate Studies, sercankirik91@gmail.com

² Asst. Prof., Ardahan University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
dilerturkoglu@ardahan.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The primary objective of this study is to predict the financial risks carried by the stocks included in the BIST 30 index, which are traded on Borsa Istanbul, by using technical analysis indicators and the machine learning-based XGBoost algorithm.

Data and Method: In the study, a dataset was constructed from daily closing prices and trading volumes covering a broad period from 2000 to 2025, with the data obtained from Yahoo Finance, a provider internationally recognized for its reliability. Subsequently, technical indicators frequently used in technical analysis—such as RSI (Relative Strength Index), SMA (Simple Moving Average), volatility, and changes in trading volume—were calculated from the raw data. These indicators were employed to identify overbought and oversold conditions in the markets, and the XGBoost algorithm was utilized for the analysis.

Findings: The findings indicate that in the BIST 30 index, short-term risks primarily emerge through changes in price trends and increases in volatility. In other words, risky days are associated with sudden directional changes or exceeding the normal volatility band. It was determined that risk prediction depends on technical patterns and statistical fluctuations. The technical indicators and machine learning algorithm used in the study were found to capture these price patterns in a statistically significant manner.

Conclusion: The results show that the model achieved high performance in classification metrics such as F1 score, accuracy, sensitivity, and specificity. The XGBoost algorithm not only provides a prediction model based on price movements alone but also strongly reflects the signals from technical indicators. Thus, the predictability of market risks has increased, and it can be asserted that this contributes to enabling investors to take more informed positions.

Originality: It offers significant decision-support potential for both individual and institutional investors and contributes to the literature by clearly demonstrating the applicability of machine learning-based models in financial markets.

Policy Recommendations: It is assumed that the use of machine learning algorithms by policymakers in areas such as supervision, early warning systems, and investor education would contribute to maintaining market stability and ensuring the sound functioning of the financial system.

Keywords: Financial Risk Prediction, XGBoost, BIST 30, Machine Learning.

Çevresel Endişeler ve Para Politikası Bankaların Risk Alımını Azaltmada Önemli Mi? Panel Kantil Regresyon Yaklaşımı

Deniz ERER¹ , Elif ERER²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
deniz.erer@cbu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, elif.erer@cbu.edu.tr

ÖZET

Amaç: İklim değişiminin ortaya çıkardığı riskler uluslararası düzeyde ülkelerin eylem planı uygulamalarını zorunlu kılmaktadır. Bakü’de gerçekleşen COP29 zirvesinde karbon emisyonlarının azaltımında finansman vurgusu ön plana çıkmıştır. Bu durum, politika hedeflerine ulaşmada banka finansmanını önemli hale getirmiştir. Bununla birlikte, iklim değişikliği ve çevresel bozulma bankaların risk alma davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Çevresel bozulma bir yandan kredilerin geri ödenme yeteneğini etkileyerek kredi riskini arttırabilmekte, diğer yandan likidite talebi aracılığıyla daha yüksek likidite riskine yol açabilmektedir. Bu noktada para politikası, bankaların iklim ile ilgili riskleri azaltmasında etkili olmaktadır. Çalışmanın amacı, bankaların risk alma davranışı ve banka kredilerinin karbon ayak izi arasındaki doğrusal olmayan ilişkiyi ve para politikasının bu etkileşimdeki rolünü ortaya koymaktır.

Veri ve Yöntem: 2005-2018 döneminde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için bankacılık sektörünün risk alma davranışını ölçmek amacıyla takipteki kredilerin toplan kredi içindeki payı ve Z skoru dikkate alınmıştır. Yeşil finansman banka kredilerinin karbon ayak iziyle, para politikası ise M2 para arzı ve mevduat rezerv oranıyla ölçülmüştür. Kontrol değişkenler olarak iklim belirsiz endeksi, ekonomik büyüme oranı, enflasyon oranı, sermaye yeterlilik oranı, borç-varlık oranı ve likidite rasyosu kullanılmıştır. İncelenen modellerdeki tüm kantiller arasında dağılımsal ve heterojen etkileri değerlendirmek için Machado ve Silva (2019) tarafından geliştirilen Modifiye Edilmiş Medyan Kantil Regresyon modelinden yararlanılmıştır. Bu yöntem, kısıtlı heterojenlik altında kovaryans etkilerini dikkate alarak bireysel etkilerin tüm dağılımı etkilemesine izin vermektedir.

Bulgular: Kredilerin karbon ayak izi ile takipteki krediler ve Z-skoru arasında U şeklinde bir ilişki söz konusudur. Genişletici para politikası, yeşil kredi piyasasının gelişimini teşvik ederek bankaların risk davranışı üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Sonuç: Özellikle gelişmekte olan ülkelerde karbon ayak izini azaltmak amacıyla verilen krediler bankaların üstlendiği risk düzeyi üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Para politikası ise, kredilerin karbon ayak izi ve dolayısıyla bankaların risk alma davranışı üzerinde yumuşatıcı bir etki yaratmaktadır.

Literatüre Katkı: Yeşil finansmanın bir göstergesi olarak kredilerin karbon ayak izi ve iklim belirsizlik endeksinin banka performansı üzerindeki etkisini inceleyerek, yeşil finansman ile bankaların risk alma davranışı arasındaki doğrusal olmayan ilişkiyi ve para politikasının bu etkileşimdeki rolünü dikkate alarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Etkin risk yönetimi stratejilerinin geliştirilmesinde çevresel iyileştirmeler dikkate alınmalı, yeşil finansın gelişimi para politikasıyla desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Karbon Ayak İzi, Banka Risk Alma Davranışı, Çevresel Sürdürülebilirlik, Para Politikası, Panel Modifiye Edilmiş Medyan Kantil Regresyon.

Do Environmental Concerns and Monetary Policy Matter in Diminishing Bank Risk-Taking? An Approach to Panel Quantile Regression

Deniz ERER¹ , Elif ERER²

¹ Asst. Prof., Manisa Celal Bayar University, Salihli Faculty of Economics and Administrative Sciences,
deniz.erer@cbu.edu.tr

² Asst. Prof., Manisa Celal Bayar University, School of Applied Sciences, elif.erer@cbu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The risks associated with climate change necessitate that countries implement action plans at the international level. At the COP29 summit in Baku, the importance of financing for reducing carbon emissions was highlighted. This has made bank financing crucial for achieving policy objectives. However, climate change and environmental degradation significantly influence banks' risk-taking behavior. On the one hand, environmental degradation can increase credit risk by impairing borrowers' ability to repay loans. On the other hand, it can lead to higher liquidity risk due to increased demand for liquidity. In this context, monetary policy can effectively mitigate climate-related risks faced by banks. This study aims to explore the non-linear relationship between banks' risk-taking behavior, the carbon footprint of bank loans, and the role of monetary policy in this interaction.

Data and Method: To assess the risk-taking behavior of the banking sector in both developed and developing countries from 2005 to 2018, we analyzed the share of non-performing loans relative to total loans as well as the Z-score. Green finance was evaluated using the carbon footprint of bank loans, while monetary policy was measured through the M2 money supply and the deposit reserve ratio. Additionally, several control variables were considered, including the climate uncertainty index, economic growth rate, inflation rate, capital adequacy ratio, debt-to-asset ratio, and liquidity ratio. To examine the distributional and heterogeneous effects across all quantiles in the models studied, we employed the Modified Median Quantile Regression model developed by Machado and Silva (2019). This approach allows for the evaluation of individual effects across the entire distribution while considering covariance effects within a framework of limited heterogeneity.

Findings: There is a U-shaped relationship between the carbon footprint of loans, non-performing loans, and the Z-score. Expansionary monetary policy positively influences banks' risk behavior by promoting the development of the green loan market.

Conclusion: In developing countries, loans aimed at reducing carbon footprints significantly influence banks' risk levels. Monetary policy moderates the carbon footprint of these loans, affecting banks' risk-taking behavior.

Originality: This study contributes to the literature by examining the impact of the carbon footprint of loans and the climate uncertainty index on bank performance as indicators of green finance. It considers the non-linear relationship between green finance and the risk-taking behavior of banks, as well as the role of monetary policy in this dynamic.

Policy Recommendations: Environmental considerations should be integrated into effective risk management strategies, and the advancement of green finance must be supported by monetary policy.

Keywords: Carbon Footprint, Banking Risk-Taking Behavior, Environmental Sustainability, Monetary Policy, Modified Median Quantile Regression.

TCMB'nin Parasal Duruşunun Banka Kârlılıklarına Etkisi

Erhan AKARDENİZ¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
erhanakardeniz@gantep.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, küresel kriz sonrası Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası politikalarının Türk bankacılık sistemindeki kârlılıklara etkisini incelenmektedir.

Veri ve Yöntem: Bankacılık sektörünü 2011-2024 dönemi çerçevesinde aylık veriler ile analiz eden bu çalışmada, ARDL (Autoregressive Distributed Lag) testi ile kısa ve uzun dönemli ilişkiler tahminlemesi yapılmıştır.

Bulgular: Ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti ile geniş para arzı, banka kârlılığı ile negatif bir ilişki bulunmaktadır. Faizler ve para arzı arttığında bankacılık sektöründe kârlılıklar düşmektedir.

Sonuç: Kısa dönemde ve uzun dönemde TCMB tarafından alınan kararlar, banka kârlılıklarını etkilemektedir.

Literatüre Katkı: Türkiye özelinde TCMB'nin parasal duruşunun kârlılığa etkisi hakkında bulgular sunulacaktır. Banka kârlılıklarına içsel ve dışsal faktörlerin hangisi veya hangilerinin etkileri olduğu ortaya konulacaktır.

Politika Önerileri: Bankaların kârlılığı finansal piyasalarda istikrar için oldukça önemlidir. Bankalar, ekonomik sistemin önemli bir parçası olarak kredi verme, tasarruf toplama ve ödeme sistemlerini yönetme gibi birçok kritik işlevi yerine getirirler. Faaliyetlerini sürdürmeleri için kârlılıklarını korumaları gerekmektedir. Bu nedenle ekonomik alanda ilgili düzenlemeler yapılırken bankacılık sektörünün kârlılık durumunun göz önünde bulundurulması finans sektörü için önemlidir. Çünkü Merkez Bankalarının almış olduğu para politikası ile ilgili kararlar sektördeki kurum ve kuruluşları etkilediği, kârlılıklarına tesir ettiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Piyasalar ve Makroekonomi, Para Politikası, Bankalar.

The Effect of The CBRT's Monetary Stance on Bank Profitability

Erhan AKARDENİZ¹

¹ Asst. Prof., Gaziantep University, Social Sciences Vocational School, erhanakardeniz@gantep.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This paper examines the effects of the Central Bank of the Republic of Türkiye policies on profitability in the Turkish banking system after the global crisis..

Data and Method: This study analyzes the banking sector with monthly data for the period 2011-2024 and estimates short- and long-term relationships using the ARDL (Autoregressive Distributed Lag) test.

Findings: There is a negative relationship between the weighted average funding cost and the broad money supply and bank profitability. When interest rates and money supply increase, profitability in the banking sector decreases.

Conclusion: Decisions taken by the CBRT in the short and long term affect bank profitability.

Originality: Findings will be presented on the effect of the CBRT's monetary stance on profitability in Turkey. Which internal and external factors affect bank profitability will be revealed.

Policy Recommendations: The profitability of banks is very important for stability in financial markets. As an important part of the economic system, banks perform many critical functions such as providing loans, collecting savings and managing payment systems. They need to maintain their profitability in order to continue their activities. Therefore, it is important for the financial sector to take into account the profitability of the banking sector when making relevant regulations in the economic field. Because it is seen that the decisions taken by the Central Banks regarding monetary policy affect the institutions and organizations in the sector and affect their profitability.

Keywords: Financial Markets and Macroeconomics, Monetary Policy, Banks.

Kur Korumalı Mevduat Sonrası Likidite Yönetimi

Mustafa KARABACAK¹ , Mehtap KARAKOÇ²

¹ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, mustafa.karabacak@usak.edu.tr

² Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, mehtap.karakoc@usak.edu.tr

ÖZET

Amaç: 15 Şubat 2025'te Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) aldığı kararla tüzel kişiler için Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulaması sona ermiştir. Bu çalışmanın amacı, daha önce finansal tablolarında KKM bakiyesi bulunduran Borsa İstanbul şirketlerinin söz konusu karar sonrasında kısa vadeli likidite yapılarını nasıl yeniden düzenlediklerini incelemektir.

Veri ve Yöntem: Veri seti, 2022–2025 ara dönem finansal tabloları ve dipnotlarında KKM bakiyesini açıkça gösteren otuz Borsa İstanbul şirketinden oluşturulmuştur. Analizde, Türkiye Muhasebe Standardı 7 (TMS 7) Nakit Akış Tablosu hükümlerinden türetilmiş bir açıklama skor kartı kullanılarak dipnot şeffaflığı ölçülmüş, ayrıca basit oran analizi ile bulgular desteklenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya konu olan şirketlerin büyük çoğunluğunun KKM bakiyelerini “Nakit ve Nakit Benzerleri” altında ayrıntılı vade bilgisi vermeden sınıflandırdığı ve yönetim beyanlarında korunma stratejilerine nadiren değinildiği saptanmıştır.

Sonuç: KKM'nin tüzel şirketler için kaldırılmasıyla birlikte şirketlerin Cari ve Nakit oranlarında düşüş, TL vadeli mevduata yöneliş ve dipnot açıklamalarında “korunma muhasebesi” ile “TL'ye geçiş” ifadelerinin öne çıktığı görülmüştür.

Literatüre Katkı: Literatürde KKM'nin bankacılık sektörü üzerindeki makro etkileri ele alınmış olsa da şirket finansal tabloları üzerindeki sonuçlar sistematik biçimde incelenmemiştir. Bu çalışma, makro düzeydeki politika dönüşümünü firma düzeyli finansal raporlama davranışı ve likidite göstergeleriyle ilişkilendiren ilk muhasebe odaklı araştırmadır.

Politika Önerileri: Bulgular dikkate alındığında, Kamu Gözetimi Kurumu'nun mevduat sınıflandırmasına ilişkin ayrıntılı rehber yayımlaması ve işletmelerin karşılaştırılabilirliğini artıracak standart bir dipnot şablonu kullanmasının yararlı olacağı öngörülmektedir. Bu adımlar yatırımcıların karar kalitesini yükseltecek ve politika yapıcılarının şirket likiditesine yönelik düzenlemelerde daha net etki analizi yapmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kur Korumalı Mevduat, TMS 7, Borsa İstanbul.

Liquidity Management After FX Protected Deposit

Mustafa KARABACAK¹ , Mehtap KARAKOÇ²

¹ Assoc. Prof., Uşak University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
mustafa.karabacak@usak.edu.tr

² Assoc. Prof, Uşak University, Faculty of Applied Sciences, mehtap.karakoc@usak.edu.tr

ABSTRACT

Aim: On February 15, 2025, the Central Bank of the Republic of Türkiye (CBRT) terminated the FX-Protected Deposit (KKM) scheme for legal entities. The purpose of this study is to examine how Borsa Istanbul companies that previously held KKM balances in their financial statements have reorganized their short-term liquidity structures following this decision.

Data and Method: The dataset consists of the interim financial statements and notes of thirty Borsa Istanbul companies that explicitly disclosed KKM balances between 2022 and 2025. The analysis employs a disclosure scorecard derived from the provisions of Turkish Accounting Standard 7 (TAS 7) on Cash Flow Statements to measure note transparency, supported by basic ratio analysis.

Findings: The majority of the companies in the study categorise their FPD balances under ‘Cash and Cash Equivalents’ without providing detailed maturity information and rarely mention hedging strategies in their management disclosures.

Findings: The majority of the companies in the sample classified their KKM balances under “Cash and Cash Equivalents” without providing detailed maturity information, and managerial statements rarely addressed hedging strategies.

Conclusion: With the termination of KKM for legal entities, the companies under review experienced a decline in Current and Cash ratios, shifted toward TL time deposits, and increasingly emphasized terms such as “hedge accounting” and “transition to TL” in their financial statement notes.

Originality: While previous studies have examined the macro-level effects of KKM on the banking sector, its impact on corporate financial statements has not been systematically investigated. This study is the first accounting-oriented research to link this macro-level policy shift to firm-level financial reporting behavior and liquidity indicators.

Policy Recommendations: Based on the findings, it is suggested that the Public Oversight Authority issue detailed guidance on deposit classification and promote the use of a standardized note disclosure template to enhance comparability among firms. These steps would improve investor decision-making quality and enable policymakers to conduct clearer impact analyses of regulations targeting corporate liquidity.

Keywords: FX Protected Deposits, TAS 7, Borsa Istanbul.

Kârlılık Üzerinde Hangisi Daha Çok Etkilidir? Reklam Harcamaları mı Entelektüel Sermaye mi? Bankacılık Sektörü Üzerinde Bir Araştırma

Ayşegül YILDIRIM KUTBAY¹

¹ Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
aysegulyildirim@balikesir.edu.tr

ÖZET

Amaç: Reklam harcamaları ve entelektüel sermaye banka performansına yönelik ulusal ve uluslararası yazında ayrı ayrı pek çok uygulaması yapılmış kavramlardır. Ekonometrik modeller kapsamında kısıtlı çalışmalar olsa da genellikle bu kavramlar anket uygulamaları ağırlıklı olacak şekilde çalışmalara konu olduğu görülmektedir. Anket ağırlıklı uygulamalarda marka bağlılığı, marka imajı, kurumsal aidiyet, hizmet kalitesi algısı ve müşteri memnuniyeti ile ilişkilendirilen bu kavramların bankaların mali performanslarını nasıl etkilendiği merak konusudur. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı; Borsa İstanbul'da bankacılık sektöründe faaliyet gösteren firmaların finansal performansını reklam harcamaları ve entelektüel sermayeden hangisinin daha fazla etkilediğini ortaya koymaktır.

Veri ve Yöntem: Araştırmada, 2009-2023 yılları arasında pay senetleri Borsa İstanbul AŞ'de kote olmuş ve 2025 yılı itibarıyla Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 12 bankanın tamamının finansal raporlarında ve dip notlarından elde edilen panel veri kullanılmıştır. Araştırmada iki bağımlı değişken (ROA ve ROE) iki bağımsız değişken (Reklam harcamaları/yoğunluğu ve Entelektüel Sermaye) ile kontrol değişkenleri (Öz Kaynak/Yabancı Kaynak, Krediler/Yabancı Kaynaklar ve Faiz Geliri /Aktif Toplam) olmak üzere 7 değişken yer almaktadır. Bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenler değerlendirildiğinde dört farklı model oluşturulmuştur. Analizler Stata 15 paket programında yapılmıştır. Yapılan analizler sırasıyla değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri, değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisini gösteren matris, değişkenlere ait durağanlık testleri, model regresyon belirleme testleri, OLS regresyon modeli ile araştırma modellerinin tahminleme sonuçları, varsayımdan sapma testleri, dirençli tahmincilerle modellerin tahmin sonuçları şeklindedir.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre; tüm değişkenlerin korelasyon matrisine bakılmıştır. Buna göre ROA ve ROE arasında yüksek korelasyona rastlanırken (0,9996) reklam harcamaları ve entelektüel sermaye arasında da yüksek korelasyon (0,9997) ilişkisi olduğu görülmektedir. Diğer değişkenler arasında orta, düşük ve hatta hiç korelasyon ilişkisi olmadığı görülmüştür. Yapılan birim kök testlerinde (Harris-Tzavalis ve Multivariate Augmented Dickey-Fuller) tüm değişkenlerin birinci dereceden durağan olduğu tespit edilmiştir. Model belirleme testleri sonucunda tüm modellerin en küçük kareler regresyon (OLS) yöntemi ile tahminlemenin daha doğru olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan varsayımdan sapma (Breusch-Pagan / Cook-Weisberg, Wooldridge test) testleri neticesinde Model 1 ve Model 3'te heterokedasite sorunu olduğu ve tüm modellerde otokorelasyon sorunu olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda modeller Huber, Eicker ve White dirençli tahmincisi ile yeniden tahmin edilmiştir. Dirençli tahminci sonuçlarına göre ROA bağımlı değişkenini reklam harcamalarının (0,079532) entelektüel sermayeye (0,0507303) göre daha fazla etkilediği görülmüştür. Diğer bağımsız değişken olan ROE üzerinde reklam harcamalarının (0,0553192) etkisi anlamlı iken, entelektüel sermayenin (0,0352797) etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür.

Literatüre Katkı: Literatürle benzer sonuçları olan bu araştırma, reklam harcamaları ve entelektüel sermayenin bankaların finansal performansı üzerinde etkisinin beraber çalışıldığı sayılı çalışmalardan biri olmaktadır. Bu bağlamda hem anket çalışmalarıyla hem de panel veri çalışmalarının bileştiren bir yapıya sahip olduğu ifade edilebilir. Araştırmanın sonuçlarının genellenebilir olması için farklı ülkelerin örnekleriyle karşılaştırma yapılması faydalı olacaktır. Ayrıca bankacılık sektörü özel kamu bankaları ayırımına bağlı olarak da ayrılarak inceleme yapmak farklı sonuçlar ortaya koyabilir.

Sonuç ve Politika Önerileri: Ayrıca araştırmanın çıktıları, banka yöneticileri için banka reklam ve entelektüel sermayesinin mali performans üzerindeki yönetim kararlarında etkin rolünün önemini vurgulamaktadır. Genel olarak mali tabloların dip notlardan hareketle elde edilen veriler yatırımcıların dikkatinden kaçmaktadır. Bu araştırma mali tablolara ait dipnotların önemine vurgu yapmakta ve yatırımcılara tavsiyeler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reklam Harcamaları, Entelektüel sermaye, Aktif Kârlılık, Öz sermaye Kârlılığı.

Which Has More Impact on Profitability? Advertising Expenses or Intellectual Capital? A Study on the Banking Sector

Ayşegül YILDIRIM KUTBAY¹

¹ Lecturer PhD, Balıkesir University, Burhaniye Faculty of Applied Sciences,
aysegulyildirim@balikesir.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Advertising expenditures and intellectual capital are concepts that have been applied in many separate national and international literature on bank performance. Although there are limited studies within the scope of econometric models, it is generally seen that these concepts are the subject of studies with a focus on survey applications. It is a matter of curiosity how these concepts, which are associated with brand loyalty, brand image, corporate belonging, service quality perception and customer satisfaction in survey-based applications, affect the financial performance of banks. In this context, the purpose of this study is to reveal which of advertising expenditures and intellectual capital affects the financial performance of firms operating in the banking sector in Borsa Istanbul more.

Data and Method: In the study, panel data obtained from the financial reports and footnotes of all 12 banks whose shares were listed on Borsa Istanbul Inc. between 2009-2023 and operating in the banking sector as of 2025 were used. There are 7 variables in the study, including two dependent variables (ROA and ROE), two independent variables (Advertising expenditures/intensity and Intellectual Capital) and control variables (Equity/Foreign Resources, Credits/Foreign Resources and Interest Income/Total Active). Four different models were created when the dependent and independent variables were evaluated. The analyses were conducted in the Stata 15 package program. The analyses performed are, respectively, descriptive statistics of the variables, the matrix showing the correlation relationship between the variables, stationarity tests of the variables, model regression determination tests, estimation results of research models with OLS regression model, deviation from assumption tests, estimation results of models with robust estimators.

Findings: According to the findings of the study; the correlation matrix of all variables was examined. Accordingly, while a high correlation was found between ROA and ROE (0.9996), it was seen that there was a high correlation relationship between advertising expenditures and intellectual capital (0.9997). It was observed that there was a medium, low and even no correlation relationship between other variables. In the unit root tests (Harris-Tzavalis and Multivariate Augmented Dickey-Fuller), it was determined that all variables were stationary of the first degree. As a result of the model determination tests, it was concluded that estimation with the least squares regression (OLS) method was more accurate for all models. As a result of the deviation from assumption tests (Breusch-Pagan / Cook-Weisberg, Wooldridge test), it was determined that there was a heteroscedasticity problem in Model 1 and Model 3 and that there was no autocorrelation problem in all models. In this direction, the models were re-estimated with the Huber, Eicker and White resistant estimator. According to the resistant estimator results, it was seen that advertising expenditures (0.079532) affected the dependent variable ROA more than intellectual capital (0.0507303). While the effect of advertising expenditures (0.0553192) was significant on the other independent variable, ROE, it was seen that the effect of intellectual capital (0.0352797) was not significant.

Originality: This research, which has similar results to the literature, is one of the few studies that study the effects of advertising expenditures and intellectual capital on the financial performance of banks together. In this context, it can be stated that it has a structure that combines both survey studies and panel data studies. In order for the results of the research to be generalizable, it would be useful to make comparisons with samples from different countries. In addition, examining the banking sector by separating it into private and public banks may reveal different results.

Conclusion and Policy Recommendations: In addition, the results of the research emphasize the importance of the effective role of bank advertising and intellectual capital in management decisions on financial performance for bank managers. In general, data obtained from the footnotes of financial statements escape the attention of investors. This research emphasizes the importance of footnotes to financial statements and offers recommendations to investors.

Keywords: Advertising Expenditures, Intellectual Capital, Return on Assets, Return on Equity.

Faiz Oranı ve Döviz Kuru Dalgalanmalarının Sürü Davranışı Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Örneği*

Aycan YÖNTEM¹ , Nasif ÖZKAN²

¹ Bilim Uzmanı, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, aycanyntm@hotmail.com

² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
nasif.ozkan@dpu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, faiz oranı ve döviz kuru dalgalanmalarının Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda yatırımcıların sergilediği sürü davranışı üzerindeki etkilerini analiz etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca Para Politikası Kurulu (PPK) duyuruları ve yüksek volatilité dönemlerinde döviz kurlarındaki aşırı hareketlerin sürü davranışını nasıl etkilediği de kapsamlı şekilde incelenmiştir.

Veri ve Yöntem: Bu amaç doğrultusunda araştırmada, 2011-2021 yılları arasında Borsa İstanbul'da işlem gören 545 payın getirileri ile Dolar kuru ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti verileri kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Ampirik bulgular, tüm dönem boyunca ve yükselen piyasa koşullarında sürü davranışının varlığını ortaya koymuştur. Buna karşılık, düşen piyasa koşullarında sürü davranışına rastlanmamıştır. Ayrıca, faiz oranı değişimleri ile Türk Lirası'nın (TL) değer kazanması durumlarında da sürü davranışı gözlemlenmiştir. Yatırımcıların, yükselen piyasa koşullarında faiz oranındaki düşüşler ve TL'nin değer değişimleri (değer kazancı ya da kaybı) sırasında sürü eğilimi sergilediği; düşen piyasa koşullarında ise faiz oranındaki artışlar ve TL'nin değer kazanması durumlarında sürü davranışı geliştiği belirlenmiştir. Son olarak PPK'nin politika faizinde değişiklik yaptığı dönemlerde anti-sürü davranışı gözlemlenirken, TL'nin aşırı değer kazandığı dönemlerde sürü davranışının oluştuğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışma sonuçları, yatırımcıların sürü davranışlarının hem piyasa trendi hem de makroekonomik değişkenlerdeki dalgalanmalara duyarlı olduğunu göstermektedir. Yükselen piyasa koşullarında sürü eğiliminin güçlendiği, düşen piyasa koşullarında ise yatırımcıların daha bağımsız hareket ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca, faiz oranı değişimleri ve döviz kuru oynaklığı gibi makroekonomik şoklar, yatırımcıların kolektif davranış biçimlerini önemli ölçüde şekillendirmektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, faiz oranı ve döviz kuru değişimlerinin yatırımcı sürü davranışı üzerindeki etkisini Borsa İstanbul örneğinde uzun dönemli bir veri seti kullanarak incelemesi açısından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Yükselen ve düşen piyasa koşullarını ayrı ayrı ele alarak sürü davranışının piyasa trendine göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koyması, mevcut literatürde sınırlı sayıda çalışmanın ele aldığı bir boşluğu doldurmaktadır. Ayrıca, PPK kararlarının ve aşırı döviz kuru oynaklıklarının sürü davranışı üzerindeki dinamik etkilerini daha derinlemesine anlamaya yönelik yeni bulgular sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, davranışsal finans literatürüne hem teorik hem de ampirik düzeyde özgün katkılar sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Faiz oranı ve döviz kuru değişimlerinin piyasa davranışları üzerindeki etkisini azaltmak için faiz politikası şeffaflığı artırılmalı, yatırımcı eğitimine önem verilmeli, piyasa denetimleri güçlendirilmeli ve kriz yönetimi stratejileri geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sürü Davranışı, Aşırı Döviz Kuru Dalgalanmaları, Para Politikası Duyuruları, Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

* Bu özet bildiri, “Faiz Oranı ve Döviz Kuru Değişimlerinin Sürü Davranışına Etkisi: Borsa İstanbul Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinden türetilmiş olup tezde elde edilen bulguların bir kısmını kapsamaktadır.

The Impact of Interest Rate and Exchange Rate Fluctuations on Herding Behavior: Evidence from Borsa Istanbul*

Aycan YONTEM¹ , Nasif OZKAN²

¹ Master of Science, Kutahya Dumlupinar University, Graduate Education Institute,
aycanyntm@hotmail.com

² Prof., Kutahya Dumlupinar University, Kutahya Faculty of Applied Sciences, nasif.ozkan@dpu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the effects of interest rate and exchange rate fluctuations on herding behavior among investors in the Borsa Istanbul Equity Market. It also examines how Monetary Policy Committee (MPC) announcements and periods of high volatility, especially extreme exchange rates, influence herding behavior.

Data and Method: The analysis uses the returns of 545 stocks traded on Borsa Istanbul, along with the USD/TRY exchange rate and the Central Bank of the Republic of Türkiye's (CBRT) weighted average funding cost data, covering the period from 2011 to 2021.

Findings: Empirical findings reveal the presence of herding behavior across the entire period and during rising market conditions, while no evidence of herding behavior is found during declining market conditions. Herding behavior is also observed during interest rate changes and periods when the Turkish Lira (TRY) appreciates. Investors tend to herd during interest rate decreases and TRY value changes (both appreciation and depreciation) in rising markets. In contrast, herding emerges during interest rate increases and TRY appreciation in declining markets. Moreover, anti-herding behavior is detected during periods when the MPC changes the policy rate, while strong herding occurs during times of excessive TRY appreciation.

Conclusion: The findings indicate that investors' herding behavior is sensitive to both market and macroeconomic fluctuations. Herding tendencies strengthen during rising markets, while investors act more independently during downturns. Macroeconomic shocks, such as interest rate changes and exchange rate volatility, play a significant role in shaping collective investor behavior.

Originality: This study contributes to the literature by investigating the impact of interest rate and exchange rate fluctuations on herding behavior in Borsa Istanbul over a long-term period. By separately analyzing rising and declining markets, it addresses a gap where few studies have explored herding's dependence on market trends. It also provides new, fresh insights into the dynamic effects of MPC decisions and extreme exchange rate volatility, offering original theoretical and empirical contributions to behavioral finance literature.

Policy Recommendations: To mitigate the effects of interest rate and exchange rate fluctuations on market behavior, policymakers should enhance interest rate policy transparency, prioritize investor education, strengthen market supervision, and develop effective crisis management strategies.

Keywords: Herding Behavior, Excessive Exchange Rate Volatility, Monetary Policy Announcements, Weighted Average Funding Cost.

* This summary paper is derived from the master's thesis titled “*The Impact of Interest Rate and Exchange Rate Changes on Herding Behavior: A Research on Borsa Istanbul*” and covers some of the findings presented in the thesis.

Sürdürülebilir Portföylerde Davranışsal Etkilerin ve Risk-Getiri Dinamiklerinin Kümeleme Yöntemiyle İncelenmesi

Diler TÜRKOĞLU¹ , Fatih KONAK²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, dilerturkoglu@ardahan.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, fatihkonak@hitit.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırma kapsamında risk ve beklenen getiri, kümeleme sürecinin temel unsurları olarak ele alınırken, K-ortalamalar algoritması kullanılarak oluşturulan beş farklı küme detaylıca incelenmiş ve her bir kümenin içeriğinde sürdürülebilir ile geleneksel şirketlerin birbirlerinden ne derece farklılaştığı analiz edilmesi amaç edinilmiştir.

Veri ve Yöntem: Pasif bir portföy stratejisi doğrultusunda, 30 şirketin beklenen getirisi, riski ve Sharpe oranı değerlendirilmiş ve bu ölçütlere dayanarak K-ortalamalar ile beş farklı küme incelenmiştir.

Bulgular: Elde edilen sonuçlar, her bir kümenin kendine özgü risk-getiri profillerine sahip olduğunu ve kümelerin birbirine karışmadığını göstermektedir. Kümeler arasında gerçekleştirilen ek testler de bu bulguları desteklerken, her bir kümenin risk-getiri açısından belirgin farklılıklar sergilediğini ortaya konulmaktadır.

Sonuç: Kümeler arasında gerçekleştirilen ek testler de bu bulguları desteklerken, her bir kümenin risk-getiri açısından belirgin farklılıklar sergilediğini ortaya konulmaktadır. Bunun yanı sıra, geleneksel yatırım stratejileriyle sürdürülebilir temalı faaliyetler yürüten şirketlerin portföyleri ayrı ayrı gruplandırıldığında, bu grupların risk ve getiri bağlamında belirgin farklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın odak noktası olan, yatırımcıların sürdürülebilir temalı ve geleneksel şirketler arasındaki tercihlerini etkileyen risk algılarını ve getiri beklentilerini analiz etme amacı doğrultusunda çalışmada çerçeveleme etkisi ve kayıptan kaçınma gibi davranışsal finans kavramlarının yatırımcı tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, sürdürülebilir yatırım portföylerinin hem finansal performans hem de yatırımcı davranışları üzerindeki etkilerini bir arada ele alarak literatürdeki sınırlı yaklaşıma bütüncül bir katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Gelecek çalışmalarda, sürdürülebilir portföylerin farklı piyasa koşullarındaki performanslarının yatırımcı tepkileriyle birlikte uzun vadeli olarak analiz edilmesi, ayrıca yatırımcı profillerine ilişkin demografik ve değer temelli değişkenlerin karar süreçleri üzerindeki etkisinin incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu tür araştırmalar, sürdürülebilir finans alanındaki teorik altyapının derinleştirilmesine ve politika geliştirme süreçlerine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: K- Ortalamalar Analizi, Portföy Seçimi, Sürdürülebilirlik.

Investigation of Behavioural Effects and Risk-Return Dynamics in Sustainable Portfolios by Clustering Method

Diler TÜRKOĞLU¹ , Fatih KONAK²

¹ Asst. Prof., Ardahan University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
dilerturkoglu@ardahan.edu.tr

² PhD Student, Hitit University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, fatihkonak@hitit.edu.tr

ABSTRACT

Aim: While risk and expected return are regarded as the fundamental components of the clustering process, the goal of this research is to analyze the degree to which traditional and sustainable businesses differ from one another in the content of each of the five distinct clusters created using the K-means algorithm.

Data and Method: The projected return, risk, and Sharpe ratio of thirty firms were assessed in accordance with a passive portfolio approach, and five distinct clusters were analyzed using K-means based on these parameters.

Findings: The findings demonstrate that the clusters do not mix and that each cluster has a unique risk-return profile. These results are corroborated by additional testing across clusters, which show that there are notable variations in risk-return throughout each cluster.

Conclusion: These results are corroborated by additional testing across clusters, which show that there are notable variations in risk-return throughout each cluster. Furthermore, it is discovered that there are notable variations in risk and return between the portfolios of businesses with conventional investment strategies and those with sustainable-themed operations. According to the study's focus, which is to examine how investors' expectations for return and risk perceptions influence their choices between traditional and sustainable businesses, behavioral finance ideas like loss aversion and the framing effect have a big influence on investor preferences.

Originality: This study offers a holistic contribution to the limited approach in the literature by considering both the financial performance and the availability of the trader market of sustainable investment portfolios.

Policy Recommendations: Future studies would benefit from long-term analyses of the performance of sustainable portfolios under different market conditions, along with investor responses, and from examining the impact of demographic and value-based variables related to investor profiles on decision-making processes. Such research could contribute to deepening the theoretical foundations of sustainable finance and informing policy development.

Keywords: K- Means Analysis, Portfolio Selection, Sustainability.

Z Kuşağında Davranışsal Finans Önyargılarının Finansal Okuryazarlık ve Tüketim Davranışlarıyla İlişkisi

Reyhan CAN¹ , İrem Nur SİTTİ²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu,
reyhancan@ohu.edu.tr

² Önlisans Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu,
iremnersitti12@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Z kuşağı bireylerinin finansal kararlarını etkileyen bilişsel ve duygusal eğilimleri incelemeyi ve bu eğilimlerin finansal okuryazarlık ile tüketim davranışlarıyla ilişkisini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Aşırı güven, sürü davranışı, zihinsel muhasebe, finansal okuryazarlık ve dürtüsel tüketim faktörleri davranışsal finans kuramı çerçevesinde ele alınmıştır.

Yöntem: Araştırma, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 371 öğrenciyle çevrim içi anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. Literatürden uyarlanan ölçme aracı, keşifsel faktör analizi (EFA) ile test edilmiştir; altı faktörlü yapı Cronbach's Alpha ($\alpha = 0.867$) ile güvenilir bulunmuştur. Faktör puanlarına dayalı olarak t-testi, ANOVA ve ikili lojistik regresyon analizleri yapılmıştır.

Bulgular: Cinsiyet değişkenine göre aşırı güven, dürtüsel tüketim ve finansal okuryazarlık; yaş gruplarına göre ise finansal okuryazarlık düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Regresyon analizleri, cinsiyet, medeni durum, finansal eğitim alma ve yaş gibi demografik değişkenlerin finansal okuryazarlıkla anlamlı ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, aşırı güven ve dürtüsel tüketim faktörlerinin de cinsiyetle ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Z kuşağının finansal kararları yalnızca demografik değişkenlere değil, aynı zamanda bilişsel önyargılara ve finansal bilgi düzeyine bağlı olarak şekillenmektedir. Bu durum, davranışsal finans yaklaşımlarının önemini ortaya koymaktadır.

Literatüre Katkı: Çalışma, bilişsel önyargılarla finansal okuryazarlık ve tüketim davranışlarını birlikte ele alarak bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Ayrıca, bilgi-davranış uyumsuzluğu gibi konularda literatüre eleştirel katkılar sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Üniversite düzeyindeki finansal eğitimlerin, davranışsal bileşenleri de kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Dijital platformlar üzerinden sunulacak interaktif içeriklerle gençlerin farkındalık düzeyi artırılabilir. Ayrıca, bu eğitimlerin erken yaşlara yayılması, riskli kararları azaltmada etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Finans, Bilişsel Önyargılar, Finansal Okuryazarlık, Yatırım Davranışları.

The Relationship between Behavioral Finance Biases and Financial Literacy and Consumption Behaviors in Generation Z

Reyhan CAN¹ , İrem Nur SİTTİ²

¹ Asst. Prof., Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde Social Sciences Vocational School,
reyhancan@ohu.edu.tr

² Associate Degree Student, Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde School of Social Sciences Vocational
High School, iremnursitti12@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the cognitive and emotional tendencies that influence the financial decisions of Generation Z individuals and to assess the relationship between these tendencies, financial literacy, and consumption behaviors. Within the framework of behavioral finance theory, the study focuses on factors such as overconfidence, herding behavior, mental accounting, financial literacy, and impulsive consumption.

Data and Method: The research was conducted through an online survey with 371 students studying at Niğde Vocational School of Social Sciences. The measurement tool was developed based on a literature review and adapted from previous studies. It was tested using exploratory factor analysis (EFA), resulting in a six-factor structure. The reliability of the scale was confirmed by Cronbach's Alpha coefficient ($\alpha = 0.867$). Based on factor scores, independent samples t-tests, one-way ANOVA, and binary logistic regression analyses were performed.

Findings: Significant differences were found in overconfidence, impulsive consumption, and financial literacy according to gender; and in financial literacy according to age groups. Logistic regression results revealed that gender, marital status, financial education, and being aged 27 or older had significant effects on financial literacy. Furthermore, overconfidence and impulsive consumption factors were significantly associated with gender.

Conclusion: The financial decision-making processes of Generation Z are shaped not only by demographic characteristics but also by cognitive biases and levels of financial knowledge. These results highlight the importance of behavioral finance approaches that go beyond classical financial models.

Originality: This study offers a holistic approach by simultaneously examining cognitive biases, financial literacy, and consumption behaviors. It provides an original contribution to the behavioral finance literature, especially by emphasizing the gap between financial knowledge and behavior.

Policy Recommendations: Financial education programs at the university level should be designed not only to convey information but also to enhance behavioral awareness. Interactive content delivered through digital platforms can help increase financial awareness. Additionally, expanding financial literacy education to younger age groups may support more conscious financial behavior among youth, particularly in reducing risky short-term decisions.

Keywords: Behavioral Finance, Cognitive Biases, Financial Literacy, Investment Behaviors.

Finansal Gelişmişlik ve Beşeri Sermaye Konularının İlişkisi- Bibliyometrik Analiz

Özlem KARADAĞ AK¹ , Mesut DOĞAN² , Adalet HAZAR³ , Şenol BABUŞCU⁴

¹ Corresponding Author, Öğr. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ozlemkaradag@gmail.com

² Prof. Dr., Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu, mesutdogan07@gmail.com

³ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, adalet hazar@gmail.com

⁴ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, babuscu@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, finansal gelişmişlik (FD) ve beşeri sermaye (HC) kavramlarıyla ilgili alana katkıda bulunan temel temaları, etkili yazarları, dergileri ve ülkeleri belirlemek için bibliyometrik yöntemler kullanarak FD ve HC'deki küresel araştırma eğilimlerini analiz etmektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 2000'den 2024'e kadar FD ve HC ile ilgili yayınlar için Web of Science Core Collection veritabanında kapsamlı bir arama yapıldı. Gerekli elemeler yapıldıktan sonra toplam 574 makale için yazarlar, anahtar kelimeler, dergiler, yayın yılı, atıflar ve ülkeler dahil olmak üzere bibliyometrik veriler çıkarıldı ve VOSviewer yazılımı kullanılarak analiz edildi.

Bulgular ve Sonuç: Analiz bulgularında, toplam bağlantı gücüne göre yazarlık iş birliğini en çok yapan yazar "ozturk, ilhan" iken onu "ullah, sana" ve "adebayo, tomiwa sunday" takip etmektedir. "HC" ve "FD" ile ilgili çalışmalar sırasıyla; "economic growth", "carbon emissions", "financial development index" ve "globalization" konularına odaklanmıştır. Normalleştirilmiş atıf sayılarına göre, alana yön veren dergiler arasında ilk sırada "resources policy" yer alırken, "environmental science and pollution research" ikinci sırada ve "energy economics" dergisi üçüncü sırada yer almaktadır. Toplam atıf sayısına göre 608 atıfla "ren (2021)" ilk sırada yer alırken onu 576 atıfla "zafar (2019)" ve 490 atıfla "pata (2021)" takip etmektedir. Aralarında en güçlü ortak bağlantı sayısına göre iki makale ise "yao (2019)" ve "yao (2020)"nun makaleleri olmuştur. Pesaran (2007) ve Lucas (2005)'a ait makaleler hem atıf hem de toplam bağlantı gücü bakımından ilk ikide yer almaktadır. 244 doküman ile Çin ilk sırada yer alırken, 82 doküman ile Pakistan ikinci sırada ve 66 doküman ile Türkiye üçüncü sırada yer almaktadır. Aralarında en güçlü ortak bağlantı sayısına göre iki ülke Çin ve Pakistan olmuştur. Konuyla ilgili öncü ülkeler ABD, İngiltere ve Avustralya'dır.

Literatüre Katkı: Çalışmanın orijinallliği, popülerliği gün geçtikçe artan FD ve HC konularıyla ilgili bibliyometrik çalışmanın şimdiye kadar yapılmamış olmasıdır.

Politika Önerileri: Bu bibliyometrik analiz, FD ve HC araştırmalarına dair genel bir bakış açısı sunmaktadır. FD ve HC için bakir konuların tespit edilmesi bundan sonra konuyla ilgili çalışma yapacak olan araştırmacılar için değerli bir kaynak görevi görebilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişmişlik, Beşeri Sermaye, Bibliyometrik Analiz, VosViewer.

The Relationship between Financial Development and Human Capital - A Bibliometric Analysis

Özlem KARADAĞ AK¹ , Mesut DOĞAN² , Adalet HAZAR³ , Şenol BABUŞCU⁴

¹ Corresponding Author, Lecturer PhD, Necmettin Erbakan University, Faculty of Applied Sciences, ozlemkaradagak@gmail.com,

² Prof., Şeyh Edebali University, Bozüyük Vocational School, mesutdogan07@gmail.com

³ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, adalethazar@gmail.com

⁴ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, babuscu@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to analyze global research trends in FD and HC using bibliometric methods to identify key themes, influential authors, journals, and countries contributing to the field related to the concepts of financial development (FD) and human capital (HC).

Data and Method: In the study, a comprehensive search was conducted in the Web of Science Core Collection database for publications related to FD and HC from 2000 to 2024. After the necessary eliminations, bibliometric data including authors, keywords, journals, publication year, citations, and countries were extracted for a total of 574 articles and analyzed using VOSviewer software.

Findings and Conclusion: In the analysis findings, the author with the most authorship collaborations according to the total connection strength is “ozturk, ilhan”, followed by “ullah, sana” and “adebayo, tomiwa sunday”. Studies related to “HC” and “FD” are as follows, respectively; It focuses on the subjects of “economic growth”, “carbon emissions”, “financial development index” and “globalization”. According to normalized citation counts, “resources policy” ranks first among the journals that lead the field, “environmental science and pollution research” ranks second and “energy economics” ranks third. According to the total number of citations, “ren (2021)” ranks first with 608 citations, followed by “zafar (2019)” with 576 citations and “pata (2021)” with 490 citations. The two articles with the strongest strength are “yao (2019)” and “yao (2020)”. The articles by Pesaran (2007) and Lucas (2005) are in the top two in terms of both citation and total link strength. China ranks first with 244 documents, Pakistan ranks second with 82 documents and Türkiye ranks third with 66 documents. The two countries with the strongest strength are China and Pakistan. The leading countries on this subject are the USA, the UK and Australia.

Originality: The originality of the study, the fact that no bibliometric study has been conducted on the increasingly popular FD and HC topics.

Policy Recommendations: This bibliometric analysis provides a general perspective on FD and HC research. Identifying virgin topics for FD and HC can serve as a valuable resource for researchers who will conduct studies on the subject in the future.

Keywords: Financial Development, Human Capital, Bibliometric Analysis, VosViewer.

ReFi Yaklaşımlarıyla Karbon Piyasalarının Dijitalleşmesi: Web3 ve Blokzincir Tabanlı Sürdürülebilir Finansın Yükselişi

Hatice Elanur KAPLAN¹

¹ Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
haticeelanurkaplan@ohu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler) kapsamında, blokzincir tabanlı Rejeneratif Finans (ReFi) modellerinin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik dönüştürücü potansiyelini incelemeyi hedeflemektedir. Özellikle, gönüllü karbon piyasalarındaki (VCM) şeffaflık eksikliği, likidite sorunları ve ölçeklenebilirlik zorluklarına odaklanarak, ReFi'nin karbon kredilerinin tokenleştirilmesi yoluyla bu sorunları nasıl çözdüğünü inceleyecektir. Çalışma, blokzincirin bölünebilirlik, izlenebilirlik ve merkeziyetsizlik özelliklerinin, iklim eylemi (SKH 13), karasal ekosistemlerin korunması (SKH 15) ve sosyal eşitsizliklerin azaltılması (SKH 10) gibi hedeflere ulaşmada nasıl bir katalizör işlevi görebileceğini ortaya koyacaktır.

Veri ve Yöntem: Araştırma hem nitel hem de kavramsal analiz yöntemlerini içeren bir bütüncül literatür taramasına dayanmaktadır. Karbon piyasaları, ReFi projeleri ve blokzincir tabanlı karbon tokenizasyon girişimleri üzerine yayımlanmış akademik makale, sektör raporu ve teknik doküman incelenmiştir.

Bulgular: ReFi, DeFi modellerinden türetilen ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek amacıyla geliştirilen bir finansal yaklaşım olarak, karbon kredilerini tokenleştirerek yeni bir dijital varlık sınıfı oluşturmakta ve karbon ticaretini merkeziyetsizleştirmektedir. Bu dijitalleşme süreci, yalnızca teknik değil aynı zamanda sosyal ve çevresel bir dönüşümü de beraberinde getirerek Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG'ler) ile örtüşen çok boyutlu bir etki yaratmaktadır.

Sonuç: Çalışma, karbon kredilerinin blokzincir üzerinde şeffaf biçimde alınıp satılabilir hale getirilmesinin, iklim değişikliğiyle mücadelede yeni bir paradigma sunduğunu savunmaktadır. Ayrıca Web3 altyapısının sunduğu DAO'lar, akıllı sözleşmeler ve merkeziyetsiz borsalar gibi bileşenlerin, karbon piyasalarının daha demokratik, izlenebilir ve verimli çalışmasına katkı sunduğu değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, ReFi'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak, dijital finansal altyapının yeşil dönüşümde nasıl stratejik bir rol üstlenebileceğini ortaya koymaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, ReFi'nin hem teknolojik hem de sosyal sürdürülebilirlik açısından rolünü bir arada ele alan az sayıda çalışmadan biridir.

Politika Önerileri: Gelişmekte olan ülkelerde Web3 altyapısı yatırımları, adil karbon piyasası katılımını sağlayacak şekilde artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: ReFi, Web3, Karbon Kredileri, Tokenizasyon, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri.

Digitalization of Carbon Markets with ReFi Approaches: The Rise of Web3 and Blockchain-Based Sustainable Finance

Hatice Elanur KAPLAN¹

¹ Assoc. Prof., Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde School of Social Sciences,
haticeelanurkaplan@ohu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the transformative potential of blockchain-based Regenerative Finance (ReFi) models for sustainable development within the context of the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs). In particular, it will focus on the lack of transparency, liquidity issues, and scalability challenges in voluntary carbon markets (VCMs) and examine how ReFi addresses these issues through the tokenization of carbon credits. The study will explore how blockchain's divisibility, traceability, and decentralization features can serve as a catalyst for achieving goals such as climate action (SDG 13), protecting terrestrial ecosystems (SDG 15), and reducing social inequalities (SDG 10).

Data and Method: The research is based on a holistic literature review that includes both qualitative and conceptual analysis methods. Published academic articles, industry reports and technical papers on carbon markets, ReFi projects and blockchain-based carbon tokenization initiatives were examined.

Findings: ReFi, a financial approach derived from DeFi models and developed to support sustainable development, creates a new digital asset class by tokenizing carbon credits and decentralizes carbon trading. This digitalization process creates a multidimensional impact that aligns with the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs), bringing with it not only a technical but also a social and environmental transformation.

Conclusion: The study argues that making carbon credits transparently tradable on the blockchain offers a new paradigm in the fight against climate change. It is also evaluated that the components offered by the Web3 infrastructure, such as DAOs, smart contracts and decentralized exchanges, contribute to the more democratic, traceable and efficient operation of carbon markets. As a result, this study reveals how digital financial infrastructure can play a strategic role in the green transformation in line with ReFi's sustainable development goals.

Originality: This study is one of the few that considers the role of ReFi in terms of both technological and social sustainability.

Policy Recommendations: Investments in Web3 infrastructure in developing countries should be increased to ensure equitable carbon market participation.

Keywords: ReFi, Web3, Carbon Credits, Tokenization, Sustainable Development Goals.

Enerji Yoğun PoW'a Karşı Sürdürülebilir PoS: Ethereum'un Dönüşümü ve Ekonomik Etkileri

Ali Kemal YILDIRIM¹ , Atilla GÖKÇE²

¹ Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, akyildirim11@gmail.com

² Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
atilla.gokce@hbv.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Ethereum ağının 2022 yılında Proof-of-Work (PoW) konsensüs mekanizmasından Proof-of-Stake (PoS) sistemine geçişinin enerji tüketimi düzeyi ve volatilité yapısı üzerindeki etkilerini incelemektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, 20 Mayıs 2017–14 Eylül 2022 tarihleri arasındaki PoW dönemi ve 16 Eylül 2022–14 Nisan 2025 tarihleri arasındaki PoS dönemi olmak üzere iki farklı zaman dilimi analiz edilmiştir. Yapısal kırılmanın tespiti için CUSUM testi uygulanmış, enerji tüketimi serisinin volatilité dinamikleri ise EGARCH modeli ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analiz sonuçları, PoW döneminde enerji tüketimi oynaklığının yüksek olduğunu, negatif şoklara karşı daha duyarlı bir yapı sergilediğini ve serinin dalgalı bir görünüm gösterdiğini ortaya koymuştur. PoS sistemine geçişle birlikte hem volatilité düzeyinde hem de asimetrik yapıda belirgin bir azalma gözlemlenmiş, enerji tüketimi daha istikrarlı ve öngörülebilir hale gelmiştir. CUSUM testi, 16 Eylül 2022 tarihindeki geçişin enerji tüketimi serisinde anlamlı bir yapısal kırılmaya yol açtığını istatistiksel olarak göstermiştir.

Sonuç: Çalışma, PoS mekanizmasının yalnızca enerji tüketimini azaltmakla kalmadığını, aynı zamanda enerji tüketimindeki dalgalanmaları da düşürdüğünü göstermektedir. Bu durum, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik istikrar açısından önemli katkılar sağlamaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Ethereum'un PoS sistemine geçişinin enerji oynaklığı üzerindeki etkilerini EGARCH modeli ve CUSUM testiyle değerlendiren nadir örneklerden biridir. Blokzincir teknolojilerinin çevresel etkileri konusundaki literatüre ampirik ve metodolojik katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Kripto varlıkların enerji tüketimi üzerindeki etkileri dikkate alınarak, daha düşük karbon ayak izi hedefleyen Proof-of-Stake gibi alternatif konsensüs mekanizmalarının teşvik edilmesi önerilmektedir. Blokzincir altyapılarının geliştirilmesinde enerji verimliliği odaklı politikaların benimsenmesi çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ethereum, Proof-of-Stake, Proof-of-Work, Volatilité, EGARCH.

From Energy-Intensive PoW to Sustainable PoS: An Econometric Analysis of Ethereum's Transition

Ali Kemal YILDIRIM¹ , Atilla GÖKÇE²

¹ PhD Student, Baskent University, Institute of Social Sciences, akyildirim11@gmail.com

² Prof., Ankara Haci Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, atilla.gokce@hbv.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the impact of Ethereum's 2022 transition from the Proof-of-Work (PoW) consensus mechanism to the Proof-of-Stake (PoS) system on energy consumption levels and the structure of volatility.

Data and Method: The analysis covers two distinct periods: the PoW era from May 20, 2017, to September 14, 2022, and the PoS era from September 16, 2022, to April 14, 2025. To identify structural breaks, the CUSUM test was employed. The volatility dynamics of the energy consumption series were assessed using the EGARCH model.

Findings: The results indicate that during the PoW period, energy consumption volatility was high, the series exhibited strong responsiveness to negative shocks, and a highly fluctuating pattern was observed. Following the transition to PoS, a significant decline in both the level and asymmetry of volatility was observed, and the energy consumption series became more stable and predictable. The CUSUM test provided robust statistical evidence of a structural break in the energy consumption series on September 16, 2022, corresponding with the PoS transition.

Conclusion: The study demonstrates that the PoS mechanism not only reduces overall energy consumption but also mitigates fluctuations in energy usage. This contributes significantly to environmental sustainability and economic stability.

Originality: This study is one of the few to empirically examine the effects of Ethereum's transition to a PoS system on energy volatility using the EGARCH model and CUSUM test. It offers both empirical and methodological contributions to the literature on the environmental impacts of blockchain technologies.

Policy Recommendations: Given the energy implications of crypto assets, the study recommends promoting alternative consensus mechanisms like Proof-of-Stake that aim for a lower carbon footprint. Adopting energy-efficient policies in blockchain infrastructure development would contribute to both environmental and economic sustainability.

Keywords: Ethereum, Proof-of-Stake, Proof-of-Work, Volatility, EGARCH.

NFT Koleksiyonları ile Alternatif Yatırım Araçları Arasında İlişki Var mı? Ayı ve Boğa Piyasası Üzerine Bir İnceleme

Özge KORKMAZ¹

¹ Doç. Dr., Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, ozge.korkmaz@ozal.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın üç ana amacı bulunmaktadır. Bu amaçlardan ilki alternatif yatırım araçlarının diğer yatırım araçlarının getirisi üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. İkinci amaç ilk amaca ek olarak korku endeksinin yatırım araçları üzerine etkisini belirlemektir. Son olarak, gelişen ve değişen dünyada trend olan NFT koleksiyonları bir alternatif yatırım aracı olarak dikkate alınmış ve seçilmiş NFT koleksiyonlarının alternatif yatırım araçları üzerine etkileri araştırılmak istenmiştir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 25/10/2019-22/04/2025 günlük verileri kullanılarak, BIST100, DOWJONES, NASDAQ, S&P500 endeks getirileri ile BITCOIN, ETHERIUM, ALTIN, GUMUS getirileri dikkate alınmış ve NFT koleksiyonları içerisinde önemli yer edinen DECENTRALAND (MANA)'a ve STACKS (STX)'a ait getiriler ile çalışılmıştır. Ayrıca çalışmada korku endeksi (VIX) de dikkate alınarak, belirsizliğin yatırım araçları üzerindeki etkisi ortaya konulmak istenmiştir. Çalışmada otoregresif koşullu değişen varyans modellerinden yararlanılmış ve Markow-Switching regresyon ile ayı ve boğa piyasası için sonuçlar elde edilmiştir.

Bulgular: Ayı piyasası rejiminde, BIST100 endeks getirisi üzerinde STACKS ve DECENTRALAND getirilerinin anlamlı ve volatilitiyi arttırıcı bir etkisi olduğu gözlenirken, Boğa piyasasında ilgili koleksiyonların getirilerinin anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Sonuç: Uluslararası arenada yatırım alternatifleri gün geçtikçe artarken, yatırımcıların bu alternatif araçlar arasından hangisine yatırım yapacağına karar vermede zorluklar yaşadığı gözlenmektedir. Bu çalışmadan hareketle, günümüzde popüler olan borsa, kıymetli madenler, kripto ve NFT koleksiyonları özelinde ayı ve boğa piyasası için detaylı bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, belirsizliğin hâkim olduğu dönemlerde altın ve gümüşün güvenli liman olma özelliğini korudukları söylenebilmektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma NFT koleksiyonlarının alternatif bir yatırım aracı olarak değerlendirilmesi fikrini ele alması yönüyle özgün bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca alternatif yatırım araçlarının birbiri üzerine etkisini detaylı bir şekilde incelemesi yönüyle literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Bu çalışmada NFT koleksiyonlarının ve ele alınan alternatif yatırım araçlarının ayı ve boğa piyasası rejimlerinde volatilitiyi üzerindeki etkileri dikkate alınarak, yatırımcıların yatırım sepeti oluşturmaları önerilmektedir. Ayrıca NFT koleksiyonlarının da bir yatırım aracı olarak değerlendirilmesinin değişen dünyada bir gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: NFT, Borsa, Alternatif Yatırım Araçları, Otoregresif Koşullu Değişen Varyans Modelleri, Markow-Switching Regresyon.

Is There a Relationship Between NFT Collectibles and Alternative Investment Instruments? An Analysis of the Bear and Bull Markets

Özge KORKMAZ¹

¹ Assoc. Prof., Malatya Turgut Özal University, Faculty of Social Sciences and Humanities,
ozge.korkmaz@ozal.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study has three main objectives. The first is to reveal the impact of alternative investment instruments on the returns of other investment instruments. The second objective, in addition to the first objective, is to determine the impact of the fear index on investment instruments. Finally, NFT collections, a trend in the developing and changing world, were considered as alternative investment instruments, and the aim was to investigate the impact of selected NFT collections on alternative investment instruments.

Data and Method: The study used daily data from October 25, 2019, to April 22, 2025, taking into account the returns of the BIST100, DOWJONES, NASDAQ, and S&P500 indices, as well as BITCOIN, ETHERIUM, GOLD, and SILVER. The study also examined the returns of DECENTRALAND (MANA) and STACKS (STX), which have gained a significant place in NFT collections. The study also considered the fear index (VIX) to reveal the impact of uncertainty on investment instruments. Autoregressive conditional heteroscedasticity models were used in the study, and results for bear and bull markets were obtained using Markov-Switching regression.

Findings: In the bear market regime, it was observed that the returns of STACKS and DECENTRALAND had a significant and volatility-increasing effect on the BIST100 index return, while in the bull market, it was determined that the returns of the relevant collections did not have a significant effect.

Conclusion: As investment alternatives increasingly proliferate in the international arena, investors are increasingly struggling to decide which of these alternative instruments to invest in. This study provides detailed findings on bear and bull markets, specifically for the stock market, precious metals, cryptocurrency, and NFT collections, which are currently popular. Based on these findings, it can be argued that gold and silver maintain their status as safe havens during periods of uncertainty.

Originality: This study is unique in that it explores the idea of NFT collections as an alternative investment vehicle. It also contributes to the literature by providing a detailed examination of the impact of alternative investment vehicles on each other.

Policy Recommendations: This study recommends that investors create investment baskets, considering the impact of NFT collectibles and the alternative investment instruments discussed on volatility in bear and bull market regimes. Furthermore, considering NFT collectibles as investment instruments is considered a necessity in this changing world.

Keywords: NFT, Stock Market, Alternative Investment Instruments, Autoregressive Conditional Heteroscedasticity Models, Markov-Switching Regression.

Makroekonomik Belirsizlik Karşısında Finansal Piyasa Tepkilerinin Zamanla Evrimi: Türkiye Örneğinde TVP-VAR Yaklaşımı

Ece KEPENEK¹ , Erkan AĞASLAN²

¹ Arş. Gör., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, ece.kepenek@dpu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, erkan.agaslan@dpu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Makroekonomik belirsizlik, gelişmekte olan ülkelerde finansal istikrarı tehdit eden başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Bu çalışma, Türkiye ekonomisinde belirsizlik şoklarının finansal piyasa göstergeleri üzerindeki etkilerini zamanla değişen yapılar altında analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: 2010–2024 dönemi için TVP-VAR yaklaşımı kullanılmıştır. Değişkenler: Ekonomik Politika Belirsizliği (EPU) endeksi, faiz spreadleri, BIST100 endeksi, USD/TRY kuru ve politika faizi. Zamanla değişen etki-tepki fonksiyonları hesaplanmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamında elde edilen etki-tepki analizleri, zamanla değişen parametrelili VAR (TVP-VAR) modeline dayanmaktadır. Analiz sonuçları, belirli bir değişkende meydana gelen şokların BIST100 getirileri üzerindeki etkisinin hem zaman hem de öngörü ufku boyunca değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bulgulara göre, tepkinin büyüklüğü ve yönü dönemler arasında farklılık göstermekte; bazı çeyreklerde pozitif ve anlamlı etkiler gözlenirken, diğerlerinde negatif veya anlamsız tepkiler tespit edilmektedir. Etkilerin şiddeti kriz dönemlerinde daha da belirginleşmekte ve bu durum, finansal piyasa tepkilerinin rejimsel geçişler sergilediğine işaret etmektedir. Bulgular özellikle politika şoklarının piyasaya yansımalarının durağan olmadığını ve zaman içinde farklılaştığını göstermektedir. 2010 sonrası dönemde gözlemlenen önemli kırılma noktaları arasında; 2013'teki Gezi Parkı protestolarının olduğu dönemdeki piyasa hareketliliği ve FED'in parasal sıkılaştırma açıklamaları, 2018'deki döviz krizi ve Merkez Bankası başkan değişimi, 2020'deki COVID-19 pandemisi ve 2021'deki ani politika değişiklikleri olarak öne çıkmaktadır. Bu dönemlerde belirsizlik şoklarının BIST getirileri üzerindeki etkisi hem yön hem büyüklük açısından farklılaşmıştır.

Sonuç: Minsky'nin Finansal İstikrarsızlık Hipotezi'nde öne sürüldüğü gibi, istikrar dönemlerinin zamanla kırılganlıkların biriktiğini ve şok anlarında bu kırılganlığın finansal istikrarsızlığa dönüştüğünü göstermektedir. Aynı şekilde, Ross'un Arbitraj Fiyatlandırma Teorisi bağlamında, belirsizlik ortamının yatırımcıların talep ettiği risk primini etkileyerek finansal varlıkların fiyatlanmasında belirleyici olduğu anlaşılmaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye'de makroekonomik belirsizlik ile finansal piyasalar arasındaki ilişkiyi zamanla değişen parametreler çerçevesinde incelemesi bakımından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Mevcut çalışmaların büyük bir kısmı sabit parametrelili VAR ya da panel veri modelleri ile sınırlı kalırken, bu araştırma TVP-VAR yaklaşımıyla şokların etkisinin dönemsel olarak nasıl farklılaştığını ve kriz dönemlerinde hangi piyasa göstergelerinde daha güçlü tepkiler ortaya çıktığını ortaya koymaktadır. Böylece, hem belirsizlik-finance istikrar etkileşiminin dinamik boyutu vurgulanmakta hem de politika aktarım mekanizmalarının zamanla değişen etkinliği literatüre özgün bir perspektiften kazandırılmaktadır. Ayrıca, Türkiye örneği üzerinden elde edilen sonuçlar, gelişmekte olan ülkeler bağlamında belirsizlik şoklarının finansal piyasa dinamiklerine etkisinin daha iyi anlaşılmasına imkan sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Politika yapımcıların finansal istikrarı korumaya yönelik stratejiler geliştirirken, belirsizliklerin zamanla değişen etkilerini dikkate almaları önem arz etmektedir. Özellikle kriz dönemlerinde piyasa tepkilerinin daha keskin olduğu göz önüne alındığında, makro ihtiyati ve para politikalarının daha esnek, veri odaklı ve zaman duyarlı şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal İstikrar, Makroekonomik Belirsizlik, TVP VAR Analizi.

Evolution of Financial Market Responses to Macroeconomic Uncertainty over Time: A TVP-VAR Approach in the Case of Turkey

Ece KEPENEK¹ , Erkan AĞASLAN²

¹ Res. Asst., Kütahya Dumlupınar University, İİBF, ece.kepenek@dpu.edu.tr

² Asst. Prof., Kütahya Dumlupınar University, İİBF, erkan.agaslan@dpu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Macroeconomic uncertainty is among the primary factors threatening financial stability in developing countries. This study aims to analyze the impact of uncertainty shocks on financial market indicators in the Turkish economy within a time-varying framework.

Data and Method: A TVP-VAR approach is employed for the 2010–2024 period. The variables include the Economic Policy Uncertainty (EPU) index, interest rate spreads, the BIST100 index, the USD/TRY exchange rate, and the policy rate. Time-varying impulse response functions are calculated.

Findings: The impulse-response analyses obtained within the scope of the study are based on the Time-Varying Parameter VAR (TVP-VAR) model. The results reveal that shocks in certain variables exhibit heterogeneous effects on BIST100 returns across both time and forecast horizons. The magnitude and direction of the responses vary over different periods; in some quarters, positive and statistically significant effects are observed, while in others, the responses are negative or insignificant. The intensity of the effects becomes more pronounced during crisis periods, indicating that financial market reactions follow regime-dependent transitions. The findings demonstrate that the transmission of policy shocks to markets is not constant but evolves over time. Notable structural breaks observed after 2010 include the market volatility during the Gezi Park protests and the Federal Reserve's tapering announcements in 2013, the currency crisis and central bank leadership change in 2018, the COVID-19 pandemic in 2020, and abrupt policy shifts in 2021. During these episodes, the impact of uncertainty shocks on BIST returns differed significantly in both magnitude and direction.

Conclusion: Consistent with Minsky's Financial Instability Hypothesis, the findings suggest that periods of stability gradually accumulate fragilities, which transform into financial instability when shocks occur. Similarly, within the framework of Ross's Arbitrage Pricing Theory, it is understood that uncertainty affects the risk premium demanded by investors, thereby becoming a key determinant in the pricing of financial assets.

Originality: This study makes a significant contribution to the literature by examining the relationship between macroeconomic uncertainty and financial markets in Turkey within a time-varying parameter framework. While most existing studies are limited to fixed-parameter VAR or panel data models, this research demonstrates how the impact of shocks varies across periods and which financial indicators respond more strongly during crises. In doing so, it highlights the dynamic dimension of the uncertainty–financial stability nexus and introduces a novel perspective on the time-varying effectiveness of monetary transmission mechanisms. Moreover, the results obtained from the Turkish case provide valuable insights for understanding the impact of uncertainty shocks on financial market dynamics in developing economies.

Policy Recommendations: It is crucial for policymakers to account for the time-varying effects of uncertainty when designing strategies to safeguard financial stability. Given that market reactions tend to be sharper during crises, macroprudential and monetary policies should be designed to be more flexible, data-driven, and time-sensitive.

Keywords: Financial Stability, Macroeconomic Uncertainty, TVP VAR Analysis.

Altın Getirilerinin Çarpıklık ve Basıklık Parametre Tahmini: GARCHSK Yaklaşımı

Sezer Bozkus KAHYAOGU¹ , Lethiwe NZAMA² , Hakan KAHYAOGU³

¹ Doç. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Johannesburg University, sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

² Prof. Dr., Johannesburg University, lethiwen@uj.ac.za

³ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, hakan.kahyaoglu@deu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Dünya ekonomisinde ortaya çıkan finansal dalgalanmalar ile ekonomik yavaşlamada genel olarak varlıklar arasında altın fiyatlarında önemli artışlar olduğu görülmektedir. Bu çerçevede altın, ekonomik karar birimleri açısından konjonktür karşısında alternatif bir güvenli ve risksiz varlık olarak kabul edildiği görülmektedir. Bundan dolayı dünya ekonomisinde hiç değişmeyen ve her dönemde geçerli bir riskten korunma aracı olarak yerini alan kıymetli madenler arasında özel bir yeri olan altındır. Tarihsel olarak Altın hem finansal piyasalar hem de reel ekonomideki kullanım alanları itibariyle alternatifi olmayan stratejik bir yatırım ve değer aracı olarak dünya ekonomisinde yerini korumuştur. Bu özelliği ile altın fiyatları ile finansal veya reel ekonomi üzerinde etkisi olacak başta enerji olmak üzere, temel girdi fiyatlarının göstergeleri ile arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ancak altın fiyatları üzerinde asimetrik ve bu etkilerin büyüklüğüne bağlı olarak ortaya çıkan etkiler literatürde yoğun olarak eleştirilmemiştir. Bu çalışmada buradan hareketle, altın fiyatlarındaki oynaklık etkisi üçüncü ve dördüncü momentler yoluyla incelenerek piyasa hareketlerinden ortaya çıkan heterojenliğin etkisi tahmin edilmeye çalışılmıştır. Böylece küresel düzeyde ortaya çıkan eğilimler ile tercihler konusunda bilgiler verilmektedir. Bu bilgilerin altın fiyatlarına dayalı olarak küresel düzeyde para politikalarının değerlendirilmesinde yararlanılabilecek temel bilgi kaynağı niteliğinde sunulmasına çalışılmıştır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada Altın getirisinin zamana göre değişimi GARCHSK Modelleme yaklaşımı ile R programı aracılığıyla uygulanmaktadır. GARCHSK Modeline göre elde edilen altın getirileri ile ilgili ampirik bulgular literatürdeki diğer yöntemler ile kıyaslanarak sağladığı üstünlükler tartışmaya açılmaktadır.

Bulgular: GARCHSK modeli, geleneksel GARCH ailesi modellerine göre daha gelişmiş bir modelleme imkânı sunmaktadır. "GARCHSK" modeli, Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) gibi yüksek momentleri de modele entegre ederek oynaklık tahmininde daha kapsamlı bir bilgi sağlamaktadır.

Sonuç: Geleneksel GARCH modelleri sadece varyansa (2. moment) odaklanırken, GARCHSK modelinde Skewness (3. moment - çarpıklık) ve Kurtosis (4. moment - basıklık) gibi önemli istatistiksel özellikler modellemeye dahil edilmektedir. Bunun sağladığı en önemli avantaj, finansal piyasalarda ortaya çıkan asimetrik riskleri ve uç olayların etkisini daha iyi yakalamaya katkı sağlamasıdır.

Literatüre Katkı: Literatürde bulunan farklı modelleme çalışmaları çerçevesinde asimetri ve kuyruk etkilerinin modele entegrasyonu yoluyla elde edilen GARCHSK modellemesinin sağladığı avantajlar ile altın getirileri üzerine yeni bir bilgi elde edilmesi hedeflenmektedir. GARCHSK modeli ile tahmin edilen altın getirilerine yönelik yeni bulguların ortaya konması ve bu özellikleriyle finansal zaman serilerinin asimetrik ve kalın kuyruklu dağılımlarını daha doğru yansıtabileceğinden hareketle; buna dayalı olarak politika önerileri sunulmaya çalışılması, çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır.

Politika Önerileri: Çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle politika önerileri pratik ve sosyal çıkarımlar çerçevesinde sunulmaktadır:

Pratik çıkarımlar: Özellikle risk yönetimi ve portföy optimizasyonu açısından GARCHSK ile elde edilen bulguların daha üstün olmasından dolayı, finansal kriz dönemlerinde veya yüksek oynaklık içeren piyasalarda, GARCHSK geleneksel modellere göre daha az hata ile tahmin yapılabilir ve bu yolla Modelin açıklama gücü artabilir.

GARCHSK ile elde edilen parametreler sayesinde gerçek piyasa koşullarını daha iyi temsil eden senaryolar oluşturma imkânı elde edilmektedir ve özellikle stres testleri daha anlamlı hale gelmektedir.

Sosyal çıkarımlar: GARCHSK modeliyle altın fiyatları üzerine yapılan bu çalışmanın sosyal çıkarımları, ekonomik davranış, bireysel yatırım kararları ve politika yapıcıların stratejileri açısından önemli bilgiler ortaya koymaktadır. Altın, özellikle gelişmekte olan ülkelerde en yaygın tasarruf araçlarından biridir. Altın fiyat dalgalanmalarının öngörülmesi, hane halkı yatırımlarını daha güvenli hale getirir. Finansal krizlerde yatırımcıların paniğe kapılmadan hareket edebilmesi için güvenilir veri analizleri ve tahmin modellerine ihtiyaç olduğundan hareketle; GARCHSK gibi gelişmiş modeller bu noktada stratejik destek sağlar.

Anahtar Kelimeler: Altın Getirileri, Risk Yönetimi, Oynaklık Tahmini, Çarpıklık, Basıklık, Kuyruk Etkisi, GARCHSK Modeli.

Skewness and Kurtosis Parameter Estimation of Gold Returns: GARCHSK Approach

Sezer Bozkus KAHYAOGU¹ , Lethiwe NZAMA² , Hakan KAHYAOGU³

¹ Assoc. Prof., Izmir Bakircay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Johannesburg University, sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

² Prof., Johannesburg University, lethiwen@uj.ac.za

³ Prof., Dokuz Eylul University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, hakan.kahyaoglu@deu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In times of financial fluctuations and economic slowdowns in the global economy, gold prices often experience significant increases compared to other assets. This trend highlights gold's status as a safe, risk-free asset for economic decision-makers. Consequently, gold holds a unique position among precious metals, serving as a reliable hedging tool across different economic periods. Historically, gold has maintained its role as a strategic investment and a measure of value, without any true alternative due to its extensive applications in both financial markets and the real economy. This characteristic has led to an exploration of the relationship between gold prices and essential input price indicators, particularly energy prices, which can impact both financial and real economies. However, the literature has not extensively addressed the asymmetric effects on gold prices or the varying impacts based on the magnitude of these changes. This study aims to fill this gap by examining the volatility effects on gold prices through the analysis of third and fourth moments. Additionally, it seeks to estimate the heterogeneous effects arising from market movements. The findings are intended to provide insights into emerging global trends and preferences, serving as a valuable resource for evaluating global monetary policies in relation to gold prices.

Data and Method: This study examines the changes in gold returns over time using the GARCHSK modelling approach implemented in R. The empirical findings related to gold returns generated by the GARCHSK model are compared with those obtained from other methods in the literature, highlighting their respective advantages.

Findings: The GARCHSK model provides a more advanced approach to modelling than traditional GARCH family models. It offers comprehensive information for volatility estimation by incorporating higher moments such as skewness and kurtosis.

Conclusion: Traditional GARCH models primarily focus on variance, which is the second moment of a distribution. In contrast, the GARCHSK model incorporates additional statistical features, specifically Skewness (the third moment) and Kurtosis (the fourth moment). This inclusion offers a significant advantage, as it improves the model's ability to capture asymmetric risks and the impact of extreme events that occur in financial markets.

Originality: The aim of various modelling studies in the literature is to gather new insights into gold returns by utilizing the GARCHSK model, which integrates asymmetry and tail effects. By employing the GARCHSK model, new findings on gold returns can be estimated, allowing for policy recommendations that take into account the model's ability to more accurately reflect the asymmetric and heavy-tailed distributions characteristic of financial time series. This approach underscores the unique value of the study.

Policy Recommendations: Policy recommendations are presented based on the practical implications and social implications of the study as follows:

Practical implications: The GARCHSK model excels in risk management and portfolio optimization, particularly during financial crises or in highly volatile markets. It offers more accurate predictions compared to traditional models, thereby enhancing its explanatory power. Additionally, the parameters derived from GARCHSK enable the creation of scenarios that more accurately reflect real market conditions, making stress tests significantly more meaningful.

Social implications: The social implications of this study on gold prices using the GARCHSK model offer valuable insights into economic behaviour, individual investment decisions, and strategies for policymakers. Gold is one of the most popular savings instruments, particularly in developing countries. Accurately predicting fluctuations in gold prices can help make household investments more secure. In times of financial crises, reliable data analysis and forecasting models are essential for investors to make informed decisions without succumbing to panic. Advanced models like GARCHSK provide crucial strategic support in this context

Keywords: Gold Returns, Risk Management, Volatility Estimation, Skewness, Kurtosis, Tail Effect, GARCHSK Model.

BİST Kimya, Petrol ve Plastik Endeksi'nde Yer Alan İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Karşılaştırmalı Ampirik Analizi

Yahya SÖNMEZ¹ , Arzu ÖZMERDİVANLI²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Daday Nafi ve Ümit Çeri Meslek Yüksekokulu,
sonmezyahya@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, arzuoz@kmu.edu.tr

ÖZET

Amaç: İşletmelerin sürdürülebilir başarıya ulaşması için stratejik, finansal, operasyonel ve insan kaynağı yönetimi gibi birçok alanda doğru adımlar atması gerekir. Bu doğru adımlar ile finansal başarısızlık minimize edilmiş olur. Finansal planlamalar doğru ve zamanında yapılarak daha doğru finansal kararlar alınabilmektedir. Finansal bilgilerin doğru yapılması ile finansal kararlarında buna uygun olması gerekmektedir. Bu şekilde yapılan koruyucu ve düzeltici önlemler ile finansal başarısızlık düzeyi en aza indirgenmiş olacaktır. Çalışmanın amacı BİST Kimya, Petrol ve Plastik endeksinde işlem gören işletmelerin finansal başarısızlıklarını önceden tahmin edilmesidir. Ayrıca kullanılan iki yöntem arasındaki korelasyon ilişkisi de ölçmek amaçlanmıştır. Araştırmada, 40 işletmeye ait 2019-2023 yıllarındaki yıllık veriler, Altman Z-Skor modeli ile finansal başarısızlığı ve MABAC yöntemi ile finansal performansı ölçülmesi amaçlanmıştır.

Veri ve Yöntem: Çalışma ile BİST Kimya, Petrol ve Plastik Endeksi'nde faaliyet gösteren kimya, petrol ve plastik sektöründe yer alan işletmelerin finansal başarısızlığının ampirik incelemesini içermektedir. Bu endekste 2019-2023 dönemlerinde 44 işletme faaliyet göstermektedir. Bunlardan 40'ına ait yıllık veriler ile analizler yapılmıştır. Dört işletmenin baz alınan yıllarda verileri olmadığı için analiz kapsamına alınmamıştır. Çalışmada, literatürde finansal başarısızlık ile ilgili yapılan analizlerde genellikle Altman Z-Skor modeli ile analizler elde edilmiştir. Finansal performansın ölçümünde kullanılan bir diğer yöntem ise MABAC yöntemidir. Aynı döneme ait verilerle uygulanan iki farklı yöntem sayesinde hem finansal başarısızlık hem de finansal performans analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen yıllara ilişkin veriler; Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP), Finnet veri tabanı ve işletmelere ait internet sitelerinden elde edilen ham verilerin işlenmesiyle oluşturulan veri setinden elde edilmiştir.

Bulgular: Araştırma kapsamında, 2019-2023 dönemine ait yıllık verilere dayanılarak, Altman Z-Skor modeli ve MABAC yöntemi kullanılmış; böylece işletmelerin hem finansal başarısızlık riskleri hem de finansal performans düzeyleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. 2019 yılı verilerine göre, Altman Z-Skor modeline göre finansal başarısızlık riski en düşük olan A1 işletmesinin, MABAC yöntemiyle yapılan değerlendirmede de finansal başarı açısından üst sıralarda yer aldığı görülmüştür. Aynı yılda, finansal başarısızlık riski en yüksek olan A34 işletmesi, finansal performans bakımından da listenin son sıralarında yer almıştır. 2020 yılına ilişkin değerlendirmede, finansal açıdan en düşük risk seviyesine sahip olan A4 işletmesinin, MABAC analizinde de en yüksek performansa sahip işletmeler arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, 2021 yılı için yapılan analizde de A4 işletmesi, hem Z-Skor modeline göre düşük finansal başarısızlık riski taşıması hem de yüksek finansal performans göstermesi açısından öne çıkmıştır. 2022 yılı sonuçları incelendiğinde ise, Altman Z-Skor modeline göre en az risk taşıyan işletme olan A30, aynı yıl MABAC yöntemi ile yapılan sıralamada da en başarılı işletmeler arasında yer almıştır. Finansal başarısızlık riski en düşük işletme 2019 yılında A1; 2020, 2021 yıllarında A4 işletmesidir. 2022 yılında finansal başarısızlık riski en düşük işletme A30'dur. Genel itibarıyla 2020 ve 2021 yıllarından performansı en yüksek işletme A4'tür. 2022-2023 yıllarında performansı en yüksek işletme A30'dur. 2019, 2020 yıllarından performansı en düşük işletme A34'tür. 2021 ve 2023 yıllarından performansı en düşük işletme A20'dir. Finansal performans değerlendirmesi sonuçlarına göre, 2019 yılında en yüksek performansa sahip işletme A1 olurken; 2020 ve 2021 yıllarında A4, 2022 ve 2023 yıllarında ise A30 işletmesi ilk sırada yer almıştır. Buna karşılık, en düşük finansal performansa sahip işletme 2019 ve 2020 yıllarında A30; 2021 ve 2023 yıllarında ise A20 olarak belirlenmiştir.

Literatüre Katkı: Konu ile ilgili literatür incelendiğinde çalışma ile BİST Kimya, Petrol ve Plastik Endeksi'nde faaliyet gösteren kimya, petrol ve plastik sektöründe yer alan işletmelerin finansal başarısızlığının ampirik incelemesini içermektedir. Bu endekste 2019-2023 dönemlerinde 44 işletme faaliyet göstermektedir. Çalışmada, literatürde finansal başarısızlık ile ilgili yapılan analizlerde genellikle

Altman Z-Skor modeli ile analizler elde edilmiştir. Finansal performansın ölçümünde kullanılan bir diğer yöntem ise MABAC yöntemidir. Literatürde bu iki yöntemi aynı anda uygulayan çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu da çalışmaya özgünlük kazandırmış ve bu boşluğu dolduracaktır.

Politika Önerileri: Aşağıdaki politika önerileri sunulmaktadır: Finansal Risk İzleme Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Finansal başarısızlık riski altında olan firmaların zamanında tespit edilebilmesi için, geleneksel ve çok kriterli karar verme modellerini birleştiren dinamik ve entegre bir risk izleme altyapısı kurulmalıdır. Böyle bir sistem, sektördeki zayıf halkaların erken tespit edilmesini sağlayacak ve gerekli önlemlerin hızlı bir şekilde uygulanmasını kolaylaştıracaktır. Sektöre Özgü Gözetim Çerçeveleri Geliştirilmesi: Döviz duyarlılığı ve sermaye yoğunluğu yüksek olan kimya, petrol ve plastik sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar için özel denetim protokolleri tasarlanmalıdır. Bu firmaların finansal durumları düzenli olarak analiz edilmelidir. Bu yaklaşım, sektörün genel finansal sağlığının izlenmesine katkıda bulunacaktır. Kurumsal Dayanıklılığın Artırılması: Kurumsal yönetim uygulamaları, finansal iflasın önlenmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, firmalar şeffaflığı artırmaya, iç kontrol mekanizmalarını güçlendirmeye ve bağımsız denetim süreçlerini daha etkili bir şekilde uygulamaya teşvik edilmelidir. KOBİ'ler için Kapasite Geliştirme Destek Programları: Küçük ve orta ölçekli işletmelerin genellikle finansal yönetimde eksiklikler yaşadığı göz önüne alındığında, bu firmaları hedefli eğitim programları, finansal danışmanlık hizmetleri ve erken uyarı sistemleri ile desteklemek büyük önem taşımaktadır. Bilgiye Erişimin ve Şeffaflığın İyileştirilmesi: Yatırımcıların karar alma süreçlerini desteklemek için, firmaların finansal risk düzeylerini yansıtan kapsamlı, güncel ve erişilebilir veri tabanları geliştirilmelidir. Bu veriler, yatırımcı bilgi sistemlerine entegre edilmeli ve kamuya açık hale getirilmelidir. Performansa Dayalı Teşvik Sistemlerinin Tasarımı: Kamu desteğinin etkinliğini artırmak için, firmaların finansal sağlamlığı ve performans göstergelerine dayalı koşullu teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir. Bu, stratejik kaynak tahsisini mümkün kılacak ve finansal açıdan sağlam işletmelerin öne çıkmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Başarısızlık Riski, Finansal Performans, Altman Z-Skor, MABAC.

Comparative Empirical Analysis of Financial Failures of Enterprises in BIST Chemicals, Petroleum and Plastics Index

Yahya SÖNMEZ¹ , Arzu ÖZMERDİVANLI²

¹ Asst. Prof., Kastamonu University, Daday Nafi and Ümit Çeri Vocational School, yhsnmz@yahoo.com

² Asst. Prof., Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Applied Sciences, arzuoz@kmu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: To achieve sustainable success, businesses must take the proper steps in many areas, such as strategic, financial, operational, and human resource management. These proper steps minimize financial failure. Making correct and timely financial plans can lead to more accurate financial decisions. Financial decisions must be consistent with accurate financial information. In this way, the level of financial failure will be minimized through preventive and corrective measures. This study aims to predict the financial shortcomings of companies listed on the BIST Chemicals, Petroleum, and Plastics Index in advance. In addition, the correlation between the two methods used is also measured. The study analyzed annual data from 2019 to 2023 for 40 companies using the Altman Z-Score model to measure financial failure and the MABAC method to assess financial performance.

Data and Method: The study includes an empirical examination of the financial failure of companies operating in the chemical, petroleum, and plastics sectors listed on the BIST Chemical, Petroleum, and Plastics Index. Forty-four companies are operating in this index between 2019 and 2023. Analyses were conducted using annual data from 40 of these companies. Four companies were excluded from the analysis because they did not have data for the years in question. The study generally obtained analyses related to financial failure in the literature using the Altman Z-Score model. Another method used to measure economic performance is the MABAC method. Thanks to applying two different methods using data from the same period, financial failure and financial performance were analyzed. The study's data for the years examined were obtained from a dataset created by processing raw data from the Public Disclosure Platform (KAP), the Finnet database, and the companies' websites.

Findings: Within the scope of the research, the Altman Z-Score model and the MABAC method were used based on annual data from 2019–2023, thereby enabling a comparative assessment of the companies' financial failure risks and financial performance levels. According to the 2019 data, it was observed that Company A1, which had the lowest risk of financial failure according to the Altman Z-Score model, also ranked high in terms of financial success in the MABAC method evaluation. In the same year, Company A34, which had the highest risk of financial failure, also ranked at the bottom of the list regarding financial performance. In the 2020 evaluation, it was determined that Company A4, which had the lowest financial risk level, was also among the companies with the highest performance in the MABAC analysis. Similarly, in the study conducted for 2021, Company A4 stood out both in terms of having a low risk of financial failure according to the Z-Score model and demonstrating high financial performance. When examining the 2022 results, the A30 business, which had the lowest risk according to the Altman Z-Score model, was among the most successful companies in the ranking made using the MABAC method in the same year. The business with the lowest risk of financial failure in 2019 was A1; in 2020 and 2021, it was A4. In 2022, the business with the lowest risk of financial failure is A30. Overall, the business with the highest performance in 2020 and 2021 is A4. The company with the highest performance in 2022-2023 is A30. The company with the lowest performance in 2019 and 2020 is A34. The company with the lowest performance in 2021 and 2023 is A20. According to the financial performance evaluation results, the company with the highest performance in 2019 was A1, while A4 ranked first in 2020 and 2021, and A30 ranked first in 2022 and 2023. In contrast, the company with the lowest financial performance was A30 in 2019 and 2020, and A20 in 2021 and 2023.

Originality: When reviewing the literature on the subject, the study includes an empirical examination of the financial failure of companies operating in the chemical, petroleum, and plastics sectors listed on the BIST Chemical, Petroleum, and Plastics Index. Forty-four companies are operating in this index between 2019 and 2023. In the study, analyses of financial failure in the literature have generally been obtained using the Altman Z-Score model. Another method used to measure economic performance is the MABAC

method. No study has been found in the literature that applies both methods simultaneously. This adds originality to the research and fills this gap.

Policy Recommendations: The following policy recommendations are proposed: **Strengthening Financial Risk Monitoring Systems:** A dynamic and integrated risk monitoring infrastructure that combines traditional and multi-criteria decision-making models should be established to enable the timely identification of firms at risk of financial failure. Such a system would allow for the early detection of weak links within the sector and facilitate the prompt implementation of necessary measures. **Developing Sector-Specific Oversight Frameworks:** Special audit protocols should be designed for firms operating in the chemicals, petroleum, and plastics sectors, which are characterized by high foreign exchange sensitivity and capital intensity. These firms' financial conditions should be regularly analyzed. This approach would contribute to monitoring the overall financial health of the sector. **Enhancing Corporate Resilience:** Corporate governance practices play a central role in preventing financial failure. Therefore, firms should be encouraged to improve transparency, strengthen internal control mechanisms, and implement independent audit processes more effectively. **Capacity-Building Support Programs for SMEs:** Considering that small and medium-sized enterprises often experience deficiencies in financial management, it is of great importance to support these firms through targeted training programs, financial consulting services, and early warning systems. **Improving Access to Information and Transparency:** In order to support investors' decision-making processes, comprehensive, up-to-date, and accessible databases reflecting firms' financial risk levels should be developed. These data should be integrated into investor information systems and made publicly available. **Designing Performance-Based Incentive Systems:** To increase the effectiveness of public support, conditional incentive mechanisms should be developed based on firms' financial soundness and performance indicators. This would enable strategic resource allocation and promote the prominence of financially robust enterprises.

Keywords: Financial Failure Risk, Financial Performance, Altman Z-Score, MABAC.

Google Play Uygulama Puanı Şoklarının Banka Hisse Getirilerine Etkisi

Ahmet Furkan SAK¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
afsak@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, mobil bankacılık uygulamalarının Google Play üzerindeki ortalama puanlarında meydana gelen anlamlı negatif değişimlerin, Türk mevduat bankalarının kısa vadeli hisse senedi getirilerini etkileyip etkilemediğini incelemektedir.

Veri ve Yöntem: Veri seti, 2022 Ocak – 2025 Nisan döneminde AKBNK, GARAN, HALKB, ISCTR, VAKBN ve YKBNK olmak üzere, toplam varlık büyüklüğüne göre seçilmiş ve Borsa İstanbul’da işlem gören altı Türk mevduat bankasına ait günlük Google Play uygulama puanları ile hisse senedi getirilerinden oluşmaktadır. Halka açık olmaması nedeniyle Ziraat Bankası kapsam dışı bırakılmıştır. Puan şoku, günlük ortalama uygulama puanının 0,15 puandan fazla düşmesi olarak tanımlanmıştır. Banka sabit etkileri ve Newey-West standart hataları içeren panel regresyonları ile bu şokların 1, 3 ve 5 günlük kümülatif hisse getirilerine etkisi analiz edilmiştir.

Bulgular: Bulgular, anlamlı negatif puan şoklarının banka hisselerinde özellikle 3 ve 5 günlük dönemlerde negatif anormal getirilerle takip edildiğini göstermektedir. 3 günlük kümülatif getiri yaklaşık %0,56’lık istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş gösterirken, 5 günlük getiri etkisi yaklaşık %1 düzeyinde daha güçlüdür. 1 günlük etki ekonomik olarak anlamlı olsa da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Diagnostik testler, heteroskedastisite, normal dışılık ve otokorelasyon sorunlarının varlığını doğrulamış ve bu problemler Newey-West robust standart hatalarla düzeltilmiştir. Bulgular, piyasanın puan düşüşlerini müşteri memnuniyetsizliği, operasyonel aksaklık veya itibar riski gibi olumsuz sinyaller olarak algıladığını göstermektedir.

Sonuç: Banka uygulamalarındaki puan düşüşleri, potansiyel bir itibar riski sinyali olabilir ve finansal piyasalar kısa vadeli de olsa buna tepki göstermektedir. Dijital platformların müşteri etkileşimindeki artan rolü, uygulama puanlarının piyasa açısından önemli bilgi kaynaklarından biri haline gelmesini sağlamaktadır. Yatırımcılar bu dijital sinyalleri kısa vadeli fiyatlama kararlarına dahil etmektedir.

Literatüre Katkı: Bilgim dahilinde, bu çalışma Türkiye’deki bankalar bağlamında uygulama mağazası geri bildirimlerini sermaye piyasası davranışıyla ilişkilendiren ilk çalışmadır.

Politika Önerileri: Bankalar, dijital itibarın finansal etkilerini göz önünde bulundurarak uygulama mağazası geri bildirimlerini yakından izlemeli ve kullanıcı şikayetlerine zamanında müdahale etmelidir. Yatırımcılar ve düzenleyici otoriteler, uygulama yorumlarını piyasa duyarlılığı açısından erken uyarı sinyali olarak değerlendirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Uygulama Puanı, Hisse Getirisi, Banka İtibarı, Google Play, Fintek.

Impact of Google Play App Rating Shocks on Bank Stock Returns

Ahmet Furkan SAK¹

¹ Asst. Prof., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
afsak@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study investigates whether significant negative changes in the average Google Play ratings of mobile banking apps influence short-term stock returns of Turkish deposit banks.

Data and Method: The dataset includes daily Google Play app ratings and Borsa Istanbul stock return data for six publicly listed Turkish deposit banks — AKBNK, GARAN, HALKB, ISCTR, VAKBN, and YKBNK — between January 2022 and April 2025. The bank selection was based on total asset size. Ziraat Bank was excluded as it is not publicly traded. A rating shock is defined as a decline in the daily average app rating by more than 0.15 points. Using panel regressions with bank fixed effects and Newey-West standard errors, we examine the effect of these rating shocks on 1, 3, and 5-day cumulative stock returns.

Findings: Results show that significant negative rating shocks are followed by negative abnormal returns in bank stocks, particularly over a 3 and 5-day horizon. The 3-day cumulative return shows a statistically significant decline of about 0.56%, while the 5-day return reveals a stronger effect around 1%. The 1-day effect is economically meaningful but not statistically significant. Diagnostic tests confirm heteroskedasticity, non-normality, and serial correlation in residuals, which are corrected using Newey-West robust errors. These findings suggest that markets may perceive rating declines as early signs of customer dissatisfaction, operational failures, or reputational concerns.

Conclusion: Google Play rating declines for bank apps may signal reputational risk, and financial markets seem to react accordingly, albeit with a short lag. The growing role of digital platforms makes app-based feedback a valuable source of market-relevant information. Investors appear to incorporate such signals into pricing decisions over short horizons.

Originality: To the best of my knowledge, this is the first study linking app store feedback to stock market behavior in the context of Turkish banks.

Policy Recommendations: Banks should monitor app store feedback and proactively address complaints, as digital reputation can have immediate financial implications. Investors and regulators should consider app reviews as an early warning signal for market sentiment.

Keywords: App Rating, Stock Returns, Bank Reputation, Google Play, Fintech.

Açık Bankacılık ve API Ekonomisinin Ekosistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi

Eşref Savaş BAŞCI¹

¹ Prof. Dr., Hitit University, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, esavasbasci@hitit.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, açık bankacılık uygulamaları ve API ekonomisinin finansal hizmetler ekosistemi üzerindeki dönüştürücü etkisini analiz etmektir. Çalışma, geleneksel bankacılıktan dijital finansal hizmetlere geçişte API tabanlı platformların nasıl bir yapısal değişime yol açtığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Açık bankacılık ile artan veri paylaşımı, finansal kapsayıcılık, müşteri deneyimi ve inovasyon süreçleri arasındaki ilişki derinlemesine incelenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Türkiye ve Avrupa Birliği başta olmak üzere çeşitli ülkelerdeki açık bankacılık uygulamalarına yönelik düzenleyici belgeler, sektörel raporlar, akademik literatür ve pazar büyüklüğü verileri kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; karşılaştırmalı analiz tekniği ile düzenleyici yaklaşımlar, piyasa dinamikleri ve teknolojik gelişmeler değerlendirilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgular, açık bankacılık ve API tabanlı sistemlerin, finansal hizmet sağlayıcılar ile fintech girişimleri arasındaki etkileşimi artırarak ekosistem içerisinde çok paydaşlı bir yapı oluşturduğunu göstermektedir. Bu yapı, hizmetlerin kişiselleştirilmesini kolaylaştırmakta; finansal okuryazarlığı, rekabeti ve ürün çeşitliliğini artırmaktadır. Türkiye özelinde ise açık bankacılığın hâlen gelişim sürecinde olduğu, ancak BDDK ve TCMB'nin düzenlemeleriyle birlikte önemli bir kurumsal çerçevenin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Açık bankacılık uygulamaları, finansal sistemin şeffaflık, erişilebilirlik ve inovasyon temelinde yeniden şekillenmesini sağlamaktadır. API teknolojileri sayesinde veri odaklı, müşteri merkezli ve esnek hizmet modelleri yaygınlaşmakta; bu da ekosistemin dönüşümünü hızlandırmaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, açık bankacılık ve API ekonomisinin finansal sistemdeki yapısal dönüşümünü bütüncül biçimde ele alarak, Türkiye örneği üzerinden ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaştırmalı bir analiz sunmaktadır. Böylece literatürdeki düzenleyici, teknolojik ve stratejik eksenlere dayalı değerlendirmelere katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Finansal hizmetlerin sürdürülebilir, kapsayıcı ve güvenli biçimde sunulabilmesi için açık bankacılığa ilişkin düzenlemelerin teknolojik gelişmelerle uyumlu biçimde güncellenmesi önerilmektedir. Ayrıca API standardizasyonunun sağlanması, siber güvenliğin güçlendirilmesi ve fintech-bankacılık işbirliğinin desteklenmesi, açık bankacılık ekosisteminin gelişimi açısından kritik önemdedir.

Anahtar Kelimeler: Açık Bankacılık, API Ekonomisi, Fintech, Finansal Ekosistem, Regülasyon.

The Transformative Impact of Open Banking and the API Economy on the Financial Ecosystem

Eşref Savaş BAŞCI¹

¹ Prof., Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, esavasbasci@hitit.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to analyze the transformative impact of open banking practices and the API economy on the financial services ecosystem. The study seeks to reveal how API-based platforms have led to a structural shift in the transition from traditional banking to digital financial services. It examines in depth the relationship between increased data sharing enabled by open banking and key factors such as financial inclusion, customer experience, and innovation processes.

Data and Method: The study employs regulatory documents, sectoral reports, academic literature, and market size data regarding open banking implementations in various countries, particularly Turkey and the European Union. A qualitative research approach has been adopted, and comparative analysis is used to evaluate regulatory approaches, market dynamics, and technological developments.

Findings: The findings indicate that open banking and API-based systems enhance interaction between financial service providers and fintech startups, thereby fostering a multi-stakeholder structure within the ecosystem. This structure facilitates the personalization of services and contributes to the improvement of financial literacy, market competition, and product diversity. In the specific case of Turkey, while open banking is still in a developmental phase, it is observed that a significant institutional framework has been established through the regulatory actions of the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) and the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT).

Conclusion: Open banking practices are reshaping the financial system based on the principles of transparency, accessibility, and innovation. Through API technologies, data-driven, customer-centric, and flexible service models are becoming widespread, accelerating the transformation of the financial ecosystem.

Contribution to the Literature: This study contributes to the literature by addressing the structural transformation of the financial system through open banking and the API economy in a holistic manner. It provides a comparative analysis at both national and international levels by focusing on the case of Turkey, thereby enriching discussions grounded in regulatory, technological, and strategic dimensions.

Policy Recommendations: In order to ensure that financial services are delivered in a sustainable, inclusive, and secure manner, it is recommended that open banking regulations be updated in alignment with technological developments. Furthermore, ensuring API standardization, enhancing cybersecurity, and promoting cooperation between fintech firms and banks are of critical importance for the development of the open banking ecosystem.

Keywords: Open Banking, API Economy, Fintech, Financial Ecosystem, Regulation.

Bankaların Finansal Performansının Referans İdeal Metot ile Karşılaştırılması

Fatma AKYÜZ¹ , Koray YAPA²

¹ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, fatma.akyuz@usak.edu.tr

² Arş. Gör. Dr., Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, koray.yapa@usak.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bankaların finansal performanslarının ölçülmesinde ve sıralanmasında çok kriterli karar verme yöntemleri yoğun biçimde kullanılmaktadır. Çeşitli sayıda kriter dikkate alınarak pek çok banka performansı uygun koşullarda karşılaştırılmaktadır. Literatürde sıklıkla karşılaşılan TOPSİS, VIKOR, ELECTRE, PROMETHEE ve AHP gibi yöntemler bu amaç dahilinde kullanılmaktadır. Uzun zamandan beri kullanılmakta olan bu yöntemlerin genel çalışma prensibi, tercih edilen kriterlerin fayda ve maliyet unsurları olarak değerlendirilmesidir. Ancak finans alanında sıklıkla tercih edilen finansal oranların büyük kısmının fayda veya maliyet unsuru olarak tanımlanmasından kaynaklı sorunlar söz konusu olabilmektedir. Örneğin, cari oranın fayda veya maliyet unsuru olarak tanımlanması usul açısından sorun teşkil etmemesine karşın esas açısından sorun olabilmektedir. Bu doğrultuda, klasik yöntemlerden TOPSİS ve VIKOR'un, Referans İdeal Yöntem (RIM) ile karşılaştırılması hedeflenmiştir. Adı geçen yöntemlerden farklı olarak RIM, fayda ve maliyet unsurlarının yanı sıra ideal aralıkları kullanarak sıralama gerçekleştirmektedir. Finansal oranların ideal aralıklarda olması ve bu oranların maksimum veya minimum olmasından daha fazla anlam taşıması sebebiyle özellikle finansal oranların kriter olarak kullanıldığı çalışmalarda RIM tarzı yöntemlerin daha başarılı sonuçlar üretmesi beklenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışma kapsamında, Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından finansal verileri paylaşılan tüm bankalar tercih etmiştir. Bankalara ilişkin finansal oranlar TBB üzerinden elde edilmiştir. Çalışma periyodu 2020-2023 yıllarını kapsamaktadır. Çalışmada toplamda 14 oran kullanılmış olup bunlar; Sermaye Yeterlilik Oranı, Özkaynak/Toplam Varlıklar, Özkaynaklar/(Mevduat+ mevduat dışı kaynaklar), Finansal varlıklar(net)/Toplam Varlıklar, Toplam Krediler/Toplam Varlıklar, Likit Aktifler/Toplam Varlıklar, Vergi Öncesi kar/ Toplam Varlıklar, Net dönem karı(zararı)/ödenmiş sermaye, Toplam Gelirler/Toplam giderler, Faiz Giderleri/ Toplam Varlıklar, Personel giderleri/ diğer faaliyet giderleri(faiz dışı giderler), Diğer faaliyet giderleri(faiz dışı giderler)/ Toplam Varlıklar, Faaliyet brüt karı/ Toplam varlıklar, Net faaliyet karı(zararı) /Toplam Varlıklar oranlarıdır. Bu kriterler RIM yönteminin yanı sıra TOPSİS ve VIKOR yöntemlerinde de aynı biçimde kullanılmıştır.

Bulgular: Analizler neticesinde finansal oranların yapılarına daha uygun olan RIM ile elde edilen sonuçlar TOPSİS ve VIKOR yöntemler ile elde edilenlerden daha farklı sonuçlar üretebilmektedir. Özellikle aykırı değerlere sahip bankaların sıralamalarında ciddi farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Sonuç: RIM yönteminin klasik çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSİS ve VIKOR yöntemlerine nazaran daha sağlıklı sonuçlar ürettiği görülmektedir. Özellikle finansal oranlarda belirli bir aralıkta idealize edilme gerekliliği göz önüne alındığında bu yöntemin diğer yöntemlere nazaran daha başarılı sonuçlar üretebilmektedir.

Literatüre Katkı: Bankacılık sektörü özelinde RIM yöntemi kullanılarak 2020-2023 yıllarına ilişkin bankalar arası finansal performans sıralanması ile katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bankacılık sektöre özgü finansal oran aralıklarının yıl bazında elde edilmesi ve bunların performans sıralamasında kullanılması ile de literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Politika Önerileri: Performans sıralamalarına bakılarak finansal oran ağırlıklarının ve ideal aralıkların gelecek planlamalarında yer alması ve gerekli önlemlerin alınarak stratejik ve finansal hedeflerin belirlenmesinde kullanılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Referans İdeal Metot, Bankacılık, Finansal Oranlar, Finansal Performans.

Comparison of Financial Performance of Banks with Reference Ideal Method

Fatma AKYÜZ¹ , Koray YAPA²

¹ Assoc. Prof., Uşak University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
fatma.akyuz@usak.edu.tr

² Res. Asst. PhD, Uşak University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
koray.yapa@usak.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Multi-criteria decision-making methods are used extensively in measuring and ranking the financial performance of banks. The performance of many banks is compared under appropriate conditions, taking into account a variety of criteria. Methods such as TOPSIS, VIKOR, ELECTRE, PROMETHEE and AHP, which are frequently encountered in the literature, are used for this purpose. The general working principle of these methods, which have been used for a long time, is to evaluate the preferred criteria as benefit and cost elements. However, problems may arise due to the definition of most of the financial ratios, which are frequently preferred in the field of finance, as benefit or cost elements. For example, although defining the current ratio as benefit or cost element does not pose a problem in terms of procedure, it may be a problem in terms of substance. In this direction, it is aimed to compare the classical methods TOPSIS and VIKOR with the Reference Ideal Method (RIM). Unlike the aforementioned methods, RIM performs the ranking by using ideal intervals in addition to benefit and cost elements. Since the ideal ranges of financial ratios are more meaningful than the maximum or minimum of these ratios, RIM-style methods are expected to produce more successful results, especially in studies where financial ratios are used as criteria.

Data and Method: Within the scope of the study, all banks whose financial data are shared by the Banks Association of Turkey (TBB) were preferred. Financial ratios related to banks were obtained from TBB. The study period covers the years 2020-2023. A total of 14 ratios were used in the study, and these are; Capital Adequacy Ratio, Equity/Total Assets, Equity/(Deposit + non-deposit resources), Financial assets (net)/Total Assets, Total Loans/Total Assets, Liquid Assets/Total Assets, Pre-tax profit/Total Assets, Net profit (loss)/paid capital, Total Revenues/Total expenses, Interest Expenses/Total Assets, Personnel expenses/other operating expenses (non-interest expenses), Other operating expenses (non-interest expenses)/Total Assets, Operating gross profit/Total assets, Net operating profit (loss)/Total Assets are the ratios. These criteria have been used in RIM method as well as TOPSIS and VIKOR methods.

Findings: As a result of the analyses, the results obtained with RIM, which is more suitable for the structures of financial ratios, can produce different results than those obtained with TOPSIS and VIKOR methods. It has been observed that especially banks with outliers show serious differences in their rankings.

Conclusion: It is seen that the RIM method produces healthier results compared to the classical multi-criteria decision-making methods TOPSIS and VIKOR. Especially considering the necessity of idealizing financial ratios within a certain range, this method can produce more successful results compared to other methods.

Contribution to Literature: It is aimed to contribute to the banking sector by using the RIM method with the financial performance ranking between banks for the years 2020-2023. It is also expected to contribute to the literature by obtaining the financial ratio ranges specific to the banking sector on a yearly basis and using them in the performance ranking.

Policy Recommendations: Financial ratio weights and ideal ranges should be included in future planning by looking at the performance rankings and should be used in determining strategic and financial targets by taking the necessary precautions.

Keywords: Reference Ideal Method, Banking, Financial Ratios, Financial Performance.

Türkiye Bankacılık Sektörünün İller Bazında Etkinlik Analizi

Yetkin ÇINAR¹ , Tekiner KAYA²

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, ycinar@ankara.edu.tr

² Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
tekiner.kaya@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışmanın öncelikli amacı, 2023 yılı itibarıyla elde edilen verilerden Türkiye bankacılık sektörünün iller düzeyindeki etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi (VZA) yöntemi kullanılarak hesaplanmasıdır. Etkinlikte bölgesel farklılıkları oluşturan faktörlerin etkinlik üzerindeki etkilerini ortaya koymak da amaçlanmaktadır. Etkinliğe etki eden faktörlerin ve etki derecelerinin tespiti için Tobit ve kümeleme analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Türkiye Bankalar Birliği veri tabanından elde edilen bankaların il bazında personel sayısı, toplam aktifler, mevduatlar, satış ve krediler vb. değişkenleri etkinlik analizinde girdi-çıkıtı olarak kullanılmıştır. Ayrıca, Türkiye’de illerin gelişmişlik ve ticari faaliyet düzeyleri farklı olduğundan, gerek etkinlik skorlarının belirleyicilerini tespit etmek gerekse skorların illerin yapısal özellik farklılıklarından arındırılmasını sağlamak amacıyla ek istatistiksel analizler (Tobit regresyon ve Kümeleme analizi) yapılmıştır. Bu doğrultuda, illerdeki işyeri sayısı, ATM sayısı, ticari mevduatlar gibi değişkenlerle illerin yapısal gelişmişlik göstergeleri kullanılmış olup, bu veriler, Türkiye İstatistik Kurumu ve Teknoloji Bakanlığı’nın Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE) raporundan elde edilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkiye bankacılık sektöründe iller arasındaki performans farklılıkları ile bu farklılıklara etki eden unsurlar ortaya konmuştur.

Sonuç: Elde edilen sonuçlar, Türkiye bankacılık sektörü performansının iller bazında farklılıklar gösterdiğini; bu farklılıkların yapısal ve yerel dinamiklere bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Yine etkinliğe etki eden faktörlerin bölgesel olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Literatürde bankacılık sektörüne ilişkin çok sayıda etkinlik analiz çalışması mevcuttur. Bu çalışmada ise, iller bazında bir etkinlik analizi yapılarak, coğrafi bir göreceli performans ölçümü yapılmıştır. Coğrafi anlamda etkinliğe etki eden faktörler ortaya konmuştur. Gerek yapısal gerekse de il bazında etkinliğe etki eden faktörler belirlenmiştir.

Politika Önerileri: Bankacılık sektöründe etkinliği arttırmak amacı ile, bölgesel dinamiklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sosyo-ekonomik değişkenlerin etkinlik üzerinde etkili olduğu bulgusundan hareketle, karar vericiler yatırım kararlarında bu kapsamda yer alan değişkenleri de göz önünde bulundurmalarıdır.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik Analizi, İl Bazında Bankacılık Performansı, Etkinliğe Etki Eden Faktörler, Veri Zarflama Analizi, Kümeleme Analizi.

Efficiency Analysis of Turkish Banking Sector by Provinces

Yetkin ÇINAR¹ , Tekiner KAYA²

¹ Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, ycinar@ankara.edu.tr

² Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, tekiner.kaya@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The primary purpose of the study is to calculate the efficiency of the Turkish banking sector at the provincial level using the Data Envelopment Analysis (DEA) method from the data obtained as of 2023. It is also aimed to reveal the effects of the factors that create regional differences in efficiency. Tobit and cluster analysis methods were used for this aim.

Data and Method: In the study, variables such as personnel numbers, total assets, deposits, sales and loans, etc. of banks obtained from the Banks Association of Turkey database were used as input-output in the efficiency analysis. In addition, since the development and commercial activity levels of the provinces in Türkiye are different, additional statistical analyzes (Tobit regression and cluster analysis) were conducted in order to determine the determinants of the efficiency scores and to ensure that the scores are cleared from the structural feature differences of the provinces. In this context, variables such as the number of workplaces, number of ATMs, and commercial deposits in the provinces were used as well as the structural development indicators of the provinces, and these data were obtained from the Socio-Economic Development Ranking Research (SEGE) report of the Turkish Statistical Institute and the Ministry of Technology.

Findings: The performance differences between the provinces in the Turkish banking sector and the factors affecting these differences were revealed.

Conclusion: The results reveal that the performance of the Turkish banking sector varies by province; these differences depend on structural and local dynamics. Again, it was concluded that the factors affecting efficiency differ regionally.

Originality: In this study, an efficiency analysis was conducted on a provincial basis and a geographical relative performance measurement was made. The factors affecting efficiency in a geographical sense were revealed. The factors affecting efficiency both structurally and provincially were determined.

Policy Recommendations: In order to increase efficiency in the banking sector, regional dynamics should be taken into consideration. Based on the finding that socio-economic variables have an impact on efficiency, decision makers should also take into consideration the variables included in this scope.

Keywords: Efficiency Analysis, Banking Performance by Provinces, Factors Affecting Efficiency, Data Envelopment Analysis, Cluster Analysis.

Bankacılık ve Teknoloji Sektörlerinin Finansal Performanslarının Araştırılması

Eser YEŞİLDAĞ¹ , Ardıl YILMAZ²

¹ Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, eser.yesildag@cbu.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
ardil_yilmaz@icloud.com

ÖZET

Amaç: Son zamanlarda Türkiye gibi gelişmekte olan birçok ülkenin etkilendiği yeni gümrük tarifelerinin ve küresel ticaret politikalarında meydana gelen gelişmelerin sektörel bazda çok büyük ekonomik etkileri olmuştur. Bu etkilerin başta bankacılık ve teknoloji gibi stratejik öneme sahip sektörlerde daha belirgin olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı bankacılık ve teknoloji sektöründe yer alan firmaların finansal performanslarını araştırmaktır. Bunun için Türkiye’de Borsa İstanbul’da yer alan bankacılık ve teknoloji sektörlerinin firmaları ele alınmış ve Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) Yöntemleri ile analiz edilerek söz konusu güncel gelişmelerin olası etkileri değerlendirilmiştir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren Banka ve teknoloji firmalarının son on yıla ait finansal verileri Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden TOPSIS ve Gri İlişkisel Analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bu yöntemlerin ağırlıklandırılmasında ise öznel yaklaşımlardan AHP ve nesnel yaklaşımlardan Entropi yöntemleri kullanılarak kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Bu sayede farklı yöntemlerin ve ağırlık kombinasyonlarının sonuçlar üzerindeki etkisi ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Bulgular: Uygulanan farklı Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve ağırlıklandırma teknikleri sonucunda hem bankacılık hem de teknoloji firmalarının finansal performanslarında kayda değer farklılıklar tespit edilmiştir. Bu durum, yöntem seçiminin analiz sonuçlarını önemli ölçüde etkileyebileceğini ve karar vericiler açısından dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışma, sektörel bazda farklı ÇKKV yöntemlerinin uygulanmasının, firmaların görece finansal performans değerlendirmelerinde farklı sonuçlar doğurabileceğini göstermiştir. Bu doğrultuda yatırımcıların, özellikle bankacılık ve teknoloji sektörlerine ilişkin yatırım kararlarını alırken, firmaların yıllar içindeki finansal performanslarının detaylı analizini göz önünde bulundurmaları büyük önem taşımaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma son zamanlarda Türkiye’nin de etkilendiği yeni gümrük tarifeleri ve güncel politik gelişmelerin sektörel bazda ekonomik etkilerini analiz ederek literatüre zaman açısından özgün bir katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Çalışma, gümrük tarifelerinin sektörel etkilerinin daha iyi anlaşılması ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde politika yapıcılarının daha dengeli ve sürdürülebilir ticaret stratejileri geliştirmelerine olanak tanıyabilir. Ayrıca çalışma, yatırımcıların sektörler arası performans farklılıklarını daha iyi analiz ederek daha bilinçli yatırım kararları almalarına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Borsa İstanbul, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri, Bankacılık ve Teknoloji Sektörleri, Finansal Performans.

Research on Financial Performance of Banking and Technology Sectors

Eser YEŞİLDAĞ¹ , Ardıl YILMAZ²

¹ Assoc. Prof., Manisa Celal Bayar University, Faculty of Applied Sciences, eser.yesildag@cbu.edu.tr

² Master's Student, Manisa Celal Bayar University, The Graduate School, ardil_yilmaz@icloud.com

ABSTRACT

Aim: Recently, new customs tariffs and developments in global trade policies, which have affected many developing countries such as Turkey, have had major economic effects on a sectoral basis. It is observed that these effects are more pronounced in strategically important sectors such as banking and technology. In this context, the main purpose of this study is to investigate the financial performances of firms operating in the banking and technology sectors. For this purpose, firms operating in the banking and technology sectors in Turkey, operating in Borsa Istanbul, were taken into consideration and analyzed using Multi-Criteria Decision Making (MCDM) Methods to evaluate the possible effects of the current developments in question.

Data and Method: In this study, financial data from banks and technology companies operating on the Borsa Istanbul (Borsa Istanbul) for the last ten years was analyzed using TOPSIS and Gray Relational Analysis, both Multi Criteria Decision Making Methods. A comprehensive analysis was conducted using AHP, a subjective approach, and Entropy, an objective approach, for weighting these methods. This allowed for a detailed examination of the impact of different methods and weight combinations on the results.

Findings: As a result of the different Multi Criteria Decision Making Methods and weighting techniques applied, significant differences were detected in the financial performance of both banking and technology firms. This situation shows that the method selection can significantly affect the analysis results and should be carefully evaluated by decision makers.

Conclusion: The study has shown that the application of different MCDM methods on a sectoral basis can lead to different results in the relative financial performance evaluations of firms. Accordingly, it is of great importance for investors to consider the detailed analysis of the financial performances of firms over the years when making investment decisions, especially in the banking and technology sectors.

Originality: This study provides an original contribution to the literature in terms of time by analyzing the economic effects of new customs tariffs and current political developments that have recently affected Turkey.

Policy Recommendations: The study can provide a better understanding of the sectoral effects of customs tariffs and enable policy makers, especially in developing countries, to develop more balanced and sustainable trade strategies. In addition, the study can contribute to investors making more conscious investment decisions by better analyzing performance differences between sectors.

Keywords: Borsa Istanbul, Multi Criteria Decision Making Methods, Banking and Technology Sectors, Financial Performance.

Exploring The Key Influences on Household Savings Behavior: Analysis on Kyrgyzstan

Ainura TURDALIEVA¹ , Raziahan ABDIEVA² , Sezer BOZKUŞ KAHYAOĞLU³

¹ Kyrgyz-Turkish Manas University, ainura.turdaliyeva@manas.edu.kg

² Kyrgyz-Turkish Manas University, raziyahan.abdieva@manas.edu.kg

³ Assoc. Prof., Izmir Bakircay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of South Africa (UNISA), sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to investigate the determinants of saving behaviour in Kyrgyzstan. Household savings behaviour is driven by a variety of needs, such as purchasing real estate, making investments, or preparing for unforeseen circumstances. This behaviour is shaped by a complex interplay of factors that define the economic reality—namely economic, social, demographic, and cultural influences. As a result, savings decisions involve careful consideration of the source, accumulation, and future use of funds. These decisions vary significantly depending on the broader macroeconomic environment, where certain factors become more influential than others. Studying household behaviour provides valuable insight into what motivates savings, how much of their income households are willing to set aside, and how their strategies adapt under changing economic conditions. Understanding these dynamics is crucial for informing policies that effectively promote saving and support financial resilience.

Data and Method: This paper utilizes data from the Life in Kyrgyzstan (LiK) Study, a publicly accessible longitudinal survey that examines various aspects of household and individual life in Kyrgyzstan. The study follows the same 3,000 households and 8,000 individuals across all seven regions of the country, as well as in the cities of Bishkek and Osh. To determine the factors that affect household savings, a logistic regression model was applied.

Findings: The logistic regression results revealed that household gender, income and job satisfaction have a significant impact on the likelihood of saving. Additionally, factors such as infrastructure development, internet access, and availability of financial institutions positively influence household savings levels. Furthermore, a positive attitude toward risk increases the likelihood of saving. The findings are analysed in detail using a framework based on existing literature and marginal effects.

Conclusion: The outcomes of the logit regression analysis underscore the significance of both demographic and socio-economic factors in shaping household savings behaviour. Specifically, the gender of the household head and marital status emerge as statistically significant determinants. Additionally, the level of satisfaction with income, employment, and personal security appears to strongly influence the propensity to save. Furthermore, external enabling factors—such as the quality of infrastructure, internet accessibility, and the presence of financial institutions—demonstrate a positive association with household savings levels.

Originality: This study contributes to the economic literature on household savings by offering empirical insights from Kyrgyzstan, an economy that has received limited attention in savings behaviour research. Utilizing survey data from the Life in Kyrgyzstan Study and employing a logit regression model, the analysis identifies key determinants of household savings, including demographic characteristics (such as gender and marital status) and subjective economic well-being (including satisfaction with income, employment, and security). Importantly, the study underscores the role of structural factors—namely infrastructure, internet access, and availability of financial institutions—in facilitating saving behaviour. These findings extend existing economic models of household saving by integrating both micro-level preferences and macro-level constraints within a post-transition economy. The results are relevant for policymakers seeking to design evidence-based strategies to enhance financial inclusion and promote sustainable savings practices in developing and emerging markets.

Policy Recommendations: These findings provide valuable insights for the formulation of targeted economic policies aimed at enhancing household financial resilience and promoting a culture of saving.

Keywords: Saving Behaviour, Households, Financial Inclusion, Life in Kyrgyzstan, Logistic Regression.

Hanehalkı Tasarruf Davranışı Üzerindeki Temel Etkilerin Araştırılması: Kırgızistan Üzerine Analiz

Ainura TURDALIEVA¹ , Raziahan ABDIEVA² , Sezer BOZKUŞ KAHYAOĞLU³

¹ Kyrgyz-Turkish Manas University, aynura.turdaliyeva@manas.edu.kg

² Kyrgyz-Turkish Manas University, raziyahan.abdieva@manas.edu.kg

³ Doç. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, University of South Africa (UNISA), sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Kırgızistan'da tasarruf davranışının belirleyicilerini araştırmaktır. Hanehalkı tasarruf davranışı, gayrimenkul satın alma, yatırım yapma veya öngörülemeyen durumlara hazırlanma gibi çeşitli ihtiyaçlar tarafından yönlendirilir. Bu davranış, ekonomik gerçekliği tanımlayan faktörlerin karmaşık bir etkileşimi tarafından şekillendirilir; yani ekonomik, sosyal, demografik ve kültürel etkiler. Tasarruf kararları da fonların kaynağı, birikimi ve gelecekteki kullanımının dikkatli bir şekilde değerlendirilmesini içerir. Bu kararlar, belirli faktörlerin diğerlerinden daha etkili hale geldiği daha geniş makroekonomik ortama bağlı olarak önemli ölçüde değişir. Hanehalkı davranışını incelemek, tasarrufları neyin motive ettiği, hanelerin gelirlerinin ne kadarını kenara koymaya istekli olduğu ve stratejilerinin değişen ekonomik koşullara nasıl uyum sağladığı konusunda önemli bilgiler sağlar. Bu dinamikleri anlamak, tasarrufu etkili bir şekilde teşvik eden ve finansal dayanıklılığı destekleyen politikaları bilgilendirmek için önemlidir.

Veri ve Yöntem: Bu çalışma, Kırgızistan'daki hane ve bireysel yaşamın çeşitli yönlerini inceleyen, kamuya açık olan Life in Kyrgyzstan (LiK) anket verilerini kullanır. Çalışma, ülkenin yedi bölgesinin tamamında ve Bışkek ve Oş şehirlerinde aynı 3.000 haneyi ve 8.000 bireyi takip eder. Hane halkı tasarruflarını etkileyen faktörleri belirlemek için bir lojistik regresyon modeli uygulanmıştır.

Bulgular: Lojistik regresyon sonuçları, hane cinsiyeti, geliri ve iş memnuniyetinin tasarruf olasılığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koydu. Ayrıca, altyapı geliştirme, internet erişimi ve finansal kurumların mevcudiyeti gibi faktörler hane tasarruf seviyelerini olumlu yönde etkilemektedir ve riske karşı olumlu bir tutum tasarruf olasılığını artırmaktadır. Bulgular literatüre dayalı ve marjinal etkiler çerçevesinde detaylı yorumlanmaktadır.

Sonuç: Logit regresyon analizinin sonuçları, hanehalkı tasarruf davranışını şekillendirmede hem demografik hem de sosyo-ekonomik faktörlerin önemini vurgulamaktadır. Özellikle, hanehalkı reisinin cinsiyeti ve medeni durum istatistiksel olarak önemli belirleyiciler olarak ortaya çıkmaktadır. Ek olarak, gelir, istihdam ve kişisel güvenlikten duyulan memnuniyet düzeyi, tasarruf eğilimini güçlü bir şekilde etkilemektedir. Bunun dışında, altyapı kalitesi, internet erişilebilirliği ve finansal kurumların varlığı gibi dışsal kolaylaştırıcı faktörler, hanehalkı tasarruf düzeyleriyle olumlu bir ilişki göstermiştir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, tasarruf davranışı araştırmalarında sınırlı ilgi gören bir ekonomi olan Kırgızistan'dan ampirik bulgular sunarak hanehalkı tasarrufları hakkında ekonomik literatüre katkıda bulunmaktadır. Life in Kyrgyzstan anket verilerini ve bir lojistik regresyon modeli kullanarak analiz, demografik özellikler (cinsiyet ve medeni durum gibi) ve özne ekonomik refah (gelir, istihdam ve güvenlikten memnuniyet gibi) dahil olmak üzere hanehalkı tasarruflarının temel belirleyicilerini belirlemektedir. Bu çalışma, tasarruf davranışını kolaylaştırmada yapısal faktörlerin (yani altyapı, internet erişimi ve finansal kurumların mevcudiyeti) rolünün altını çizmektedir. Bu bulgular, geçiş sonrası bir ekonomide hem mikro düzeydeki tercihleri hem de makro düzeydeki kısıtlamaları entegre ederek mevcut hanehalkı tasarruf ekonomik modellerini genişletmektedir. Elde edilen sonuçlar, gelişmekte olan piyasalarda finansal kapsayıcılığı artırmak ve sürdürülebilir tasarruf uygulamalarını teşvik etmek için kanıta dayalı stratejiler tasarlamak isteyen politika yapımcılar için önemlidir.

Politika Önerileri: Bu bulgular, hanehalkı mali dayanıklılığını artırmayı ve tasarruf kültürünü teşvik etmeyi amaçlayan ekonomik politikaların oluşturulması için önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tasarruf Davranışı, Hanehalkı, Finansal Kapsayıcılık, Kırgızistan, Lojistik Regresyon.

Value and Marketing-Driven Banking Positioning in the FinTech Era

H.Serhat ÇERÇİ¹

¹ Asst. Prof., Selçuk University, Silifke Taşucu Vocational School, serhatcerci@selcuk.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In today's financial landscape, characterized by intensified FinTech competition and transforming customer expectations, it is essential for traditional banks to strategically reposition themselves to gain sustainable competitive advantage. The primary aim of this study is to present a conceptual framework guiding traditional banks in developing an effective value and marketing-driven positioning strategy against FinTechs, by synthesizing their unique strengths (e.g., trust, extensive network, data) and evolving customer needs.

Data and Method: This study is conceptual in nature and therefore does not rely on empirical data collection or analysis. The methodology employed is a comprehensive literature review and synthesis of fundamental theories, models, and current academic studies within the fields of banking, marketing, strategic management, and financial technology. Key theoretical foundations include brand positioning theories, value proposition frameworks (like the Value Proposition Canvas), and competitive strategy literature.

Findings: The primary finding of this conceptual study is the development of a Value and Marketing-Driven Positioning Model specifically designed for traditional banks operating in the FinTech era. This model outlines a systematic process involving: (1) Analyzing the bank's distinct capabilities and identifying market opportunities; (2) Formulating a value proposition that is relevant to the target audience, differentiated from competitors (especially FinTechs), and demonstrably linked to the bank's strengths; (3) Crafting a clear brand positioning statement derived from this value proposition; and (4) Ensuring the consistent integration of this positioning across all elements of the marketing mix (7Ps). The model highlights pathways for banks to market value propositions emphasizing trust, relationships, and integrated omni-channel experiences, alongside technological convenience.

Conclusion: Based on the synthesis of existing literature and theoretical frameworks, the study concludes that a deliberate focus on formulating and marketing a unique value proposition is crucial for traditional banks to effectively compete against FinTechs. The proposed conceptual model provides a structured approach for banks to leverage their inherent strengths while adapting to the new competitive dynamics, ultimately enabling them to achieve a more resilient and differentiated market position.

Originality: The originality of this study stems from its integrated and systematic approach, bringing together the distinct concepts of FinTech competition, bank positioning, value proposition, and marketing strategy within a single, coherent conceptual model. Unlike fragmented approaches in the existing literature, this study uniquely places value proposition formulation and a strong marketing orientation at the very core of the strategic positioning challenge faced by traditional banks.

Policy Recommendations: The conceptual model presented offers significant practical implications and serves as a strategic roadmap for banking executives and marketing professionals. It provides actionable insights and a guiding framework for decision-making regarding brand strategy, marketing communications, and service development. By adopting this value and marketing-driven positioning approach, banks can move beyond reactive measures and proactively shape their competitive stance, enhance customer-perceived value, and build a foundation for sustainable competitive advantage in the evolving financial services industry.

Keywords: Banking, FinTech, Marketing Strategy, Brand Positioning, Value Proposition.

FinTech Çağında Değer ve Pazarlama Odaklı Bankacılık Konumlandırması

H.Serhat ÇERÇİ

¹Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Silifke Taşucu Meslek Yüksekokulu, serhatcerci@selcuk.edu.tr

ÖZET

Amaç: Yoğunlaşan FinTech rekabeti ve dönüşen müşteri beklentileri ile karakterize edilen günümüz finans ortamında, geleneksel bankaların sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmeleri için stratejik olarak yeniden konumlanmaları zorunludur. Bu çalışmanın temel amacı, geleneksel bankalara, özgün güçlü yönlerini (örn. güven, geniş ağ, veri) ve değişen müşteri ihtiyaçlarını sentezleyerek FinTech'ler karşısında etkili bir değer ve pazarlama odaklı konumlandırma stratejisi geliştirmeleri için rehberlik edecek kavramsal bir çerçeveye sunmaktır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışma kavramsal bir nitelik taşımaktadır. Kullanılan yöntem, bankacılık, pazarlama, stratejik yönetim ve finansal teknoloji alanlarındaki temel teorilerin, modellerin ve güncel akademik çalışmaların kapsamlı bir literatür taraması ve sentezidir. Özellikle marka konumlandırması teorileri, değer önerisi çerçeveleri (Değer Önerisi Kanvası gibi) ve rekabet stratejileri literatüründen yararlanılmıştır.

Bulgular: Bu kavramsal çalışmanın temel bulgusu, FinTech çağında faaliyet gösteren geleneksel bankalar için özel olarak tasarlanmış bir Değer ve Pazarlama Odaklı Konumlandırma Modeli'nin geliştirilmesinin gerekliliğidir. Bu model, şu adımları içeren sistematik bir süreci ana hatlarıyla belirtmektedir: (1) Bankanın kendine özgü yeteneklerinin analizi ve pazar fırsatlarının belirlenmesi; (2) Hedef kitleye uygun, rakiplerden (özellikle FinTech'lerden) farklılaşan ve bankanın güçlü yönleriyle kanıtlanabilir şekilde bağlantılı bir değer önerisinin formüle edilmesi; (3) Bu değer önerisinden türetilen net bir marka konumlandırma ifadesinin oluşturulması; ve (4) Bu konumlandırmanın pazarlama karmasının tüm unsurları (7P) ile tutarlı bir şekilde entegrasyonunun sağlanması. Model, bankaların teknolojik kolaylığın yanı sıra güven, ilişkiler ve bütünleşik çok kanallı deneyimleri vurgulayan değer önerilerini nasıl pazarlayabileceklerine dair yolları vurgulamaktadır.

Sonuç: Mevcut literatürün ve teorik çerçevelerin sentezine dayanarak, çalışma, geleneksel bankaların FinTech'lere karşı etkin bir şekilde rekabet edebilmeleri için benzersiz bir değer önerisi formüle etmeye ve pazarlamaya bilinçli bir şekilde odaklanmalarının kritik öneme sahip olduğu sonucuna varmaktadır. Önerilen kavramsal model, bankaların yeni rekabet dinamiklerine uyum sağlarken içsel güçlerinden yararlanmaları için yapılandırılmış bir yaklaşım sunmakta ve sonuç olarak daha dayanıklı ve farklılaşmış bir pazar konumuna ulaşmalarını sağlamayı hedeflemektedir.

Literatüre Katkı: Çalışmanın özgün değeri, FinTech rekabeti, banka konumlandırması, değer önerisi ve pazarlama stratejisi gibi farklı kavramları bütünleşik ve sistematik bir yaklaşımla tek ve tutarlı bir kavramsal model çatısı altında birleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Mevcut literatürdeki parçalı yaklaşımlardan farklı olarak, bu çalışma, geleneksel bankaların karşılaştığı stratejik konumlandırma zorluğunun tam merkezine değer önerisi formülasyonunu ve güçlü bir pazarlama yönelimini yerleştirmektedir.

Politika Önerileri: Sunulan kavramsal model, bankacılık yöneticileri ve pazarlama profesyonelleri için önemli pratik çıkarımlar sunmakta ve stratejik bir yol haritası işlevi görmektedir. Marka stratejisi, pazarlama iletişimi ve hizmet geliştirme ile ilgili karar verme süreçleri için eyleme geçirilebilir içgörüler ve yol gösterici bir çerçeve sağlamaktadır. Bu değer ve pazarlama odaklı konumlandırma yaklaşımını benimseyerek, bankalar reaktif tedbirlerin ötesine geçebilir ve rekabetçi duruşlarını proaktif olarak şekillendirebilir, müşteri tarafından algılanan değeri artırabilir ve gelişen finansal hizmetler endüstrisinde sürdürülebilir rekabet avantajı için bir temel oluşturabilirler.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, FinTech, Pazarlama Stratejisi, Marka Konumlandırması, Değer Önerisi.

Household Debt, Wage-Price Spirals, and Macroeconomic Stability: A Comparative Analysis of Post-Keynesian and New Keynesian Models

Anil BOLUKOGLU¹

¹ Asst. Prof., Izmir Bakircay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
anil.bolukoglu@bakircay.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze the macroeconomic effects of household debt accumulation through wage-price spiral dynamics within the context of Post-Keynesian and New-Keynesian (DSGE) theoretical frameworks. In this study, the effects of credit, wage and interest shocks on economic growth and inflation is examined with respect to different levels of household indebtedness. Structural differences of the shocks' transmission mechanisms are presented among center and periphery countries by comparative analyses.

Data and Method: The study employs theoretical modelling and simulation methods rather than empirical methods, developing a Post-Keynesian Stock-Flow Consistent (SFC) model and a New-Keynesian Dynamic Stochastic General Equilibrium (DSGE) model. The effects of credit supply, wage increases and interest rates on the economic growth and inflation is simulated by determining distinct parameters for center and periphery. The comparative analysis is executed by visualization of simulation results by graphics.

Findings: Simulation results show that credit shocks encourage growth in both models in the short run but also increases the financial fragility risks more strongly in Post-Keynesian framework. While wage shocks support growth in Turkey by stimulating domestic demand in the Post-Keynesian approach, they have inflationary consequences in the New-Keynesian model. In the center, wage increases led to stagflationary pressures in the New-Keynesian model. According to the Post-Keynesian approach, interest rate shocks have a stronger contractionary effect in the center due to high indebtedness, while it is more limited in the periphery. According to the New-Keynesian findings, interest rate hikes suppress inflation and have a contractionary effect on economic growth. Especially for the center, interest rate shocks have a strong contractionary effect on growth, while in periphery they suppress inflation but temporarily shrink growth.

Conclusion: The findings of the study show that the complex relationships between household debt, wage dynamics, growth and inflation cannot be fully explained by a single model perspective. For effective policy design in developed and developing countries, Post-Keynesian financial fragility analyses and New-Keynesian expectation management mechanisms should be evaluated in an integrated manner.

Originality: This study fills an important gap in the literature by systematically comparing Post-Keynesian and New-Keynesian perspectives on household debt and the wage-price spiral. Through country-specific simulations, the effects of structural differences on macroeconomic transmission mechanisms are analysed in detail.

Policy Recommendations: Sustainable growth requires a holistic set of macroeconomic policies that limit debt accumulation, raise wages in line with productivity and manage expectations.

Keywords: Household Debt Accumulation, Wage-Price Spiral, Post-Keynesian and New-Keynesian Models.

Hanehalkı Borçları, Ücret-Fiyat Sarmalları ve Makroekonomik İstikrar: Post-Keynesyen ve Yeni-Keynesyen Modellerin Karşılaştırmalı Analizi

Anıl BÖLÜKOĞLU¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
anil.bolukoglu@bakircay.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hanehalkı borç birikimi düzeyinin ücret-fiyat sarmalı dinamiği aracılığıyla yol açtığı makroekonomik etkilerini Post-Keynesyen ve Yeni-Keynesyen (DSGE) teorik çerçeveler kapsamında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, kredi, ücret ve faiz şoklarının ekonomik büyüme ve enflasyon üzerindeki etkileri, farklı hanehalkı borçluluk düzeylerine göre incelenmektedir. Karşılaştırmalı analizlerle, merkez ve çevre ülkelerde şokların aktarım mekanizmalarının yapısal farklılıklar gösterdiği ortaya konulmaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada ampirik yöntemlerden ziyade teorik modelleme ve simülasyon yöntemleri kullanılarak, Post-Keynesyen Stok-Akım Tutarlı (SFC) bir model ile Yeni-Keynesyen Dinamik Stokastik Genel Denge (DSGE) modeli geliştirilmektedir. Merkez ve çevre için ayrı ayrı parametreler belirlenerek kredi arzı, ücret artışı ve faiz oranı şoklarının iktisadi büyüme ve enflasyon üzerindeki etkileri simüle edilmiştir. Simülasyon sonuçları grafiklerle görselleştirilerek karşılaştırmalı analiz gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Simülasyon sonuçlarının, kredi şoklarının her iki modelde de kısa vadede büyümeyi teşvik ettiğini ancak Post-Keynesyen çerçevede finansal istikrarsızlık risklerini daha güçlü biçimde artırdığını göstermektedir. Post-Keynesyen yaklaşımla ücret şokları çevrede iç talebi canlandırarak büyümeyi desteklerken, Yeni-Keynesyen modelde enflasyonist sonuçlar doğurmaktadır. Ücret artışları merkezde ise Yeni-Keynesyen modelde stagflasyonist baskılara yol açmıştır. Faiz şokları Post-Keynesyen yaklaşım sonuçlarına göre merkezde yüksek borçluluk nedeniyle daha güçlü bir daraltıcı etki yaratırken, çevrede daha sınırlı kalmaktadır. Yeni-Keynesyen bulgulara göre faiz artırımı enflasyonu baskımlarken iktisadi büyüme üzerinde daraltıcı etkiye sahiptir. Özellikle merkez için faiz şokları büyüme üzerinde güçlü bir daraltıcı etkiye sahipken, çevre özelinde enflasyonu bastırmakta ama büyümeyi geçici olarak daraltmaktadır.

Sonuç: Çalışmanın bulguları, hanehalkı borcu, ücret dinamikleri, büyüme ve enflasyon arasındaki karmaşık ilişkilerin tek bir model perspektifiyle tam olarak açıklanamayacağını göstermektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde etkili politika tasarımı için Post-Keynesyen finansal kırılganlık analizleri ile Yeni-Keynesyen beklenti yönetimi mekanizmalarının bütüncül şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, hanehalkı borcu ve ücret-fiyat sarmalı konularında Post-Keynesyen ve Yeni-Keynesyen perspektifleri sistematik biçimde karşılaştırarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Ülke özgül simülasyonlar aracılığıyla yapısal farklılıkların makroekonomik aktarım mekanizmaları üzerindeki etkileri detaylı şekilde ortaya konulmuştur.

Politika Önerileri: Sürdürülebilir büyüme için, borç birikimini sınırlayan, ücretleri verimlilikle uyumlu artıran ve beklentileri yöneten bütüncül bir makroekonomik politika seti gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Hanehalkı Borç Birikimi, Ücret-Fiyat Sarmalı, Post-Keynesyen ve Yeni-Keynesyen Modeller.

Kredi ve Mevduat Büyümesinin Banka Finansal Performansına Etkisi: BİST Mali Sektör Üzerinde Bir Uygulama

Ferhat CANLITEPE¹ , Oğuz SAYGIN²

¹ Corresponding Author, Öğr. Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ferhatcanlitepe@nevsehir.edu.tr

² Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, osaygin@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışma ile BİST mali sektöründe yer alan seçilmiş bankaların kredi ve mevduatlarındaki büyümenin finansal performansına etkisi var mı sorusuna yanıt aranması amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Bu araştırmanın veri seti, Borsa İstanbul BİST Mali endeksinde işlem gören 11 mevduat bankasının 2010-2022 yılları arası çeyrek dönemlik verilerini kapsamaktadır. Endekste yer alan bankalar Akbank, Albaraka Türk, Garanti Bankası, ICBC Turkey Bank, İş Bankası (A-B-C), Şekerbank, T. Halk Bankası, Vakıflar Bankası ve Yapı ve Kredi Bankalarından oluşmaktadır. BİST Mali sektöründe işlem gören ve verisine kesintisiz ulaşılabilen 11 bankanın ve 52 çeyrek dönemlik verisi ile kredi ve mevduat büyümelerinin bankaların finansal performansına etkisi olup olmadığını incelenmiştir. Bu çalışmada BİST Mali endeksinde yer alan bankaların kredi ve mevduat büyümeleri ile finansal performansları arasındaki ilişkinin incelenmesinde, değişkenlerin gecikmeli değerlerini açıklayıcı faktör olarak modele katan dinamik panel veri analizi yöntemi tercih edilmiştir.

Bulgular: iki modelle ilişki tespiti yapılan çalışmada; tahmin edilen 1. modelde, bankaların kredi büyümesinin finansal performans üzerinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi tespit edilmiş olup 2. modelde mevduat büyümesinin finansal performans üzerinde benzer olarak pozitif bir etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, her iki modelde de kontrol değişkeni olarak katılan piyasa değeri, alınan kredi/öz kaynak oranı ile finansal performans arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilirken; takipteki kredi oranı ve döviz pozisyonu ile finansal performans arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Kurulan 2 modelin tahmin sonuçlarının birbiriyle örtüştüğü dolayısıyla yürütülen panel regresyon analizinin tutarlı olduğuna işaret etmektedir. Kontrol değişkenlerinden piyasa değeri, takipteki krediler ve döviz pozisyonu/net satışlar değişkenleri TOBİNQ ile ölçülen finansal performans üzerindeki etkisinin oldukça güçlü olduğu tahmin katsayılarından anlaşılmaktadır.

Sonuç: Elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde, kredi ve mevduat büyümesi ile finansal performans arasında bir ilişki söz konusu olduğu çalışmanın kısıtları dahilinde söylenebilir. Modellerin dirençli tahmini ile elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalarla kıyaslandığında, Tarawneh (2006) çalışmasında kredi ve mevduat büyümesinin finansal performans üzerinde pozitif yönde etkisi tespit edilmesi çalışmamızı desteklemektedir. Diğer taraftan, Said ve Tumin (2011) çalışmasında da benzer şekilde ilişki tespit edilmiş ancak ilişkinin yönü çalışmamızdan farklı olarak negatif olduğu belirtilmiştir.

Literatüre Katkı: İncelenen çalışmalar neticesinde kredi ve/veya mevduatlarda yaşanacak değişimlerin bankalar üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma 2010-2022 dönemi için BİST mali sektörde yer alan seçilmiş bankaların kredi ve mevduatlarındaki büyümenin finansal performansa etkisi incelenerek literatüre katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Politika Önerileri: Kredi büyümesi, bankaların kârlılığını ve ödeme gücünü artırma potansiyeline sahip olmakla birlikte, beraberinde dikkatli yönetilmesi gereken çeşitli riskleri de getirmektedir. Bu bağlamda, büyüme ile risk arasındaki dengenin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bankalar, olası olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla ihtiyatlı kredi politikaları benimsemeli ve etkin bir düzenleyici çerçeveye tabi olmalıdır. Kredi büyümesinin bu ikili doğası, sürdürülebilir finansal performansın temini açısından stratejik risk yönetimi ve düzenleyici gözetimin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, mevduat büyümesi genellikle bankaların finansal performansını destekleyici bir unsur olarak değerlendirilmekle birlikte, dış ekonomik faktörler ve kurum içi yönetim uygulamaları bu ilişkiyi önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, bankacılık sektöründe stratejik gözetim ve etkin yönetim uygulamalarının önemi bir kez daha vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kredi Büyümesi, Mevduat Büyümesi, Finansal Performans, BİST Mali

The Impact of Credit and Deposit Growth on Bank Financial Performance: Evidence from BIST Financial Sector

Ferhat CANLITEPE¹ , Oğuz SAYGIN²

¹ Corresponding Author, Lecturer, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Gülşehir Vocational School of Social Sciences, ferhatcanlitepe@nevsehir.edu.tr

² Asst. Prof., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Vocational School, osaygin@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

Aim: It is intended to seek an answer to the question of whether the growth in loans and deposits of selected banks in the BIST financial sector has an impact on their financial performance.

Data and Method: The data set for this study covers quarter-by-quarter data for the period 2010-2022 for 11 deposit banks listed on the Borsa Istanbul BIST Financial Index. The banks included in the index are Akbank, Albaraka Türk, Garanti Bank, ICBC Turkey Bank, İş Bankası (A-B-C), Şekerbank, T. Halk Bankası, Vakıflar Bankası, and Yapı ve Kredi Bank. The study investigates whether the credit and deposit growth of 11 banks listed on the BIST Financial sector with uninterrupted access to data and 52 quarterly data points has an impact on the banks' financial performance. In this study, the dynamic panel data analysis method was preferred to examine the relationship between the credit and deposit growth of banks listed on the BIST Financial Index and their financial performance, incorporating the lagged values of the variables as explanatory factors into the model.

Findings: In the study, which determined the relationship between the two models, it was found that in the estimated first model, the growth of bank loans had a statistically significant positive effect on financial performance, while in the second model, deposit growth had a similarly positive effect on financial performance. Furthermore, in both models, market value, which was included as a control variable, was found to have a negative relationship with financial performance, while the ratio of loans to equity and foreign exchange position were found to have a positive relationship with financial performance. The fact that the estimation results of the two models overlap indicates that the panel regression analysis conducted is consistent. The control variables of market value, non-performing loans, and foreign exchange position/net sales have a strong effect on financial performance measured by TOBINCQ, as indicated by the estimation coefficients.

Conclusion: When the findings are evaluated together, it can be said that there is a relationship between credit and deposit growth and financial performance within the limitations of the study. When the findings obtained from the robust estimation of the models are compared with studies in the literature, the finding in Tarawneh (2006) that credit and deposit growth has a positive effect on financial performance supports our study. On the other hand, Said and Tumin (2011) also found a similar relationship, but the direction of the relationship was negative, unlike in our study.

Originality: The studies examined revealed that changes in loans and/or deposits have an impact on banks. This study aims to contribute to the literature by examining the impact of growth in loans and deposits of selected banks in the BIST financial sector on financial performance for the period 2010-2022.

Policy Recommendations: While credit growth has the potential to increase banks' profitability and solvency, it also brings with it various risks that must be carefully managed. In this context, striking a balance between growth and risk is of paramount importance. Banks should adopt prudent credit policies and be subject to an effective regulatory framework in order to minimize potential adverse effects. This dual nature of credit growth underscores the necessity of strategic risk management and regulatory oversight for ensuring sustainable financial performance. On the other hand, while deposit growth is generally considered a supportive factor for banks' financial performance, external economic factors and internal management practices can significantly influence this relationship. Therefore, the importance of strategic oversight and effective management practices in the banking sector is once again emphasized.

Keywords: Credit Growth, Deposit Growth, Financial Performance, BIST Financial

Impacts of COVID19 on The Financial Health of The Tourism Sector – A BIST Comparative Performance Analysis

Didem KAYALIDEREDEN¹

¹ Asst Prof., İstanbul Kültür University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
d.kayalidereden@iku.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to comprehensively analyze the financial performance of tourism sector from the point of view of the effects of COVID19 and compare the performance of a leading actor of the index (Merit Tourism Investment and Operation Inc.) with the industry figures by using Altman-Z scoring and Du-Pont analysis.

Data and Method: To assess the impact of the Covid-19 pandemic on the financial health of tourism businesses, the study employed two different methods; Altman-Z scoring and Du-Pont analysis. To understand the scope, balance sheet and income statement data for the years 2019-2023 were examined. While the financial data of MERIT were obtained through the Public Disclosure Platform (KAP), data for the accommodation and food service sector were obtained from the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT) sector reports. The financial ratios used in the study were evaluated in terms of the company's profitability, asset usage and equity efficiency and compared with other companies in the sector.

Findings: MERIT, AltmanZ scores for the years 2019-2021 were calculated as 14.0202, 70.4785, and 22.4304, respectively. This means before COVID19, MERIT did not consistently face the risk of financial distress or insolvency. However, after the pandemic, according to 2023 data, it declines to 15,3963. This result is consistent with the ROE comparing with the industry. ROE of MERIT is 2.03% whereas industry average is 9.86%. This shows that MERIT uses its equity less efficiently compared to the sector and COVID19 became an “equity eater” for MERIT.

Conclusion: Findings of the study provide in-depth insights into the sector's operational efficiency, capital structure, and financial management strategies. It has been concluded that tourism sector needs to optimize its financial management practices in order to achieve long-term sustainable growth and competitive advantage. Enhancing financial performance necessitates a strategic emphasis on improving asset turnover and maximizing return on equity. This analysis results show that due to its geographical location, Merit Tourism Investment and Operation Inc.'s net profitability rate is well above the sector average, but it lags behind the sector average in terms of using its assets effectively. The fact that the company's total asset conversion rate is low compared to the sector reveals that capital management needs to be improved in the company's growth strategies. In addition, when evaluated in terms of ROE, it's seen that the company remains below the sector average in using its equity capital effectively. This situation shows that although the company's profitability is high, it needs to develop more effective strategies in terms of financial health.

Originality: I hereby declare that this article is an original work that has not been previously published or submitted for publication elsewhere. All sources of information, data, and literature used in the study have been properly cited.

Policy Recommendations: Companies that successfully controlled their operational expenditures—such as by minimizing operational costs and revising contractual agreements—were better positioned to withstand the financial repercussions. Additionally, certain firms may have utilized forward contracts or insurance mechanisms to mitigate the adverse effects of unexpected disruptions in the system, such as those caused by a pandemic or a political turmoil.

Keywords: Tourism, Du-Pont Analysis, Altman-Z, COVID19, Financial Health.

COVID19'un Turizm Sektörünün Finansal Sağlığı Üzerindeki Etkileri – Bir BIST Kıyaslamalı Performans Analizi

Didem KAYALIDEREDEN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
d.kayalidereden@iku.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, COVID-19'un etkileri açısından turizm sektörünün finansal performansını kapsamlı bir şekilde analiz etmek ve endeksin lider aktörlerinden birinin (Merit Turizm Yatırım ve İşletme A.Ş.) performansını, Altman-Z skorlaması ve Du-Pont analizini kullanarak sektör rakamlarıyla karşılaştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Covid-19 salgınının turizm işletmelerinin finansal sağlığı üzerindeki etkisini değerlendirmek için çalışmada iki farklı yöntem kullanılmıştır; Altman-Z puanlaması ve Du-Pont analizi. Kapsamı anlamak için 2019-2023 yıllarına ait bilanço ve gelir tablosu verileri incelendi. MERIT A.Ş.'nin finansal verileri Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) aracılığıyla elde edilirken, konaklama ve yiyecek hizmeti sektörüne ait veriler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) sektör raporlarından elde edildi. Çalışmada kullanılan finansal oranlar, şirketin karlılığı, varlık kullanımı ve öz sermaye verimliliği açısından değerlendirildi ve sektördeki diğer şirketlerle karşılaştırıldı.

Bulgular: Merit Turizm Yatırımları ve İşletme A. Ş'nin AltmanZ skorları 2019-2021 yılları için sırasıyla 14.0202, 70.4785 ve 22.4304 olarak hesaplanmıştır. Bu, COVID19 öncesinde MERIT'in sürekli olarak finansal sıkıntı veya iflas riskiyle karşı karşıya olmadığı anlamına gelir. Ancak, pandemiden sonra 2023 verilerine göre 15.3963'e düşmektedir. Bu sonuç, karşılaştırmalı ROE rasyoları ile bakıldığında da görülmektedir. MERIT'in ROE'si %2,03 iken sektör ortalaması %9,86'dır. Bu sonuçlar, MERIT'in öz sermayesini sektöre kıyasla daha az verimli kullandığını ve COVID19'un MERIT için bir "özsermaye yokedici" haline geldiğini göstermektedir.

Sonuç: Bu çalışmanın bulguları sektörün operasyonel verimliliği, sermaye yapısı ve finansal yönetim stratejileri hakkında derinlemesine içgörüler sunmaktadır. Turizm sektörünün uzun vadeli sürdürülebilir büyüme ve rekabet avantajı elde etmek için finansal yönetim uygulamalarını optimize etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Finansal performansın artırılması, varlık devir hızının iyileştirilmesi ve öz sermaye getirisinin maksimize edilmesine yönelik stratejik bir vurgu gerektirmektedir. Bu analiz sonuçları, Merit Turizm Yatırımları ve İşletme A.Ş.'nin net karlılık oranının, coğrafi konumu nedeniyle, sektör ortalamasının oldukça üzerinde olduğunu, ancak varlıklarını etkin bir şekilde kullanma açısından sektör ortalamasının gerisinde kaldığını göstermektedir. Şirketin toplam varlık dönüşüm oranının sektöre kıyasla düşük olması, şirketin büyüme stratejilerinde sermaye yönetiminin iyileştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öz sermaye getirisi (ROE) açısından değerlendirildiğinde, şirketin öz sermayesini etkin bir şekilde kullanma konusunda sektör ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Bu durum, şirketin karlılığı yüksek olmasına rağmen, finansal sağlığı açısından daha etkin stratejiler geliştirmesi gerektiğini göstermektedir.

Literatüre Katkı: Bu makalenin daha önce başka bir yerde yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş özgün bir çalışma olduğunu beyan ederim. Çalışmada kullanılan tüm bilgi, veri ve literatür kaynaklarına uygun şekilde atıf yapılmıştır.

Politika Önerileri İşletme giderlerini başarılı bir şekilde kontrol eden şirketler (örneğin maliyetlerini en aza indirerek ve anlaşmalarını gözden geçirerek) finansal sorunları karşılama konusunda daha avantajlı olabilir. Ayrıca, bazı firmalar, beklenmedik sistemsel kesintilerin olumsuz etkilerini azaltmak için, örneğin bir pandemi veya siyasi kargaşanın neden olduğu kesintileri, azaltmak için vadeli kontratlar içeren uzun dönemli anlaşmalar yapmak veya sigorta mekanizmaları kullanmak gibi önlemler alabilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Sağlık, Turizm, Dupont Analizi, Altman_Z Skoru, COVID19.

İnsani Gelişmişlik Endeksi Yüksek Ülkelerde Finansal Gelişmenin Çevresel Kirlenme Üzerindeki Etkisi

Bahadır UYSAL¹ , İlkut Elif KANDİL GÖKER²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, bahadiruysal@kku.edu.tr

² Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, egoker@ankara.edu.tr

ÖZET

Amaç: İnsani Gelişmişlik Endeksi yüksek olan ülkelerde insanların yaşam süresini uzatmak, eğitim seviyesini yükseltmek ve iyi bir yaşam standardına sahip olmalarını sağlamak için devam eden çok büyük ölçekli iktisadi faaliyetler çevresel kirlenmeye sebep olmaktadır. Literatürde Çevresel Kuznets Eğimi Hipotezi'nin temel değişkeni gayrisafi yurtiçi hasıla başta olmak üzere pek çok faktörün çevresel kirlenme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu çalışma çevresel kirlenme üzerinde finansal gelişme, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, ticari açıklık ve inovasyonun etkisini insani gelişmişlik endeksi en yüksek olan ülkeler örnekleminde sınamayı amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Dünya Bankası Veritabanı'ndan 27 ülkenin 2001-2021 dönemine ait verileri kullanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Çevresel kirlenme, kişi başına CO₂ emisyonu (metir ton) ile, ticari açıklık ülkelerin toplam ihracat ve toplam ithalatlarının gayrisafi yurtiçi hasıllarına oranı ile, finansal gelişme bankaların özel sektöre sağladıkları kredinin gayrisafi yurtiçi hasılaya oranı ile, inovasyon, ülkelerde yerleşiklerin ve yerleşik olmayanların patent başvuru sayılarının toplamı ile ölçülmüştür.

Bulgular: Huber-White robust standard errors sonuçlarına göre insani gelişmişlik endeksi yüksek ülkelerin çevresel kirlenmeleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi bulunan iki değişkenin ticari açıklık ve finansal gelişme olduğu tespit edilmiştir. Ticari açıklıktaki %1'lik artış çevresel kirlenmeyi %14,6 oranında artırmakta, finansal gelişmedeki %1'lik artış çevresel kirlenmeyi önce %0,6 artırmakta, sonrasında %0,1 azaltmaktadır. Bununla birlikte finansal gelişmenin çevresel kirlenme üzerinde doğrusal bir etkisi olmadığı, kuadratik ve ters U şeklinde bir etkinin söz konusu olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgular, Çevresel Kuznets Eğimi Hipotezi'nde çevresel kirlenmede gayrisafi yurtiçi hasıla etkisinin finansal gelişme için de geçerli olduğunu, finansal gelişmenin zamanla çevresel kaliteyi artırıcı bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ticari açıklık arttıkça ülkelerin çevresel kirlenme düzeyi de artmaktadır.

Literatüre Katkı: Çalışma, inovasyon, ticari açıklık, doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve finansal gelişmenin eş zamanlı olarak çevresel kirlenme üzerindeki etkisini İnsani Gelişmişlik Endeksi en yüksek ülkeler örnekleminde sınanan ilk çalışmadır. Finansal gelişmenin doğrusal olmayan etkisini de sınavarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Ticari açıklığın çevresel kirlenme üzerindeki pozitif etkisi uzun vadede ülkelerde çevresel bozulmaya yol açacağı için ilgili ülkelerin çevreyi korumaya yönelik standartlar geliştirmeleri, tarife, sübvansiyon ve vergi uygulamaları ile karbon emisyonunu azaltıcı ihracat ve ithalat politikalarını yönetmeleri önerilmektedir. Bununla birlikte bu çalışmada finansal gelişmeyi temsil eden değişkenin bankalar tarafından özel sektöre kullandırılan krediler olmasından ötürü çevresel kalitenin arttırılmasında kirlenmeye sebep olan projelere kredi sınırlaması getirilmesi de önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani Gelişmişlik Endeksi, Çevresel Kirlenme, Finansal Gelişme, Çevresel Kuznets Eğimi Hipotezi.

The Impact of Financial Development on Environmental Pollution in Countries with High Human Development Index (HDI)

Bahadır UYSAL¹ , İlkut Elif KANDİL GÖKER²

¹ Asst. Prof., Kirikkale University, Faculty of Business and Administrative Sciences,
bahadiruysal@kku.edu.tr

² Assoc. Prof., Ankara University, Faculty of Applied Science, egoker@ankara.edu.tr

ABSTRACT

Aim: In countries with a high Human Development Index (HDI), large-scale economic activities to prolong people's life expectancy, increase their education level and ensure that they have a good standard of living cause environmental pollution. In the literature, the effect of many factors on environmental pollution, especially the gross domestic product (GDP), the main variable of the Environmental Kuznets Curve Hypothesis (EKH), has been analysed. This study aims to test the effect of financial development, foreign direct investment, trade openness and innovation on environmental pollution in the sample of countries with the highest human development index.

Data and Method: A panel data analysis was conducted using the data of 27 countries from the World Bank Database for the period 2001-2021. Environmental pollution is measured by CO₂ emissions per capita (metric tonnes), trade openness by the ratio of total exports and total imports to GDP, financial development by the ratio of banks' credit to the private sector to GDP, and innovation by the sum of the number of patent applications of residents and non-residents in countries.

Findings: According to the Huber-White robust standard errors results, the two variables that have statistically significant effects on the environmental pollution of countries with high HDI are trade openness and financial development. A 1% increase in trade openness increases environmental pollution by 14.6%, while a 1% increase in financial development first increases environmental pollution by 0.6% and then decreases it by 0.1%. However, it was found that financial development does not have a linear effect on environmental pollution, but a quadratic and inverted U-shaped effect.

Conclusion: The findings reveal that the effect of GDP on environmental pollution in the EKH is also valid for financial development and that financial development has an increasing effect on environmental quality over time. However, as trade openness increases, the environmental pollution level of countries also increases.

Originality: This is the first study to test the simultaneous impact of innovation, trade openness, foreign direct investment and financial development on environmental pollution in a sample of countries with the highest HDI. It also contributes to the literature by testing the non-linear effect of financial development.

Policy Recommendations: Since the positive effect of trade openness on environmental pollution will lead to environmental degradation in countries in the long run, it is recommended that the countries concerned develop standards for environmental protection, tariff, subsidy and tax practices, and manage export and import policies that reduce carbon emissions. In addition, since the variable representing financial development in this study is the domestic credits extended by banks to the private sector, it is also recommended to impose credit restrictions on projects that cause pollution in order to improve environmental quality.

Keywords: Human Development Index, Environmental Pollution, Financial Development, Environmental Kuznets Curve Hypothesis.

Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Çevresel Bozulma Arasındaki İlişki: G7 ve E7 Ülkelerinin Karşılaştırılması

Arzu ÖZMERDİVANLI¹ , Yahya SÖNMEZ²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, arzuoz@kmu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Daday Nafi ve Ümit Çeri Meslek Yüksekokulu, sonmezyahya@gmail.com

ÖZET

Amaç: Küreselleşme ve nüfus artışı ile birlikte ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan doğal kaynakların ve enerji kaynaklarının sınırsızca kullanımı çevre sorunlarının önemli boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Bununla birlikte ekonomik büyümenin ve enerji kaynaklarının finansmanında önemli bir yere sahip olan finans sektörü, çevresel sorunların artmasını görmezden gelmiştir. Bu bağlamda ekonomik büyümenin, enerji tüketiminin ve finansal gelişmenin çevresel bozulma ile ilişkisi son dönemlerde politika yapımcıların ve araştırmacıların odağı haline gelmiştir. Bu çalışmada finansal gelişme, enerji tüketimi, ekonomik büyüme ve çevresel bozulma arasındaki ilişkinin E7 ve G7 ülkeleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: E7 (Brezilya, Çin, Endonezya, Hindistan, Meksika, Rusya ve Türkiye) ve G7 (Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri) ülkelerinde verilere ulaşabilme ve süreklilik dikkate alınarak 2000-2021 dönemine ait yıllık veriler üzerinden bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada kullanılan finansal gelişme değişkeni finansal gelişme endeksi, enerji tüketimi değişkeni birincil enerji tüketimi, ekonomik büyüme değişkeni kişi başına düşen GSYH büyümesi, çevresel bozulma değişkeni karbondioksit emisyonu, ticari açıklık değişkeni ihracat ve ithalat toplamı/GSYH göstergeleri ile temsil edilmektedir. Çalışmada kullanılan veriler Dünya Bankası ve Our World in Data kuruluşlarının resmi web sitelerinden elde edilmiştir. Yöntem olarak yatay kesit bağımlılık ve birim kök testleri gibi ön testler, LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi ve Panel AMG Eşbütünleşme Tahmincisi kullanılmıştır.

Bulgular: Ön testler sonucunda E7 ve G7 ülkelerine ait değişkenlerin yatay kesit bağımlılığına sahip olduğu ve birinci farkında durağan olduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Panel eşbütünleşme testi her iki ülkede de değişkenlerin uzun dönemde birlikte hareket ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte eşbütünleşme tahmincisi, E7 ülkelerinde ekonomik büyümenin ve enerji tüketiminin çevresel bozulmayı pozitif yönde etkilediğine, G7 ülkelerinde ise finansal gelişmenin, ekonomik büyümenin ve enerji tüketiminin çevresel bozulmayı pozitif, ticari açıklığın ise çevresel bozulmayı negatif yönde etkilediğine dair bulgular sunmaktadır.

Literatüre Katkı: Konu ile ilgili literatür incelendiğinde E7 veya G7 gibi ülke gruplarının tek başına incelendiği çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Bununla birlikte her iki ülke grubunun birlikte incelendiği çalışmalar yeterli düzeyde değildir. Bu çalışmada literatürden farklı olarak tek bir ülke grubu yerine iki ülke grubunun karşılaştırmalı bir şekilde ele alınması, çalışmanın özgünlük açısından önemini göstermektedir.

Politika Önerileri: Çalışma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde çevresel bozulmanın önlenmesi açısından çevreye duyarlı temiz enerji kaynaklarının kullanılması, yenilenemeyen enerji kaynaklarının azaltılması, sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, finans sektörünün çevrenin korunmasına yönelik projeleri destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılması gibi öneriler sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme, Çevresel Bozulma, E7 ve G7 Ülkeleri.

The Relationship among Financial Development, Energy Consumption, Economic Growth and Environmental Degradation: Comparison of E7 and G7 Countries

Arzu ÖZMERDİVANLI¹ , Yahya SÖNMEZ²

¹ Asst. Prof., Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Applied Sciences, arzuoz@kmu.edu.tr

² Asst. Prof., Kastamonu University, Daday Nafi and Ümit Çeri Vocational School, sonmezyahya@gmail.com

ABSTRACT

Aim: Along with globalization and population growth, the unlimited use of natural resources and energy resources required for economic activities has caused environmental problems to reach significant dimensions. However, the financial sector, which has an important place in the financing of economic growth and energy resources, has ignored the increase in environmental problems. In this context, the relationship between economic growth, energy consumption and financial development and environmental degradation has recently become the focus of policy makers and researchers. This study aims to examine the relationship between financial development, energy consumption, economic growth and environmental degradation in terms of E7 and G7 countries.

Data and Method: A study was conducted on annual data for the period 2000-2021 in E7 (Brazil, China, Indonesia, India, Mexico, Russia and Turkey) and G7 (Canada, Germany, France, England, Italy, Japan and the United States) countries, considering the availability and continuity of data. In the study, the financial development variable is represented by the financial development index, the energy consumption variable is represented by primary energy consumption, the economic growth variable is represented by GDP per capita growth, the environmental degradation variable is represented by carbon dioxide emissions, and the trade openness variable is represented by the total of exports and imports/GDP indicators. The data used in the study were obtained from the official websites of the World Bank and Our World in Data organizations. Preliminary tests such as cross-section dependency and unit root tests, LM Bootstrap Panel Cointegration Test and Panel AMG Cointegration Estimator were used as method.

Findings: As a result of the pre-tests, it was found that the variables belonging to E7 and G7 countries have cross-sectional dependence and are stationary in the first difference. The panel cointegration test shows that the variables move together in the long term in both countries. However, the cointegration estimator provides findings that economic growth and energy consumption positively affect environmental degradation in E7 countries, while financial development, economic growth and energy consumption positively affect environmental degradation and trade openness negatively affect environmental degradation in G7 countries.

Originality: When the literature on the subject is examined, it is possible to come across many studies examining country groups such as E7 or G7 alone. However, studies examining both country groups together are not sufficient. In this study, unlike the literature, the comparative consideration of two country groups instead of a single country group shows the importance of the study in terms of originality.

Policy Recommendations: Within the framework of the findings obtained as a result of the study, suggestions such as using environmentally friendly clean energy sources, reducing non-renewable energy sources, supporting sustainable economic activities, and restructuring the financial sector to support projects aimed at protecting the environment can be presented in order to prevent environmental degradation.

Keywords: Financial Development, Energy Consumption, Economic Growth, Environmental Degradation, E7 and G7 Countries.

Fisher ve Neo-Fisherian Hipotezleri Işığında Enflasyon ve Beklenen Enflasyonun Kredi Faizleri ile Etkileşimi: Bayesian VAR Yaklaşımı

Havva KOÇ¹

¹ Dr., Okan Üniversitesi, havva.koc@okan.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Fisher ve Neo-Fisherian hipotezleri çerçevesinde Türkiye’de kredi faiz oranları ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Fisher hipotezi, nominal faiz oranlarının enflasyon oranıyla birebir hareket ettiğini öne sürerken, Neo-Fisherian hipotez ise faiz oranlarındaki artışın uzun vadede enflasyonu yükseltebileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, ticari ve tüketici kredi faizlerinin enflasyon ve enflasyon beklentileri üzerindeki etkisini analiz etmek ve Türkiye’de söz konusu hipotezlerin geçerliliğini test etmektir.

Veri ve Yöntem: Aylık 2013:02–2024:12 dönemini kapsayan veriler TÜİK ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kaynaklarından derlenmiştir. Ticari ve tüketici kredi faizleri için ayrı ayrı Bayesian VAR modelleri kurulmuş, Cholesky ayrıştırımlı yapısal IRF analizleriyle şok-tepki mekanizmaları incelenmiştir.

Bulgular: Her iki faiz türü de kendi şoklarına anlamlı ve kalıcı tepki vermektedir; bu da faiz oluşum sürecinin büyük ölçüde içsel dinamiklere bağlı olduğunu göstermektedir. Hem ticari ve tüketici kredi faizlerine uygulanan şoklara gerçekleşen enflasyonun (TÜFE-C) anlamlı bir tepki vermemesi hem de TÜFE-C şoklarının ticari ve tüketici kredi faizlerinde istatistiki olarak anlamlı bir etki yaratmaması, Fisher ve Neo-Fisherian hipotezlerinin çift yönlü analiz sonucunda geçersiz olduğunu göstermektedir. Beklenti şoklarına (E-TÜFE) ticari kredi faizi %1 düzeyinde, 1 dönem anlamlı pozitif tepki vermiştir; Fisher hipotezi geçerlidir. E-TÜFE şoklarına tüketici kredi faizi %0.35 düzeyinde, 5 dönem anlamlı tepki göstermiştir; Fisher hipotezi zayıf formda görülmüştür. Ticari kredi faizine uygulanan bir şokun ardından E-TÜFE, %0,13 oranında ve bir dönem boyunca istatistiki olarak anlamlı pozitif tepki vermiştir; buna karşın, tüketici kredi faizine uygulanan bir şok sonrası E-TÜFE de %0,13 oranında ve bir dönem için anlamlı pozitif tepki göstermiştir. Bu da Neo-Fisherian hipotezinin zayıf formda görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışma, Fisher hipotezi ve Neo-Fisherian hipotezinin geçerliliği açısından kanıtlar sunmaktadır. Kredi faizlerindeki artışın enflasyon ve enflasyon beklentileri üzerindeki etkisi kısa vadeli ve sınırlıdır, tam tersi de geçerlidir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye bağlamında Fisher ve Neo-Fisherian hipotezlerini özellikle beklenen enflasyon özelinde test eden ilk çalışmalardan biri olması açısından özgündür. Ayrıca, Bayesian VAR yönteminin kullanımı, geleneksel VAR analizlerine kıyasla daha güçlü tahminler sunarak çalışmaya metodolojik bir katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Kredi faizlerindeki artışlar enflasyonu baskılamak yerine kısa vadede beklentileri artırabilir. Para politikası, kredi dinamikleriyle birlikte değerlendirilmelidir. Ticari ve tüketici kredi faizlerinin enflasyon beklentileri üzerindeki farklı etkileri göz önünde bulundurulmalı ve sektör bazlı politikalar geliştirilmeli.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Faiz, Beklenen Enflasyon, Bayesian VAR.

The Interaction of Inflation and Expected Inflation with Credit Interest Rates in Light of the Fisher and Neo-Fisherian Hypotheses: A Bayesian VAR Approach

Havva KOÇ¹

¹ PhD, Okan University, havva.koc@okan.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the relationship between credit interest rates and inflation in Turkey within the frameworks of the classical Fisher and Neo-Fisherian hypotheses. While the Fisher hypothesis posits that nominal interest rates move one-for-one with inflation, the Neo-Fisherian hypothesis argues that an increase in interest rates may raise inflation in the long run. Accordingly, the primary goal is to analyze how commercial and consumer loan rates respond to realized inflation and inflation expectations—and to test the validity of these hypotheses for Türkiye.

Data and Method: Monthly data spanning January 2013 to December 2024 were obtained from TurkStat and the Banking Regulation and Supervision Agency. Separate Bayesian VAR models were estimated for commercial and consumer loan rates, and structural impulse-response functions were derived using Cholesky decomposition.

Findings: Both loan rates exhibit statistically significant and persistent responses to their own shocks, indicating that their dynamics are largely endogenous. Two-way analysis reveals that neither a shock to loan rates elicits a significant response in realized core inflation (CPI-C), nor do inflation shocks significantly affect either loan rate. Consequently, both the Fisher and Neo-Fisherian hypotheses are rejected. In contrast, a shock to inflation expectations (E-CPI) provokes a statistically significant positive response of 1.00% (one period) in the commercial loan rate—supporting the Fisher hypothesis. The consumer loan rate responds positively by 0.35% over five periods to an E-CPI shock, indicating a weak-form validity of the Fisher hypothesis. Following a shock to the commercial loan rate, E-CPI rises by 0.13% for one period; similarly, a shock to the consumer loan rate triggers a 0.13% positive response in E-CPI for one period, suggesting a weak-form presence of the Neo-Fisherian effect.

Conclusion: The results provide evidence on the (in)validity of the Fisher and Neo-Fisherian hypotheses in Turkey. Increases in credit rates exert only short-lived and limited effects on both inflation and inflation expectations, and vice versa.

Originality: This is among the first studies in the Turkish context to test the Fisher and Neo-Fisherian hypotheses specifically with respect to inflation expectations. Methodologically, it introduces a Bayesian VAR framework that delivers more robust estimates compared to traditional VAR analyses.

Policy Recommendations: Since hikes in credit rates may temporarily raise inflation expectations rather than suppress inflation, monetary policy should consider credit market dynamics. Policy measures ought to account for the distinct effects of commercial versus consumer loan rates on inflation expectations, and sector-specific strategies should be developed.

Keywords: Inflation, Interest Rates, Expected Inflation, Bayesian VAR.

BİST Banka Endeksinde Yer Alan Bankaların ESG Skorlarını Etkileyen Finansal Oranların Belirlenmesi

Hasan Hüseyin YILDIRIM¹ , Nevzat ÇALIŞ² , Şakir SAKARYA³

¹ Corresponding Author, Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, hhyildirim@balikesir.edu.tr

² Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Bandırma Meslek Yüksekokulu, ncalis@bandirma.edu.tr

³ Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, sakarya@balikesir.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bankacılık sektörü, ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından kredi aracılığı ve likidite temini gibi temel işlevleriyle kritik bir rol üstlenmektedir. Sektörde meydana gelen olumlu gelişmeler finansal piyasalarda istikrarı desteklerken, olumsuzluklar kırılganlıkları artırmaktadır. Öte yandan, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) skorları, büyük şirketlerin sürdürülebilirlik ve etik uygulamalar çerçevesinde nasıl değerlendirildiğini göstermekte ve yatırımcılar için önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Bankacılık sektörü, sermaye tahsisi ve finansal aracılık işlevleri nedeniyle ESG kriterlerinin uygulanmasında önemli bir konuma sahiptir. Bu doğrultuda, bankaların yüksek ESG performansı hem itibarı artırmakta hem de sürdürülebilir finansal ürünlerin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören altı bankanın ESG skorlarını etkileyen banka düzeyindeki faktörleri analiz etmektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada altı bankanın 2013-2023 dönemi için yıllık veriler kullanılmıştır. Çalışmada panel veri analiz yöntemi uygulanmış ve regresyon modeli yardımıyla ilişkiler test edilmiştir. Çalışmada bağımlı değişken olarak ESG skorları, bağımsız değişken olarak ise bankaların finansal performansını yansıtan aktif karlılığı, özsermaye karlılığı, finansal varlıklar / toplam varlıklar, tüketici kredileri/toplam krediler, likit aktifler/toplam aktifler, faiz gelirleri/toplam aktifler ve toplam aktifler gibi oranlar kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada bankaların ESG skorlarını etkileyen oranlar belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan korelasyon analizinde aktif karlılığının ve özsermaye karlılığının yönetim skorları ile yüksek korelasyona sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Aktif karlılığının ESG toplu puanı, Çevre puanını, Sosyal puanı ve Yönetişim puanını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Özsermaye karlılığının ise ESG toplu puanı, Çevre puanını, Sosyal puanı ve Yönetişim puanını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilememiştir. Özkaynaklar/Toplam aktifler oranının ise ESG toplu puanı, Çevre puanını, Sosyal puanı ve Yönetişim puanını negatif ve anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte tüketici kredileri/toplam krediler ESG toplu puanı, çevre puanını ve sosyal puanını negatif ve anlamlı bir şekilde etkilediği de tespit edilmiştir. Likit aktifler/Toplam aktifler oranının ise ESG toplu puanı, çevre puanını, sosyal puanı ve yönetim puanını negatif ve anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak da toplam aktiflerin ESG toplu puanını negatif ve anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye bankacılık sektörü özelinde ESG skorlarını etkileyen finansal oranları analiz ederek literatürdeki ampirik boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, gelişmekte olan bir piyasa örneği üzerinden ESG performansı ile finansal göstergeler arasındaki ilişkiye dair yeni bulgular sunarak sürdürülebilir finans literatürüne katkı sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Bankalar, ESG performanslarını artırmak amacıyla finansal oranlarını iyileştirecek stratejiler geliştirmeli ve sürdürülebilirlik odaklı yatırım kararlarını teşvik etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, ESG Skorları, Finansal Performans, Panel Veri Analizi, Regresyon Analizi.

Determining the Financial Ratios Affecting the ESG Scores of Banks Listed in the BIST Banking Index

Hasan Hüseyin YILDIRIM¹ , Nevzat ÇALIŞ² , Şakir SAKARYA³

¹ Corresponding Author, Assoc. Prof., Balıkesir University, Burhaniye Faculty of Applied Sciences, hhyildirim@balikesir.edu.tr

² Assoc. Prof., Bandırma Onyedi Eylül University, Bandırma Vocational School, ncalis@bandirma.edu.tr

³ Prof., Balıkesir University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, sakarya@balikesir.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The banking sector plays a critical role in the sustainability of economic activities with its basic functions such as credit intermediation and liquidity provision. While positive developments in the sector support stability in financial markets, negativities increase vulnerabilities. On the other hand, Environmental, Social and Governance (ESG) scores show how large companies are evaluated within the framework of sustainability and ethical practices and are an important indicator for investors. The banking sector has an important position in the implementation of ESG criteria due to its capital allocation and financial intermediation functions. In this direction, high ESG performance of banks both increases reputation and contributes to the development of sustainable financial products. The purpose of this study is to analyze the bank-level factors affecting the ESG scores of six banks traded on Borsa Istanbul.

Data and Method: The study utilizes annual data for six banks covering the 2013–2023 period. Panel data analysis method was applied in the study and the relationships were tested with the help of regression model. In the study, ESG scores were used as dependent variables, and ratios reflecting the financial performance of banks such as return on assets, return on equity, financial assets/total assets, consumer loans/total loans, liquid assets/total assets, interest income/total assets and total assets were used as independent variables.

Findings: The study attempted to determine the ratios affecting the ESG scores of banks. In the correlation analysis, it was concluded that return on assets and return on equity had a high correlation with the governance score.

Conclusion: It was concluded that return on assets positively and significantly affected the ESG aggregate score, Environmental score, Social score and Governance score. Return on equity positively and significantly affected the ESG aggregate score, Environmental score, Social score and Governance score. It was concluded that the Equity/Total Assets ratio negatively and significantly affected the ESG aggregate score, Environmental score, Social score and Governance score. In addition, it was found that consumer loans/total loans negatively and significantly affect the ESG aggregate score, environmental score and social score. It was concluded that the liquid assets/total assets ratio negatively and significantly affects the ESG aggregate score, environmental score, social score and governance score. Finally, it was concluded that total assets negatively and significantly affect the ESG aggregate score.

Originality: This study seeks to fill an empirical gap in the literature by analyzing the financial ratios affecting ESG scores specifically within the Turkish banking sector. Furthermore, by focusing on a developing market, it contributes new empirical evidence to the literature on sustainable finance regarding the relationship between ESG performance and financial indicators.

Policy Recommendations: Banks should develop strategies to improve financial ratios that enhance ESG performance and promote investment decisions focused on sustainability.

Keywords: Banking Sector, ESG Scores, Financial Performance, Panel Data Analysis, Regression Analysis.

Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka İlişkin Tedbir/Tedbir Benzeri Kararlar

Ferhat AZNEVİ¹

¹ Türkiye İş Bankası A.Ş. Bölge Hukuk Müşaviri, Türkiye Barolar Birliği, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yürütme Kurulu Üyesi, Ankara Barosu, ferhat.aznevi@yahoo.com.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, konkordato yargılamalarında ilk derece ve istinaf mahkemelerinin maddi hukuka ilişkin tedbir/tedbir benzeri kararlarıyla Yargıtay içtihatlarını, doktrindeki eleştirilerle birlikte ele alarak incelemektir.

Bulgular: Konkordato başvurularındaki artışlar, tıpkı iflasın ertelenmesi başvurularında olduğu gibi, bu hukuki müessenin amacından uzaklaştığı yönünde sonuçlar ortaya koymaktadır.

Sonuç: 2003 yılında İcra ve İflas Kanunu'ndaki değişikliklerle, ayrıntılı olarak düzenlenen, İflasın ertelenmesi uygulamasının, kötü niyetli başvuruçularca suistimal edilmesi sonucu, anılan müessese alacaklılara ve ticaret yaşamına zarar verir hale gelmiştir. İflasın Ertelenmesi taleplerinde kimi Mahkemelerce verilen maddi hukuktan doğan haklara, müdahale niteliğindeki kararlar, doktrinde eleştirilmiştir. Konkordato taleplerinde de benzer şekilde suistimallerin olmaması ve alacaklıların kazanılmış haklarının korunması için, üçüncü kişilerin başta mülkiyet hakkı olmak üzere maddi hukuktan doğan hakları korunmalıdır. Bu hakların özüne dokunur şekilde ihtiyati tedbir yada ihtiyati tedbire benzer nitelikli kararlar verilmemelidir. Mahkemelerin *gerekli gördüğü bütün tedbirleri* alabiliyor olmasını, maddi hukuka ilişkin hakların kullanılmasını engelleyecek şekilde, tedbir kararı verilebileceği şeklinde yorumlamamalıdır. Çünkü üçüncü kişilerin maddi hukukunu değiştirecek kararlar nitelik itibarıyla ihtiyati tedbir değil, hüküm niteliğinde kararlar olmalıdır. Aksi taktirde ihtiyati tedbir yada tedbir benzeri kararlar, tedbir talep edenin mevcut durumunu muhafaza etmekten çok, alacaklıların mülkiyet hakkına geri dönülemez şekilde zarar verebilecektir. Bu durum; hukuk güvenliği ilkesine ve rehin hukuku ile kambyo hukukundan kaynaklanan imtiyazlı alacaklılar ile adi alacaklılar arasındaki hiyerarşiye, hukuka aykırı bir müdahale olarak nitelendirilebilir. Konkordato başvurularında özellikle ilk derece mahkemelerinde, rehinli alacaklıların ve Kambyo senedi alacaklılarının imtiyazlı alacaklı statülerine maddi hukuka aykırı şekilde zarar veren tedbir kararlarının önlenmesi için yeni hukuksal tedbirler alınmalıdır.

Literatüre Katkı: Çalışmada, toplu tasfiye yollarından Konkordato müessesine, yeni Yargıtay içtihatları ve Doktrindeki görüşleri gözönüne alarak özgün ve yasa koyucunun iradesine uygun bir yaklaşımda bulunarak, literatüre katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Politika Önerileri: Yargıtay nezdinde anılan tedbir kararlarıyla ilgili maddi hukuktan kaynaklanan hakların korunmasını sağlayacak içtihatların oluşturulması ve aynı zamanda İİK'daki konkordato düzenlemelerinde, yasa koyucu tarafından iyileştirmeler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, borçların toplu tasfiyesi, İhtiyati tedbir, Yargıtay, Maddi Hukuk

Precautionary or Similar Measures Related to Substantive Law in Concordat Proceedings

Ferhat AZNEVİ¹

¹ Türkiye İş Bankası A.Ş. Bölge Hukuk Müşaviri, Türkiye Barolar Birliği, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yürütme Kurulu Üyesi, Ankara Barosu, ferhat.aznevi@yahoo.com.tr

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to examine the decisions of first instance and appellate courts regarding substantive law in concordat proceedings, as well as the precedents set by the Court of Cassation, together with criticisms in the legal doctrine.

Findings: The increase in concordat applications, similar to the rise in applications for the postponement of bankruptcy, indicates a deviation from the original purpose of this legal institution.

Conclusion: With the amendments made to the Enforcement and Bankruptcy Law in 2003, the institution of postponement of bankruptcy was regulated in detail. However, due to its abuse by bad-faith applicants, it has become a harmful mechanism for creditors and commercial life. In requests for postponement of bankruptcy, certain court decisions that interfered with substantive legal rights have been criticized in legal doctrine. In concordat proceedings, similar abuses must be prevented, and the vested rights of creditors must be protected. The substantive legal rights of third parties, especially property rights, must be safeguarded. Measures such as interim injunctions or similar precautionary decisions should not infringe upon the essence of these rights. The authority of courts to take all necessary precautions should not be interpreted as allowing them to issue decisions that obstruct the exercise of substantive rights. Decisions that effectively alter the substantive legal status of third parties are, by nature, not interim measures but rather constitute judgments. Otherwise, interim or precautionary decisions may go beyond preserving the current situation of the applicant and irreversibly harm the property rights of creditors. Such a situation may be considered a violation of the principle of legal security and an unlawful interference with the hierarchy between privileged creditors—arising from pledge or negotiable instrument law—and ordinary creditors. In concordat applications, especially at the first instance court level, new legal measures should be adopted to prevent precautionary decisions that unlawfully harm the privileged status of secured creditors and creditors holding negotiable instruments.

Contribution to the Literature: This study aims to contribute to the literature on collective insolvency procedures by offering an original and legislator-aligned perspective on the concordat institution, in light of recent Court of Cassation precedents and doctrinal views.

Policy Recommendations: It is recommended that the Court of Cassation develop case law that safeguards rights stemming from substantive law in relation to such precautionary decisions, and that the legislator introduces improvements to the concordat provisions in the Enforcement and Bankruptcy Law.

Keywords: Concordat, collective debt settlement, Court of Cassation, interim injunction, substantive law

1. Giriş

Bu çalışmada 2018 yılından bu yana uygulanan yeni konkordato rejiminin, özellikle ilk derece mahkemelerinde maddi hukuka ilişkin ihtiyati tedbir yada tedbir benzeri kararlar verilmesinin hukuken mümkün olup olmadığı hususu değerlendirilecektir.

İcra ve İflas Kanunu'na 4949 sayılı Kanunla eklenen ve böylelikle hukukumuzda ayrıntılı bir şekilde düzenlenen iflasın ertelenmesi müessesesi, ülkemizde 2003 yılından beri uygulanmaktaydı. Ne var ki uygulamada bu müessesenin kötüye kullanımının artması sonucunda, iflasın ertelenmesi müessesesi 7101 sayılı Kanun ile ilga edilerek Türk hukuk sisteminden çıkarılmıştır. Söz konusu kanun ile getirilen değişiklikle beraber İcra ve İflas Kanunu'nun 179'uncu maddesinde bulunan "sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflası ve iflasın ertelenmesi" başlıklı madde değiştirilmiş ve madde metninde sadece iflas kurumu düzenlemesine yer verilerek iflasın ertelenmesinin uygulama sürecinin açıklanmış olduğu 179/a, 179/b, 179/c maddeleri de sözü edilen kanunun 65. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun koyucu, iflasın ertelenmesi müessesinin aktif bir şekilde işlerlik kazanmasından ötürü uygulamada çok fazla rağbet görmeyen konkordatoya ilişkin İcra ve İflas Kanunu'nun 285 vd. hükümlerini 7101 sayılı Kanun ile revize ederek uygulamada ortaya çıkan sorunları çözmeyi ve konkordatonun iflasın ertelenmesi müessesesinin daha etkili bir alternatifi olmasını amaçlayarak pratikteki uygulanabilirliğini artırmak istemiştir (Hacıömeroğlu, 2023).

İcra ve İflas Kanunu'nun yeni 287. Maddesinin ilk fıkrasındaki "*Konkordato talebi üzerine mahkeme, 286 ncı maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhâl geçici mühlet kararı verir ve 297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki hâller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır.*" hükmündeki "gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır" ifadesi, iş bu tedbirlerin maddi hukuka ilişkin tedbirleri de içerip içermediği sorununı gündeme getirmiştir.

2. Kazanılmış Haklar, Maddi Hukuk ve İhtiyati Tedbir Kavramları

İhtiyati tedbir, davacının, gerçekleştirilecek yargılama neticesinde davayı kazanması hâlinde dava konusuna kavuşmasını, dava sırasında veya öncesinde güvence altına almaya yarayan geçici hukuki korumaları (tedbirleri) ifade eder (Topsakal ve Bayraktar, 2021). Maddi hukuku ise bir toplumun üyelerinin nasıl davranması gerektiğini düzenleyen yasalar bütünü olarak tanımlayabiliriz. Maddi hukukun yapılması, yönetilmesi ve uygulanması için prosedürler dizisi olan usul hukuku ile tezat oluşturur. Maddi hukuk, medeni hukukta hak ve sorumlulukları, ceza hukukunda ise suçları ve cezaları maddi eşitlik veya maddi yargı sürecini tanımlar.

Sonuçları yöneten maddi hukuklar, usulü yöneten usul kanunları ile tezat oluşturur. Maddi (esas) hukuk usul (yargılama) hukukunun şekli niteliğinin aksine, hakların maddi içeriklerini tanımlayan, kaynağını Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu gibi yürürlükteki kanunlardan yani pozitif hukuktan alan hukuktur. Bu çerçevede maddi hukuka ilişkin ihtiyati tedbirlerin, sonuçlarını maddi hukuk alanında doğuran tedbirler olarak değerlendirilmelidir. Konkordato yargılamalarında verilen bu tür kararlar, niteliği itibarıyla sadece davacının hukukunu değil, alacaklılar ile üçüncü şahısların hukukunu da etkilemektedir. Bu çerçevede, *maddi hukuktan doğan hakların tedbir yoluyla kullanımının önlenmesinin hukuksal geçerliliğine dair şartlar*, "kazanılmış hakların korunması" ve "hukuk Güvenliği" ilkeleriyle birlikte ele alınmalıdır.

Medeni Hukuk alanında kazanılmış hak, Türk Hukuk Lugatı'nda "evvelce yürürlükte olan hükümlere göre bir şahıs lehine sabit olan hak" olarak tanımlanmaktadır. Anayasa Mahkemesi'de Kazanılmış haklara saygı ilkesini;

".. hukukun genel ilkelerinden birisi olup, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın, yeni kanundan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Kanunlarda yapılan değişiklikler kazanılmış hakları etkilemediği ve hukuk güvenliğini zedelediği sürece bu değişikliklerin hukuk devleti ilkesine aykırı oldukları ileri sürülemez.." şeklinde tanımlanmaktadır.(2023/177 K. s.k, 2016/186 Esaslı karar) Yeri gelmişken, Haklı beklentiye uygunluk ilkesine de değinmek yararlı olacaktır. Bu ilke hukuki belirliliği sağlamak adına süregelen uygulamaların veya düzenlemelerin kaldırılması veya değiştirilmesi durumunda bireylerin haklı beklentilerinin korunmasını içerir. Her iki ilke uyarınca, sonradan yapılacak işlemlerle önceden yaratılmış hukuki durumların değiştirilmesinin hukuktan beklenen güvenlik ile bağdaştırılamayacağı sonucuna ulaşabiliriz.

..Hukuk güvenliği bireyin hukukî durumunun süreceği yönündeki beklentilerinin belli koşullar içinde güvence altına alınması anlamına gelir. Ancak hukuk güvenliği ilkesi zaman içinde değişen şartlara ve gelişen ihtiyaçlara göre kanunlarda değişiklik yapılmasına engel değildir... kanun koyucu Anayasa'da öngörülen koşullar çerçevesinde diğer alanlarda olduğu gibi kamu görevlilerinin durumları ile ilgili olarak da kamu yararı amacıyla bazı değişiklikler yapabilir. Ancak, kanun koyucu bu değişiklikleri yaparken hukuk güvenliği ilkesinin bir uzantısı olan kazanılmış haklara saygı göstermelidir." (Anayasa Mahkemesi, 18.07.2012, E. 2011/113, K. 2012/108, R.G. 01.01.2013, S. 28515, www.anayasa.gov.tr, 19.05.2018)

Bu çerçevede, yukarda ifade edilen özel hukuk ilişkilerinde, kişilerin, kazanılmış statüdeki doğmuş yada doğması beklenen haklarına, *işbu hakların kullanılmasına engel olacak şekilde Mahkemelerce müdahale edilebilmesi için*,

İlk olarak anılan haklara dayanak olan maddi hukuk kaynaklarıyla paralel "açık" düzenlemelerin mevcut olması,

İkinci olarak ta bu düzenlemelerin "istisnai" ve "üstün kamu yararı amacına uygun" olması gerekir.

3. Konkordato Yargılamalarında Maddi Hukuka Etki Eden Tedbir/Tedbir Benzeri Kararlar

Konkordato uygulamasına geçilmesiyle birlikte, İcra ve İflas Kanunu'nun yeni 287. Maddesinin ilk fıkrasındaki "*Konkordato talebi üzerine mahkeme, 286 ncı maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhâl geçici mühlet kararı verir ve 297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki hâller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır.*" hükmündeki "gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır" ifadesi, iş bu tedbirlerin maddi hukuka ilişkin tedbirleri de içerip içermediği sorununun gündeme getirmiştir. Mahkemelerin geçici mühlet kararıyla birlikte maddi hukuktan doğan hakların kullanılmasını engelleyen tedbir kararları vermelerinin mümkün olmadığı görüşü sıklıkla ifade edilmiştir (Pekcanitez ve Erdönmez, 2018). Diğer taraftan, kimi yazarlar konkordatonun, iflas ertelemekten farklılık arz eden yapısı sebebiyle, iflas erteleme döneminde hâkim olan maddi

hukuka ilişkin ihtiyati tedbir verilemeyeceği düşüncesinin konkordato için geçerli olmayacağını savunmuştur (Atalay, 2018). Kimi yazarlarda ölçütün, konkordatonun başarısı olduğu ve verilen tedbirlerin kapsamlarının maddi hukuka ilişkin olup olmadığına bakılmaksızın mahkemelerce belirleneceği dile getirilmiştir (Atalı, Ermenek ve Erdoğan, 2019). Mehaz kanun ve İsviçre doktrininde ise, alınacak tedbirlerin borçlunun malvarlığının muhafazası amaçlı olması gerektiği vurgulanmıştır (Topsakal ve Bayraktar, 2021; Simil, 2020).

Kanımızca,

Konkordato yargılamalarında İİK'nun 287. maddesi kapsamında Mahkemeler, her türlü tedbiri alırken, normatik hiyerarşide aynı sırada olan Medeni Kanun, Ticaret Kanunu vb. gibi pozitif hukuk kaynaklarının "özel nitelikli" düzenlemelerinden doğan, Kambiyo senetlerinin hamillerine tanınan, adi alacaklara göre takip hukuku tahtında imtiyazlar içeren "alacak haklarına" tedbir yoluyla müdahale edememelidir. Aynı durum, adi alacaklılara göre "sınırlı aynı haklara" dayanan imtiyazlı rehin alacaklıları içinde geçerli olmalıdır.

Zaten, üst norm olan Anayasamızın 35. maddesindeki,

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." Düzenlemesinde de yer aldığı üzere, Mahkemeler mülkiyet ve benzeri hakların kullanımına müdahale ederken kendiliğinden özel bir denetim uygulamalıdır. İİK'nun 287. maddesinde, *Kambiyo Hukukundan kaynaklanan hamilin sahip olduğu alacak* ve bu alacağa bağlı talep haklarına yada *Rehinli alacaklıların haklarına* tedbir yoluyla müdahale edilebileceğine dair açık bir düzenleme bulunmaması, anılan haklar için tedbir yoluyla müdahalede bulunulması hususunda daha fazla tereddütler doğurmaktadır.

Öte yandan tedbir kararlarının "en az müdahale prensibi"ne uygun olarak verilmesi gerekmektedir. En az müdahale prensibi, karşı tarafa en az zarar verebilecek önlem, somut olaya göre onun en çok katlanabileceği, en hafif tedbirdir. Bu ilke kapsamında, hâkimin tedbir kararı verirken tarafların menfaat dengesini ve ihtiyatî tedbirin amacını göz önünde bulundurması gerekli ve zorunludur. Bu sebeptendir ki; genel hüküm niteliğindeki HMK'nun 391-(1) maddesi uyarınca, karar verilecek tedbirin, istemde belirtilen sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek bir çerçevede olması, bunun dışına çıkmaması şekliyle genel bir ölçü konulmuştur(Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin E.2019/2265, K.2020/211 sayılı ve 12.02.2020 tarihli kararı)

Mahkemelerce, konkordato başvurusunun temlik cirosuyla devrettiği senetlerin iadesine ve hatta çoktan tahsil edilmiş çeklerin bedellerinin iadesine yönelik ihtiyati tedbir kararları verildiği bilinmektedir. Özellikle aleyhine tedbire hükmedilen taraf bir Banka ise yerel mahkemelerce kambiyo senedi üzerinde temlik cirosu bulunmasına rağmen söz konusu cironun rehin ya da tahsil cirosu olacağı/olması gerektiği haksız ön kabulüyle hareket edildiği gözlemlenmektedir. Temlik cirosuyla devredilen bir kambiyo senedinin yahut bedelinin iadesini istemek açıkça mülkiyet hakkına yönelik müdahale anlamına gelmektedir. İİK. md. 294/6 "*Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür.*" hükmünü ihtiva etmektedir ki bu maddenin de yerel mahkemeler tarafından verilen isabetsiz tedbir kararlarına dayanak gösterildiği bilinmektedir. Yerel mahkemeler söz konusu hükümlerini, vadesi gelmemiş olan ileri tarihli senetler ve ileri keşide tarihli çeklerin müstakbel bir alacağı temsil ettiği yönündeki hatalı bir tespit ile gerekçelendirmektedir. Oysa kambiyo senetleri, kurucu (yaratıcı)

kıymetli evraklardan olup, senede bağı olan hak senedin düzenlenmesi ile doğmaktadır (Topsakal ve Bayraktar, 2021; Ülgen vd., 2013). Kurucu kıymeti evrakı reddeden görüşe göre de (Domanıç) hak, senedin düzenlenmesinden dahi önce doğmaktadır. Kökeninde alacak hakkı bulunan vadeye bağı borçlarda, alacak, vadeden önce de mevcuttur ancak vadenin gelmesiyle birlikte ifayı talep etme hakkı doğar. Bu nedenle, temlik cirouyla devredilen senetlerdeki ileri tarihli vadelere dayanarak bu senetlerin müstakbel bir alacağı temsil ettiği yorumunu yapmak da hukukten mümkün değildir. Dolayısıyla, bu tür senetlere ilişkin verilen tedbir kararlarının da üçüncü şahısların maddi hukuktan doğan haklarına hanel getirmekte ve haklı hiçbir hukuki dayanağı bulunmamaktadır (Topsakal ve Bayraktar, 2021).

Konkordato mühleti verilmesinin maddi hukuka etkilerinin sadece Kanunda sayılanlarla sınırlı olmadığı ve borçlunun taraf olduğu bütün maddi hukuk ilişkilerine tedbir yoluyla müdahale edilebileceğı kabul edilirse, **mühletten önce maddi hukuk hükümlerine güvenerek hukuki işlem yapan üçüncü kişilerin hiç öngöremeyecekleri sonuçlarla karşılaşacakları ve netice itibarıyla hukuki güvenliklerin zedeleneyeğine dair doktrindeki görüşlere de değinmek gerekir.** (Erdönmez, G./Özekes, M., Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II, On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2020, s.37)

Konkordato yargılamalarında özellikle son dönemde, anılan yaklaşıma uygun şekilde maddi hukuka müdahale niteliğinde tedbir kararları verilemeyeceğine, *tahsil edildiğinde kredi borcundan mahsup edilmek üzere, davacı Konkordato talep edenden alınan müşteri çek ve senetlerinin (davacının keşideci olarak değil, lehtar veya hamil olarak ilgili bankaya ciro ettiği ve ciro nedeniyle davacının son yetkili hamil olmaktan çıktığı çek ve senetlerin) bankalar tarafından davacının kredi borcuna mahsup edilmek üzere (çek veya senet borçlusu 3. kişilerden) tahsil edilebileceğine dair Yargı kararlarında artış olduğu gözlenmektedir.*

Konya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi 2025/228 Esas sayılı dosyasından verilen 27.03.2025 tarihli ara kararda *"bankalar tarafından, verilen kredinin teminatını teşkil etmek ve tahsil edildiğinde kredi borcundan mahsup edilmek üzere, davacıdan alınan müşteri çek ve senetlerinin (davacının keşideci olarak değil, lehtar veya hamil olarak ilgili bankaya ciro ettiği ve ciro nedeniyle davacının son yetkili hamil olmaktan çıktığı çek ve senetlerin) bankalar tarafından davacının kredi borcuna mahsup edilmek üzere (çek veya senet borçlusu 3. kişilerden) tahsil edilebileceğine,"*,

Konya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi 2025/246 Esas sayılı dosyasından verilen 10.04.2025 tarihli ara kararda *"bankalar tarafından, verilen kredinin teminatını teşkil etmek ve tahsil edildiğinde kredi borcundan mahsup edilmek üzere, davacıdan alınan müşteri çek ve senetlerinin (davacının keşideci olarak değil, lehtar veya hamil olarak ilgili bankaya ciro ettiği ve ciro nedeniyle davacının son yetkili hamil olmaktan çıktığı çek ve senetlerin) bankalar tarafından davacının kredi borcuna mahsup edilmek üzere (çek veya senet borçlusu 3. kişilerden) tahsil edilebileceğine,"*,

Isparta 4. Asliye Hukuk Mahkemesi(Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatıyla) 2025/2 Esas sayılı dosyasından verilen 03.01.2025 tarihli ara kararında *"bankalar tarafından, verilen kredinin teminatını teşkil etmek ve tahsil edildiğinde kredi borcundan mahsup edilmek üzere, davacıdan alınan müşteri çek ve senetlerinin (davacının keşideci olarak değil, lehtar veya hamil olarak ilgili bankaya ciro ettiği ve ciro nedeniyle davacının son yetkili hamil olmaktan çıktığı çek ve senetlerin) bankalar tarafından davacının kredi borcuna mahsup edilmek üzere (çek veya senet borçlusu 3. kişilerden) tahsil edilebileceğine,"*,

Samsun Asliye Ticaret Mahkemesi 2025/374 Esas sayılı dosyasından verilen 18.03.2025 tarihli ara kararında "j)davacıların konkordato geçici mühlet tarihinden önce bankalara temlik cirosu ile verdiği 18/03/2025 tarihinden sonra tahsil edilen çeklerin bedellerinin konkordato hesabına aktarılmasına yer olmadığına, ancak bu şekilde bankaların tahsil ettiği çek bedellerinin davacıların borcundan mahsup edilmesine," ,

Samsun Asliye Ticaret Mahkemesi 2025/308 Esas sayılı dosyasından verilen 11.03.2025 tarihli ara kararında "j)Davacının konkordato geçici mühlet tarihinden önce bankalara temlik cirosu ile verdiği 11/03/2025 tarihinden sonra tahsil edilen çeklerin bedellerinin konkordato hesabına aktarılmasına yer olmadığına, ancak bu şekilde bankaların tahsil ettiği çek bedellerinin davacının borcundan mahsup edilmesine," ,

Isparta 4. Asliye Hukuk Mahkemesi(Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatıyla) 2025/133 Esas sayılı dosyasından verilen 09.04.2025 tarihli ara kararında "bankalar tarafından, verilen kredinin teminatını teşkil etmek ve tahsil edildiğinde kredi borcundan mahsup edilmek üzere, davacıdan alınan müşteri çek ve senetlerinin (davacının keşideci olarak değil, lehtar veya hamil olarak ilgili bankaya ciro ettiği ve ciro nedeniyle davacının son yetkili hamil olmaktan çıktığı çek ve senetlerin) bankalar tarafından davacının kredi borcuna mahsup edilmek üzere (çek veya senet borçlusu 3. kişilerden) tahsil edilebileceğine" ,

Karşıyaka Asliye Ticaret Mahkemesi 2024/431 Esas sayılı dosyasından verilen 22.08.2024 tarihli ara kararında "yönündeki taleplerin bir kısmının usule ve hukuka aykırı olacak ve üçüncü kişilerin haklarının ihlali sonucunu doğuracak nitelikte bulunduğu gibi her olayın özelliklerine ve şartlarına, üçüncü kişi ile aradaki hukuki ilişkinin kapsamına göre değerlendirilmesinin gerektiği, bu hususta soyut nitelikte tedbir kararı verilmesinin usulen mümkün olmadığı, İİK'nun 308/h hükmünün mahkememiz dışında konkordato komiserleri aracılığıyla ve kesin mühlet aşamasında uygulanabileceği, keza İİK'nun 296/1 madde hükmünün mahiyeti ve kapsamı dikkate alındığında olayın gerçekleşmesi halinde ve tarafların menfaat dengelerine göre uygulanabileceği anlaşıldığından açıklanan sair tedbir taleplerinin reddine karar vermek gerektiğine"

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2025/244 Esas 2025/365 Karar Sayılı kararında, "Konkordato komiser heyeti sunmuş olduğu 28/01/2025 tarihli görüş yazısında özetle; Geçici mühletin ilan edildiği 28.11.2024 gününden önce ileri tarihli olarak keşide edilen ve keşide tarihi 28.11.2024 tarihinden sonra olan çeklerin rehin ve diğer imtiyazlı alacaklar dışında banka kredi borçlarına mahsup edilmeyeceği, geçici mühletin ilan edildiği 28.11.2024 gününden önce ileri tarihli olarak keşide edilen ve keşide tarihi 28.11.2024 tarihinden sonra olan çeklerden tahsil edilip kredi borcuna mahsup edilen veya ayrı hesaplarda tutulan çek bedellerinin bankalar tarafından komiser denetiminde kullanılmak üzere borçlu şirkete ödenmesi gerektiği, geçici mühletin ilan edildiği 28.11.2024 gününden önce keşide edilen ileri tarihli ve keşide tarihi 28.11.2024 tarihinden sonra olan çeklerden tahsil edilmeyenlerin borçluya iade edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Somut olayda, davacı talebinin, maddi hukuk alanında sonuçlar doğuran ve borçlu konkordato talep eden şirkete nazaran üçüncü kişi konumunda olanların maddi hukuktan doğan talep ve def-i haklarını etkileyen tedbirler olarak değerlendirilebilir. konkordato talebinde, gerek geçici mühlet ve gerekse kesin mühlet süresi içerisinde, üçüncü kişilerin sahip oldukları

hakları ve yüklendiği borçları etkileyeceğinden bu konuda tedbir kararı verilemez. Açıklanan nedenlerle ve özellikle davacı borçlu şirketlerin ihtiyati tedbir talepleri, konkordato ile ilgili İİK 285 vd maddelerde ki açık düzenlemelerine uygun düşmediğinden ve bu anlamda ilk derece mahkemesi ara kararının usul ve yasaya uygun olduğu kanaatine varılarak konkordato talep eden davacıların istinaf başvurusunun reddine dair kararları bu kapsamda örnek gösterebiliriz.

Teminat mektubunun paraya çevrilmesinin önlenmesi yönündeki tedbir talepleri genelde reddedilmektedir. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi E.2020/1522 sayılı ve 09.07.2020 tarihli kararını:

“Lehtarın konkordato talep etmesi sonucu, garanti veren banka ile muhatap arasında kurulan bu sözleşme ilişkisine ihtiyati tedbir yolu ile müdahale edilmesi düşünülemez. Bu durum sözleşme özgürlüğü ilkesine ve mülkiyet hakkına aykırılık teşkil eder. Tedbir kararı, garanti ilişkisine müdahale anlamı taşır ve muhatabın bankaya karşı alacak hakkını ileri sürmesi ve bankanın da borcunu ifa edemez hale gelmesi sonucunu doğurur. Bu sebeple, konkordato talep eden borçluya göre üçüncü kişi konumunda olan alacaklı - muhatap ile garantör banka arasında oluşan sözleşmeye tedbir yolu ile müdahale edilmesi hukuka uygun değildir. (...)” şeklinde gerekçelendirmiştir.

4. Sonuç

Ülkemizde kolektif tasfiye süreçleri, oldukça uzun sürmektedir. Bu süreçlerin sonunda, ödeme güçlüğünden kurtulan, ticaret hayatına artı değer katmaya devam eden firma ve tacirlerin oransal olarak azınlıkta olduğunu söyleyebiliriz. İflasın ertelenmesi müessesinin kötüye kullanımı başta alacaklılar açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Aynı durumun Konkordato başvurularında da yaşanmaması için, Mahkemelerin, maddi hukuka müdahale niteliğinde kararlar verirken, yukarda bahsettiğimiz genel hukuk kriterlerini ve üst normları, “İstinaf ve Yargıtay” denetiminden önce, kendi kürsülerinde öncelikle gözönüne almaları gerekir.

Mahkemelerin İİK’nun 287. maddesi uyarınca *gerekli gördüğü bütün tedbirleri* alabiliyor olması, maddi hukuka ilişkin çok geniş kapsamlı müdahale edilebileceği şeklinde yorumlanmamalıdır. Yasa koyucu, Mahkemeleri, İİK 287 kapsamında, *Hukuken takdir ve müdahale haklarının belirlendiği dairenin sınırları içinde kalmak kaydıyla* gerekli gördükleri bütün tedbirleri alabilecekleri şekilde yetkilendirmiştir. Alacaklıların ve üçüncü şahısların kazanılmış ve/veya müstakbel mülkiyet ve benzeri haklarına kalıcı zararlar vermek pahasına konkordato başvuruçularının korunması, alacaklılarla birlikte yürütülmesi gereken bu kolektif tasfiye rejimine tıpkı iflas ertelemede olduğu gibi zarar verecektir.

Kaynakça

Anayasa Mahkemesi, 18.07.2012, E. 2011/113, K. 2012/108, R.G. 01.01.2013, S. 28515, www.anayasa.gov.tr, 19.05.2018

Anayasa Mahkemesi, 2023/177 K. s.k, 2016/186 Esaslı kararları

Atalay, O. (2018). 7102 Sayılı Kanunla konkordato ve elektronik tebligat konularında getirilen yenilikler. Özkes, M. (Yay. Haz.). *Konkordato reformu hakkında değerlendirmeler* içinde (ss. 111- 134). İstanbul: On İki Levha.

Atalı, M., Ermenek İ., & Erdoğan E. (2019). İcra ve iflâs hukuku. 2. Basım. Ankara: Yetkin.

- Hacıömeroğlu A. O. (2023). İcra ve İflas Kanunu'nun 296'ncı maddesinin birinci fıkrası karşısında Türk Ticaret Kanunu'nun 1423'ncü maddesinin birinci fıkrasının akıbeti. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27(4), 167-196. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1352059>
- Kuru, B. (2013). *İcra ve iflas hukuku el kitabı*. 2. Baskı. Ankara: Adalet.
- Oğuzman, M.K. & Barlas, N., (2011) *Medenî hukuk* (C. I. 17. Basım). İstanbul: Vedat.
- Öztekin, S. (2007). *İflasın ertelenmesi*. İstanbul: Arıkan.
- Pekcanitez, H. (2016). *İflâsın ertelenmesi* (Makaleler. C.II.) İstanbul: On İki Levha.
- Pekcanitez, H., Atalay, O., & Özekes, M. (2012) *Medeni usul hukuku* (13. Basım). Ankara: Yetkin.
- Pekcanitez, H., & Erdönmez, G. (2018). 7101 Sayılı Kanun çerçevesinde konkordato. İstanbul: Vedat.
- Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin E.2019/2265, K.2020/211 sayılı ve 12.02.2020 tarihli kararı
- Simil, C. (2020). Konkordato mühleti verilmesinden önce bankalara temlik edilen bono ve çeklerin ya da bedellerinin iadesinin gerekip gerekmeyeceği. *Türkiye Bankalar Birliği Bankacılar Dergisi*, 112, 47-66.
- Topsakal, U., & Bayraktar, O. (2021). Konkordato yargılamalarında maddi hukuka ilişkin ihtiyati tedbir kararları. Erişim adresi: <https://www.lexpera.com.tr/literatur/bilgi-notlari/konkordato-yargilamalarinda-maddi-hukuka-iliskin-ihtiyati-tedbir-kararlari>
- Ülgen, H., Helvacı, M., Kendigelen, A., & Kaya, A., (2013). *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na, Yeni Çek Kanunu'na ve Yeni Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kıymetli evrak hukuku* (8. Bası (Tıpkı)). İstanbul: On İki Levha.
- Yenipınar, F., & Berberoğlu, (2016) *Hukuk mahkemelerinde ihtiyati tedbir* (1. Baskı). İstanbul: On iki Levha.

İş Paylaşım Modeli ile Bankacılık Operasyonlarında Verimliliği Arttırmak

Korkut OKAY¹

¹ Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, korkutokay@yahoo.com

ÖZET

Amaç: Bankacılık sektöründe her geçen gün artan maliyetler ve müşteri beklentileri, operasyonel süreçlerin daha etkin yönetilmesi için sürekli yenilikçi modeller tasarlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de faaliyet gösteren özel bir bankada uygulanan ‘iş paylaşımı modelinin’ operasyonel verimliliği nasıl arttırdığı incelenmektedir.

Veri ve Yöntem: Bankanın merkezi operasyonlarındaki 12 ay boyunca (2024Q1-2025Q1); kullanıcının hizmet verdiği işlem tipi adedi, iş paylaşım modelinde geçirilen kullanıcı bazlı süre, bankanın servis seviyesi anlaşma (SLA) uyumu, toplam fazla mesai süresi ve personelin sahip olduğu teknik sertifika adedi veri olarak kullanılmıştır. Yöntem; iş akışlarının incelenmesi, gözlenmesi ve analizidir. Verimliliği arttırmak adına çevik metodoloji kullanılıp iyileştirme için en iyi yol aranmıştır. Mevcut sistemde kullanıcının iş seçmesi nedeniyle ortaya çıkan verimsizlik, işlerin kullanıcı bazlı olarak otomatik atanmasıyla giderilmiştir. Sistemin geliştirilmesinde öğrenme algoritmaları kullanılmıştır. Bu teknolojiler, tahmini işlem sürelerini ve personel atamalarını optimize etmektedir. Atamalar; karar destek algoritması yardımıyla, işlemin tipine, işlemin önemine, işlemin servis seviye anlaşmasındaki statüsüne ve kullanıcının teknik bilgisine göre yapılmaktadır.

Bulgular: Etkinlik ölçümü için 5 adet temel performans göstergesi (KPI) kullanılmıştır. İş paylaşım modelinden önceki ve sonraki durum olarak kıyaslama yapıldığında; Servis seviyesi anlaşması (SLA) uyumu %86’dan %98’e çıkmıştır. Hizmet verilen işlem çeşidi 12 adetten 30’a yükselmiştir. İş paylaşım modelinde geçirilen kişi başı günlük süre 257 dakikadan 377 dakikaya çıkmıştır. Fazla mesai oranı banka genelinde %11 oranında düşmüştür.

Sonuç: Çalışma sonucunda tüm KPI’larda anlamlı artışlar olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışan motivasyonu ve müşteri memnuniyeti gibi göstergeler de pozitif etkilenmiştir.

Özgünlük: Literatürde bankacılık operasyonlarında verimliliğin artırılmasına yönelik olarak yapılan birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışma spesifik bir uygulamayı ele aldığından ve doğrudan verilere dayalı bir uygulama olduğundan süreç iyileştirme literatürüne önemli katkı sunabilir ve örnek bir model olarak dikkate alınabilir. Bankacılıkta dijital dönüşümün operasyon ayağındaki bu uygulama literatürü zenginleştirme adına önemlidir.

Politika Önerileri: Bu çalışmada, iş paylaşımı modelinin kullanılan bankada, bankacılık operasyonlarına verimlilik anlamında büyük bir katkı sağladığı görülmektedir. Modelin mevcut durumuyla diğer banka ve kuruluşlarda kullanıldığında da verimlilik yaratma potansiyeli mevcuttur.

Anahtar kelimeler: Operasyonel Verimlilik, İş Paylaşımı Modeli, Servis Seviyesi Anlaşmaları.

Increasing Efficiency in Banking Operations with 'Workload Distribution Model'

Korkut OKAY¹

¹ PhD Student, Başkent University, Institute of Social Sciences, korkutokay@yahoo.com

ABSTRACT

Aim: The ever-increasing costs and customer expectations in the banking sector necessitate the continuous design of innovative models to manage operational processes more effectively. In this study, we examine how the ' Workload Distribution Model ' implemented in a private bank operating in Turkey increases operational efficiency.

Data and Method: The data collected over 12 months (2024Q1-2025Q1) in the bank's centralized operations include the number of transaction types served by the user, user-based time spent in the workload distribution model, the bank's service level agreement (SLA) compliance, total overtime hours, and the number of technical certificates held by the staff. The methodology consists of examining, observing and analyzing workflows. In order to increase efficiency, agile methodology was used and the best way for improvement was sought. The inefficiency caused by the user's work selection in the current system was eliminated by automatically assigning jobs based on the user. Learning algorithms were used in the development of the model. These technologies optimize the estimated processing times and personnel assignments. Assignments are made with the help of a decision support algorithm based on the type of transaction, the importance of the transaction, the status of the transaction in the service level agreement and the technical knowledge of the user.

Findings: Five key performance indicators (KPIs) are used for efficiency measurement. Comparing the situation before and after the workload distribution model; Service level agreement (SLA) compliance increased from 86% to 98%. The number of transactions served increased from 12 to 30. Daily time per person spent in the workload distribution model increased from 257 minutes to 377 minutes. Overtime rate decreased by 11% across the bank.

Conclusion: As a result of the study, there were significant increases in all KPIs. In addition, indicators such as employee motivation and customer satisfaction were also positively affected.

Originality: There are many studies in the literature on increasing efficiency in banking operations. Since this study deals with a specific application and is based on direct data, it can make a valuable contribution to the process improvement literature and can be considered as an exemplary model. This application in the operations pillar of digital transformation in banking is important for enriching the literature.

Policy Recommendations: In this study, it is seen that the workload distribution model made a great contribution to banking operations in terms of efficiency in the bank where it was used. In its current state, the model has the potential to create efficiency when used in other banks and organizations.

Keywords: Operational Efficiency, Workload Distribution Model, Service Level Agreements.

Türkiye’deki Kalkınma ve Yatırım Bankalarının CRITIC Tabanlı ARAS Yöntemiyle Finansal Performans Analizi

Gülhan DENİZ¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Akdağmadeni Meslek Yüksekokulu,
gulhan.deniz@bozok.edu.tr.

ÖZET

Amaç: Çalışma Türkiye’de faaliyette bulunan sekiz adet özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankasının 2020-2023 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada literatürdeki çalışmalardan faydalanılarak belirlenen yedi adet kriter kullanılmıştır. Bu kriterler; Sermaye Yeterlilik Oranı, Toplam Krediler / Toplam Varlıklar, Likit Aktifler / Toplam Aktifler, Ortalama Aktif Karlılığı, Ortalama Özkaynak Karlılığı, Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler ve Faiz Giderleri / Toplam Giderlerdir. Analiz dönemi olarak pandemiden sonraki 2020-2023 yılları seçilmiştir. Analiz dönemi ve kriterler ve bankaların seçiminde verilere ulaşılabilirlik önemli bir faktör olmuştur. Analiz yöntemi olarak CRITIC tabanlı ARAS Yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem finansal performans değerlendirmesi gibi çok kriterli problemlerde güçlü bir hibrit yaklaşım sunmaktadır.

Bulgular: CRITIC Yöntemi bulgularına göre; En önemli kriter dört yıl boyunca Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler Oranı olarak tespit edilmiştir. En düşük w_j değerine sahip kriterler ise 2023 ve 2022 yılında diğer kriterlere çok yakın olmakla beraber Ortalama Özkaynak Karlılığı, 2021 yılında Sermaye Yeterlilik Oranı ve 2020 yılında Ortalama Aktif Karlılığı olarak tespit edilmiştir. ARAS yöntemi performans sıralamasına göre Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Nurol Yatırım Bankası en başarılı bankalar olarak tespit edilmiştir. Finansal performansı en düşük bankalar ise Diler Yatırım Bankası ve Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler Oranının sürekli ön planda çıkması, yüksek faizlerin ekonomilerde bankaların kârlılık ve risk yönetimi açısından kritik bir gösterge olduğunu göstermektedir. Aktif karlılığı, özkaynak karlılığı ve sermaye yeterlilik oranının etkisinin az olmasının ise Türkiye’de bankaların sermaye yapılarının benzer yapıda olması ve Basel III gibi düzenlemelere uyum sağlamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Nurol Yatırım Bankasının Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler Oranı kriterinde yüksek, diğer kriterlerde dengeli bir performans gösterdiği görülmektedir. Düşük banka performanslarının nedeninin faiz gelirlerinin toplam gelir içindeki payının düşük olması olduğu düşünülmektedir.

Literatüre Katkı: Çalışmanın CRITIC ve ARAS yöntemlerini birleştirmesi ve kalkınma ve yatırım bankalarını analiz etmesi açısından literatüre katkısı olduğu düşünülmektedir. Daha farklı yöntemler ve farklı kriterler kullanılarak, bu çalışma genişletilebilir.

Politika Önerileri: Düşük performanslı bankaların faiz gelirlerini artırmaya yönelik portföy çeşitlendirmesi veya maliyetleri düşürecek politikalar uygulaması, yüksek performanslı bankaların ise mevcut stratejilerine devam etmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Performans, Katılım ve Yatırım Bankaları, CRITIC, ARAS.

Financial Performance Analysis of Development and Investment Banks in Turkey Using the CRITIC-Based ARAS Method

Gülhan DENİZ¹

¹ Asst. Prof., Yozgat Bozok University, Akdağmadeni Vocational School, gulhan.deniz@bozok.edu.tr.

ABSTRACT

Aim: The study aims to analyze the financial performance of eight private capital development and investment banks operating in Turkey for the period 2020-2023.

Data and Method: Seven criteria determined by utilizing the studies in the literature were used in the study. These criteria are Capital Adequacy Ratio, Total Loans / Total Assets, Liquid Assets / Total Assets, Return on Average Assets, Return on Average Equity, Interest Income / Total Revenues and Interest Expenses / Total Expenses. The years 2020-2023 after the pandemic were selected as the analysis period. Data availability was an important factor in the selection of the analysis period, criteria and banks. CRITIC-based ARAS Method was applied as the analysis method. This method offers a powerful hybrid approach for multi-criteria problems such as financial performance evaluation.

Findings: According to the findings of the CRITIC Method; the most important criterion was found to be the Interest Income / Total Revenues Ratio for four years. The criteria with the lowest W_j values were determined as Return on Average Equity in 2023 and 2022, Capital Adequacy Ratio in 2021 and Return on Average Assets in 2020, although very close to the other criteria. According to the ARAS method performance ranking, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası and Nurol Yatırım Bankası are the most successful banks. The banks with the lowest financial performance are Diler Yatırım Bankası and Bank Pozitif Kredi ve Yatırım Bankası.

Conclusion: The fact that the Interest Income/Total Revenues Ratio is always at the forefront shows that it is a critical indicator for banks' profitability and risk management in high-interest rate economies. The low impact of return on assets, return on equity and capital adequacy ratio is thought to be due to the similar capital structures of banks in Turkey and their compliance with regulations such as Basel III. It is observed that Türkiye Sınai Kalkınma Bankası and Nurol Yatırım Bankası have a high performance in the Interest Income / Total Revenues Ratio criterion and a balanced performance in other criteria. It is thought that the reason for the low bank performance is the low share of interest income in total income.

Originality: The study contributes to the literature by combining CRITIC and ARAS methods and analyzing development and investment banks. This study can be extended by using different methods and different criteria.

Policy Recommendations: It is suggested that low-performing banks should diversify their portfolios to increase interest income or implement policies to reduce costs, while high-performing banks should continue with their current strategies.

Keywords: Financial Performance, Participation and Investment Banks, CRITIC, ARAS.

KOBİ Kredilerinde Döngüsellik Test Edilmesi: Türkiye’deki Mevduat Bankaları Üzerine Bir Araştırma

Mustafa ÇELİK¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
mcelik@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışma, KOBİ kredilerinde döngüsellik varlığını sınamayı amaç edinmektedir. Bu amaç iki yönüyle oldukça önemlidir. İlk olarak döngüsellik, KOBİ’lere sağlanan finansmanın istikrarı hususunda ipucu vermektedir. İkinci olarak yüksek döngüsellik ekonomik dalgalanmaları şiddetlendirdiği göz önüne alındığında, döngüsellik test edilmesi ile ekonomik istikrara yönelik çıkarımlar elde etmek mümkün olmaktadır.

Veri ve Yöntem: Türkiye’deki mevduat bankalarının kredi portföyleri içerisindeki KOBİ kredilerinin payı, GSYİH büyümesi, TÜFE, işsizlik oranı, döviz sepeti değer değişimi ve dış ticaret açığı oranı çalışmanın verisini oluşturmaktadır. Söz konusu verilere BDDK ve TÜİK veritabanları vasıtasıyla erişilmiştir. Çalışmanın amacına ulaşmak için etki-tepki ve varyans ayrıştırma analizi yöntemlerine başvurulmuştur.

Bulgular: Etki-tepki analizi, KOBİ kredilerinin işsizlik oranı, döviz sepeti ve enflasyonda oluşabilecek şoklardan etkilendiğini; bu etkinin 2 dönem gecikme ile zirveye ulaştığını; sonraki dönemlerde ise sönümlendiğini ortaya koymaktadır. KOBİ kredileri payı, döviz sepeti ve enflasyon ile aynı yönlü; işsizlik ile ters yönlü değişim göstermektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, KOBİ kredileri payındaki oynaklığın büyük kısmı (%90) kendi geçmişi ile açıklanmaktadır. Makroekonomik değişkenler, KOBİ kredileri payındaki değişimin oldukça küçük bir kısmını (%10) açıklamaktadır. Enflasyon (%5,6) ve işsizlik oranı (%3), KOBİ kredileri payı değişimi üzerinde etkili makroekonomik değişkenler olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç: Türkiye’deki mevduat bankalarının kredi portföyleri içerisindeki kredi dağılımı yapışkan bir yapıya sahiptir ve kısa vadede yüksek değişim göstermemektedir. Bu sebeple, söz konusu bankaların KOBİ kredilerinde güçlü bir döngüsellik gözlemlenmemektedir. Zayıf düzeydeki döngüsellik kaynakları ise işsizlik ve enflasyondur. Makroekonomik şokların KOBİ kredileri payı üzerindeki sınırlı etkisi gecikmeli olarak (2-6 çeyrek) ortaya çıkmakta ve sonraki dönemde sönümlenmektedir. Döngüsellik, ekonomik şoklar durumunda KOBİ’lerin finansmanının kesintiye uğramasının önüne geçmekte ve toparlanmayı hızlandırmaktadır. Öte yandan bu durum bankaların olumsuz ekonomik koşullarda çektiği yükü artırmaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, KOBİ kredilerindeki döngüsellik Türkiye kapsamında test eden öncü bir çalışma olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, mevcut çalışmaların önemli kısmı döngüsellik varlığını test ederken regresyon modellerinden faydalanırken; bu çalışma etki-tepki ve varyans ayrıştırma analizini döngüsellik test edilmesinde kullanarak literatüre yöntem katkısı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Bankalar, optimal düzeyde döngüsellik gösterecek ve olumsuz ekonomik koşullarda çektiği yükü hafifletecek kredi portföyü yönetim stratejilerine başvurmak durumundadır. Ayrıca zayıf düzeyde olsa da döngüsellik oluşturan enflasyon ve işsizlik göstergelerinin istikrar kazanmasına yönelik ekonomi politikalarının oluşturulması çalışmanın bir başka önerisidir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ Kredileri, Kredi Döngüsellik, Mevduat Bankaları, Etki-Tepki Analizi, Varyans Ayrıştırma Analizi.

Testing the Pro-Cyclicalitv in SME Loans: A Research on Turkish Deposit Banks

Mustafa ÇELİK¹

¹ Asst. Prof., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, mcelik@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to test the existence of pro-cyclicalitv in SME loans. This aim is quite important in two aspects. Firstly, the existence and level of pro-cyclicalitv gives clues about the stability of the SME financing. Secondly, considering that high lending cyclicalitv aggravates economic fluctuations, it is possible to obtain inferences regarding economic stability by testing the existence and level of pro-cyclicalitv.

Data and Method: The data consists of the SME loans share in credit portfolios of Turkish deposit banks and macroeconomic variables such as GDP growth, CPI, unemployment rate, exchange rate basket value change and foreign trade deficit rate. This data is obtained through the BRSA and TÜİK databases. To achieve the aim of the study, impulse-response analysis and variance decomposition analysis methods are used.

Findings: The impulse-response analysis reveals that SME loans are affected by shocks on the unemployment rate, currency basket value change and inflation rate; this effect reaches its peak with a 2-period delay; and fades away in the following periods. While the SME loan share shows the same direction of change as the currency basket value change and inflation rate, it shows the opposite direction of change with the unemployment rate. According to the variance analysis results, the vast majority of the volatility in the SME loan share is explained by its own history (%90). Macroeconomic variables explain limited portion (10%) of the change in the SME loan share. Inflation (5.6%) and unemployment rate (3%) stand out as the most decisive macroeconomic variables on the change in the SME loan share.

Conclusion: The credit portfolio distribution of deposit banks in Turkey has a sticky structure and does not show high level of changes in the short term. For this reason, no strong pro-cyclicalitv is observed in the SME loans of these banks. The sources of the weak cyclicalitv are unemployment and inflation. The limited effect of macroeconomic shocks on the share of SME loans emerges with a lag (2-6 quarters) and fades in the following periods. Pro-cyclicalitv prevents interruptions in SME financing in case of macroeconomic turbulences and accelerates the economic recovery period. On the other hand, it increases the burden of banks in adverse economic conditions.

Originality: This paper stands out as a pioneering study that tests the pro-cyclicalitv in SME loans in Turkey. Also, while a significant portion of existing studies use regression models to test the existence of pro-cyclicalitv, this study makes a methodological contribution to the literature by using impulse-response analysis and variance decomposition analysis in testing pro-cyclicalitv.

Policy Recommendations: Banks need to apply credit portfolio management strategies that present optimal pro-cyclicalitv and decrease the burden they bear in adverse economic conditions. Another suggestion of the study is to establish economic policies aimed at stabilizing inflation and unemployment indicators, which create cyclicalitv, albeit at a weak level.

Keywords: SME Loans, Loan Cyclicalitv, Deposit Banks, Impulse-Response Analysis, Variance Decomposition Analysis.

Krizlere Karşı Direnç: Türkiye Bankacılık Sisteminde Likidite ve Sermaye Yapısının Rolü (2003-2023)

Ali BAYRAKDAROĞLU¹ , Çağatay MİRGEN²

¹ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
abayrakdaroglu@mu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Milli Savunma Üniversitesi, Kara Astsubay Meslek Yüksekokulu, cmirgen@msu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Türkiye bankacılık sektörünün 2003-2023 döneminde yaşadığı üç büyük kriz; 2008 küresel finansal krizi, 2018 döviz kuru krizi ve COVID-19 pandemisi karşısındaki finansal dayanıklılığını, sermaye yeterlilik oranı (SYO) ve likidite oranı (LO) çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece farklı kriz türlerinin bankaların dayanıklılığı üzerindeki etkileri karşılaştırılarak, hangi finansal göstergenin kırılganlıkları daha iyi yansıttığı belirlenmesi hedeflenmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada Türkiye Bankalar Birliği yayımladığı yıllık seçilmiş rasyolar kullanılarak 2003-2023 dönemini kapsayan 21 gözlemden oluşan veri seti oluşturulmuştur. Her bir krize yönelik dönemler karşılaştırmalı olarak ele alınmış, panel regresyon analizi ile sektörün dayanıklılığı değerlendirilmiştir.

Bulgular: Sektör geneli için sermaye yeterlilik oranının (SYO) istatistiksel olarak anlamlı ve kalıcı bir düşüş eğilimi sergilediğini, buna karşılık likidite oranlarının (LO) banka sahiplik gruplarına göre farklı yönlerde evrildiği tespit edilmiştir. 2018'deki döviz kuru şoku, özel ve yabancı sermayeli bankaların SYO'sunu artırırken kamu bankalarının likidite tamponlarını daraltmıştır; yabancı sermayeli bankalarda LO'nun krizlerden bağımsız olarak düzenli yükseldiği, kamu ve özel bankalarda ise likiditenin kriz türüne duyarlı olduğu saptanmıştır. Ayrıca, sektör genelinde krizlerin SYO ve LO üzerindeki doğrudan etkileri zayıf kalırken, zaman eğilimleri her iki gösterge için de belirleyici unsur olmuştur.

Sonuç: Türkiye bankacılık sisteminin dayanıklılığının hem tampon türüne (sermaye, likidite) hem de banka sahiplik yapısına bağlı olarak heterojen seyrettiğini ortaya koymaktadır. Sermaye yeterliliğindeki yapısal gerileme, karşı-döngüsel sermaye tamponlarına yönelik daha etkin bir makro-ihtiyati çerçevenin gerekliliğine işaret etmektedir. Krizlerin etkisinin grup bazında ayrışması, politika yapıcılarının "tek tip" yerine sahiplik yapısını ve kriz kaynağını dikkate alan esnek makro-ihtiyati araçlar kullanmasının sistemik riski sınırlamada daha etkili olacağını göstermektedir.

Literatüre Katkı: Türkiye bankacılık sektörünü üç büyük krizi tek veri setiyle değerlendirerek kriz türleri, dayanıklılık göstergeleri ve banka sahiplik yapısı arasındaki ilişkileri topluca inceleyen kapsamlı ampirik inceleme sunmaktadır. Böylece literatüre, krizlere karşı farklı dayanıklılık kanallarını karşılaştırmalı olarak ele alan güncel ve bütüncül kanıt sunmaktadır.

Politika Önerileri: (i) Kamu bankalarının sermaye ve likidite tamponları güçlendirilmesi, olası ekonomik şoklara karşı daha sürdürülebilir bir direnç profili oluşturacaktır. (ii) Kriz zamanlarında bankalara yönelik kısa süreli, hedefe odaklı likidite destekleri sürdürülmeli, ancak finansal sistemdeki uzun vadeli likidite açığı da yakından izlenmelidir. (iii) Varlık kalitesini artırmaya yönelik risk-tabanlı denetimler sıklaştırılmalı, (iv) Banka türlerine özgü esnek regülasyonlarla tek tip yaklaşımdan kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Yeterlilik Oranı, Likidite Oranı, Bankacılık Krizleri, Finansal İstikrar.

Resilience to Crises: The Role of Liquidity and Capital Structure in the Turkish Banking System (2003-2023)

Ali BAYRAKDAROĞLU¹ , Çağatay MİRGEN²

¹ Prof., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
abayrakdaroglu@mu.edu.tr

² Asst. Prof., Milli Savunma Üniversitesi, Army Non-Commissioned Officer Vocational School,
cmirgen@msu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study investigates the financial resilience of Turkey's banking sector between 2003 and 2023 in the face of three major crises the 2008 global financial crisis, the 2018 currency crisis, and the COVID-19 pandemic by analysing two key prudential indicators: the Capital Adequacy Ratio (CAR) and the Liquidity Ratio (LR). By comparing how these distinct types of shocks influence bank resilience, the research aims to determine which indicator more effectively captures underlying vulnerabilities.

Data and Method: Using the annual selected ratios published by the Banks Association of Turkey, the study constructs a dataset of 21 observations covering the years 2003–2023. The periods associated with each crisis are analysed comparatively, and the banking sector's resilience is evaluated through panel regression analysis.

Findings: For the sector as a whole, the Capital Adequacy Ratio (CAR) displays a statistically significant and persistent downward trajectory, whereas liquidity ratios evolve in different directions depending on bank ownership. The 2018 currency shock widened capital buffers in private and foreign-owned banks but compressed liquidity cushions in state-owned banks. Liquidity ratios in foreign banks have risen steadily irrespective of crisis episodes, while those of state-owned and private banks prove sensitive to the specific type of shock. In addition, crisis dummy variables exert only weak direct effects on both CAR and liquidity, whereas the underlying time trend emerges as the primary driver of both indicators.

Conclusions: The findings show that the resilience of Turkey's banking system is heterogeneous, varying both by buffer type (capital, liquidity) and by ownership structure. The structural decline in capital adequacy underscores the need for a more robust macro prudential framework governing counter cyclical capital buffers. Moreover, the differentiated impact of crises across ownership groups indicates that flexible macro prudential tools tailored to bank ownership and the source of the shock, rather than a one size fits all approach would be more effective in containing systemic risk.

Originality: By assessing the Turkish banking sector's experience of three major crises within a single dataset, this study offers a comprehensive empirical analysis of how crisis typologies, resilience metrics, and ownership structures interact. In doing so, it supplies the literature with up-to-date, holistic evidence that compares alternative channels of resilience to crises.

Policy Recommendations: ((i) Strengthening the capital and liquidity buffers of state-owned banks will establish a more sustainable resilience profile against potential economic shocks. (ii) Short-term, targeted liquidity facilities for banks should be maintained during crises, yet the structural liquidity gap in the financial system must be closely monitored. (iii) Risk-based supervisory practices aimed at enhancing asset quality should be intensified. (iv) A one-size-fits-all regulatory approach should be avoided in favour of flexible rules calibrated to the specific characteristics of each bank type.

Keywords: Capital Adequacy Ratio; Liquidity Ratio, Banking Crises, Financial Stability.

Finansal ve Jeopolitik Risk Göstergelerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi: Fourier Kantil Nedensellik ve Wavelet Uyum Analizinden Kanıtlar

Serkan DURMAZ¹ , Aslan AYDOĞDU²

¹ Öğr. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, serkand@pau.edu.tr

² Öğr. Gör. Dr., Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Projeler Ofisi Genel Koordinatörlüğü, aydogduaslan34@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, küresel belirsizlik göstergeleri olan VIX, MOVE ve GPR ile Türkiye bankacılık sektörünü yansıtan XBANK endeksi arasındaki nedensellik ilişkisini ve dinamiklerini farklı yöntemlerle analiz ederek, bu göstergelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini zaman ve frekans boyutlarında ortaya koymaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 02.01.2018–07.04.2025 dönemine ait günlük veriler kullanılmıştır. Analiz kapsamında nedensellik ilişkileri öncelikle Bootstrap Toda-Yamamoto ile Bootstrap Fourier Toda-Yamamoto testleri ve daha sonra Fourier Kantil Nedensellik Analizi aracılığıyla incelenmiştir. Farklı zaman ölçeklerindeki etkileşimleri belirlemek için ise Wavelet Uyum (Wavelet Coherence) Analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Elde edilen bulgulara göre, VIX-XBANK arasında çift yönlü, MOVE-XBANK arasında tek yönlü nedensellik ilişkisi saptanırken; GPR-XBANK arasında geleneksel analizlerde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak Fourier Kantil Nedensellik analizinde, XBANK endeksine doğru; GPR endeksinden hem düşük (0.1) hem de yüksek (0.7) kantil düzeylerinde, VIX endeksinden tek (0.7) kantil düzeyinde ve MOVE endeksinden ise yalnızca yüksek kantil düzeylerinde (0.7 ve üzeri) nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir. Öte yandan, XBANK endeksinden VIX ve GPR endekslerine doğru yalnızca düşük kantil düzeylerinde sınırlı nedensellik ilişkisi gözlemlenmiştir. Wavelet analizine göre, özellikle 2019–2022 yılları arasında VIX-XBANK ve MOVE-XBANK arasındaki kısa ve orta vadeli ilişkilerin güçlü ve negatif olduğu görülürken, GPR-XBANK ilişkisi ise kısa ve orta vadeli zaman ölçeklerinde zayıf düzeyde kalmıştır.

Sonuç: Çalışmanın sonuçları, küresel volatilité şoklarının Türkiye bankacılık sektörü üzerinde zamana ve oynaklık düzeyine bağlı olarak farklı etkiler yarattığını göstermektedir. Belirsizlik göstergeleri, özellikle yüksek volatilité dönemlerinde bankacılık sektörü pay senetleri üzerinde yönlendirici bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, bankacılık sektörü de belirli dönemlerde bu göstergeler üzerinde etkili olabilmektedir.

Literatüre Katkı: Çalışma, finansal ve jeopolitik risk göstergeleri ile sektör endeksleri arasındaki ilişkilerin geleneksel yöntemlerin yanı sıra kantil düzeyinde ve zaman-frekans boyutunda da analiz edilmesi yönüyle literatüre çok boyutlu ve metodolojik olarak yenilikçi bir katkı sunmaktadır. Özellikle Türk bankacılık sektörü özelinde yapılan bu kapsamlı analiz, mevcut çalışmalara özgün bir perspektif kazandırmaktadır.

Politika Önerileri: Elde edilen bulgular doğrultusunda, yatırımcıların portföy çeşitlendirme stratejilerini piyasa volatilitésinin kantil düzeylerine göre dinamik biçimde yapılandırılmaları önerilmektedir. Ayrıca, politika yapımcıların bankacılık sektörüne yönelik makro-ihiyatı düzenlemeleri zaman-frekans duyarlılığı çerçevesinde şekillendirmeleri ve belirsizlik şoklarına karşı daha dirençli bir finansal yapı inşa etmelerinin gerekliliği de ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fourier Yaklaşımı, Kantil Nedensellik Testi, Pay Senedi Piyasası, Finansal Risk, Bankacılık.

The Impact of Financial and Geopolitical Risk Indicators on the Turkish Banking Sector: Evidence from Fourier Quantile Causality and Wavelet Coherence Analysis

Serkan DURMAZ¹ , Aslan AYDOĞDU²

¹ Lecturer PhD, Pamukkale University, Faculty of Applied Sciences, serkand@pau.edu.tr

² Lecturer PhD, Sivas Science and Technology University, Projects Office General Coordinatorship, aydogduaslan34@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyse the causality relationships and dynamics between global uncertainty indicators VIX, MOVE, and GPR and the XBANK index, which represents the Turkish banking sector. The study seeks to examine the impact of these indicators on the banking sector across time and frequency dimensions using various methodological approaches.

Data and Method: The analysis is based on daily data from 2 January 2018 to 7 April 2025. Causality relationships are first investigated using the Bootstrap Toda-Yamamoto and Bootstrap Fourier Toda-Yamamoto tests, followed by the Fourier Quantile Causality. Additionally, Wavelet Coherence Analysis is employed to explore interactions across different time scales.

Findings: The findings indicate a bidirectional causality between VIX and XBANK, and a unidirectional causality from MOVE to XBANK. No significant relationship is observed between GPR and XBANK in the conventional tests. However, Fourier Quantile Causality Analysis reveals significant causality from the GPR index to XBANK at both low (0.1) and high (0.7) quantiles, from the VIX index at the 0.7 quantile, and from the MOVE index at high quantiles (0.7 and above). In contrast, limited causality from XBANK to VIX and GPR is detected only at low quantile levels. Wavelet analysis shows strong and negative short- and medium-term relationships between VIX–XBANK and MOVE–XBANK, particularly during 2019–2022, while the GPR–XBANK relationship remains weak over similar time scales.

Conclusion: The findings suggest that global volatility shocks have heterogeneous effects on the Turkish banking sector depending on market conditions and volatility regimes. While uncertainty indicators influence banking stocks during periods of high volatility, the sector itself may also affect these indicators during low-volatility periods.

Originality: The study offers a novel contribution by combining traditional and advanced methods such as quantile-based and time-frequency analyses to explore the interactions between risk indicators and sector indices, providing new insights particularly for the Turkish banking sector.

Policy Recommendations: Based on the findings, investors are advised to adjust their portfolio diversification strategies in line with market volatility quantiles. Furthermore, it is emphasized that Policymakers should also develop macroprudential regulations with time-frequency sensitivity to strengthen the financial system against uncertainty shocks.

Keywords: Fourier Approximation, Quantile Causality Test, Stock Market, Financial Risk, Banking.

Avrupa Birliğı Ekonomi Politikası Sürecinde Avrupa Merkez Bankası (ECB) Basın Duyurularının Kosinüs Benzerliği Analizi

Mehmet Fatih GÖRGÜN¹ , Erhan DEMİRELİ²

¹ Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, gorgun.mehmetfatih@ogr.deu.edu.tr

² Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, erhan.demireli@deu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) faiz kararı duyurularını metin benzerlik analizi yoluyla inceleyerek, merkez bankalarının iletişim stratejilerinin analizi için doğal dil işleme (NLP) araçlarının nasıl kullanılabileceğini araştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, ECB'nin resmi internet sitesinde, 2019 – 2024 yılları arasında yayınlanan faiz oranı kararlarına ilişkin basın duyuruları kullanılmıştır. Basın duyurularının metin analizleri için Python kütüphanelerinden (pandas, nltk, sklearn, transformers) yararlanılmıştır. Metinlerin işlenebilmesi ve analiz edilebilmesi için ön işleme (tokenization, stopwords, lemmatization) yapılmış ve veriler TF-IDF Vectorizer ile vektörleştirilmiştir. Vektörler arasındaki benzerlik, kosinüs benzerliği yöntemiyle hesaplanmış, böylece duyuruların her biri arasındaki benzerlik puanları belirlenmiştir.

Bulgular: ECB'nin faiz kararlarına ilişkin duyuruları, genellikle ekonomik veriler ve politika duruşuna dair önemli bilgiler içermekte ve merkez bankası, bu duyuruları piyasa yönlendirmesinde etkin bir araç olarak kullanmaktadır. İstikrarlı ekonomik dönemlerde ECB, duyurularını genellikle bir önceki duyuruyu temel alarak hazırlamakta ve küçük değişiklikler yaparak metinlerin anlam bütünlüğünü korumaktadır. Bu yöntem, piyasa aktörlerinin duyuruları kolayca anlayabilmesi ve politika kararlarının tutarlılığına güven duyabilmesi açısından önemlidir. Buna karşın, ekonomik belirsizliklerin arttığı ve şartların değişken olduğu dönemlerde ECB, daha esnek bir strateji benimseyerek duyuruları sıfırdan hazırlamayı tercih etmektedir. Bu süreçte, metinlerin daha köklü değişiklikler geçirdiği ve ekonomik koşulları yansıtacak şekilde daha farklı içeriklerle güncellendiği görülmektedir. Bu stratejik değişim, merkez bankasının iletişimde esneklik kazanmasını ve mevcut ekonomik koşullara daha uygun mesajlar vermesini sağlamaktadır.

Sonuç: Sonuçlar, ECB'nin iletişim stratejisinin ekonomik koşullara ve değişen piyasa durumlarına göre şekillendiğini ve duyuru metinlerinin piyasa beklentilerini yönetmekte etkin bir araç olarak kullanıldığını ortaya koymuştur.

Literatüre Katkı: Çalışma, kosinüs benzerliğinin yanı sıra kelime bulutu ve simetrik fark tekniklerini de kullanarak, merkez bankası iletişimlerinin nasıl daha etkin analiz edilebileceğini göstermektedir. Güncel veriler üzerinde NLP teknikleri uygulanan bu çalışmanın, merkez bankası iletişimi alanındaki literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Politika Önerileri: NLP yöntemleri sayesinde büyük metinlerin hızlı bir şekilde analiz edilmesi, en çok vurgulanan noktaların belirlenmesi ve duyurular arasındaki farkların ortaya konması mümkündür. Bu bağlamda, merkez bankalarının iletişim stratejilerini daha iyi anlamak ve doğru kararlar almak için NLP araçlarının kullanımının daha fazla teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ECB, Kosinüs Benzerliği, Duygu Analizi, Doğal Dil İşleme (NLP), Merkez Bankası İletişimi.

Cosine Similarity Analysis of European Central Bank (ECB) Press Releases in the European Union Economic Policy Process

Mehmet Fatih GÖRGÜN¹ , Erhan DEMİRELİ²

¹ PhD., Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, gorgun.mehmetfatih@ogr.deu.edu.tr

² Prof., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, erhan.demireli@deu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to explore how Natural Language Processing (NLP) tools can be used for the analysis of communication strategies of central banks by examining the European Central Bank (ECB) interest rate decision announcements through text similarity analysis.

Data and Method: In this study, press releases regarding interest rate decisions published by the ECB between 2019 and 2024 on the official website have been used. Python libraries (pandas, nltk, sklearn, transformers) were utilized for text analysis of the press releases. Preprocessing (tokenization, stopwords removal, lemmatization) was performed to process and analyze the texts, and the data was vectorized using the TF-IDF Vectorizer. The similarity between the vectors was calculated using the cosine similarity method, and similarity scores were determined for each of the announcements.

Findings: ECB press releases regarding interest rate decisions generally contain important information about economic data and policy stance, and the central bank uses these announcements as an effective tool for guiding the market. During stable economic periods, the ECB typically prepares its announcements based on the previous one, making small adjustments to maintain the coherence of the text. This approach is important for ensuring that market participants can easily understand the announcements and trust the consistency of policy decisions. However, in periods of increased economic uncertainty and volatile conditions, the ECB adopts a more flexible strategy, preferring to prepare announcements from scratch. During this process, the texts undergo more substantial changes and are updated with different content to reflect the economic conditions. This strategic shift allows the central bank to gain flexibility in communication and deliver messages more suited to the current economic conditions.

Conclusion: The results show that the ECB's communication strategy is shaped by economic conditions and changing market situations, and that the announcement texts are effectively used as a tool for managing market expectations.

Originality: This study, by using cosine similarity, word clouds, and symmetric difference techniques, demonstrates how central bank communications can be more effectively analyzed. It is believed that this study, which applies NLP techniques to current data, will make a significant contribution to the literature on central bank communication.

Policy Recommendations: NLP methods allow for the rapid analysis of large texts, identification of the most emphasized points, and the detection of differences between announcements. In this context, it is recommended that the use of NLP tools be further encouraged to better understand central bank communication strategies and to make more informed decisions.

Keywords: ECB, Cosine Similarity, Sentiment Analysis, Natural Language Processing (NLP), Central Bank Communication.

Mevduat Bankalarında Likidite Düzeyinin Özsermaye Karlılığı Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkilerine Yönelik Ampirik Kanıtlar

Muhammet KOTAN¹ , Kenan İLARSLAN²

¹ Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Uygulamalı Bilimler Fakültesi Fakülte,
mkotan@aku.edu.tr

² Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ilarslan@aku.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli mevduat bankalarında likidite düzeyinin Takibe Dönüşüm Oranına (TDO) bağlı olarak kârlılık üzerindeki etkisini belirlemektir.

Veri ve Yöntem: 2003 Ocak- 2024 Aralık dönemini kapsayan çalışmada kullanılan veriler aylık frekanstadır. Özsermaye Kârlılığı bağımlı değişken, Nakit Değerler Oranı rejim-bağımlı değişken ve Takibe Dönüşüm Oranı eşik değişken olarak çalışmada yer almıştır. Veriler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) kurumsal internet sitesinden derlenmiştir. Çalışmada temel analiz tekniği olarak Eşik değer regresyon yöntemi kullanılmıştır. Eşik değer regresyon analizi, iki veya daha fazla değişken arasındaki doğrusal olmayan bağlantıyı incelemek için kullanılan bir ekonometrik yöntemdir.

Bulgular: Çalışmada kullanılan verilerin genel özelliği Tanımlayıcı istatistiki testler ve korelasyon analizi ile incelendikten sonra ekonometrik modelin matematiksel formunu belirlemek için Wald ve LR testleri uygulanmıştır. Bu testlerin sonuçlarına göre değişkenler arasında doğrusal olmayan bir bağlantı olduğu görülmüştür. Modelin doğrusal olmayan bir yapıya sahip olduğu belirlendikten sonra, ikinci aşamada yapısal kırılmadan kaynaklanan rejim sayısını belirlemek için Bai-Perron çoklu yapısal kırılma testi kullanılmış ve ideal kırılma sayısının bir olduğu belirlenmiştir. Sonraki aşamada ADF yapısal kırılmalı birim kök testi ile tüm değişkenlerin seviyelerinde durağan oldukları saptanmıştır. Verilerin ekonometrik analize uygun olduğu görüldükten sonra Eşik değer regresyon yöntemi ile analizler yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre likidite ile kârlılık arasındaki ilişkide Takibe Dönüşüm Oranının tek bir eşik etkisi vardır ve bu oran %3.30'dur. Bu ve bunun altındaki Takibe Dönüşüm Oranlarında, Nakit Değerler Oranındaki %1'lik artış Özsermaye Kârlılığını %13.30 oranında artırmaktadır. Buna karşın Takibe Dönüşüm Oranının %3.30'un üstünde gerçekleşmesi halinde Nakit Değerler Oranındaki %1'lik artış Özsermaye Karlılığını %2.99 oranında artırmaktadır.

Sonuç: Çalışmada elde edilen sonuçlara göre belli bir Takibe Dönüşüm Oranı düzeyinde Nakit Değerler Oranının Özsermaye Kârlılığı üzerinde artırıcı bir etkisi olmakla birlikte bu etki doğrusal olmayan bir niteliğe sahiptir.

Literatüre Katkı: Bankacılık sektöründe likidite ile kârlılık arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmaların çoğunluğunda değişkenler arasındaki bağlantının doğrusal olduğu varsayımı altında incelenmiştir. Buna karşın bu çalışma bankacılık sektöründe likidite ile kârlılık arasındaki ilişkinin doğrusal olmadığını ileri süren sınırlı literatüre zenginlik ve derinlik katmaktadır.

Politika Önerileri: Karar verici otoriteler bankacılık sektöründe kârlılığın artmasında likidite yönetiminin etkisinin, Takibe Dönüşüm Oranının belli bir seviyesine bağlı olduğunu dikkate almalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Likidite, Özsermaye Kârlılığı, Mevduat Bankaları, Eşik Değer Regresyon Analizi.

Empirical Evidence on Nonlinear Effects of Liquidity Level on Return on Equity in Deposit Money Banks

Muhammet KOTAN¹ , Kenan İLARSLAN²

¹ Res. Asst., Afyon Kocatepe University, Bolvadin Faculty of Applied Sciences, Faculty, mkotan@aku.edu.tr

² Assoc. Prof., Afyon Kocatepe University, Bolvadin Faculty of Applied Sciences, ilarslan@aku.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to determine the effect of liquidity level on profitability, depending on the Non-performing Loan (NPL) ratio, in foreign capital deposit banks in Türkiye.

Data and Method: The data used in this study cover the period of January 2003 - December 2024 are at monthly frequency. The return on equity was included in the study as the dependent variable, cash value ratio as the regime-dependent variable, and NPL ratio as the threshold variable. Data were collected from the corporate website of the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA). The threshold value regression method was used as the basic analysis technique in this study. Threshold regression analysis is an econometric method used to examine the nonlinear relationship between two or more variables.

Findings: After the general characteristics of the data used in the study were examined with descriptive statistical tests and correlation analysis, Wald and LR tests were applied to determine the mathematical form of the econometric model. According to the results of these tests, a non-linear connection was observed between the variables. After determining that the model has a nonlinear structure, the Bai-Perron multiple structural break test was used to determine the number of regimes resulting from structural breaks in the second stage, and it was determined that the ideal number of breaks was one. In the next stage, it was determined that all variables were stationary at their levels using the ADF structural break-unit root test. After it was determined that the data were suitable for econometric analysis, analyses were performed using the threshold value regression method. According to the analysis results, there is a single threshold effect of the NPL ratio in the relationship between liquidity and profitability, and this ratio is 3.30%. At this and below NPL ratios, a 1% increase in the cash value ratio increases equity returns by 13.30%. On the other hand, if the NPL ratio exceeds 3.30%, a 1% increase in the cash value ratio increases the Return on Equity by 2.99%.

Conclusion: According to the results obtained in this study, although the Cash Values Ratio has an increasing effect on Return on Equity at a certain level of the NPL ratio, this effect has a non-linear nature.

Originality: Most studies addressing the relationship between liquidity and profitability in the banking sector have examined the relationship between variables under the assumption that the relationship is linear. However, this study adds richness and depth to the limited literature, suggesting that the relationship between liquidity and profitability in the banking sector is not linear.

Policy Recommendations: Decision-making authorities should consider that the effect of liquidity management on increasing profitability in the banking sector depends on a certain NPL ratio.

Keywords: Liquidity, Return on Equity, Deposit Money Banks, Threshold Regression Analysis.

Too Much Banking? Nonlinear Effects of Banking Development on Quality Growth

Mert TOPCU¹

¹ Prof., Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences,
mert.topcu@alanya.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study examines whether excessive banking development is detrimental to quality growth in developing countries. Moving beyond the traditional focus on income growth, this research centers on quality growth, which captures not just the quantity of output but also the structural, social, and institutional characteristics of development. The core objective is to explore whether there exists a threshold level of banking development beyond which its positive impact on quality growth begins to decline.

Data and Method: A composite Quality Growth Index is constructed incorporates both growth fundamentals and social development indicators. Using a balanced panel dataset of developing countries over the period, the study employs a panel threshold regression model to identify nonlinearities and determine critical threshold levels in the relationship between banking development and growth outcomes.

Findings: The empirical findings reveal a nonlinear dynamic. Initially, banking development fosters both income and quality growth. However, beyond a specific threshold, banking development exerts a negative effect on income growth. In contrast, it continues to promote quality growth, though with decreasing marginal effects. This indicates that while quality growth is more robust against overbanking, the benefits taper off as financial depth intensifies.

Conclusion: The study concludes that excessive banking development can undermine income growth, while quality growth remains positively affected, albeit at a diminishing rate. This distinction underscores the importance of differentiating between the quantity and quality of growth in financial development analyses.

Originality: This study offers a focused analysis of the banking sector, distinguishing itself from broader financial development literature. By substituting traditional income-based growth metrics with a Quality Growth Index, it reframes the debate around “too much finance.” It is of great importance that examining the nonlinear effects of banking development on the quality—not just the quantity—of growth in developing countries using a threshold approach.

Policy Recommendations: Banking sector policies in developing countries should prioritize quality-enhancing dimensions of growth rather than indiscriminate banking expansion. Emphasis should be placed on regulatory frameworks, targeted lending to productive and socially beneficial sectors, and institutional strengthening to ensure that banking development contributes meaningfully to sustainable and inclusive growth.

Keywords: Banking Development, Economic Growth, Quality Growth.

Aşırı Bankacılık mı? Bankacılık Gelişiminin Kaliteli Büyüme Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkileri

Mert TOPCU¹

¹ Prof. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi,
mert.topcu@alanya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, aşırı bankacılık gelişiminin gelişmekte olan ülkelerde kaliteli büyümeye zarar verip vermediğini incelemektedir. Gelir artışına odaklanan geleneksel yaklaşımların ötesine geçerek, bu araştırma, yalnızca çıktı miktarını değil, aynı zamanda kalkınmanın yapısal, sosyal ve kurumsal özelliklerini de yansıtan kaliteli büyüme kavramını merkeze almaktadır. Çalışmanın temel amacı, bankacılık gelişiminin kaliteli büyüme üzerindeki olumlu etkisinin azalmaya başladığı bir eşik seviyesinin mevcut olup olmadığını araştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Büyüme temelleri ile sosyal kalkınma göstergelerini bir arada içeren bileşik bir Kaliteli Büyüme Endeksi oluşturulmuştur. Gelişmekte olan ülkelere ait dengeli bir panel veri seti kullanılarak, çalışmada bankacılık gelişimi ile büyüme sonuçları arasındaki doğrusal olmayan ilişkileri ortaya koymak ve kritik eşik seviyelerini belirlemek amacıyla panel eşik regresyon modeli uygulanmıştır.

Bulgular: Ampirik bulgular doğrusal olmayan bir dinamiğe işaret etmektedir. Başlangıçta bankacılık gelişimi hem gelir hem de kaliteli büyümeyi desteklemektedir. Ancak belirli bir eşik seviyesinin ötesinde, bankacılık gelişimi gelir büyümesi üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Buna karşılık, kaliteli büyümeyi teşvik etmeye devam etmekte, ancak bu etkinin marjinal katkısı azalmaktadır. Bu durum, kaliteli büyümenin aşırı bankacılığa karşı daha dayanıklı olduğunu, ancak finansal derinlik arttıkça elde edilen faydaların azaldığını göstermektedir.

Sonuç: Çalışma, aşırı bankacılık gelişiminin gelir büyümesini olumsuz etkileyebileceği, buna karşın kaliteli büyümenin olumlu etkilenmeye devam ettiği ancak bu etkinin giderek azaldığı sonucuna varmaktadır. Bu ayrım, finansal gelişim analizlerinde büyümenin niceliği ile niteliği arasında ayrım yapmanın önemini vurgulamaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, bankacılık sektörüne odaklanan özgün bir analiz sunarak, daha geniş kapsamlı finansal gelişme literatüründen ayrılmaktadır. Gelire dayalı geleneksel büyüme göstergeleri yerine Kaliteli Büyüme Endeksi kullanılarak, “aşırı finans” tartışması yeniden çerçevelenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde bankacılık gelişiminin yalnızca büyümenin niceliği değil, niteliği üzerindeki doğrusal olmayan etkilerinin eşik temelli bir yaklaşımla incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Politika Önerileri: Gelişmekte olan ülkelerde bankacılık sektörü politikaları, rastgele bankacılık genişlemesinden ziyade, büyümenin kalite artırıcı boyutlarına öncelik vermelidir. Bankacılık gelişiminin sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye anlamlı bir şekilde katkı sağlaması için düzenleyici çerçevelerin güçlendirilmesine, üretken ve sosyal açıdan faydalı sektörlerle yönelik hedefli kredi tahsislerine ve kurumsal kapasitenin artırılmasına öncelik verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Gelişimi, Ekonomik Büyüme, Kaliteli Büyüme.

The Impact of Technology on Digital Corporate Reporting: CORE and MORE Approach

Sezer Bozkus KAHYAOGU¹ , Lethiwe NZAMA²

¹ Assoc. Prof., Izmir Bakircay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Johannesburg University, sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

² Prof., Johannesburg University, lethiwen@uj.ac.za

ABSTRACT

Aim: The aim of our work is to evaluate the assumptions of the Core & More approach in respect to the increasing transparency of corporate reporting based on the expectations for the transparency of information provided to stakeholders. Accountancy Europe (an association of professionals in the field of accountancy) proposed for the first time to report information with the use of the Core & More concept. The scientific hypothesis poses the statement that a report made up in accordance with the Core & More approach is more transparent and that the information provided to stakeholders is structured.

Data and Method: We examine the impact of technology on corporate reporting based on the opportunities and threats arising from various technological advancements and it is aimed to reveal future expectations from corporate reporting according to the CORE and MORE approach. It is a fact that the importance of corporate reporting is the same in every period, However, it is observed that its beneficiaries are diversified in the digital era. This situation requires the reporting format to be questioned and adapted to the different demands and expectations of stakeholders. In this respect, we present case studies to compare the conventional reporting with the technology (AI, blockchain and quantum) enabled approaches.

Findings: The technology-based reporting process improvement approaches are compared with the methodology-based reporting approaches. In this regard, the advantages and disadvantages are discussed based on the relevant literature and industry practices.

Conclusion: Corporate reporting only addresses a particular group of stakeholders: existing and potential investors, lenders, and other creditors (capital providers). However, it is argued that the current economic model assumes that companies are accountable to capital providers and a broader stakeholder audience. Therefore, corporate reporting will have a much wider stakeholder audience in the future. Despite the rise in accounting automation, we cannot eliminate the need for human influence, opening the doors for holistic advisors rather than transactional accountants. This is critical for the value-added corporate reporting process.

Originality: The work presents the future characteristics of corporate reporting to contribute to practice and related literature to improve exemplary governance implementations. An AI-based data collection process of corporate reporting is explained to create awareness among stakeholders of the financial performance of the organizations. CORE and MORE is a holistic approach to corporate reporting. This concept derogated from the existing reductionism of information, which is usually connected with its being presented in various unrelated reports of the enterprise (so called silos).

Policy Recommendations: Policy recommendations are presented based on the practical implications and social implications of the study as follows:

Practical implications: The CORE and MORE approach is not expressed as a legal regulation created by the state or international organizations. In this respect, it cannot determine the information content of the Corporate Report. It was introduced by Accountancy Europe, an association of accounting professionals, in response to increasing criticism of current reporting methods. The corporate reporting created with this approach developed here is a new information presentation concept to improve the quality of corporate reporting, which is essential for the financial stability of the markets.

Social implications: Traditional reporting (financial reporting) has been criticized for its short-term performance, value creation, and historical focus. It has also been criticized that financial statements lack adequate disclosure regarding risks and uncertainty, which may create issues and complexities for investors and other stakeholders. The CORE and MORE approach is recommended as a real-time auditing and reporting tool needed to assure the accuracy of real-time accounting work in a digital environment.

Keywords: CORE and MORE Approach, Risk Management, Corporate Reporting, Corporate Governance, International Financial Reporting Standards, Digital Transformation, Digital Business Model.

Teknolojinin Dijital Kurumsal Raporlama Üzerindeki Etkisi: CORE ve MORE Yaklaşımı

Sezer Bozkus KAHYAOGU¹ , Lethiwe NZAMA²

¹ Doç. Dr., İzmir Bakircay University, Johannesburg University, sezer.bozkus@bakircay.edu.tr

² Prof. Dr., Johannesburg University, lethiwen@uj.ac.za

ÖZET

Amaç: Çalışmamızın amacı, paydaşlara sağlanan bilgilerin şeffaflığına ilişkin beklentilere dayanarak kurumsal raporlamanın artan şeffaflığı açısından CORE ve MORE yaklaşımının varsayımlarını değerlendirmektir. Muhasebe alanında çalışan profesyonellerin bir birliği olan Accountancy Europe, ilk kez CORE ve MORE kavramını kullanarak bilgi raporlamayı önerdi. Bilimsel hipotez, CORE ve MORE yaklaşımına uygun olarak hazırlanan bir raporun daha şeffaf olduğu ve paydaşlara sağlanan bilgilerin yapılandırılmış olduğu ifadesini ortaya koymaktadır.

Veri ve Yöntem: Teknolojik gelişmelerden kaynaklanan fırsatlar ve tehditler temelinde teknolojinin kurumsal raporlama üzerindeki etkisi incelenmektedir. CORE ve MORE yaklaşımına göre kurumsal raporlamadan gelecekteki beklentilerin ortaya konulması hedeflenmektedir. Kurumsal raporlamanın öneminin her dönemde aynı olduğu bir gerçektir. Ancak dijital çağda söz konusu raporlamadan yararlanan paydaşlarının çeşitlendiği görülmektedir. Bu durum raporlama formatının sorgulanmasını ve paydaşların farklı talep ve beklentilerine göre uyarlanmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, geleneksel raporlamayı teknoloji (AI, blockchain ve kuantum) destekli yaklaşımlarla karşılaştırmak için vaka çalışmaları sunulmaktadır.

Bulgular: Teknoloji tabanlı raporlama sürecinde iyileştirme yaklaşımları, metodoloji tabanlı raporlama yaklaşımlarıyla karşılaştırılmaktadır. Bu bağlamda, avantajlar ve dezavantajlar ilgili literatür ve sektörel iyi uygulamalarına dayanarak tartışılmaktadır.

Sonuç: Kurumsal raporlama mevcut yapıda yalnızca belirli bir paydaş grubuna hitap etmektedir: mevcut ve potansiyel yatırımcılar, borç verenler ve diğer alacaklılar (sermaye sağlayıcılar). Ancak, mevcut ekonomik modelin şirketlerin sermaye sağlayıcılara ve daha geniş bir paydaş kitlesine karşı sorumlu olduğunu varsaydığı ileri sürülmektedir. Bu nedenle, kurumsal raporlama gelecekte çok daha geniş bir paydaş kitlesine sahip olacaktır. Muhasebe ve finansal raporlama otomasyonundaki gelişmeler, işlemsel muhasebeciler yerine bütünsel danışmanlara kapıları açmasına rağmen insan etkisine ve muhakemesine olan ihtiyacı ortadan kaldıramamaktadır. Bu durum, katma değerli kurumsal raporlama sürecinin sağlanması için kritik öneme sahiptir.

Literatüre Katkı: CORE ve MORE, kurumsal raporlamaya yönelik bütünsel bir yaklaşımdır. Bu kavram, genellikle kuruluşun çeşitli silolar olarak adlandırılan dağıtık raporlarındaki bilgilerin sunulmasıyla bağlantılı olan mevcut bilgi indirgemesinin önüne geçmek için önerilmektedir. Çalışma, kurumsal raporlamanın gelecekteki özelliklerini, uygulamaya ve ilgili literatüre katkıda bulunarak örnek iyi kurumsal yönetim uygulamalarını geliştirmeye yönelik yaklaşımları sunmaktadır. Paydaşların ihtiyacı olan ilgili kuruluşların finansal performansı konusunda farkındalık yaratmak için kurumsal raporlamanın yapay zeka tabanlı veri toplama sürecinin önemini açıklamaktadır.

Politika Önerileri: Çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle politika önerileri pratik ve sosyal çıkarımlar çerçevesinde sunulmaktadır:

Pratik çıkarımlar: CORE ve MORE yaklaşımı, devlet veya uluslararası örgütler tarafından oluşturulmuş yasal bir düzenleme olarak ifade edilmemiştir. Bu bağlamda, Kurumsal Raporun bilgi içeriğini belirleyemez. Muhasebe profesyonelleri derneği olan Accountancy Europe tarafından, mevcut raporlama yöntemlerine yönelik artan eleştirilere yanıt olarak tanıtılmıştır. Burada geliştirilen bu yaklaşımla oluşturulan kurumsal raporlama, piyasaların finansal istikrarı için olmazsa olmaz olan kurumsal raporlamanın kalitesini iyileştirmek için yeni bir bilgi sunumu konseptidir. *Sosyal çıkarımlar:* Geleneksel raporlama (finansal raporlama), kısa vadeli performansı, değer yaratmadaki aksaklıkları ve tarihsel odaklanması nedeniyle eleştirilmektedir. Ayrıca finansal tabloların yatırımcılar ve diğer paydaşlar için sorunlar ve karmaşıklıklar yaratabilecek riskler ve belirsizlikler konusunda yeterli açıklama içermediği de eleştirilmektedir. CORE ve MORE yaklaşımı, dijital bir ortamda gerçek zamanlı muhasebe çalışmalarının doğruluğunu sağlamak için gereken gerçek zamanlı denetim ve raporlama aracı olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: CORE ve MORE Yaklaşımı, Risk Yönetimi, Kurumsal Raporlama, Kurumsal Yönetim, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Dijital Dönüşüm, Dijital İş Modeli.

A Study on Innovative Payment Systems: Examining from a Fintech Perspective

Gülay SELVİ HANIŞOĞLU¹ , Çağla GÜNEY²

¹ Asst. Prof., İstanbul Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
gulayselvi@beykent.edu.tr

² Undergraduate Student, İstanbul Beykent University, 2002074003@student.beykent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Payment systems are probably one of the activity most affected by radical changes in financial technology. With the development of financial technologies, payment systems have evolved into a separate service area offered by non-bank financial institutions as well as banks. The purpose of this study to summarize history and evolution of payment systems, then to explain the effect of financial technologies (FinTech) on the payment systems. Another aim of this research to evaluate approach and to s applications of central banks related with innovative payment systems.

Data and Method: Qualitative data and information are collected from different central banks, commercial banks and non-banking financial institutions website regarding their implementation and adaptation of different type of innovative payment systems. World Bank and IMF guides are taken into consideration for evaluating improvements in this area. Views and practises of different central banks related with payment systems are discussed.

Findings: Fin Tech has reduced costs in payment systems, increased transactions speed and facilitated access for individuals and organizations. Innovative payment systems provide convenience, transparency, speed, flexibility and innovation to all parties in the transaction, and provide an environment for the integration of new products and services into the sector every day. However, in addition to these advantages brought by innovation and digitalization, there are significant challenges in terms of privacy, security, and regulation. Perhaps the most important issue of virtual payment systems, security, protection of customers' personal data, and transparency in the system are the elements that significantly affect the sustainability of innovation and digitalization.

Conclusion: Central banks are responsible for maintaining safety and reliable payment systems. They regulate payments systems as a regulatory body on the other side they are innovative players issuing digital currencies.

Originality: Our study examines the effect of financial technologies on payment systems, analyse the role of central banks taking into account security and regulation of virtual payments.

Policy Recommendations: Central banks coordination and regulatory role in innovative payment systems is vital for healthy operation of national and international payment systems. The coordination between international regulatory bodies and central banks coordination should be increasingly maintained.

Keywords: Financial System, Payment Systems, Fin Tech, Banking, Non-bank Financial Institutions.

Yenilikçi Ödeme Sistemlerinin Finansal Teknolojiler Perspektifinden İncelenmesi

Gülay SELVİ HANIŞOĞLU¹ , Çağla GÜNEY²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
gulayselvi@beykent.edu.tr

² Lisans Öğrencisi, İstanbul Beykent Üniversitesi, 2002074003@student.beykent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Ödeme sistemleri, finansal teknolojideki radikal değişimlerden en çok etkilenen faaliyetlerden biridir. Finansal teknolojilerin gelişmesiyle birlikte ödeme sistemleri, bankaların yanı sıra banka dışı finansal kuruluşlar tarafından da sunulan ayrı bir hizmet alanına dönüşmüştür. Bu çalışmanın amacı, ödeme sistemlerinin tarihçesini ve gelişimini özetlemek, ardından finansal teknolojilerdeki gelişmelerin (FinTech) ödeme sistemleri üzerindeki etkisini açıklamaktır. Bu araştırmanın bir diğer amacı da merkez bankalarının yenilikçi ödeme sistemleri ile ilgili yaklaşımlarını ve uygulamalarını incelemektir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada kullanılan bilgi ve nitel veriler merkez bankaları, ticari bankalar ve bankacılık dışı finansal kuruluşların web sitesinden alınmıştır. Dünya bankası ve IMF'in bu konulardaki çalışmaları değerlendirilmiş, merkez bankalarının ödeme sistemleri ile ilgili çalışmaları ve uygulamaları tartışılmıştır.

Bulgular: Finansal teknolojiler ödeme sistemlerinde maliyetleri düşürmüş, işlem hızını arttırmış, bireyler ve kurumlar için erişimi kolaylaştırmıştır. Yenilikçi ödeme sistemleri, taraflara kolaylık, şeffaflık, hız, esneklik sağlamakta, her geçen gün yeni ürün ve hizmetlerin sektöre entegre edilmesine ortam hazırlamaktadır. Yenilikler ve dijitalleşmenin getirdiği avantajların yanı sıra, güvenlik ve düzenlemeler açısından önemli sorunlar gündeme gelmektedir. Sanal ödeme sistemlerinin belki de en önemli konusu olan güvenlik, müşterilerin kişisel verilerinin korunması ve sistemde şeffaflığın sağlanması sürdürülebilirliği önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Sonuç: Merkez bankaları ödeme sistemlerinin güvenli şekilde uygulanmasından sorumlu kuruluşlar olmakla birlikte aynı zamanda bu sistem içinde dijital para birimlerini çıkaran yenilikçi oyunculardır.

Literatüre Katkı: Çalışmamız, farklı ülkelerin merkez bankalarının yenilikçi ödeme sistemlerini geliştirmek, düzenlemek ve güvenliğini sağlamak konusunda rolünü analiz etmektedir.

Politika Önerileri: Yenilikçi ödeme istemlerinde merkez bankalarının koordinasyonu ve düzenleyici rolü, ulusal ve uluslararası ödeme sistemlerinin sağlıklı işlemesi için hayati önem taşımaktadır. Uluslararası düzenleyici kurumlar ile merkez bankaları arasındaki koordinasyon artarak sürdürülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Sistem, Ödeme Sistemleri. Finansal Teknoloji, Bankacılık, Banka Dışı Finansal Kurumlar.

Development of Representative Offices of Foreign Banks within the Changing Banking Ecosystem: The Case of Türkiye

Fatih KAYHAN¹

¹ Assoc. Prof., Istanbul Medeniyet University, Faculty of Tourism, fatih.kayhan@medeniyet.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The purpose of the study is to analyse the development of representative/corresponding offices of foreign/international banks in Türkiye within the context of changing ecosystem of global banking industry and to compare their activities with conventional banks.

Data and Method: Data is retrieved from official website of Banking Supervisory and Regulatory Agency of Türkiye and Banking Association of Turkey. Comparative analysis approach is employed to differentiate the operational activities of the offices and the conventional bank headquarters.

Findings: The findings obtained from the study indicate that firstly there has been an increase in the number of these offices in the face of changing banking ecosystem. Range of services that these representative offices provide has improved remarkably especially in corporate banking, trade finance and correspondent banking. International banking groups that do not have a branch in Türkiye has opportunity to take part in lending to local corporations with the help of their corresponding units/offices.

Conclusion: In spite of their limited human resources and organizational structure, banking operations of the representative offices of foreign banks provide corporate banking services that enable local corporations/and even local banks to secure loans from international banking groups that do not have a bank or branch in Türkiye.

Originality: The contribution of the study to the literature is that the paper aims at closing a gap considering the very fact that there is scarce literature in terms of the banking operations of corresponding offices of foreign banks that provide considerable contribution to the local economy despite their very limited organizational structure.

Policy Recommendations: This paper suggests that banking activities of the representative offices of foreign banks -with respect to corporate banking- should be supported by local regulatory and supervisory bodies to enhance their pivotal contribution to the economy. While designing a new regulatory framework (banking law or other primary law and regulations) the impact of these offices should be considered comprehensively for the purpose of making use of their intermediary function to a greater degree.

Keywords: Representative Office, Foreign Banks.

Değişen Bankacılık Ekosistemi Çerçevesinde Yabancı Bankaların Temsilcilik Ofislerinin Gelişimi: Türkiye Örneği

Fatih KAYHAN¹

¹ Doç. Dr. (Finans), İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, fatih.kayhan@medeniyet.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı, küresel bankacılık sektörünün değişen ekosistemi bağlamında Türkiye'de, özellikle İstanbul'da faaliyet gösteren 'yabancı banka temsilcilik ofislerinin' gelişimini analiz etmek ve faaliyetlerini konvansiyonel bankalar ile (ticari/mevduat bankaları) karşılaştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Veriler, Türkiye Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun ve Türkiye Bankalar Birliği'nden resmî web sitelerinden temin edilmiştir. Yabancı bankaların temsilcilik ofislerin operasyonel faaliyetlerini ve konvansiyonel banka kurumlarını ayırt etmek için karşılaştırmalı analiz yaklaşımı kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen bulgular, öncelikle değişen bankacılık ekosistemi karşısında bu ofislerin sayısında bir artış olduğunu göstermektedir. Bu temsilcilik ofislerinin sağladığı hizmet yelpazesi, özellikle kurumsal bankacılık, ticaret finansmanı ve muhabir bankacılık alanında önemli ölçüde gelişmiştir. Türkiye'de şubesi olmayan uluslararası bankacılık grupları, yerel şirketlere -konsorsiyum kredisi, dış ticaret kredileri, ticaretin finansmanı kapsamında- kredi verirken yerel temsilcilik ofislerinin irtibat/iletişim/muhabirlik desteğini almaktadır.

Sonuç: Sınırlı insan kaynaklarına ve organizasyonel yapılarına rağmen, yabancı bankaların temsilcilik ofisleri, finansal aracılık/muhabirlik faaliyetleri ile, yerel şirketler ve hatta yerel bankaların, uluslararası bankacılık gruplarından kredi alabilmelerine önemli derecede katkı ve kolaylık sağlamaktadır.

Literatüre Katkı: Çok sınırlı organizasyon yapıları (fiziki ofis ve personel sayısı bakımından daha sınırlı operasyonları dikkate alınmak suretiyle) ile yerel ekonomiye önemli katkı sağlama kapasitelerine rağmen, yabancı bankaların temsilcilik ofislerinin -bankacılık- faaliyetleri hakkında kısıtlı bir literatür mevcuttur, çalışma bu literatür boşluğunu kapatmayı hedeflemektedir.

Politika Önerileri: Çalışma, yabancı bankaların temsilciliklerinin -kurumsal bankacılık açısından- bankacılık faaliyetlerinin ekonomiye olan önemli katkılarını artırmak için düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından desteklenmesini önermektedir. Yeni bir düzenleyici çerçeve (bankacılık yasası veya diğer birincil hukuk düzenlemeleri) tasarlanma aşamasında -ülke ekonomisinin, söz konusu irtibat ofislerinin finansal aracılık işlevlerinden daha fazla yararlanabilmesi için- bu ofislerin etkisi daha kapsamlı dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Temsilcilik Ofisi, Yabancı Bankalar.

Finansal Kapsayıcılığın Bankacılık Sektör Gelişimine Etkisi: N-11 Ülkeleri Üzerine Bir Analiz

Zeycan YALÇINER¹ , Şenol BABUŞCU² , Adalet HAZAR³

¹ Arş. Gör., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, zeycanyalciner@hotmail.com

² Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, babuscu@baskent.edu.tr

³ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, aharar@baskent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, finansal kapsayıcılığın bankacılık sektörünün gelişimi üzerindeki etkisini, N-11 (Next Eleven) ülkeleri örneğinde incelemektir. Çalışmada, finansal hizmetlere erişimin genişlemesinin bankacılık sektörünün büyümesi, etkinliği ve istikrarı üzerindeki rolü analiz edilmekte; söz konusu ilişkinin finansal gelişme bakımından taşıdığı önem ortaya konulmaktadır. Elde edilen bulguların, politika yapıcılar ve finansal kurumlar için finansal kapsayıcılığı artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada kullanılan veriler, 2004 ile 2022 yılları arasını kapsayacak şekilde Dünya Bankası ve IMF'nin veri tabanından alınmıştır. Çalışmada finansal kapsayıcılık endeksi hesaplanmıştır. Elde edilen finansal kapsayıcılık endeksi ile bankalar tarafından özel sektöre verilen yurtiçi krediler arasındaki ilişki panel nedensellik yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Analiz sonucunda finansal kapsayıcılık endeksi ile bankacılık sektörü gelişimini temsilen kullanılan özel sektöre verilen yurtiçi krediler arasında anlamlı bir nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, finansal kapsayıcılıktan bankacılık sektörüne doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu göstermektedir. Finansal kapsayıcılığın arttığı ülkelerde, bankacılık sektörünün genişlediği ve bu durumun özellikle kredi hacmi üzerinde olumlu etkiler yarattığı gözlemlenmiştir. Ancak, bazı N-11 ülkelerinde yaşanan makroekonomik istikrarsızlıkların bu pozitif etkinin gücünü azalttığı görülmüştür. Bu durum, finansal kapsayıcılığın etkisinin ülke koşullarına bağlı olarak değişebileceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç: Çalışma sonuçları, finansal kapsayıcılığın bankacılık sektörünün gelişiminde önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Analiz sonuçları, finansal kapsayıcılığın artmasının, bankacılık sisteminin daha derin, yaygın ve etkin hale gelmesine katkı sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda, finansal kapsayıcılığın sadece bireylerin ve işletmelerin finansal hizmetlere erişimini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda finansal sistemin genel sağlığına ve sürdürülebilirliğine de olumlu etkileri olduğu anlaşılmaktadır.

Literatüre Katkı: N-11 ülkeleri özelinde yapılan ampirik çalışmaların sınırlı olması nedeniyle, bu araştırma söz konusu ülkelerde finansal kapsayıcılığın bankacılık sektörü ile ilişkisini analiz eden nadir çalışmalardan biri olma özelliği taşımaktadır. Çalışmada finansal kapsayıcılığın ekonomik büyüme ve finansal istikrar üzerindeki dolaylı etkileri de ele alınarak, bu alandaki akademik tartışmalara yeni bir perspektif kazandırılmaktadır.

Politika Önerileri: Bankaların, düşük gelirli bireylere ve küçük işletmelere yönelik finansal ürünleri teşvik edebilmesi için bankalara ve ilgili kurumlara vergi avantajları sağlanmalıdır. Mobil bankacılık, blokszincir ve fintech tabanlı finansal hizmetlerin sürdürülebilir şekilde yaygınlaşması için düzenleyici çerçevelerin oluşturulması ve veri güvenliğinin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kapsayıcılık Endeksi, Bankacılık Sektör Gelişimi, N-11 ülkeleri, Panel Nedensellik Analizi.

The Impact of Financial Inclusion on Banking Sector Development: An Analysis on N-11 Countries

Zeycan YALÇINER¹ , Şenol BABUŞCU² , Adalet HAZAR³

¹ Res. Asst., Başkent University) Faculty of Commercial Sciences, zeycanyalciner@hotmail.com

² Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, babuscu@baskent.edu.tr

³ Prof., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, ahazar@baskent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the impact of financial inclusion on the development of the banking sector. The effects of financial inclusion on the banking system are analysed, especially in developing economies called N-11 (Next Eleven) countries. The study evaluates the role of the expansion of access to financial services on the growth, efficiency and stability of the banking sector and emphasizes the importance of this relationship in terms of financial development. The findings aim to contribute to the development of strategies to increase financial inclusion for policy makers and financial institutions.

Data and Method: The data used in the study were taken from the database of the World Bank and the IMF, covering the period between 2004 and 2022. In the study, the financial inclusion index was calculated. The relationship between the obtained financial inclusion index and the domestic credit to private sector by banks (% of GDP) were analysed using the panel causality method.

Findings: According to the study findings, a significant causal relationship was determined between the financial inclusion index and domestic credit to private sector by banks, which is used as a proxy for banking sector development. The findings show that there is a one-way causal relationship from financial inclusion to the banking sector. It was observed that in countries where financial inclusion increased, the banking sector expanded and this situation had positive effects especially on credit volume. However, it was observed that the macroeconomic instabilities experienced in some N-11 countries reduced the strength of this positive effect. This situation reveals that the effect of financial inclusion may vary depending on country conditions.

Conclusion: The study results reveal that financial inclusion is an important determinant in the development of the banking sector. The analysis results show that increasing financial inclusion contributes to the banking system becoming deeper, more widespread and more effective. In this context, it is understood that financial inclusion not only increases the access of individuals and businesses to financial services but also has positive effects on the overall health and sustainability of the financial system.

Originality: Due to the limited empirical studies conducted on N-11 countries, this research is one of the rare studies that analyse the relationship between financial inclusion and the banking sector in these countries. The indirect effects of financial inclusion on economic growth and financial stability are also addressed in the study, thus providing a new perspective to the academic discussions in this field.

Policy Recommendations: Tax benefits should be provided for banks to promote financial products for low-income individuals and small businesses. Regulatory frameworks should be established and data security should be increased for the sustainable spread of mobile banking, blockchain and fintech-based financial services.

Keywords: Financial Inclusion Index, Banking Sector Development, The Next-11 countries, Panel Causality Analysis.

Ekolojik Ayak İzinin Belirleyicileri: Seçili Ülkeler Üzerine Bir Uygulama

Hasan Hüseyin YILDIRIM¹ , Tarana AZIMOVA² , Murat AKKAYA³ , Lokman KANTAR⁴

¹ Corresponding Author, Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, hhyildirim@balikesir.edu.tr,

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, teraneazimli@gmail.com

³ Prof. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, muratakkaya@beykent.edu.tr

⁴ Doç. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, lkantar@beykent.edu.tr

ÖZET

Amaç: Ekolojik ayak izi, bir bireyin, topluluğun veya bir ülkenin doğal kaynakları tüketme ve çevreye bırakılan etkilerin bir ölçüsüdür. Başka bir deyişle, bir kişinin veya toplumun yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıklarının doğa üzerindeki etkisini hesaplayan bir kavramdır. Bu etki, genellikle kullanılan enerji, su, gıda, malzeme tüketimi ve atık üretimi gibi faktörlerle ilişkilendirilir. Bu çalışmanın amacı, ekolojik ayak izinin ülkeler açısından neden önemli olduğunu ortaya koymak ve ekolojik ayak izini etkileyen temel faktörleri belirleyerek, çevresel sürdürülebilirlik politikalarına yön verebilecek bulgular sunmaktır.

Veri ve Yöntem: Karbon borsası kurulu olduğu 33 adet ülkenin 1995-2022 yılları arasındaki yıllık verilerinden yararlanılarak analizler yapılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkeni ekolojik ayak izi olup bağımsız değişkenleri ekonomik büyüme, doğrudan yabancı yatırımlar, yenilenebilir enerji kullanımı, endüstrileşme oranı, ticari açıklık ve kentleşme oranı kullanılmıştır. Çalışmada panel veriye dayalı regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular: Ekolojik ayak izinin kentleşme arasında pozitif ve diğer değişkenlere göre yüksek bir korelasyona sahip olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak doğrudan yabancı yatırımların ve endüstrileşmenin ekolojik ayak izini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte yenilenebilir enerji kullanımının ise ekolojik ayak izini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, karbon borsasına sahip ülkelerde ekonomik ve çevresel faktörlerin ekolojik ayak izi üzerindeki etkisini uzun dönemli verilerle inceleyerek literatürdeki boşluklardan birini doldurmaktadır. Panel veri analizi kullanılarak yapılan bu analiz, doğrudan yabancı yatırımlar ve endüstrileşme gibi ekonomik değişkenlerin çevresel etkilerini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Yenilenebilir enerji kullanımının ekolojik ayak izini azaltıcı etkisini vurgulayan bulgular, enerji politikaları ile çevresel sürdürülebilirlik ilişkisine dair literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Ekolojik ayak izini azaltmak amacıyla, doğrudan yabancı yatırımların çevresel etkileri göz önünde bulundurularak yeşil yatırım teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir. Endüstrileşme sürecinde çevresel denetimlerin artırılması ve düşük karbonlu üretim teknolojilerinin desteklenmesi sürdürülebilir kalkınma açısından önem taşımaktadır. Yenilenebilir enerji kullanımının artırılmasına yönelik vergi indirimleri, sübvansiyonlar ve altyapı yatırımları çevresel hedeflere ulaşmada etkili araçlar olabilir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Ayak İzi, Yenilenebilir Enerji Kullanımı, Doğrudan Yabancı Yatırımlar, Panel Veri, Regresyon Analizi.

Determinants of Ecological Footprints: An Application on Selected Countries

Hasan Hüseyin YILDIRIM¹ , Tarana AZIMOVA² , Murat AKKAYA³ , Lokman KANTAR⁴

¹ Corresponding Author, Assoc. Prof., Balıkesir University, Burhaniye Faculty of Applied Sciences,
hhyildirim@balikesir.edu.tr,

² Asst. Prof., Istanbul Aydin University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
teraneazimli@gmail.com

³ Prof., Istanbul Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
muratakkaya@beykent.edu.tr

⁴ Assoc. Prof., Istanbul Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
lkantar@beykent.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The ecological footprint is a measure of the natural resource consumption and the environmental impact left by an individual, community, or country. In other words, it is a concept that calculates the impact of a person's or society's lifestyle and consumption habits on nature. This impact is often associated with factors such as energy consumption, water usage, food, material consumption, and waste production. The aim of this study is to highlight the importance of the ecological footprint for countries and to identify the key factors influencing the ecological footprint, providing findings that can guide environmental sustainability policies.

Data and Method: The analysis is based on annual data from 33 countries with established carbon markets between the years 1995 and 2022. The dependent variable in this study is the ecological footprint, and the independent variables include economic growth, foreign direct investment, renewable energy usage, industrialization rate, trade openness, and urbanization rate. A panel data regression analysis was conducted in this study.

Findings: It was found that the ecological footprint has a positive correlation with urbanization and a high correlation with other variables.

Conclusion: The results show that foreign direct investment and industrialization statistically significantly increase the ecological footprint. However, the use of renewable energy is found to reduce the ecological footprint.

Originality: This study fills a gap in the literature by examining the long-term effects of economic and environmental factors on the ecological footprint in countries with carbon markets. The panel data analysis statistically demonstrates the environmental effects of economic variables such as foreign direct investment and industrialization. The findings emphasizing the reduction of the ecological footprint through renewable energy usage make a significant contribution to the literature on the relationship between energy policies and environmental sustainability.

Policy Recommendations: To reduce the ecological footprint, green investment incentive mechanisms should be developed, taking into account the environmental impacts of foreign direct investment. Increasing environmental oversight during the industrialization process and supporting low-carbon production technologies are crucial for sustainable development. Tax reductions, subsidies, and infrastructure investments aimed at increasing renewable energy usage can be effective tools in achieving environmental goals.

Keywords: Ecological Footprint, Renewable Energy Usage, Foreign Direct Investment, Panel Data, Regression Analysis.

Yeşil Finans ve Sürdürülebilirlik Kavramlarının Bibliyometrik Analizi

Yusuf Bahadır KAVAS¹ , Batuhan MEDETOĞLU² , Murat KESEBİR³

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Amasya Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
yusuf.kavas@amasya.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Ağlasun Meslek Yüksekokulu,
bmedetoglu@mehmetakif.edu.tr

³ Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, murat.kesebir@bozok.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışma, sürdürülebilirlik ve yeşil finans kavramları ile ilgili yapılan akademik çalışmaların bütüncül yaklaşımla analiz edilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, On İkinci Kalkınma Planı, sürdürülebilir politikalar ve çevresel stratejiler kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Veri ve Yöntem: Scopus ve Web of Science veri tabanlarında yayımlanmış olan ve özet kısmında “Yeşil Finans”, başlıkta ise “Sürdürülebilirlik” kavramları geçen makaleler üzerine bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, 1997-2025 yılları arası yayımlanmış çalışmalar örneklemi oluşturmuş, 573 dergide yayımlanmış 2180 çalışma analiz edilmiştir. Analiz aşamasında, Kara vd. (2025) tarafından literatüre kazandırılan “BibexPy” yazılımı ile R yazılımı Bibliometrix kütüphanesi altyapısıyla kullanılan “Biblioshiny” programı kullanılmıştır.

Bulgular: Bibliyometrik analiz sonucunda, iki kavramı da kapsayan çalışmalarda, yıllık büyüme oranının %22,81 olduğu, 5.328 yazarın yer aldığı, toplam kaynak sayısının 81.847 olduğu ve 5.294 anahtar kelimenin kullanıldığı görülmüştür. Yayın başına ortalama atıf oranının 19,9 olduğu, 237 tek yazarlı ve %32,43 uluslararası yazar iş birliği ile çalışma gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. İki kavramı kapsayan çalışmalarda en fazla yayının 2024 yılında yapıldığı ve atıf sıralamasında ilk üç ülkenin Çin, İngiltere ve Pakistan olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Literatürde yer alan ve özet kısmında “Yeşil Finans”, başlıkta “Sürdürülebilirlik” kavramları geçen çalışmalar analiz edilmiş; yazar sayısı, ülke bilgileri, atıf oranı, uluslararası iş birliği oranı, yıllık büyüme ve makale bilgileri elde edilmiştir. Bulgular, iki kavramın kullanıldığı çalışmalar hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Araştırmacılar tarafından konu seçiminde veri tabanı, dergi, iş birliği gibi konularda elde edilen bulguları kullanarak çalışma gerçekleştirmesi mümkün hale gelmiştir.

Literatüre Katkı: Çalışma, özellikle son yıllarda ülkeler ve kurumlar tarafından önem verilen kavramlar üzerine odaklanmıştır. Bu kapsamda sürdürülebilirlik ve yeşil finans kavramları ele alınmış, geniş bir çerçeve ile yayımlanmış makaleler analiz edilerek değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular, güncel veriler ile çalışma alanı önerisi sunmaktadır.

Politika Önerileri: Sürdürülebilirlik, bugün mevcut kaynakların geleceğe aktarılmasını ifade etmektedir. Çevresel faktörler yanında ekonomik ve sosyal göstergeleri de kapsayan kavram, bütün paydaşlar için vazgeçilmez durumdadır. Son yıllarda finans alanında da kavram üzerine odaklanılmış ve kavramın kullanılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. İlgili kavramlar üzerine analizler gerçekleştirilmesi, nicel sonuçlar elde edilmesi ve sonraki çalışmalarda farklı kavramlarla bibliyometrik analiz ve benzeri uygulamalar gerçekleştirilmesi öneri olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Yeşil Finans, Bibliyometrik Analiz.

Bibliometric Analysis of Green Finance and Sustainability Concepts

Yusuf Bahadır KAVAS¹ , Batuhan MEDETOĞLU² , Murat KESEBİR³

¹ Asst. Prof., Amasya University, Amasya School of Social Sciences, yusuf.kavas@amasya.edu.tr

² Asst. Prof., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Ağlasun Vocational College,
bmedetoglu@mehmetakif.edu.tr

³ Assoc. Prof., Yozgat Bozok University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
murat.kesebir@bozok.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyze academic studies on sustainability and green finance concepts using a holistic approach. In line with this purpose, the study was carried out within the scope of the Sustainable Development Goals, Twelfth Development Plan, sustainable policies, and environmental strategies.

Data and Method: A bibliometric analysis was conducted on articles published in Scopus and Web of Science databases with the concepts of 'Green Finance' in the abstract and 'Sustainability' in the title. In this context, studies published between 1997 and 2025 constituted the sample, and 2180 studies published in 573 journals were analyzed. In the analysis phase, the "BibexPy" software, introduced to the literature by Kara et al. (2025), and the 'Biblioshiny' program, used with the infrastructure of R software Bibliometrix library, were used.

Findings: The bibliometric analysis revealed an annual growth rate of 22.81%, with 5,328 authors involved, the total number of sources was 81,847 and 5,294 keywords used in studies covering both concepts. The average citation rate per publication was 19.9, and 237 single-author studies and 32.43% international author collaboration studies were conducted. In the studies covering the two concepts, it was determined that most publications were made in 2024, and the top three countries in the citation ranking were China, England, and Pakistan.

Conclusion: The studies in the literature that include the concepts of 'Green Finance' in the abstract and 'Sustainability' in the title were analyzed, and the number of authors, country information, citation rate, international cooperation rate, annual growth, and article information were obtained. The findings provide comprehensive information on studies in which the two concepts are used. It has become possible for researchers to carry out studies by using the findings obtained on issues such as database, journal, and collaboration in the selection of topics.

Originality: This study focuses on concepts that have been prioritized by countries and institutions in recent years. In this context, the concepts of sustainability and green finance are discussed, and articles published within a broad framework are analyzed and evaluated. The findings obtained from the analyses offer a study area suggestion with current data.

Policy Recommendations: Sustainability refers to the transfer of resources available today to the future. This concept, which encompasses economic and social indicators as well as environmental factors, is indispensable for all stakeholders. In recent years, the concept has also been focused on in the field of finance, and the necessity of using the concept has been emphasized. It is suggested to carry out analyses on related concepts to obtain quantitative results and to conduct bibliometric analysis and similar applications with different concepts in future studies.

Keywords: Sustainability, Green Finance, Bibliometric Analysis.

Rejim Değişimleri Çerçevesinde Beklenen Enflasyonun Faizler Üzerindeki Etkisi

Havva KOÇ¹

¹ Dr. Okan Üniversitesi, havva.koc@okan.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, kredi faiz oranları ile beklenen enflasyon arasındaki ilişkinin rejim bağımlı olup olmadığını incelemektir. Bu kapsamda, kredi faiz oranlarının enflasyon dinamiklerine duyarlılığını belirlemek ve farklı ekonomik rejimlerde bu ilişkinin değişkenlik gösterip göstermediğini analiz etmek hedeflenmektedir.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada, 2013:M01-2024:M12 dönemine ait aylık ticari ve tüketici kredi faiz oranları ve 12 aylık enflasyon beklentisi (E-TUFE) verileri kullanılmıştır. Birim Kök Testleriyle serilerin düzeyde durağan olduğu ve BDS testi ile serilerin doğrusal olup olmadığı belirlenmiştir. Verilerin rejim bağımlı yapısını analiz etmek amacıyla iki ayrı model oluşturularak Markov Rejim Değişim (MRS) modeli uygulanmıştır. Ardından Rejimde kalma süreleri ve Rejimler arası geçiş dinamikleri değerlendirilmiştir.

Bulgular: Birinci Modelde: Yüksek enflasyon rejiminde, beklenen enflasyondaki %1'lik artış ticari kredi faizlerini %1.08 oranında artırırken, düşük enflasyon rejiminde bu tepki %0.25'e düşmektedir. Hata teriminin standart sapması yüksek enflasyon rejiminde ~%10 seviyesinde olup, kredi faizlerindeki dalgalanmaların daha yüksek belirsizlikle açıklandığını göstermektedir. Düşük enflasyon rejiminde ise hata teriminin standart sapması ~%3'tür, bu da modelin kredi faizlerini daha kesin tahmin ettiğini yansıtmaktadır. Rejimlerin ortalama kalış süreleri incelendiğinde, yüksek enflasyon rejiminin ~17 ay, düşük enflasyon rejiminin ise ~15 ay sürdüğü görülmektedir. İkinci Modelde: Yüksek enflasyon rejiminde, beklenen enflasyondaki %1'lik artış tüketici kredi faizlerini %0.89 oranında yükseltirken, düşük enflasyon rejiminde bu tepki %0.18 ile sınırlı kalmaktadır. Hata teriminin standart sapması yüksek enflasyon rejiminde ~%10 iken, düşük enflasyon rejiminde ~%2.5 ile belirgin şekilde düşüktür. Yüksek enflasyon rejiminde beklenen kalış süresi ~8 ay olarak tahmin edilirken, düşük enflasyon rejiminde beklenen kalış süresi ~12 ay olup, ticari kredilere kıyasla daha esnek bir yapı sergilemektedir.

Sonuç: Elde edilen bulgular, kredi faiz oranlarının beklenen enflasyonla olan ilişkisinin ekonomik rejimlere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Bu durum, faiz politikalarının belirlenmesinde rejim değişikliklerinin dikkate alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, kredi faiz oranları ile beklenen enflasyon ilişkisinin rejim bağımlı yapısını analiz ederek literatüre yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Ayrıca, MRS modellerinin makroekonomik analizlerde kullanımına dair yeni kanıtlar sunmaktadır.

Politika Önerileri: Merkez bankalarının faiz politikalarını belirlerken enflasyonun farklı rejimlerdeki etkisini dikkate alması önerilmektedir. Yüksek enflasyon dönemlerinde kredi faiz oranlarının daha hızlı tepki verdiği göz önüne alınarak, para politikasının esnekliği artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Faiz Oranları, Beklenen Enflasyon, Para Politikası, Markov Rejim Değişim Modeli.

The Impact of Expected Inflation on Interest Rates in the Context of Regime Switching

Havva KOÇ¹

¹ PhD, Okan University, havva.koc@okan.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study examines whether the relationship between credit interest rates and expected inflation is regime-dependent. In this context, it aims to determine the sensitivity of credit interest rates to inflation dynamics and analyze whether this relationship varies across different economic regimes.

Data and Method: The study employs monthly commercial and consumer credit interest rates and 12-month inflation expectations (E-CPI) data for the period 2013:M01–2024:M12. Unit root tests were used to assess stationarity at level, while the BDS test checked for nonlinearity. To analyze the regime-dependent structure of the data, two separate models were constructed, and the Markov Regime Switching (MRS) model was applied. Subsequently, regime durations and transition dynamics were evaluated.

Findings: In the first model, a 1% increase in expected inflation raises commercial credit interest rates by 1.08% in the high inflation regime, while this response declines to 0.25% in the low inflation regime. The standard deviation of the error term is ~10% in the high inflation regime, indicating greater uncertainty in credit interest rate fluctuations. In the low inflation regime, it is ~3%, suggesting a more precise estimation. The average duration of the high inflation regime is ~17 months, while the low inflation regime lasts ~15 months. In the second model, a 1% increase in expected inflation raises consumer credit interest rates by 0.89% in the high inflation regime, whereas this response is limited to 0.18% in the low inflation regime. The standard deviation of the error term is ~10% in the high inflation regime but drops significantly to ~2.5% in the low inflation regime. The high inflation regime lasts ~8 months, while the low inflation regime lasts ~12 months, exhibiting greater flexibility than commercial credit rates.

Conclusion: The findings indicate that the relationship between credit interest rates and expected inflation varies across economic regimes. This underscores the necessity of considering regime shifts in interest rate policies.

Originality: This study offers a novel perspective on the regime-dependent nature of the credit interest rate-inflation relationship and provides new evidence on the application of MRS models in macroeconomic analysis.

Policy Recommendations: Central banks should consider the varying impact of inflation across regimes when formulating interest rate policies. Given the rapid response of credit interest rates during high inflation periods, monetary policy flexibility should be enhanced accordingly.

Keywords: Interest Rates, Expected Inflation, Monetary Policy, Markov Regime Switching Model.

Tüketici Güveni ve Ekonomik Belirsizlik Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği

Hüseyin DOĞAN¹

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, dogan.huseyin0635@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Tüketici Güven Endeksi ve onun alt kırılımları ile Ekonomik Belirsizlik Endeksi arasındaki ilişkiyi analiz etmektir. Tüketici Güven Endeksi, bireylerin ekonomik beklentilerini ve güven düzeylerini yansıtırken; Ekonomik Belirsizlik Endeksi, makroekonomik ve politik belirsizliklerin ölçülmesinde önemli bir göstergedir. Bu bağlamda çalışma, ekonomik belirsizlik düzeyindeki değişimlerin tüketici güveni üzerindeki etkisini ortaya koyarak, ekonomik karar alıcılar ve politika yapıcılar için yol gösterici bilgiler sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca, Tüketici Güven Endeksi 'nin alt bileşenlerinin (örneğin, gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durumu beklentisi, genel ekonomik durum beklentisi, iş bulma beklentisi vb.) Ekonomik Belirsizlik Endeksi karşısında nasıl bir duyarlılık gösterdiği incelenerek daha ayrıntılı bir ilişki haritası çıkarılması amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Bu çalışmada kullanılan veriler, 2012 yılı Ocak ayından 2024 yılı Aralık ayına kadar olan dönemi kapsamaktadır. Tüketici Güven Endeksi, Ekonomik Belirsizlik Endeksi, Gelecek 12 aylık dönemde hane halkının maddi durum beklentisi, gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi, gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısı beklentisi, gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali verileri kullanılmıştır. Veriler, Toda-Yamamoto nedensellik testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Nedensellik testi bulgularına göre, haneye ait maddi durum beklentisi'nden ekonomik belirsizlik endeksi'ne doğru yüzde 10 anlamlılık düzeyinde tek yönlü bir nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Sonuç: Uygulanan nedensellik testi sonucunda, hanenin maddi durum beklentisinden ekonomik belirsizlik endeksine doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, tüketici beklentilerinde yaşanan değişimlerin, ekonomik belirsizlik algısını etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.

Literatüre Katkı: Bu çalışmada kullanılan veri seti yeni olduğu için bu veri seti ile hazırlanmış çalışma bulunmamaktadır. Hanehalkı ekonomik durum beklentisi göstergesini kullanan diğer çalışmaların da bulgularıyla paralel bir ilişki olup olmadığına dair politika yapıcılara politika seti oluşturmak.

Politika Önerileri: Hanehalkı'nın maddi durum beklentisini politika yapıcılar yönetebilirse, ekonomik belirsizliğin düşebileceğini ve yönetilebilir bir alanda tutularak olağan dışı piyasa fiyatlamaları önlenileceği için risk/belirsizlik ortamı olmayacaktır. Böylelikle güven ve kontrol ortamı sağlanacağı için makroekonomik finansal istikrar için zemin oluşumu sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, Güven, Beklenti, Ekonomi, Politika, İşsizlik, Tasarruf.

The Relationship between Consumer Confidence and Economic Uncertainty: An Application on Turkey

Hüseyin DOĞAN¹

¹ Master's Student, Başkent University, dogan.huseyin0635@gmail.com

ABSTRACT

Purpose: The primary objective of this study is to analyze the relationship between the Consumer Confidence Index, its sub-components, and the Economic Uncertainty Index. The Consumer Confidence Index reflects individuals' economic expectations and confidence levels, while the Economic Uncertainty Index is a key indicator for measuring macroeconomic and political uncertainties. In this context, the study aims to provide guidance for economic decision-makers and policymakers by revealing the impact of changes in economic uncertainty on consumer confidence. Furthermore, it aims to examine the sensitivity of the Consumer Confidence Index's sub-components (e.g., household financial situation expectations for the next 12 months, general economic situation expectations, job prospects, etc.) to the Economic Uncertainty Index, thereby creating a more detailed relationship map.

Data and Method: The data covers the period from January 2012 to December 2024. The study used the Consumer Confidence Index, the Economic Uncertainty Index, household financial situation expectations for the next 12 months, general economic situation expectations for the next 12 months, unemployment expectations for the next 12 months, and the probability of saving for the next 12 months. Data were analyzed using the Toda-Yamamoto causality test.

Findings: According to the causality test findings, a unidirectional causality relationship was identified from household financial situation expectations to the economic uncertainty index at a 10 percent significance level.

Conclusion: The causality test determined a unidirectional causality relationship from household financial situation expectations to the economic uncertainty index. This result suggests that changes in consumer expectations can affect the perception of economic uncertainty.

Contribution to the Literature: Because the data used in the study is new, there are no studies prepared using this data. This study provides policymakers with a framework to assess whether there is a parallel relationship with the findings of other studies using the household economic situation expectation indicator.

Policy Recommendations: If policymakers can manage household financial situation expectations, it is anticipated that economic uncertainty can be reduced and, by keeping them within manageable limits and preventing abnormal market pricing, the risk/uncertainty environment can be mitigated. This will foster an environment of confidence and control, thus laying the groundwork for macroeconomic financial stability.

Keywords: Uncertainty, Confidence, Expectation, Economy, Policy, Unemployment, Savings

Banka Reklamlarında Sembolik Tüketim ve Diderot Etkisi: Göstergebilimsel Bir Analiz

İbrahim ALKARA¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu,
ibrahim.alkara@bilecik.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, banka reklamlarında sembolik tüketim ve Diderot etkisi'nin hangi göstergeler aracılığıyla sunulduğunu göstergebilimsel bir analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu analiz, bankaların hedef kitlelerine yönelik finansal ürün ve hizmetlerini tanıtırken kullandıkları sembolik anlamların ve bu anlamların tüketicilerin algı ve davranışları üzerindeki potansiyel etkilerinin anlaşılmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmanın verilerini, Türkiye'de yayınlanan çeşitli bankalara ait reklamları oluşturmaktadır. Bu reklamlar, göstergebilimsel analiz yöntemiyle incelenecektir. Göstergebilimsel analizde, reklamlardaki görsel, işitsel ve metinsel göstergeler ayrı ayrı ve birbiriyle olan ilişkileri bağlamında analiz edilerek, bu göstergelerin hangi anlamları taşıdığı ve sembolik tüketimi nasıl inşa ettiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bulgular: Çalışmanın sonucunda, banka reklamlarında sıklıkla kullanılan sembolik göstergelerin (örneğin, başarı, güven, modernlik, aile değerleri vb.) ve Diderot Etkisi'ni tetikleyebilecek unsurların (birbiriyle uyumlu veya kontrast oluşturan imajlar) tespit edilmesi beklenmektedir. Ayrıca, farklı bankaların farklı hedef kitlelerine yönelik olarak kullandıkları sembolik dilin ve bu dilin tüketicilerin finansal ürünlere yönelik tutumlarını nasıl etkileyebileceğine dair çıkarımlar elde edilmesi öngörülmektedir.

Sonuç: Bu çalışmanın bulguları, bankaların reklam stratejilerini daha bilinçli bir şekilde oluşturmalarına ve hedef kitlelerinin sembolik anlam dünyasına daha etkili bir şekilde hitap etmelerine olanak sağlayabilir. Bankaların, finansal ürün ve hizmetlerini tanıtırken kullandıkları sembolik dilin ve Diderot Etkisi'nin potansiyel etkilerinin anlaşılması, tüketici davranışlarını öngörmede ve daha başarılı pazarlama iletişimi kurmada oldukça önemli bir rol oynayabilecektir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, finans ve bankacılık literatüründe reklam analizlerine göstergebilimsel bir perspektif getirerek, sembolik tüketim ve Diderot Etkisi kavramlarının bu alandaki uygulamalarını derinlemesine inceleyen özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Özellikle banka reklamlarının sembolik anlam inşası ve tüketici algısı üzerindeki etkileşimini göstergebilimsel yöntemlerle analiz ederek, alandaki mevcut bilgi birikimine yeni bir boyut kazandırabilir.

Politika Önerileri: Çalışmanın bulguları, reklam düzenleyici kurumların finansal reklamların tüketici algısı üzerindeki sembolik etkilerini daha dikkatli değerlendirmesi gerektiğini ve yanıltıcı reklamların önlenmesi için şeffaf reklamcılık ilkelerinin benimsenmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, finansal okuryazarlık programlarına reklam analizi konularının dahil edilmesi ve tüketicilere yönelik bilinçlendirici materyallerin hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Pazarlama, Banka Reklamları, Sembolik Tüketim, Diderot Etkisi, Göstergebilimsel Analiz.

Symbolic Consumption and Diderot Effect in Bank Advertisements: A Semiotic Analysis

İbrahim ALKARA¹

¹ Asst. Prof., Bilecik Şeyh Edebali University, Bozüyük Vocational School, ibrahim.alkara@bilecik.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the signs through which symbolic consumption and the Diderot effect are presented in bank advertisements through a semiotic analysis method. This analysis aims to contribute to the understanding of the symbolic meanings used by banks while promoting their financial products and services to their target audiences and the potential effects of these meanings on consumers' perceptions and behaviours.

Data and Method: This study aims to examine the signs through which symbolic consumption and the Diderot effect are presented in bank advertisements through a semiotic analysis method. This analysis aims to contribute to the understanding of the symbolic meanings used by banks while promoting their financial products and services to their target audiences and the potential effects of these meanings on consumers' perceptions and behaviours.

Findings: The study anticipates identifying the symbolic signs frequently used in bank advertisements (e.g., success, trust, modernity, family values, etc.) and the elements that may trigger the Diderot Effect (e.g., images that are harmonious or contrasting with each other). Furthermore, it is expected to draw inferences about the symbolic language used by different banks targeting different audiences and how this language may affect consumers' attitudes towards financial products.

Conclusion: The findings of this study may enable banks to create their advertising strategies more consciously and to appeal more effectively to the symbolic world of their target audiences. Understanding the symbolic language used by banks while promoting their financial products and services and the potential effects of the Diderot Effect can play a significant role in predicting consumer behavior and establishing more successful marketing communication.

Originality: This study aims to provide an original contribution to the finance and banking literature by bringing a semiotic perspective to advertising analyses and by examining the applications of symbolic consumption and the Diderot Effect in this field in depth. In particular, by analyzing the symbolic meaning construction and the interaction with consumer perception in bank advertisements through semiotic methods, it can add a new dimension to the existing body of knowledge in the field.

Policy Recommendations: The findings of the study may indicate that regulatory bodies should evaluate the symbolic effects of financial advertisements on consumer perception more carefully and that the adoption of transparent advertising principles is important to prevent misleading advertisements and to enable consumers to make informed financial decisions. In this context, it is recommended to include topics such as the analysis of symbolic messages in advertisements in financial literacy programs and to prepare informative materials for consumers.

Keywords: Financial Marketing, Bank Advertisements, Symbolic Consumption, Diderot Effect, Semiotic Analysis.

Kripto Paraların Benimsenmesinin Merkez Bankalarının Finansal İstikrar Üzerindeki Kontrolüne Etkisi

Levent ESEN¹

¹ Master's Student, Başkent University, Institute of Social Sciences, levenntesen@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, kripto paraların merkez bankalarının finansal istikrar üzerindeki kontrolünü nasıl dönüştürdüğünü incelemektedir. Kripto varlıkların para arzı yönetimini zayıflatma potansiyeli ve finansal istikrara yönelik riskleri ele alınmakta; bu bağlamda, merkez bankası dijital para birimlerinin (CBDC) artan stratejik önemi vurgulanmaktadır. Çalışma, makroekonomik istikrar üzerindeki etkileri değerlendirerek, merkez bankalarının politika araçlarını yeniden tasarlama ihtiyacına dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışma, BIS ve IMF gibi kuruluşların 2012–2024 yılları arasında yayımladığı rapor ve araştırmalara dayalı kapsamlı bir literatür taraması içermektedir. İnceleme; kripto varlıkların finansal sistem, para politikası ve düzenleyici yapılar üzerindeki etkilerine odaklanmakta; ayrıca CBDC'lere dair mevcut çalışmalar karşılaştırmalı biçimde ele alınmaktadır.

Bulgular: Kripto paraların yaygınlaşması, merkez bankalarının faiz oranları ve açık piyasa işlemleri gibi geleneksel para politikası araçlarının etkinliğini zayıflatmaktadır. CBDC'ler, bu etkinliğin yeniden kazanılmasında potansiyel bir çözüm olarak görülmektedir.

Kripto varlıkların volatilitesi ve düzenleyici belirsizlikler, finansal istikrara yönelik sistemik riskleri artırmakta ve merkez bankalarının kriz yönetim kapasitesini zorlaştırmaktadır.

Merkez bankaları, finansal istikrarı korumak için dijital para projelerini (CBDC) hızlandırmış ve uluslararası düzenleyici işbirliğini artırmıştır. BIS ve IMF, merkez bankalarının ortak düzenleyici standartlar geliştirerek ve dijital dönüşüme hızla adapte olarak kripto kaynaklı riskleri yönetebileceğini vurgulamaktadır.

Sonuç: Kripto paralar, merkez bankaları için hem bir tehdit hem de dijital dönüşüm açısından bir fırsat sunmaktadır. Geleneksel para politikası araçlarının etkinliğini zayıflatırken, CBDC'ler istikrarı korumada etkili bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. Merkez bankalarının uluslararası standartlara dayalı dijital para projeleri ve güçlendirilmiş düzenleme çerçeveleriyle bu dönüşüme uyum sağlaması, finansal istikrarın korunması açısından kritik önemdedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, kripto paraların para politikası araçları üzerindeki etkilerini analiz ederek, CBDC'lerin bu zayıflamayı telafi etmedeki rolünü ortaya koymaktadır. Uluslararası kuruluşların güncel verilerine dayalı olarak kripto kaynaklı riskler ve düzenleyici tepkiler bütüncül biçimde değerlendirilmiş; kripto varlıkların aynı zamanda dijital dönüşüm fırsatı sunduğu vurgulanarak literatüre özgün bir katkı sağlanmıştır.

Politika Önerileri: Merkez bankaları, kripto varlıkların doğurduğu risklere karşı uluslararası iş birliğini güçlendirmeli; ortak düzenleyici standartlar geliştirmeli ve CBDC projelerini güvenilir, şeffaf ve kontrollü şekilde hayata geçirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Paralar, Merkez Bankaları, Para Politikası, Finansal İstikrar, CBDC.

The Impact of Cryptocurrency Adoption on Central Bank's Control Over Financial Stability

Levent ESEN¹

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, levenntesen@gmail.com

ABSTRACT

Purpose: This study investigates how cryptocurrencies are transforming central banks' control over financial stability. It addresses the potential of crypto assets to undermine monetary supply management and the risks they pose to financial stability. In this context, the increasing strategic importance of Central Bank Digital Currencies (CBDCs) is emphasized. The study aims to highlight the need for central banks to redesign their policy tools by assessing the macroeconomic implications of this transformation.

Data and Method: The research is based on a comprehensive literature review of reports and studies published by institutions such as the BIS and IMF between 2012 and 2024. It focuses on the effects of crypto assets on the financial system, monetary policy, and regulatory frameworks. Additionally, existing studies on CBDCs are examined comparatively.

Findings: The widespread adoption of cryptocurrencies weakens the effectiveness of traditional monetary policy instruments such as interest rates and open market operations. CBDCs are considered a potential solution for restoring policy effectiveness. The volatility of crypto assets and regulatory uncertainties increase systemic risks to financial stability and challenge central banks' crisis management capacities. In response, central banks have accelerated digital currency projects and enhanced international regulatory cooperation. Both BIS and IMF emphasize that central banks can manage crypto-related risks by developing joint regulatory standards and swiftly adapting to digital transformation.

Conclusion: Cryptocurrencies present both a threat and an opportunity for central banks. While they undermine the effectiveness of traditional monetary tools, CBDCs emerge as effective instruments for maintaining financial stability. Adapting to this transformation through internationally standardized digital currency projects and strengthened regulatory frameworks is essential for safeguarding financial stability.

Contribution to Literature: This study contributes to the literature by analyzing the impact of cryptocurrencies on monetary policy tools and highlighting the role of CBDCs in mitigating these effects. Drawing on up-to-date data from international institutions, it presents a comprehensive assessment of crypto-related risks and regulatory responses, while also underlining the digital transformation opportunities offered by crypto assets.

Policy Recommendations: Central banks should strengthen international cooperation against the risks posed by crypto assets, develop common regulatory standards, and implement CBDC projects in a reliable, transparent, and controlled manner.

Keywords: Cryptocurrencies, Central Banks, Monetary Policy, Financial Stability, CBDC

Bankasürans Kanalında Üretim Performansın Ölçülmesi: Türk Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Üzerine Bir İnceleme

Hasan MERAL¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, İslam Ekonomisi ve Finansı Enstitüsü,
hasan.meral@marmara.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de bankasürans kanalında faaliyet gösteren hayat dışı sigorta şirketlerinin üretim performansını ölçmek ve söz konusu performansı şekillendiren yapısal faktörleri analiz etmektir. Çalışma, bankasürans faaliyetinin etkinliğini dağıtım kanalının üretim kapasitesi ve operasyonel verimliliğini de dikkate alarak çok boyutlu bir çerçevede değerlendirmektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada Türkiye Sigorta Birliği ve Türkiye Bankalar Birliği’nin 2023 yıl sonu verileri kullanılmıştır. Bankasürans üretimi bakımından ilk 10 sırada yer alan hayat dışı sigorta şirketleri ve bunların anlaşmalı olduğu bankalar analize dahil edilmiştir. Sigorta şirketlerinin bankasürans performansı, ilgili bankaların aktif büyüklüğü, kredi ve mevduat hacmi ile şube ve çalışan sayıları dikkate alınarak nispi olarak değerlendirilmiştir. Şirketler, sermaye yapısı, kuruluş tipi ve banka iş birliklerine göre gruplandırılmış; gruplar arası farklar tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Son aşamada finansal yoğunluk, kanal verimliliği ve ürün çeşitliliğini temel alan bir skor kartı oluşturulmuş, bu skor ile pazar payı arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bulgular: Sermaye yapısına göre yapılan değerlendirmelerde, kamu sermayeli şirketlerin özellikle dağıtım kanalı verimliliği açısından diğer gruplara kıyasla daha yüksek performans sergilediği görülmektedir. Birden fazla banka ile anlaşmalı olan sigorta şirketlerinde, ihtiyari ürünlerin toplam içindeki payı daha yüksektir. Buna karşılık, geleneksel ve katılım sigorta şirketleri arasında bankasürans performansı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Son olarak, şirketlerin toplam üretim verimliliği ile bankasürans kanalındaki pazar payları arasında pozitif yönlü güçlü bir korelasyon tespit edilmiştir.

Sonuç: Türkiye’de bankasürans kanalı, üretimin az sayıda şirket üzerinde toplandığı ve rekabetin görece zayıf seyrettiği yüksek yoğunlaşmalı bir piyasa yapısına sahiptir. Sigorta şirketlerinin dağıtım kanalı üzerindeki hakimiyeti, bankasürans performansının temel belirleyicilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Üretim hacmi yüksek olan şirketlerin aynı zamanda daha yüksek verimlilik sergilemesi, bankasürans alanında ölçek ekonomilerinin etkili olduğunu göstermektedir.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye’de bankasürans performansını; finansal büyüklük, dağıtım verimliliği ve ürün yapısı gibi çok boyutlu göstergeler üzerinden skor kart yöntemiyle değerlendiren, yazarın bilgisi dahilindeki ilk uygulamadır.

Politika Önerileri: Düzenleyici otoriteler, bankasürans sektöründe artan yoğunlaşma eğilimini dikkatle izlemeli; rekabetin korunması ve daha dengeli bir dağıtım yapısının teşvik edilmesi amacıyla uygun yasal düzenlemeleri ve teşvik mekanizmalarını hayata geçirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bankasürans, Sigorta Şirketleri, Performans Analizi.

Measuring Production Performance in the Bancassurance Channel: A Study on Turkish Non-Life Insurance Companies

Hasan MERAL¹

¹ Asst. Prof., Marmara University, Institute of Islamic Economics and Finance,
hasan.meral@marmara.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to measure the production performance of non-life insurance companies operating through the bancassurance channel in Turkey and to analyze the structural factors shaping this performance. The research adopts a multidimensional framework to evaluate the efficiency of bancassurance activity, considering both the production capacity and the operational effectiveness of the distribution channel.

Data and Method: The study uses 2023 year-end data from the Insurance Association of Türkiye and the Banks Association of Türkiye. It focuses on the top 10 non-life insurance companies in terms of bancassurance production and their affiliated banks. Performance is assessed relatively, using metrics such as the partner banks' asset size, loan and deposit volumes, and the number of branches and employees. Companies are categorized by capital structure, establishment type, and banking partnerships, with group differences tested through one-way ANOVA. A scorecard based on financial intensity, channel efficiency, and product diversity is constructed, and its correlation with market share is analyzed.

Findings: Analysis by capital structure indicates that publicly owned companies outperform others, especially in distribution channel efficiency. Companies working with multiple banks show a higher share of voluntary products. No significant performance differences are found between conventional and participation-based insurers. A strong positive correlation is observed between production efficiency and market share in the bancassurance channel.

Conclusion: The bancassurance market in Turkey is characterized by a high degree of concentration, with production clustered among a few companies and limited competition. Insurance companies' dominance over distribution channels is a key factor in performance outcomes. The link between high production volume and greater efficiency indicates the presence of scale economies in the sector.

Originality: To the best of the author's knowledge, this study presents the first application in Turkey that evaluates bancassurance performance through a scorecard approach based on multidimensional indicators such as financial size, distribution efficiency, and product structure.

Policy Recommendations: Regulatory authorities should closely monitor the increasing concentration in the bancassurance sector and implement appropriate legal regulations and incentive mechanisms to preserve competition and promote a more balanced distribution structure.

Keywords: Bancassurance, Insurance Companies, Performance Analysis.

Dağıtım kanallarının Teknik Karlılığa Etkisi: Hayat Dışı Sigorta Şirketleri Örneği

Behlül ERSOY¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu,
behlul.ersoy@bilecik.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de hayat dışı sigortacılık faaliyeti yürüten sigorta şirketlerinin banka, acente ve doğrudan satış dağıtım kanallarının, teknik karlılıkla ilişkisini araştırmaktır. Çalışma sigorta şirketlerinin bu üç ana dağıtım kanalına ödenen komisyonları dikkate alarak, sigorta şirketlerinin asli faaliyetlerinden ürettikleri teknik karlılıklara olan etkiyi tartışmayı hedeflemektedir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada kullanılan veriler, Türkiye Sigorta Birliği (TSB)’nin resmi web sitesinde yer alan ve şirket bazında mali ve teknik tablolardan derlenmiştir. Bu veriler 2013-2024 arası yıllık olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın örnekleme, 2013-2024 yılları arasında faaliyet gösteren, bankalar üretim komisyon giderleri, acenteler üretim komisyon giderleri, doğrudan satış üretim komisyon giderleri ve teknik karlılık verilerinin tümüne sahip olan hayat dışı sigorta şirketlerden oluşmaktadır. Çalışmada, panel veri analiz yöntemi aracılığıyla sigorta teknik karşılıkların bağımlı değişken ve dağıtım kanallarına ödenen komisyonların ise bağımsız değişken olarak dikkate alındığı bir model oluşturulmuştur.

Bulgular: Çalışmada elde edilen bulgulara göre, bankalar üretim komisyon giderleri ve acenteler üretim komisyon giderleri, teknik karlılıklarla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkilidir. Bununla birlikte kurulan modelde doğrudan satış üretim komisyon giderleri ile teknik karlılıklar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Ayrıca model bulgularında, bankalar üretim komisyon giderleri katsayısının, acenteler üretim komisyon giderlerine göre daha yüksek olduğu da görülmektedir.

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre banka kanalı bir diğer değişle bankasürans ve acente dağıtım kanalları teknik karlılık üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte bankasürans, acente kanalına göre teknik karlılığı artırmada daha etkin rol oynamaktadır. Bu durum, bankasürans dağıtım modelinin daha düşük komisyon giderleri ile teknik karlılığa daha çok katkı sunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Literatüre Katkı: Türkiye’de faaliyet gösteren hayat dışı sigorta şirketlerinde dağıtım kanallarının (banka, acente ve doğrudan satış) teknik karlılığa etkisini, panel veri analiz yöntemi aracılığıyla inceleyen bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Politika Önerileri: Hayat dışı sigorta şirketlerinde, sağlıklı ve sürdürülebilir bir finansal yapı için teknik karlılığın önemi büyüktür. Şirketlerin teknik karlılıklarını besleyebilmelerinde üretim kanallarının etkinliği öne çıkmaktadır. Bu noktada sigorta şirketleri için teknik karlılık özelinde dağıtım kanalları arasında bankasüransın daha etkin olduğu değerlendirilmektedir. Sigorta şirketlerinin bankasüransın sahip olduğu kurumsal yapının avantajlarından yararlanmanın yanında acente kanallarının da kurumsallaşmalarını teşvik etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Şirketleri, Teknik Karlılık, Dağıtım Kanalları.

The Effect of Distribution Channels on Technical Profitability: The Case of Non-Life Insurance Companies

Behlul ERSOY¹

¹ Asst. Prof., Bilecik Seyh Edebali University, Vocational School of Bozuyuk, behlul.ersoy@bilecik.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study investigates the relationship between the bank, agency, and direct sales distribution channels of insurance companies operating as non-life insurance companies in Turkey and technical profitability. By considering the commissions paid to these three main distribution channels, the study aims to discuss the impact on the technical profitability generated by insurance companies from their core activities.

Data and Method: The data used in the study are compiled from company-based financial and technical tables on the official website of the Insurance Association of Turkey (TSB). These data are included in the study annually between 2013 and 2024. The study sample consists of non-life insurance companies operating between 2013 and 2024, with all data on bank production commission expenses, agency production commission expenses, direct sales production commission expenses, and technical profitability. The study constructs a model using the panel data analysis method. Insurance technical provisions are considered the dependent variable, and commissions paid to distribution channels are the independent variable.

Findings: According to the study, banks' and agencies' production commission expenses are statistically significantly related to technical profitability. However, no statistically significant relationship was found between direct sales commission expenses and technical profitability in the model. In addition, the model findings show that the coefficient of banks' production commission expenses is higher than that of agencies' production commission expenses.

Conclusion: According to the study's results, bank channels, i.e., bancassurance and agency distribution channels, have a statistically significant effect on technical profitability. However, bancassurance is more effective in increasing technical profitability than the agency channel. This can be interpreted as that the bancassurance distribution model contributes more to technical profitability with lower commission expenses.

Originality: No study examines the effect of distribution channels (bank, agency, and direct sales) on the technical profitability of non-life insurance companies operating in Turkey through panel data analysis.

Policy Recommendations: Technical profitability is essential for non-life insurance companies' healthy and sustainable financial structure. The efficiency of the production channels comes to the fore for companies to feed their technical profitability. At this point, bancassurance is considered more effective among distribution channels regarding technical profitability for insurance companies. In addition to benefiting from the advantages of the institutional structure of bancassurance, insurance companies are expected to encourage the institutionalization of agency channels.

Keywords: Insurance Companies, Technical Profitability, Distribution Channels.

Dijital Çağda Bankacıların Kariyer Endişesi

Aynur Çiğdem ATA¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, cigdem.ata@bozok.edu.tr

ÖZET

Amaç: Çalışanların, kariyer karar alma sürecinin herhangi bir aşamasında veya iş sırasında yaşanan olumsuz duyguları ifade eden kariyer endişesi (Saka, Gati ve Kelly, 2008), günümüzde, yaşanan teknolojik gelişmelerin bazı sektörlerde çalışanlar için tehdit olarak algılanmasına sebep olabilir. Çalışmanın amacı, Yozgat İli'nde faaliyet gösteren banka şubelerindeki bankacıların kariyer endişeleri ve mesleklerini icra ederken yaşadıkları dijital dönüşüm hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir.

Veri ve Yöntem: Bankacılardan yüz yüze veri toplamaya uygun şekilde düzenlenmiş ankette, Alagöz, F. Sari ve İnandı (2024) kariyer endişesi ölçeği kullanılmış ve dijital dönüşümün uygulamadaki yansımaları hakkında açık uçlu sorular sorulmuştur. Bankacıların, yaşanması muhtemel kaygıları belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bulgular: Dijital dönüşümün bankacıların yaşadığı kariyer endişelerini belirlemek amacıyla gönüllülük esasıyla veri toplanabilen 67 bankacının %52'si gişe, kobi bankacılığı, ticari bankacılık, bireysel bankacılık, müşteri ilişkileri ve operasyon bölümlerinde çalışan asistan, yetkili ve yönetmen pozisyonlarından oluşmaktadır; %9'u ise şube müdürüdür. Bankacılar, kariyerleri ile ilgili olarak en çok 4,05 ortalama ile "iş hayatındaki ilerleyişle ilgili belirsizlikler"den endişe duyduklarını ve %48'i kariyer endişesi yaşadığını belirtmekte, ancak tamamı bankacılık uygulamalarında yaşanan dijital dönüşüme ayak uydurabildiğini düşünmektedir. Hatta, yaşanan teknolojik gelişmelerin kendilerini korkutmak yerine olumlu anlamda heyecanlandığını (%68) ifade etmektedirler. Bankacılar, dijital dönüşümün bankalarda çeşitli yeni birimlerin varlığını beraberinde getireceğini düşünmekte ve bankalarda geleneksel anlamda şubelere ve personele duyulan ihtiyacı azaltıp terfi süreçlerini yavaşlatacağına inanmaktadırlar. Ancak, ürünlerin teknoloji ile sunulmasının yarattığı kolaylık yaşansa bile hizmet kalitesi bakımından az sayıda da olsa insan varlığının müşteri tarafından aranacağını vurgulamaktadırlar. Bankacılar ilgili dönüşüme uyum sağlamak bakımından, bankaları tarafından dijitalleşme eğitimleri ile desteklendiklerini ifade etmektedirler.

Sonuç: Yozgat'ta çalışan bankacıların dijital dönüşümün farkında oldukları, mesleklerini icra ederken bu dönüşümü tecrübe ettikleri, kurumlarının uygulamaları yoluyla bu dönüşüme ayak uydurma konusunda hazırlandıkları anlaşılmıştır. Bankaların açık bankacılık anlayışı ile birlikte ürün yelpazelerini genişletirken dijital çağ ürünlerinin siber güvenlik esaslarına göre işletmeleri gerekeceği anlayışı hâkimdir.

Literatüre Katkı: Dijitalleşmenin yaratması beklenen değişiklikler teknik konular için çok defa çalışmış olsa da özellikle bankacılar ve Yozgat'ta çalışanlar açısından da kariyer endişesi çerçevesinde belirlenmeye çalışılmıştır.

Politika Önerileri: Her ne kadar çalışanlar dijital dönüşüme ayak uydurabildiğini düşünse de kariyer endişeleri bulunmaktadır. Katılımcıların çoğunun yaşları ve kıdemleri bakımından orta kariyer seviyesinde oldukları göz önünde bulundurulduğunda zaten verilen eğitimler dışında ortaya çıkacağını düşündükleri yeni birimler ve iş tanımları için İK desteği sağlanması önerilebilir. Ayrıca, az sayıda nitelikli ama mutlaka insana ihtiyaç duyulacağı inançlarını destekleyici biçimde güven temelli İK iletişimi kurmak da bankacılar açısından umut verici algılanabilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Bankacılar, Kariyer Endişesi.

Career Anxiety of Bank Employees in the Digital Age

Aynur ıgdem ATA¹

¹ Asst. Prof., Faculty of Economics and Administrative Sciences, Yozgat Bozok University,
cigdem.ata@bozok.edu.tr

ABSTRACT

Aim: Career anxiety, which refers to the negative emotions experienced by employees at any stage of career decision-making or during the course of their job (Saka, Gati & Kelly, 2008), may be perceived as a threat by employees in certain sectors due to today's technological advancements. The aim of this study is to evaluate the career-related anxieties of bank employees working in bank branches operating in Yozgat, Turkey, as well as their perceptions regarding the ongoing digital transformation in the banking sector.

Data and Method: The data were collected face-to-face from bank employees using a questionnaire. The "Career Anxiety Scale" developed by Alagöz, F. Sari, and İnandı (2024) was used, along with open-ended questions concerning the practical reflections of digital transformation. The study aimed to identify and evaluate the possible anxieties experienced by bank employees.

Findings: Of the 67 bank employees who participated in the study voluntarily, 52% work in departments such as teller services, SME banking, commercial banking, retail banking, customer relations, and operations, holding positions such as assistant, officer, or manager. Additionally, 9% of participants are branch managers. In terms of career-related concerns, participants expressed the greatest anxiety (mean score of 4.05) about "uncertainties regarding career progression," and 48% of them reported experiencing career anxiety. However, all participants believed they were able to keep up with the digital transformation in banking practices. Furthermore, 68% stated that technological developments excited them in a positive way rather than causing fear. Bank employees also believed that digital transformation would lead to the emergence of new departments in banks, reduce the need for traditional branches and personnel, and slow down promotion processes. Although technological developments make services more accessible, participants emphasized that, in terms of service quality, human presence will still be required by customers, even if only to a limited extent. They also reported that they were supported by their institutions through digital transformation training programs.

Conclusion: It was found that bank employees working in Yozgat are aware of the digital transformation, have experienced it in their professional roles, and are being prepared for it through institutional practices. Along with the concept of open banking, banks are expected to expand their product ranges, and there is a prevailing understanding that digital-age products must be managed in accordance with cybersecurity principles.

Originality: While the expected changes driven by digitalization have been widely studied in terms of technical aspects, this study aims to explore the issue within the framework of career anxiety, particularly focusing on bank employees and those working in Yozgat.

Policy Recommendations: Although employees believe they are able to adapt to the digital transformation, career-related concerns persist. Considering that most participants are at a mid-career level in terms of age and tenure, it is recommended that HR support be provided for the anticipated emergence of new roles and job definitions in addition to existing training programs. Moreover, establishing trust-based HR communication—emphasizing that qualified human input will still be necessary—may foster a more positive outlook among bank employees.

Keywords: Digital Transformation, Bank Employees, Career Anxiety.

Ekonomik Politik Belirsizlik Endeksinin Hisse Senedi Getirisi Üzerindeki Etkisi: BIST Sektör Endeksleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme

Çiğdem KURT CİHANGİR¹ , Erginbay UĞURLU²

¹ Doç. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
cigdem.cihangir@bakircay.edu.tr

² Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, erginbayugurlu@aydin.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, küresel bir belirsizlik kanalı olan Amerika Birleşik Devletleri'nin Ekonomik Politika Belirsizlik (EPU) Endeksinin, Borsa İstanbul gösterge endeksi ve seçilen sekiz sektör endeksine etkisini araştırmaktır. Küresel düzeyde artan ekonomik politik belirsizliklerin finansal piyasalarda volatilitiyi artırdığı dönemlerde, hangi sektörlerin daha fazla etkilendiğinin, hangi sektörlerin daha dirençli olduğunun belirlenmesi tüm ekonomik birimler için önemlidir. Bankacılık 6.0 vizyonu doğrultusunda, bankaların yalnızca finansal hizmet sağlayıcısı olarak değil, aynı zamanda ekonomik sistemin ana taşıyıcı kolonlarından biri ve ekosistemin dönüştürücü gücü olarak nasıl konumlandığı, bu çerçevede değerlendirilmiştir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada, bankacılık (XBANK), sanayi (XUSIN), teknoloji (XUTEK), hizmetler (XUHIZ), elektrik (XELKT), makine eşya sanayi (XMESY), metal ana sanayi (XMANA) ve tekstil (XTEKS) sektör endeksleri ile borsa gösterge (XU100) endeksinin 2010 Ocak -2025 Mart dönemi aylık verileri kullanılmıştır. Analiz yöntemi olarak, zamanla değişen korelasyonları dikkate alabilen Dinamik Koşullu Korelasyon – Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişen Varyans (DCC-GARCH) modeli tercih edilmiştir.

Bulgular: Bulgular, ABD EPU'nun incelenen sektörler üzerinde anlamlı ve zamana bağlı değişen etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Belirli dönemler dışında ABD EPU ile incelenen sektör endeksi getirileri arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Analiz tahmin sonuçları, ekonomik yapının bütüncül bir ekosistem olarak ele alınmasının önemine işaret etmektedir. Bankacılık sektörü, bu ekosistemin riski toplayan, yayan ve yöneten merkezi unsuru olarak belirsizlik dönemlerinde daha kritik bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, Bankacılık 6.0 yaklaşımının gerektirdiği çeviklik, veri temelli karar alma ve sistemler arası entegrasyon, yalnızca sektörel performansı değil, aynı zamanda ulusal ekonomik dayanıklılığı da şekillendirebilir.

Literatüre Katkı: Çalışmanın literatüre üç katkısı vardır. Birincisi, borsadaki farklı sektörlerin EPU'ya tepkisinin karşılaştırılması ve sektörel hassasiyetin ortaya konmasıdır. İkincisi, bu çalışma, belirsizlik dönemlerinde bankacılık ve diğer sektörlerdeki dalgalanmaları karşılaştırarak, bankaların hangi sektörlerle entegrasyona gitmesi gerektiği konusunda stratejik öngörüler sunabilir. Üçüncüsü, küresel belirsizliğin Türkiye'de seçilen sektörlerle etkisinin analiz edilmesi, ulusal bankacılık ekosisteminin nasıl şekillendiği ve hangi sektörlerin dış politik şoklara açık olduğu konusunda bilgi vermektedir.

Politika Önerileri: Çalışma, yatırımcılara, bankalara ve politika yapıcılara yönelik içgörüler sağlamaktadır. Yatırımcılara portföy çeşitlendirmesi için sektör bazlı öneriler sunulurken; bankalara ve finansal kurumlara, risk yönetimi ve stres testi açısından bazı çıkarımlar geliştirilmiştir. Son olarak politika yapıcılar için şeffaf iletişim ve öngörülebilirlik vurgusu yapılmaktadır. Bankacılıkta ekosistem dönüşümü sadece teknolojik değil; aynı zamanda belirsizlikleri yönetmeye yönelik regülasyonlara adaptasyon anlamına da gelir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Politika Belirsizlik (EPU) Endeksi, Borsa İstanbul, BİST Sektör Endeksleri, Dinamik Koşullu Korelasyon, DCC-GARCH Modeli.

The Effect of Economic Political Uncertainty Index on Stock Returns: An Empirical Investigation on BIST Sector Indices

Çiğdem KURT CİHANGİR¹ , Erginbay UĞURLU²

¹ Assoc. Dr., İzmir Bakırçay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
cigdem.cihangir@bakircay.edu.tr

² Prof., İstanbul Aydın University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
erginbayugurlu@aydin.edu.tr

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to investigate the impact of the United States Economic Policy Uncertainty (EPU) Index, a global uncertainty channel, on the Borsa Istanbul benchmark index and eight selected sector indices. In periods when global economic and political uncertainties increase volatility in financial markets, it is important for all economic agents to determine which sectors are more affected and which sectors are more resilient. In line with the Banking 6.0 vision, we assessed how banks are positioned not only as financial service providers but also as one of the main pillars of the economic system and the transformative power of the ecosystem.

Data and Method: In the study, the monthly data of banking (XBANK), industry (XUSIN), technology (XUTEK), services (XUHIZ), electricity (XELKT), machinery and equipment (XMESY), basic metal industry (XMANA) and textile (XTEKS) sector indices and the stock market benchmark (XU100) index for the period January 2010-March 2025 are used. The Dynamic Conditional Correlation - Generalized Autoregressive Conditional Variance (DCC-GARCH) model, which can take into account time-varying correlations, is preferred as the analysis method.

Findings: The findings indicate that the US EPU has significant and time-varying effects on the analyzed sectors. Except for certain periods, there is a negative relationship between US EPU and the returns of the analyzed sector indexes.

Conclusion: The estimation results of the analysis point to the importance of treating the economic structure as a holistic ecosystem. As the central element of this ecosystem that collects, spreads and manages risk, the banking sector plays a more critical role in times of uncertainty. In this context, the agility, data-driven decision-making and cross-system integration required by the Banking 6.0 approach can shape not only sectoral performance but also national economic resilience.

Originality: The study makes three contributions to the literature. First, it compares the response of different sectors in the stock market to EPU and reveals sectoral sensitivity. Second, by comparing the fluctuations in banking and other sectors during periods of uncertainty, this study can provide strategic insights on which sectors banks should integrate with. Finally, analyzing the impact of global uncertainty on selected sectors in Turkey provides information on how the national banking ecosystem is shaped and which sectors are vulnerable to external political shocks.

Policy Recommendations: This study provides insights for investors, banks and policymakers. Investors are provided with sector-based recommendations for portfolio diversification, while banks and financial institutions are provided with some implications for risk management and stress testing. Finally, transparent communication and predictability are emphasized for policymakers. Ecosystem transformation in banking is not only technological; it also means adaptation to regulations to manage uncertainty.

Keywords: Economic Policy Uncertainty (EPU) Index, Borsa Istanbul, BIST Sector Indices, Dynamic Conditional Correlation, DCC-GARCH Model.

Kantil-Kantil Regresyon Yaklaşımıyla Türkiye'de Ekonomik Belirsizlik ile Borsa Endeksleri Arasındaki İlişkinin Ölçülmesi

Mesut DOĞAN¹ , Hümeysra KORU²

¹ Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu, mesut07@gmail.com

² Doktora Öğrencisi, Baskent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, humeyrakoru@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'ye özgü ekonomik belirsizlik göstergesi olan ESCU ile BIST100 ve BISTBANK endeksleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Veri ve Yöntem: Ocak 2006 - Aralık 2024 dönemine ait aylık veriler kullanılmıştır. Serilerdeki doğrusal olmayan bağımlılıklar BDS testi ile tespit edilmiş, durağanlık analizleri kuantil birim kök testi ile yapılmıştır. Uzun dönemli ilişkiler kuantil eşbütünleşme testi ile, dinamik ve asimetrik etkiler ise QQR ve kuantil Granger nedensellik testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışma, ESCU ile hem BIST100 hem de BISTBANK endeksleri arasında tüm kuantillerde uzun dönemli bir eşbütünleşme ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır. BIST100 için bu ilişki ağırlıklı olarak negatif yönlüdür; bu da artan ekonomik belirsizliğin piyasa performansını uzun vadede olumsuz etkilediğini göstermektedir. BISTBANK ile ESCU arasındaki ilişki ise daha heterojen bir yapı sergilemekte ve kuantil seviyelerine göre değişmektedir. Quantile-on-Quantile Regression (QQR) analizleri, genel olarak ESCU'nun her iki endeks üzerinde de negatif etkiler yarattığını gösterirken, özellikle BIST100'ün yüksek kuantillerinde bazı kısa vadeli pozitif tepkilerin oluşabileceğini de ortaya koymaktadır. Kuantil Granger testi ise düşük kuantil seviyelerinde ESCU'dan her iki endekse doğru anlamlı nedensellik olduğunu tespit edilmiştir.

Sonuç: ESCU, hem BIST100 hem de BISTBANK üzerinde kalıcı ve heterojen etkiler yaratmaktadır. BIST100 daha belirgin şekilde negatif etkilenirken, BISTBANK'taki etkiler daha karmaşık ve piyasa şartlarına bağlıdır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, Türkiye özelinde ESCU ile finansal piyasalar arasındaki ilişkiyi kuantil-temelli yöntemlerle inceleyen ve bu alanda yapılan ilk çalışmalardan biri olarak literatüre özgün katkı sunmaktadır.

Politika Önerileri: Politika yapıcılar ve yatırımcılar belirsizlik seviyelerini yakından izlemeli, özellikle kriz dönemlerinde sektörel farklılıkları dikkate alarak risk yönetimi stratejileri geliştirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Belirsizlik, Kuantil-Kuantil Regresyon, BIST100, BISTBANK, Finansal Piyasalar.

Measuring the Relationship Between Economic Uncertainty and Stock Indices in Turkey Through the Quantile-on-Quantile Regression Approach

Mesut DOĞAN¹ , Hümeýra KORU²

¹ Prof., Bilecik Şeyh Edebali University, Bozüyük Vocational College, mesutdogan07@gmail.com

² PhD Student, Baskent University, Institute of Social Sciences, humeyrakoru@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study investigates the relationship between country-specific economic uncertainty (ECSU) and the BIST100 and BISTBANK indices in Türkiye.

Data and Method: Monthly data from January 2006 to December 2024 were used. Nonlinearity in the series was confirmed by the BDS test. Quantile Unit Root and Quantile Cointegration tests were conducted to examine stationarity and long-term relationships across quantiles. Quantile-on-Quantile Regression (QQR) and Quantile Granger Causality methods were applied to capture dynamic and asymmetric interactions.

Findings: The study reveals a long-term cointegration relationship between ESCU and both the BIST100 and BISTBANK indices across all quantiles. For BIST100, this relationship is predominantly negative, indicating that rising economic uncertainty has a long-term adverse effect on market performance. In contrast, the relationship between ESCU and BISTBANK is more heterogeneous and varies across quantile levels. The Quantile-on-Quantile Regression (QQR) analysis shows that ESCU generally exerts a negative influence on both indices, although some short-term positive responses are observed in the higher quantiles of BIST100. The Quantile Granger Causality test also identifies significant causality from ESCU to both indices at lower quantiles, indicating that uncertainty shocks are more impactful during periods of weak market performance.

Conclusion: ECSU exerts a persistent and heterogeneous impact on both indices. The BIST100 is more consistently and negatively affected, while BISTBANK exhibits quantile-dependent reactions.

Originality: This study offers a unique contribution to the literature by examining the relationship between ESCU and financial markets in Turkey through quantile-based analyses, and it stands as one of the first studies on ESCU in the Turkish context.

Policy Recommendations: Policymakers and investors should monitor country-specific uncertainty closely, especially during low-performing periods. Sectoral differentiation in response to uncertainty highlights the need for customized hedging strategies and risk assessment models.

Keywords: Economic Uncertainty, Quantile-on-Quantile Regression BIST100, BISTBANK, Financial Markets.

Konut Fiyat Endeksi ile Politika Faizi Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Toda-Yamamoto Testi ile Bir Ampirik Çalışma

Ali ERMİŞ¹

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, aliermistr@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye ekonomisinde konut fiyat endeksi ile politika faizi arasında var olan nedensellik ilişkisini 2010-2025 yılları arasındaki dönem için analiz etmektir. Konut fiyatlarının, sadece ekonomik bir gösterge olmanın ötesinde, makroekonomik istikrar ve finansal sürdürülebilirlik açısından belirleyici bir unsur olduğu varsayımıyla hareket edilmiştir. Bu bağlamda, çalışmada politika faiz oranlarının konut fiyatları üzerindeki etkisi ile konut fiyatlarındaki değişimlerin faiz politikalarını nasıl şekillendirdiği çift yönlü olarak test edilmiştir.

Veri ve Yöntem: Çalışmada kullanılan veri seti, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan konut fiyat endeksi ve politika faizi serilerinden oluşmaktadır. Ekonometrik yöntem olarak öncelikle serilerin durağanlık düzeyleri Phillips-Perron birim kök testi ile belirlenmiş, ardından değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini analiz edebilmek amacıyla Toda-Yamamoto nedensellik testi uygulanmıştır. Gecikme sayısı çeşitli bilgi kriterlerine göre belirlenmiş ve VAR modeli çerçevesinde test gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Ampirik analizler sonucunda, konut fiyat endeksi ile politika faizi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu saptanmıştır. Politika faizindeki artışların konut fiyatlarını baskıladığı, buna karşılık konut fiyatlarında yaşanan dalgalanmaların da faiz kararları üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu bulgular, konut piyasasının sadece faiz oranlarının pasif bir yansıması olmadığı, aksine politika kararlarını yönlendirebilecek aktif bir ekonomik unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç: Türkiye’de konut piyasası ile para politikası arasında karşılıklı ve dinamik bir etkileşim söz konusudur. Özellikle konut fiyatlarındaki hızlı artışların tüketim talebini artırarak enflasyonist baskı oluşturduğu ve bu durumun politika faizlerinde sıkılaştırmaya neden olabileceği belirlenmiştir. Bu nedenle, merkez bankalarının faiz kararlarını alırken konut piyasasını dikkate almaları büyük önem taşımaktadır.

Literatüre Katkı: Türkiye, bağlamında geçmiş yıllarda benzer çalışmalar yapılmış olmakla birlikte son yıllarda T.C. Merkez Bankası’nın enflasyon konusunda farklı para politikası araçlarını uygulaması nedeniyle bunun yansımaları da içine alan güncel verilerle yapılan bu çalışmanın bulgularının önemli olacağı düşünülmektedir.

Politika Önerileri: Politika yapıcılarının, faiz kararlarında konut piyasasındaki gelişmeleri dikkate alarak hem fiyat istikrarını sağlamak hem de ekonomik istikrarı korumak adına bütüncül bir yaklaşımla hareket etmeleri önerilmektedir. Ayrıca, para politikalarının etkilerini doğru analiz edebilmek için asimetrik ve zaman gecikmeli etkilerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konut Fiyat Endeksi, Politika Faizi, Toda-Yamamoto Testi, Nedensellik Analizi, Türkiye Ekonomisi.

The Causal Relationship between the House Price Index and the Policy Interest Rate: An Empirical Study Using the Toda-Yamamoto Test

Ali ERMiŞ¹

¹ Master's Student, Baskent University, Institute of Social Sciences, aliermistr@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The main objective of this study is to analyze the causal relationship between the house price index and the policy interest rate in the Turkish economy for the period between 2010 and 2025. The study proceeds with the assumption that house prices, beyond being merely an economic indicator, constitute a decisive factor in terms of macroeconomic stability and financial sustainability. In this context, the study tests in both directions the impact of policy interest rates on house prices and how changes in house prices shape interest rate policies.

Data and Method: The dataset used in the study consists of the house price index and policy interest rate series published by the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT). As an econometric method, the stationarity levels of the series were first determined using the Phillips-Perron unit root test, and then the Toda-Yamamoto causality test was applied to analyze the causal relationship between the variables. The number of lags was determined based on various information criteria, and the test was conducted within the framework of the VAR model.

Findings: As a result of the empirical analyses, a statistically significant and bidirectional causal relationship was identified between the house price index and the policy interest rate. It was observed that increases in the policy interest rate put downward pressure on house prices, while fluctuations in house prices also influenced interest rate decisions. These findings reveal that the housing market is not merely a passive reflection of interest rates but, on the contrary, an active economic factor that can guide policy decisions.

Conclusion: In Turkey, there is a mutual and dynamic interaction between the housing market and monetary policy. It has been determined that rapid increases in house prices, in particular, can boost consumption demand and create inflationary pressure, which may lead to a tightening in policy interest rates. Therefore, it is of great importance for central banks to take the housing market into account when making interest rate decisions.

Originality: Although similar studies have been conducted in the past within the context of Turkey, it is believed that the findings of this study, which uses recent data and also reflects the impact of the Central Bank of the Republic of Turkey's implementation of different monetary policy instruments in recent years to address inflation, will be significant.

Policy Recommendations: It is recommended that policymakers adopt a holistic approach in their interest rate decisions by taking developments in the housing market into account, in order to ensure price stability and maintain economic stability. Moreover, to accurately analyse the effects of monetary policies, it is necessary to consider asymmetric and time-lagged effects.

Keywords: House Price Index, Policy Interest Rate, Toda-Yamamoto Test, Causality Analysis, Turkish Economy.

Developing Green Finance by Educating Financial- Banking Services Consumers

Larisa MISTREAN¹ , Ilinca GOROBET²

¹ Academy of Economic Studies of Moldova University, mistrean_larisa@ase.md

² Academy of Economic Studies of Moldova University, gorobet.ilinca@ase.md

ABSTRACT

Introduction: Green finance is an indispensable element in the transformation towards a sustainable economy, with a focus on mitigating the environmental impact and promoting responsible investment. The education of the consumers of financial and banking services plays a crucial role in the development of this sector, providing the knowledge they need to be informed and environmentally responsible decision-makers. By understanding the principles of green finance, customers can become actively involved in adopting sustainable banking practices, thereby supporting green initiatives and promoting a greener economy. This educative process not only influences individual consumer behaviour, but also drives financial institutions to offer financial products and services suited to the needs of an environment-friendly and responsible society.

Aim: The purpose of this research was to identify and explore in more detail the ways in applying consumer financial education to increase green finance.

Data and Method: Assessment and applicability of different ways of applying financial education principles in the development of green bank finance: literature review on green finance, financial education and consumer behavior in relation to sustainable investments, analysis of banking initiatives promoting green finance, assessing their impact on customers and the effectiveness of the measures adopted, optimizing the consumer experience (simplifying customer access to green financial services), adapting the sustainable service offer to changes and anticipating evolving requirements by understanding consumer preferences and behaviors, etc.

Findings: Adopting an educational strategy to promote green finance offers numerous benefits for both consumers and banking institutions, helping to raise awareness, increase customer loyalty and optimize the process of integrating sustainable products.

Conclusion: The findings show that educating consumers about the importance of green finance, banks can improve the visibility of sustainable financial products and facilitate the transition to a more environmentally responsible economy. Information campaigns and the accessibility of educational resources strengthen customer trust in financial institutions, thus increasing loyalty to banking brands that promote sustainable initiatives.

Originality and value: This research is original in integrating financial education as a determining factor in the adoption of sustainable banking products, exploring the active role of consumers in the transition to a responsible banking system. It also introduces a multidimensional approach, combining the analysis of green financial policies, consumer behaviour and the impact of financial education on economic decisions.

Keywords: Green Finance, Consumers of Financial-Banking Services, Sustainable Economy, ESG, Environmental Protection.

Finans-Bankacılık Hizmetleri Tüketicilerini Eğiterek Yeşil Finansmanın Geliştirilmesi

Larisa MISTREAN¹ , Ilinca GOROBET²

¹ Moldova Ekonomik Araştırmalar Akademisi, mistrean_larisa@ase.md

² Moldova Ekonomik Araştırmalar Akademisi, gorobet.ilinca@ase.md

ÖZET

Giriş: Yeşil finansman, çevresel etkiyi azaltmaya ve sorumlu yatırımı teşvik etmeye odaklanan, sürdürülebilir bir ekonomiye doğru dönüşümde vazgeçilmez bir unsurdur. Finans ve bankacılık hizmetleri tüketicilerinin eğitimi, bu sektörün gelişiminde çok önemli bir rol oynamakta, bilgili ve çevreye karşı sorumlu karar vericiler olmaları için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamaktadır. Müşteriler, yeşil finans ilkelerini anlayarak, sürdürülebilir bankacılık uygulamalarının benimsenmesine aktif olarak dahil olabilir, böylece yeşil girişimleri destekleyebilir ve daha yeşil bir ekonomiye teşvik edebilir. Bu eğitici süreç yalnızca bireysel tüketici davranışlarını etkilemekle kalmaz, aynı zamanda finansal kurumları çevre dostu ve sorumlu bir toplumun ihtiyaçlarına uygun finansal ürün ve hizmetler sunmaya yönlendirir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, yeşil finansmanı artırmak için tüketici finansal eğitiminin uygulanma yollarını belirlemek ve daha ayrıntılı olarak araştırmaktır.

Veri ve Yöntem: Yeşil banka finansmanının geliştirilmesinde finansal eğitim ilkelerinin farklı uygulama yollarının değerlendirilmesi ve uygulanabilirliği: yeşil finans, sürdürülebilir yatırımlarla ilgili olarak finansal eğitim ve tüketici davranışı hakkında literatür taraması, yeşil finansmanı teşvik eden bankacılık girişimlerinin analizi, müşteriler üzerindeki etkilerinin ve benimsenen önlemlerin etkinliğinin değerlendirilmesi, tüketici deneyiminin optimize edilmesi (müşterilerin yeşil finansal hizmetlere erişiminin basitleştirilmesi), Sürdürülebilir hizmet teklifini değişikliklere uyarlamak ve tüketici tercihlerini ve davranışlarını anlayarak gelişen gereksinimleri tahmin etmek vb.

Bulgular: Yeşil finansmanı teşvik etmek için bir eğitim stratejisi benimsemek, hem tüketiciler hem de bankacılık kurumları için çok sayıda fayda sunarak farkındalığı artırmaya, müşteri sadakatini artırmaya ve sürdürülebilir ürünleri entegre etme sürecini optimize etmeye yardımcı olur.

Sonuç: Bulgular, tüketicileri yeşil finansın önemi konusunda eğiten bankaların sürdürülebilir finansal ürünlerin görünürlüğünü artırabileceğini ve çevreye karşı daha sorumlu bir ekonomiye geçişi kolaylaştırabileceğini göstermektedir. Bilgilendirme kampanyaları ve eğitim kaynaklarının erişilebilirliği, müşterilerin finansal kurumlara olan güvenini güçlendirir ve böylece sürdürülebilir girişimleri teşvik eden bankacılık markalarına olan bağlılığı artırır.

Özgünlük ve değer: Bu araştırma, sürdürülebilir bankacılık ürünlerinin benimsenmesinde belirleyici bir faktör olarak finansal eğitimi entegre etmede ve tüketicilerin sorumlu bir bankacılık sistemine geçişte aktif rolünü araştırmada orijinaldir. Ayrıca, yeşil finansal politikaların analizini, tüketici davranışlarını ve finansal eğitimin ekonomik kararlar üzerindeki etkisini birleştiren çok boyutlu bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Finans, Finansal-Bankacılık Hizmet Tüketicileri, Sürdürülebilir Ekonomi, ÇSY, Çevre Koruma.

Identifying Barriers to Banking in Metaverse: A Novel Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Decision Analysis

Sanjib BISWAS¹ , Prasenjit CHATTERJEE² , Banhi GUHA³

¹ Amity Business School, Amity University, Kolkata, Major Arterial Road, AA II, Newtown, West Bengal 700135, India. sanjibbiswas1981@gmail.com

² Department of Mechanical Engineering, MCKV Institute of Engineering, Howrah 711204, West Bengal, India, dr.prasenjitchatterjee6@gmail.com

³ Xavier Business School, New Town Rd, Action Area I, IIIB, Newtown, Kolkata, West Bengal 700160, India, banhi.guha@sxuk.edu.in

ABSTRACT

Aim: The Metaverse is an immersive virtual environment supported by digital technologies such as augmented and virtual reality (AR/VR), digital twins, blockchain, the Internet of Things, and many others. Consequent to the rapid technological growth, the Metaverse is a pronounced effect of Industry 4.0 that has revolutionized the business landscape, including the banking sector. This paper delves into critical issues that hinder the successful adoption of metaverse technologies in banking operations.

Data and Method: The present research suggests a novel soft computing inspired group decision-making framework using Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Dombi aggregation. In this study, 25 experts evaluated various obstacles to successfully utilizing metaverse technologies like AR/VR, chatbots, gamification, and blockchain to enhance the quality of the banking operation. The challenging factors are obtained through literature review and discussions with the experts. The current study uses the theoretical foundation of TOE (Technology, Organization, and Environment). The present work uses a combination of FullEX and FUCOM (Full Consistency Method) to determine the weights of the factors and validate the result. The sensitivity analysis is also conducted to examine the stability of the result.

Findings: The literature review and discussions with the experts identified twelve primary challenges. The factors are ranked after obtaining their weights utilizing the suggested methodology. The analysis reveals five dominant barriers: a lack of awareness and knowledge, ineffective regulatory and statutory policies and processes, higher implementation and operating costs, poor digital infrastructure, and security and privacy concerns.

Conclusion: The findings illuminate the need to build a holistic digital ecosystem to enhance the knowledge and utilization of advanced technologies through collaborations among banks, higher educational institutions, industries, and regulatory bodies.

Originality: This study's contributions are manifold. First, it is a rare attempt to discern the challenges to adopting metaverse technologies in banks. Second, the present research is the first to introduce a novel Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Dombi aggregation to extend the FUCOM and FullEX. Third, the present work is a rare one that attempts to use a soft computing framework in banking problems.

Policy Recommendations: The findings reveal some critical action plans. First, banks must recognize the need for collaboration with regulatory bodies like SEBI, RBI, and Fintech companies to speed up the regulatory compliance process and share competencies. Second, collaborating with Fintech companies helps develop low-cost technology solutions and easy maintenance. Third, there is a need to involve higher educational institutions as nodal points for propagating the knowledge of digital banking.

Keywords: Digital Banking, Metaverse, Industry 4.0, Decomposed q-Rung Orthopair Fuzzy Dombi Aggregation, FUCOM, FullEX.

CBDCs and the Future of Personal Finance

Beata ŚWIECKA¹

¹ University of Szczecin, Institute of Economics, Finance and Management, beata.swiecka@usz.edu.pl

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to examine how Central Bank Digital Currencies (CBDCs) are discussed in the context of personal finance. The research aims to explore how CBDCs may reshape individual financial behavior, focusing on key thematic areas such as financial security, trust, digital literacy, and regulatory challenges. The study also seeks to identify emerging research trends and gaps in the current academic discourse.

Data and Method: This paper employs a bibliometric review methodology based on data collected from Scopus and Web of Science databases. A total of 215 peer-reviewed articles published between 2015 and 2024 were selected using keywords related to CBDCs and personal finance. Bibliometric analysis was conducted using VOSviewer and Bibliometrix (R package) to identify co-occurrence networks, thematic clusters, and citation patterns. Descriptive statistics were applied to determine the most influential authors, institutions, and countries in this research field.

Findings: The analysis reveals that research on CBDCs in personal finance has grown significantly since 2020, especially in the context of financial security, trust in central banks, and user behavior. The literature highlights both the opportunities of CBDCs (e.g., efficiency, transparency, financial inclusion) and the challenges (e.g., cybersecurity, lack of public understanding, regulatory ambiguity). Most studies are theoretical or policy-driven, with a lack of empirical work focused on individual-level financial practices and perceptions.

Conclusion: CBDCs are poised to become a foundational component of future financial systems. However, their effectiveness in personal finance depends on technological reliability, institutional trust, user comprehension, and the inclusiveness of implementation strategies. The field would benefit from a broader interdisciplinary approach that integrates behavioral, economic, and technological perspectives.

Originality: This study is one of the first to offer a bibliometric synthesis of literature connecting CBDCs with personal finance. It contributes by mapping the intellectual structure of the field and providing a basis for future empirical research on individual financial behavior in the context of digital currencies.

Policy Recommendations: Policymakers should support public education initiatives, transparent governance, and digital infrastructure development to ensure that CBDCs serve the broadest possible segments of society. Regulations should emphasize privacy protection, technical reliability, and user-centric design to promote widespread acceptance.

Keywords: Central Bank Digital Currency, Personal Finance, Digital Currency Adoption, Financial Security, Bibliometric Analysis.

Towards Sustainable Banking through AI and Blockchain Innovation: Insights from Qualitative Case Studies in Turkey, Malta, and Germany

Fisnik MORINA¹

¹ Faculty of Business, University “Haxhi Zeka” Peja, Kosovo, fisnik.morin@unhz.eu

ABSTRACT

Aim: This study examines the role of Artificial Intelligence (AI) and Blockchain technology in advancing sustainable banking practices. The focus is on how financial institutions integrate these technologies to foster innovation, efficiency, and environmental responsibility. The research explores practical applications and strategic implications across three distinct national contexts: Turkey, Malta, and Germany.

Data and Method: A qualitative research design was employed using a multiple-case study approach. The selected cases include BankPozitif in Turkey, Papaya Ltd (operator of Blackcatcard) in Malta, and Deutsche Bank in Germany. Primary data were obtained from institutional reports, expert interviews, and official announcements, while secondary sources included academic literature and regulatory documents. Thematic analysis was used to identify key patterns, enabling factors, and challenges in integrating AI and blockchain for sustainability.

Findings: The findings indicate that each bank adopts a unique strategy influenced by national regulatory environments and institutional priorities. BankPozitif leverages blockchain for asset tokenization and digital custody services. Papaya Ltd emphasizes crypto integration within user-centered digital banking. Deutsche Bank focuses on AI-driven risk management and customer service innovation while using blockchain to enhance transactional efficiency. These technologies contribute to sustainability in all three cases by reducing operational inefficiencies, increasing transparency, and supporting digital financial inclusion.

Conclusion: AI and blockchain technologies hold significant potential for promoting sustainable banking. However, their practical implementation depends on regulatory flexibility, institutional readiness, and strategic alignment with long-term sustainability goals.

Originality: This study offers an original contribution to the literature by presenting a cross-country comparative analysis of advanced technology adoption in banking through the lens of sustainability. Using qualitative evidence, it addresses a research gap by combining technological innovation with environmental and financial responsibility.

Policy Recommendations: Policymakers are encouraged to establish adaptive regulatory frameworks that support innovation while ensuring consumer protection and environmental compliance. Banks should invest in innovation strategies and capacity building aligned with the broader sustainable development goals.

Keywords: Sustainable Banking, Artificial Intelligence, Blockchain Technology, Financial Innovation.

Küresel ve Ülkeye Özgü Ekonomik Politika Belirsizliklerinin Türkiye Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkisi

Emrah ÖGET¹ , Gizay DAVER²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
emrahoget@beun.edu.tr

² Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
gizay.daver@beun.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2010-2024 dönemine ait aylık veriler kullanılarak küresel ekonomik politika belirsizliği ile Türkiye'ye özgü ekonomik politika belirsizliklerinin Türk bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Ayrıca, küresel belirsizliklerin Türkiye özelindeki etkilerini ayırt etmek amacıyla karşılaştırmalı bir bakış açısı sunulması hedeflenmektedir.

Veri ve Yöntem: Küresel Ekonomik Politika Belirsizliği Endeksi (Global Economic Policy Uncertainty Index) ve Türkiye'ye özgü ekonomik politika belirsizliği endekslerine ait veriler www.policyuncertainty.com adresinden; Borsa İstanbul bankacılık endeksi (XBANK) verileri ise tr.investing.com adresinden temin edilmiştir. Birim kök testleri sonucunda bazı değişkenlerin seviyede durağan (I(0)), bazılarının ise birinci farkta durağan (I(1)) olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, farklı bütünleşme derecelerine sahip değişkenleri aynı anda analiz edebilme esnekliği sağlayan ARDL (Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeler) modeli tercih edilmiştir. Uzun dönemli ilişkilerin varlığını test etmek amacıyla, model yapısına uygun olarak Pesaran, Shin ve Smith (2001) tarafından geliştirilen Sınır Testi (Bounds Test) uygulanmıştır. Kısa vadeli dinamik etkileşimleri değerlendirmek için Hata Düzeltme Modeli (Error Correction Model - ECM) kurulmuştur.

Bulgular: ARDL analiz sonuçlarına göre, küresel ekonomik politika belirsizliği Türk bankacılık sektöründe hisse senedi fiyatlarını anlamlı şekilde etkilemekte, Türkiye'ye özgü ekonomik politika belirsizliği ise istatistiksel olarak anlamlı bir etki göstermemektedir. Bounds testi sonuçları değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Ancak, Hata Düzeltme Modeli sonuçları, gecikmeli küresel belirsizlik endeksinin kısa vadede Türk bankacılık sektörü üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Sonuç: Sonuçlar, Türk bankacılık sektörünün küresel ekonomik belirsizliklere karşı duyarlı olduğunu, ancak yerel (Türkiye'ye özgü) belirsizliklere karar alma süreçlerinde görece sınırlı tepki verdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, sektörün içsel dayanıklılığı ve yapısal sağlamlığına işaret etmektedir.

Literatüre Katkı: Çalışma, ekonomik politika belirsizliğinin sektörel etkilerine odaklanarak literatürdeki boşluğu doldurmakta ve özellikle geliştirmekte olan ülkeler için önemli bir referans sağlamaktadır.

Politika Önerileri: Politika yapıcılarının küresel belirsizlikleri yakından izleyerek erken müdahale mekanizmaları geliştirmeleri önerilmektedir. Ayrıca, proaktif politika önlemlerinin uygulanması, bankacılık sektörünün küresel şoklara karşı dayanıklılığını artırmak için önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Politika Belirsizliği, Bankacılık Sektörü, ARDL Modeli.

The Impact of Global and Country-specific Economic Policy Uncertainties on the Turkish Banking Sector

Emrah ÖGET¹ , Gizay DAVER²

¹ Asst. Prof., Zonguldak Bülent Ecevit University, School of Applied Sciences, emrahoget@beun.edu.tr

² Assoc. Prof., Zonguldak Bülent Ecevit University, School of Applied Sciences, gizay.daver@beun.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to analyse the impact of global and country-specific economic policy uncertainty (with a focus on Turkey) on the Turkish banking sector, using monthly data from 2010 to 2024. It also seeks to provide a comparative perspective to distinguish the effects of global uncertainties from those specific to Turkey.

Data and Method: Data on the Global Economic Policy Uncertainty Index (GEPU) and Turkey-specific economic policy uncertainty indices were obtained from www.policyuncertainty.com, while data on the Borsa Istanbul banking index (XBANK) were retrieved from tr.investing.com. Unit root tests indicated that some variables are stationary at level (I(0)), while others are stationary at first difference (I(1)). Therefore, the Autoregressive Distributed Lag (ARDL) model was chosen, as it allows for the analysis of variables with different orders of integration simultaneously. To examine long-run relationships, the bounds testing approach developed by Pesaran, Shin, and Smith (2001) was employed in line with the ARDL framework. Additionally, an Error Correction Model (ECM) was estimated to analyse short-run dynamic interactions.

Findings: According to the results of the ARDL analysis, global economic policy uncertainty has a significant effect on stock prices in the Turkish banking sector, whereas Turkey-specific economic policy uncertainty does not have a statistically significant impact. The bounds test results suggest that there is no long-term relationship between the variables. However, the ECM reveals that the lagged values of the global uncertainty index have a significant short-term effect on the Turkish banking sector.

Conclusion: The results suggest that while the Turkish banking sector is sensitive to global economic uncertainties, it exhibits a relatively limited response to domestic (Turkey-specific) uncertainties in its decision-making processes. This may indicate a degree of internal resilience and structural robustness within the sector.

Originality: This study contributes to the literature by addressing a gap related to the sectoral effects of economic policy uncertainty, offering valuable insights particularly relevant for developing countries.

Policy Recommendations: Policymakers should closely monitor global economic uncertainties and establish early intervention mechanisms. Implementing proactive policy measures is essential to enhance the resilience of the banking sector against global shocks.

Keywords: Economic Policy Uncertainty, Banking Sector, ARDL Model.

Endüstriyel Simbiyoz ve Döngüsel Ekonomi Literatürüne Bibliyometrik Bir Bakış

Özlem KOCAMIZRAK¹ , Gizay DAVER²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
O.kocamizrak@sbe.karaelmas.edu.tr

² Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu,
gizay.daver@beun.edu.tr

ÖZET

Amaç: Sürdürülebilir kalkınma ve döngüsel ekonomi çerçevesinde kurgulanan bu çalışma iki amaca hizmet etmektedir. Öncelikle bilimsel iş birlikleri, alan yazında ortaya çıkan temalar ve disiplinler arası bağlantılar hakkında kanıta dayalı bir genel bakış sağlayarak Endüstriyel Simbiyoz(ES)'un farkındalığı ve kabulüne katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bibliyometrik araştırmayla literatürdeki açıklar belirlenebilecek ve stratejik araştırma alanlarına odaklanılabilecektir.

Veri ve Yöntem: Bilim ve Teknolojide Avrupa İş birliği çalışmaları kapsamında oluşturulmuş, CA22110 LIAISE (Sanayi ve paydaşlar arasında iş birliği, Endüstriyel Simbiyozun geliştirilmesi ve sınır ötesi transferi) ağı, 3 numaralı çalışma grubunda yer alan sektör profesyonelleri ve akademisyenler tarafından önerilen çalışmalardan elde edilen 13 anahtar kelime ile çift katmanlı araştırma sorgusu tasarlanmıştır. Birinci kademe yerel arama motorunda derinlemesine taramayla ülke özelinde Endüstriyel Simbiyoz farkındalığı ve kabulüne yönelik genel durum tespiti yapılmış, ikinci kademe R programı "bibliometrix" paketi ile SCOPUS veri tabanında bibliyometrik analiz şeklinde sistematik bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Google Türkiye motorunda eğitim materyalleri taranmıştır. Erişilen 15 farklı eğitim materyali detaylı incelenmiştir. Endüstriyel simbiyoz ve döngüsel ekonomi alanında spesifik materyallerle birlikte genel bilgilendirme dokümanları belirlenmiştir. Finans ve Bankacılık ile ilgili olarak, Kamu Gözetim Kurumu'nun (KGK) Sürdürülebilirlik Denetçisi sınavına yönelik mevcut eğitim materyallerinin hem kullanılabilirlik hem de kapsam açısından sınırlı olduğu tespit edilmiştir

SCOPUS taramasında 1928-2025 arasında 4177 kaynaktan 17688 belge incelenmiştir. Yıllık artış %5,08 olup, alana ilginin arttığını göstermektedir. Belgelerin ortalama yaşı 11,6 yıldır. Her bir belge ortalama 181,7 atıfla alanda akademik ilginin ve etkinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Alandaki 60bin'e yakın yazarın sadece 1300 civarının tek yazarlı eseri bulunmaktadır. Eserlerde ortalama yazar sayısı 4 – 5 arasındadır. Uluslararası ortak yazarlık oranı %31 civarındadır.

Konu üzerindeki en önemli kaynak "Journal of Cleaner Production". En fazla kullanılan kelimeler "geri dönüşüm", "atık yönetimi" ve "atık su arıtma" olmuştur.

Sonuç: Çalışmalarda geri dönüşüm, atık yönetimi ve sürdürülebilir kalkınmanın odak noktası olduğu, çalışmaların teoride kalmayıp uygulamaya döküldüğü belirlenmiştir.

Literatüre Katkı: Bibliyometrik boşluk analizi yapılmıştır, "Endüstriyel ekonomi, endüstriyel ekoloji, basınç gücü" kelimelerinde daha az çalışıldığı tespit edilmiştir.

Politika Önerileri: KGK sınavları için açık eğitim materyalleri hazırlanması önerilebilir. Açık bulunan alanlardaki incelemeler kapsamında kamu politikalarına dair somut önerilere yer verilmediği gözlenmiştir. Bu durum, politika geliştirmeyi bilgilendirmek ve gelecekteki araştırmaları desteklemek için pratik önerilere duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geri Dönüşüm, Atık Yönetimi, Endüstriyel Ekonomi, Endüstriyel Ekoloji, Endüstriyel Simbiyoz.

A Biometric Overview of Industrial Symbiosis and Circular Economy Literature

Özlem KOCAMIZRAK¹ , Gizay DAVER²

¹ Master's Student, Zonguldak Bülent Ecevit University, Institute of Social Sciences,
O.kocamizrak@sbe.karaelmas.edu.tr

² Assoc. Prof., Zonguldak Bülent Ecevit University, School of Applied Sciences, gizay.daver@beun.edu.tr

ABSTRACT

Objective: This study, organized within the framework of sustainable development and circular economy, serves two purposes. First, it aims to contribute to the awareness and acceptance of Industrial Symbiosis (IS) by providing an evidence-based overview of scientific collaborations, emerging themes in the literature and interdisciplinary linkages. Through bibliometric research, gaps in the literature can be identified and strategic research areas can be focused on.

Data and Methods: A two-tier research query was designed with 13 keywords obtained from studies proposed by industry professionals and academics in working group 3 of the CA22110 LIAISE (Collaboration between industry and stakeholders, development and cross-border transfer of Industrial Symbiosis) network, established within the scope of European Cooperation in Science and Technology. The first tier was an in-depth search in the local search engine to determine the general situation regarding the awareness and acceptance of Industrial Symbiosis in the country, and the second tier was a systematic study in the form of bibliometric analysis in the SCOPUS database with the R program “bibliometrix” package.

Findings: Educational materials were searched in Google Turkey engine. Accessed 15 different educational materials were analyzed in detail. General information documents were identified along with specific materials on industrial symbiosis and circular economy. With regard to Finance and Banking, the existing training materials for the Public Oversight Authority's (POA) Sustainability Auditor exam were found to be limited in both usability and scope

In the SCOPUS search, 17688 documents from 4177 sources were analyzed between 1928 and 2025. The annual increase is 5.08%, indicating an increasing interest in the field. The average age of the documents is 11.6 years. Each document has an average of 181.7 citations, indicating a high level of academic interest and influence in the field. Only around 1300 of the nearly 60 thousand authors in the field have single authored works. The average number of authors is between 4 and 5. The rate of international co-authorship is around 31%.

The most important source on the subject is “Journal of Cleaner Production”. The most used words were “recycling”, “waste management” and “wastewater treatment”.

Conclusion: It was determined that recycling, waste management and sustainable development were the focal points of the studies and that the studies did not remain in theory but were put into practice.

Contribution to Literature: Bibliometric gap analysis was conducted and it was determined that the words “industrial economy, industrial ecology, pressure power” were less studied.

Policy Recommendations: It may be suggested to prepare open training materials for the POA exams. Within the scope of the reviews in the areas where gaps were found, it was observed that there were no concrete recommendations on public policies. This highlights the need for practical recommendations to inform policy development and support future research.

Keywords: Recycling, Waste Management, Industrial Economy, Industrial Ecology, Industrial Symbiosis.

Kripto Para Piyasalarında Fiyat Öngörüsü: LSTM ve Geleneksel Makine Öğrenmesi Modellerinin Kıyaslaması

Ersin KANAT¹

¹ Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
ersinkanat@beun.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Bitcoin (BTC-USD) fiyatlarının kısa vadeli tahminine yönelik olarak farklı makine öğrenmesi ve derin öğrenme modellerinin tahmin gücünü karşılaştırmak ve model performanslarını nesnel ölçütlerle değerlendirmektir. Kripto para piyasalarının yüksek volatilitesi, bu tarz modellerin etkinliğini test etmeyi önemli kılmaktadır.

Veri ve Yöntem: Bitcoin'in 2022-2024 yılları arasındaki günlük kapanış fiyatları, yahoofinance kütüphanesi aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler MinMaxScaler ile normalize edilerek zaman serisi formuna getirilmiştir. Modelleme sürecinde LSTM, Random Forest, Linear Regression, Support Vector Regression (SVR) ve K-Nearest Neighbors (KNN) algoritmaları kullanılmıştır. LSTM için üç boyutlu giriş vektörleri hazırlanmış, diğer modeller için düzleştirilmiş format kullanılmıştır. Eğitim ve test setleri %80-%20 oranında ayrılmıştır. Modellerin başarı düzeyleri, tahmin edilen değerler ile gerçek değerler arasındaki farkların karesinin ortalaması olan MSE (Mean Squared Error) metriğiyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre en düşük hata 4.093.926 MSE değeri ile Linear Regression modeline aittir. Bu modeli 15.245.234 hata oranıyla LSTM takip etmiştir. Random Forest modeli 209.473.223, KNN 257.579.082 ve SVR ise en düşük performansı göstererek 549.263.516 MSE değeriyle son sırada yer almıştır. Görsel analizde de, Linear Regression ve LSTM tahminlerinin gerçek fiyat eğrisine daha yakın seyrettiği gözlemlenmiştir.

Sonuç: Linear Regression modeli, basit yapısına rağmen BTC fiyatlarının kısa vadeli tahmininde en başarılı sonuçları vermiştir. Derin öğrenmeye dayalı LSTM modeli de anlamlı sonuçlar üretmiş, ancak geleneksel modellere göre daha fazla veri ve işlem süresine ihtiyaç duymuştur. SVR ve KNN modellerinin, Bitcoin gibi yüksek oynaklığa sahip varlıklarda düşük performans gösterdiği anlaşılmıştır.

Literatüre Katkı: Bu çalışma, farklı algoritmaların kripto para piyasalarındaki tahmin performanslarını doğrudan karşılaştırması açısından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Özellikle klasik modellerin, karmaşık yapılara karşı rekabet edebilir olduğunu göstermesi bakımından değerlidir.

Politika Önerileri: Yatırım stratejileri geliştiren birey ve kurumlar, basit ama güçlü algoritmalara öncelik vererek daha etkin portföy yönetimi sağlayabilir. Ayrıca, SVR ve KNN gibi modellerin yeniden yapılandırılması veya farklı hiperparametre optimizasyonları ile performanslarının iyileştirilmesi yoluna gidilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bitcoin, Makine Öğrenmesi, Derin Öğrenme.

Price Prediction in Cryptocurrency Markets: A Comparison of LSTM and Traditional Machine Learning Models

Ersin KANAT¹

¹ Assoc. Prof., Zonguldak Bülent Ecevit University, School of Applied Sciences, ersinkanat@beun.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aims to compare the forecasting ability of various machine learning and deep learning models for short-term Bitcoin (BTC-USD) price forecasting, and to evaluate their performance using objective metrics. The high volatility of cryptocurrency markets makes testing the effectiveness of such models important.

Data and Methods: Daily closing prices of Bitcoin from 2022 to 2024 were obtained via the yahoofinance library. The data were normalized using MinMaxScaler and converted into time series format. LSTM, Random Forest, Linear Regression, Support Vector Regression (SVR), and K-Nearest Neighbors (KNN) algorithms were employed. Three-dimensional input vectors were prepared for LSTM, while a flattened format was used for other models. The dataset was split into training and test sets at an 80%-20% ratio. Model performance was evaluated using the MSE (Mean Squared Error) metric, which measures the average of the squares of the differences between predicted and actual values.

Findings: The analysis results show that the lowest error belongs to the Linear Regression model with an MSE of 4,093,926. This was followed by LSTM with an MSE of 15,245,234. Random Forest scored 209,473,223, KNN 257,579,082, and SVR performed the worst with an MSE of 549,263,516. Visual analysis also indicated that Linear Regression and LSTM predictions were closer to the actual price curve.

Conclusion: Despite its simple structure, the Linear Regression model yielded the most successful results in short-term BTC price prediction. The deep learning-based LSTM model also produced meaningful results but required more data and processing time than traditional models. SVR and KNN models showed poor performance for highly volatile assets like Bitcoin.

Originality: This study contributes to the literature by directly comparing the forecasting performance of various algorithms in cryptocurrency markets. It is particularly valuable in demonstrating that classical models can compete with complex architectures.

Policy Recommendations: Individuals and institutions developing investment strategies may achieve more efficient portfolio management by prioritizing simple yet powerful algorithms. Furthermore, models such as SVR and KNN could be restructured or have their performance improved through different hyperparameter optimizations.

Keywords: Bitcoin, Machine Learning, Deep Learning.

Türkiye’de Dijitalleşme ve Finansal Gelişmenin Çevresel Sürdürülebilirlik Üzerine Etkisinin Analiz Edilmesi

İlyas OKUMUŞ¹ , Ayşe Sinem BÜYÜKÇAPAR²

¹ Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, ilyas.okumus@hotmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, aysesinembakdur@gmail.com

ÖZET

Amaç: Kaynakların her geçen gün azalması ve iklim değişiklikleri sürdürülebilirlik kavramının hayatımızın her alanında karşımıza çıkmasına yol açmaktadır. İklim değişikliği ile ilgili risklerin azaltılması bilim adamlarının, politika yapıcılarının ve uluslararası organizasyonların en önemli amaçlarından biridir. CO2 emisyonlarını enerji verimliliği yoluyla azaltmak gibi çevresel kaliteyi artırma ve ekonomik büyümeyi sürdürme arasında bir denge sağlamak son derece zor bir çaba olarak kabul edilmektedir. Dijitalleşme ve finansal gelişmeler gibi başlıkların iklim değişikliği sorununu azaltıcı faktörler olabileceği düşünülmektedir. Ancak bu faktörlerin çevresel etkileri hala net değildir. Bu sebeplerden dolayı, bu çalışmada dijitalleşme, finansal gelişme, kişi başı milli gelir ve karesi, yenilenebilir enerji tüketimi ve kentleşme ile CO2 emisyonu ilişkisinin analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Veri ve Yöntem: Çalışmada 1993-2021 yılları arası yıllık veriler kullanılmıştır. Çalışmada, birim kök testi ve ARDL sınır testi yöntemleri kullanılmıştır. Modelde, çevresel Kuznets hipotezinin de test edilebilmesi için kişi başı GSYİH’nin karesi yer almaktadır.

Bulgular: ARDL sınır testi sonuçlarına göre, uzun dönemde dijitalleşme, yenilenebilir enerji ve kişi başı GSYİH’nin karesi karbondioksit emisyonunu negatif etkilemektedir. Kişi başı GSYİH ve kentleşmenin katsayıları ise pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Kısa dönemde ise finansal gelişmenin, yenilenebilir enerjinin ve kentleşmenin katsayıları negatif iken dijitalleşmenin katsayısı pozitifdir.

Sonuç: ARDL sınır testi sonuçlarına göre uzun dönemde dijitalleşme ve yenilenebilir enerji tüketiminin CO2 emisyonunu azalttığı görülmektedir. Ele alınan dönemde Türkiye’de kentleşmenin CO2 emisyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, modelde çevresel Kuznets hipotezi test edilmiş ve geçerliliği doğrulanmıştır. Öte yandan, uzun dönemde finansal gelişmenin CO2 emisyonu üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu sonucuna varılmıştır.

Literatüre Katkı: Sürdürülebilir kalkınma tartışmaları ışığında, dijitalleşme, finansal kalkınma, yenilenebilir enerji tüketimi, kentleşme, kişi başı GSYİH ve karesi ile çevre kirliliği ilişkisini inceleyen kısıtlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bu ilişki Türkiye için hem kısa dönem hem de uzun dönem etkileri açısından analiz edilmektedir.

Politika Önerileri: Türkiye’de dijitalleşme ve yenilenebilir enerji yatırımları daha fazla desteklenmelidir. Türkiye’de kentleşme faaliyetleri sürdürülebilirlik açısından ele alınmalı ve çevre kirliliğini artırıcı yöntemlerin politika yapıcılar tarafından kısıtlanıp yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Çevresel Sürdürülebilirlik, Finansal Gelişme.

Analyzing the Impact of Digitalization and Financial Development on Environmental Sustainability in Türkiye

İlyas OKUMUŞ¹ , Ayşe Sinem BÜYÜKÇAPAR²

¹ Assoc. Prof., Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
ilyas.okumus@hotmail.com

² Master's Student, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Institute of Social Sciences,
aysesinembakdur@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The decreasing resources and climate change cause the concept of sustainability to emerge in every aspect of our lives. Reducing the risks related to climate change is one of the most important goals of scientists, policy makers and international organizations. It is considered to be an extremely difficult effort to achieve a balance between increasing environmental quality and maintaining economic growth, such as reducing CO₂ emissions through energy efficiency. It is thought that topics such as digitalization and financial developments can be factors that reduce the climate change problem. However, the environmental effects of these factors are still unclear. For these reasons, this study aims to analyze the relationship between digitalization, financial development, per capita national income and its square, renewable energy consumption, urbanization and CO₂ emissions.

Data and Method: Annual data between 1993-2021 were used in the study. Unit root test and ARDL bounds test methods were used in the study. The square of per capita GDP is included in the model so that the environmental Kuznets hypothesis can also be tested.

Findings: According to the ARDL bounds test results, in the long term, digitalization, renewable energy and the square of GDP per capita negatively affect carbon dioxide emissions. The coefficients of GDP per capita and urbanization are positive and statistically significant. In the short term, while the coefficients of financial development, renewable energy and urbanization are negative, the coefficient of digitalization is positive.

Conclusion: According to the ARDL bounds test results, in the long term, digitalization and renewable energy consumption reduce CO₂ emissions. It was concluded that urbanization increased CO₂ emissions in Turkey during the period considered. In addition, the environmental Kuznets hypothesis was tested in the model and its validity was confirmed. On the other hand, it was concluded that the effect of financial development on CO₂ emissions in the long term is statistically insignificant.

Originality: In the light of sustainable development discussions, it was observed that there are a limited number of studies examining the relationship between digitalization, financial development, renewable energy consumption, urbanization, GDP per capita and its square and environmental pollution. This relationship is analyzed in terms of both short-term and long-term effects for Türkiye.

Policy Recommendations: Digitalization and renewable energy investments should be supported more in Türkiye. Urbanization activities in Türkiye should be addressed in terms of sustainability and methods that increase environmental pollution should be restricted and rearranged by policy makers.

Keywords: Digitalization, Environmental Sustainability, Financial Development.